

Wass Albert:
HAGYATÉK

EGYSZER BEVEZETÉS - EGY KÜLÖNÖS KÖNYVHÖZ

Cserkészgyerek koromban, 1921 nyarán, megmárt a kurta kígyó. Háromszor is belém fecskendezte a mérget, mert, nem tudtam kikecmeregni a tüskés kökénybokorból, ahova ügyetlenül alá fittyentem a meredek vízmosás peremér l. Mikor a fiúk végül is kihúztak onnan, úgy fájt már a lábam, hogy azt hittem, vége a világnak. Kékült is gyorsan. Sztána felett táboroztunk, a "Lügetes" szélén, Kalotaszeg csücskében. Mire nagy kínlódással fölvittek a fiúk a meredek hegyoldalból a tisztásra, ahol a sátrink állottak ügyes félkörben a kövekkel megjelölt tábor z helye körül, már emlékezetem is elmaradt valahol, mert csak arra emlékszem vissza, hogy t z égette a lábamat, torkomat félelem szorította és nagy messzeségben felt nt cserkészvezet nk megdöbbsent arca. Hogy mi történt ezután, azt csak másoktól tudtam meg rendre.

El ször is elvittek hevenyészett hordágyon Sztárára, Kós Károlyhoz, aki a házában dolgozott volt éppen akkor.

- Orvoshoz kell vigyük, de gyorsan! - mondta a cserkészvezet nk, de Kós Károly rám nézett s megrázta a fejét.

- Arra már nincs id - mondotta, s odakiáltott a szolgálégényéhez -, nyergeld meg a Hollót, de gyorsan ám!

Aztán felkötöztek engem a kis hegyi lóra, s már vittek is, kantáron vezetve a lovat, nem le a völglbe, ahogy illett volna, hanem neki a hegynek. Fekete hegynek nevezik a sztánaiak a hegyet, ahova vittek. Alighanem azért, mert szénéget k lakoztak odafönt. Egy Boldizsár nevezet vénemberhez vittek, akit csodatev nek nevezett volt a nép.

Hosszú lehetett az út oda föl, de nincs emlékezésem err l. Mindössze arra emlékszem - de az is lehet, hogy úgy t nik, mintha emlékeznék erre, mert annyiszor hallottam mások szájából -, hogy egy öregember fölém hajolt és megkérdezte:

-Mit tudsz Istenr l, gyerek?

S én meg kinyögtem, nehezen mozduló nyelvvel: - teremté a világot...!

- Színigazat mondtál, s ehhez tartsd magad -, felelte az ismeretlen szakállas vénember, s megtoldotta egy második kérdéssel: - Ha Istennel lennél, teremtenél-e mérget?

Azt mondják akik ott voltak, hogy erre csak megráztam a fejemet, mert beszélni már nem tudtam többé. Kék voltam, mint az érett szilva s szemem is lezárult. De úgy rémlik még mais, mintha roppant messzeségb l hallottam volna az öregember hangját, ahogy mondta:

- Az Úr se teremtett ilyesmit. De az emberek buták s nem hiszik el, amikor mondom. Na. Amit Isten nem teremtett, annak nem lehet hatalma fölötted,'sze tán Isten gyermeke vagy. Teszünk egy kis cibereát a marások helyére, hadd menjen ki bel lük a h ség s rendben leszel, miel tt hármát szól a fürj...

Hogy szólott-e hármát vagy nem, azt nem tudhatom. De mikor fölnyitottam a szememet, ott feküdtem egy csergepokrócon, bükkerd mélyén, szénéget k félfödele alatt s a bükök lombja közül úgy csillogott alá az égbolt friss kékje, mintha angyalok sikálták volna fényesre.

Így valahogy történt. Egy ideig még beszélünk err l odahaza is, a kolozsvári református kollégium diákszobáiban is, aztán rendre megfeledkeztünk róla, én is, mások is. Annyi mindem történt körülöttünk akkoriban.

Telt az id , eljött az érettségi ideje s els próbálkozásomkor bizony elbuktatott a román vizsgabiztos, akit a magyar iskolák fölé állított a románok kormánya, mert arra a kérdésre, hogy "kik az idegenek az országban? ", mindent felsoroltam, még az arabokat is, csak a magyarokat nem. Amikor a vizsgabiztos rám mordult "hát a magyarok?" azt feleltem, hogy még az én dédapám dédapjának a dédapja is ott született, Erdélyben, s bizony még az dédapja dédapjának a dédapja is. Így aztán elbuktatott földrajzból és történelemb l. Negyvenötünk közül mindössze négy ment át. Egy évre rá, 1926-bar két hízott disznó segítségével mégiscsak leérettségiztem - a hízókat szekéren szállíttatta be apám Kolozsvárra a vizsgabiztos házához - s mikor végre kezemben volt a román "baccalaureatus" pecsétetes írása s indulhattam haza, illend ségb l fölkerestem még a Monostori út egyik szép régi házában lakozó nagynénemet, Bornemissza Eleménnét, hogy elmondjam neki gy zelmemet a románok fölött. Mikor beléptem az ebédli n keresztül a nappaliba, ott találtam nála Kuncz Aladárt, Reményik Sándort és Kós Károlyt. A két el bbit ismertem már, hiszen k faragtak írótk bel lem, de Kós Károlyra nem emlékeztem vissza. Amikor nagynéném bemutatott neki, Károly bácsi reám emelte nagy csontos mutatóujját.

- Hát te vagy az, he? Akit az a vén csodatev ott fent a hegyen kigyógyított a kígyómarásból? Olvastam verseidet az Ellenzékben is meg a Pásztort zben is. Nem rosszak!

Aztán nagy hangon, ízesen kiszínezve, kóskárolyosan, elmondta a többieknek mindazt, amir l én magam is csak ködösen tudtam valamit: hogy miképpen vittek föl annak idején a "Holló" hátára kötözve, félholtan, csodatev Boldizsár kunyhójához. Mikor aztán a történet végén Kuncz Aladár a maga szelíd józanságával érdekes népi babonának nevezte a csodatev emberekr l szóló regéket, Kós Károly bátyánk nekimérgel dve szökött talpra s föl-alá járva a perzsasz nyegeken, mindkét kezével hadonászva kioktatta az emberi lét nagy valóságaitól elszakadt szerencsétlen városiakat (Kuncz Aladárt és a szegény, szóitalan Reményik Sándort), kiknek lelke hozzán tt már az asz falhoz és emiatt nem voltak

képesek fölfogni többé azokat az Isten és ember közösségéből fakadó titkos erforrásokat, melyek ma már csak a hegyi emberek hagyatéka odafönt a ködös gerinceken.

Úgy nekimelegedtek a vitának, hogy rólam meg is feledkeztek és észre se vették, amikor nagynénémtől elbúcsúzva kiosontam az ajtón, hogy még idejében elkapjam a Szamosújvárnak induló vonatot, ahol kocsi várt reám, hogy haza vigyen.

Ennek a vitának az emléke azonban mélyen megmaradt bennem, akár csak kuvasz szében a bojtorján. Még annak a nyárnak a vége felé, mielőtt nekiindultam volna az egyetemi életnek, hátizsákkal a hátamon fölkerestem a kalotaszegi hegyeket. Források mellett, erdei tisztásain töltöttem az éjszakákat könnyű ponyva alatt. Birkapásztorok, fadöntők, szénégetők tűzénél üldögélve hallgattam a hegyi emberek lassú beszédét, míg végül is megleltem öreg Boldizsárt, a csodatevőt, szénégetőkemencéi mellett.

Megmondtam, hogy ki vagyok, de nem emlékezett reám. A cserkészekre se emlékezett. De Kós Károlyra igen.

- Derék ember kelme - mondta bólogatva -, derék ember... Mikor aztán eljöttem azzal, hogy azért vagyok ott, mert mentette meg az életemet, csak rám bámult kis kék szemével a bozontos szemöldökök alól.

- Én? Én, úrfi, magamtól nem vagyok jó semmire. Vén, iskolázatlan szénégető vagyok, semmi egyéb. Mindössze eszköz az Úr kezében, mint enyimben az a balta ott vagy ez a fakanál. Én nem mentettem meg soha senkit semmit. Az Úr végezte azt. Tartotta meg magát is, ha igaz, amit mond. Én csak egyike vagyok azoknak, kik őrzik még mindig a szent hagyatékat, amit őseink hagytak volt reánk sok száz esztendeje annak, régi időkben, amikor még az Úr nemzete voltunk. Őrizzük, egyre csak őrizzük az Úr védelméhez visszavezető kicsinyke ösvény titkát, mely olyan ma már ebben a nagy megbolydult világban, mint elmohásodott vadcsapás havas erdőszéljében, amit már csak a lélek láthat meg, nem a szem. Mert egyszer még előbb vagy utóbb, de minden bizonnyal eljő az idő, amikor fölbred a völgyek magyarjaiban a lélek, és keresni fogják az igaz utat, mely pusztulásból győzelembe, nyomorúságból az Úr gazdag dicsőségébe vezet vissza, ahonnan valamikor nagyon régen magunk gyarlósága folytán hibás útra tértünk...

Ültünk a hamvadótól mellett, a sötét bükkerdő mély csöndjében, és az öreg beszélt halk dörmögő hangon azokról, akik a hegyekben élnek, itt meg amott, és őrzik a nyomot, mely Istenhez vezet, és mely nyom egyszer majd még úttá szélesedve kivezeti a magára és Istenére lelt magyar nemzetet a sötétség nyomorúságából a feltámadás fényességébe...

Nem is tudom, mikor aludtam el, elheverve ott a hamvadótól mellett. Hűvös reggel volt már, mikor fölbredtem. Fehér köd ült a kemencék tisztásán és a bükkök koronája is elveszett fölöttem a ködben. Magamban voltam. A től helyén szürke, hideg hamu. Kesernyészaga megtöltötte a levegőt.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

Délig ott lézengtem a kemencék körül, remélve, hogy elbb-utóbb visszatér az öreg, s elbúvik valahonnan a fák közül. De nem jött el, pedig olykor mintha hátamban éreztem volna a szemét. Dél teltével aztán nem vártam tovább. Mennem kellett vissza az emberek közé. Mielőtt beléptem volna a fák közé, a tisztás végéből még visszanéztem. Semmire mozdult. Pedig éreztem újra, hogy valakinek rajtam volt a szeme. Öreg Boldizsár szeme lett volna valahonnan a sötét fák közül? Vagy Isten szeme...?

Mentem, mert mennem kellett. De ahogy mentem, valamit vittem magammal. Valamit, ami rátelepedett a lelkemre azon az éjszakán, ott a bükkerd közepén, a kicsi tölgy mellett, ahogy öreg Boldizsár reszelésén hangját hallgattam a csönd buraja alatt. Lelkemre telepedett mindaz, amit az a hang mondott s nem tudtam többé szabadulni tőle.

Attól kezdve barangolással töltöttem minden nyaramat. Jártam a hegyeket, Erdély-szerte. Üldögéltem éjszakákon keresztül pásztorok tüze mellett, szénéget kő kunyhója mellett, hegygerincek legelén, bozontos, sötét sziklakatlanok mélyén s szívtam magamba magányos hegyi emberek lassú, gonddal ejtett szavát.

Régi magyar városok poros könyvtáraiban kutattam foszladozó, nehezen olvasható feljegyzések között, s gyűjtöttem a magyar lélek istentudatának ritkák mézét. Nem mint szorgalmas méhecske, ki ellepi a kertek virágait, hanem mint konok, szívós erdei dongó, ki nagy utat tesz meg egyik rejtett kőzet ritka virágától a másikig, s amit így gyűjtöttem, nem édességet keresek gyors örömet szolgálja, hanem egy távoli jövőre rég várt reménységét.

Így gyűjtöttem össze ennek a könyvnek az anyaga, hosszú esztendő során. Lánca szedtem időről időre szerint, s mikor jelenbe érve megszakadt a lánc: bujdosásom messzi földjére is tartottam a titkos kapcsolatokat, s gyűjtöttem tovább a nagy sötétség mélyéből a kicsike lángok fényét, ahogy lehetett. S mert tudvalév, hogy szenvedés csiszolja fényesre a lelket, s az Urhoz vezet utat tövis szegélyezi: biztos vagyok abban, hogy az erdélyi jelenkor sokkal gazdagabb az isteni csodákban, mint amit nekem ezekből összegyűjtöttem sikerült a távolságon át. És biztos vagyok abban is, hogy az öreg Boldizsár által annak idején "elmohásodott vadcsapásnak" nevezett nyom ma már ösvénnyé szélesedett ott az erdélyi hegyek között, melyen egyre több és több magyar halad fölfelé, egy megtalált jövő felé.

Akit annyira megméltelyezett ez a világ, hogy tudni se akar már Istenről, az ne vegye kezébe ezt a könyvet. De akiben még pislákol egy kicsike reménység, egy csipetnyi vágyódás valami jobb és szebb után, valami, amiben hinni lehet még.

Aki nem tud belenyugodni abba, hogy a gyűlölet mindennél hatalmasabb ezen a földön és a magyar nemzet jövőjét immár elnyelte véglegesen a gonoszság özönvize...

Akinek a lelkében van még bátorság ahhoz, hogy szembe forduljon ezzel az özönvízzel és odakiáltsa az árnak: megállj, s térj vissza, ahonnan jöttél! Ezt a földet, s ennek a földnek a népét az Úr ereje őrzi!

Az jöjjön velem és ismerje meg az igaz valóságot, ami szabadokká teszi azokat, akik élnek vele, s kimentí ket a poklok mélységéb l is.

Fels -Maros mentén, magosan Gödemesterháza fölött a hegyekben van egy kiugró sziklak , amit a rege szerint villám védelmez a betolakodóktól; legyen az kíváncsi hegyászó vadász, eltévedt juhászbojtár, vagy szökött rabot, bujdosó székelyt keres idegen katonaféle. Nyári melegben, tél fagyában, csillagos tavaszi éjszakán vagy süvít szi szélviharban villám csattan a sziklán, szemet vakít, s rettegéssel tölti meg a leveg t, valahányszor idegen kerül a közelébe. Olyan villám ez, ami nem az id járáson múlik.

Valamikor nagyon régen, amikor a király páncélos idegen lovagai üldöz be vették a nép sámánjait, titoktudóit, gyógyító véneit, a legtitkosabb titkok tudójának egyikét, Bogát táltost elfogták volt a zsoldos katonák tova a Mez ség mocsarai között, s kimondták reá a máglyahalált. Előbb azonban az új Isten papjainak kívánságára véresre kellett ostorozzák a katonák, hogy kiverjék bel le az ördögöket.

Nos, két idegenbeszéd királyi fegyveres el vezette öreg Bogátot a pörbíró udvarára. Ott állt a két idegen között, szikáran, magosan, fölemelt f vel, s szembe nézett a király bírójával. Vállig omló hosszú fehér haján, fehér szakállán megcsillant a lenyugvó nap fénye. A pörbíró fent állt a tornácon, mellén összefont karokkal, s szigorúan nézett alá az Öregisten papjára.

- Tisztelen a korodat, öreg - mondta ki a szót -, s ha megvallod b nödet, áttérsz az igaz hitre, kegyelemmel lehetnék irántad.

Keményen nézett szembe vele az öreg.

- Légy kegyelemmel magad lelke iránt, király embere - mondta mély, zeng hangon -, magyar vér folyik ereidben, magyar anya szült a világra, s idegen urakat szolgálsz mégis, nemzeted kárára! Ki vagy te, hogy kegyelmet adj nekem, az Ur táltosának?

A királyi pörbíró homloka ráncba szökött. Arca elsötétedett, szája széle megrándult.

- Ostorozzátok meg - mordult a zsoldosokra -, tanuljon tisztességet halála el tt! Azzal sarkon fordult, s döng , haragos léptekkel bément a palotásházba. A két fegyveres emelte már a kezét, hogy letépje a vénemberr l a hosszú, fehér táltosi köntöst, s a két hóhérsegéd is elfoglalta kétoldalt a maga helyét hosszú marhaterel korbáccsal a kezükben, amikor valami különös és érthetetlen dolog történt. A vénember fölemelte két kezét az ég felé, némán..., s a következ pillanatban fehér köddé látszott foszlani ott a szemük el tt. Valami hirtelen szélroham csapott alá az udvarra, megkavarta a port, fölkapta a fehér ködöt s már ott se volt. Katonák, korbácsosok szájtátva bámultak egymásra.

- Elvitte az ördög...! - hebegte az egyik, s ijedtében keresztet vetett magára.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

A pörbíró káromkodott csúnyán, amikor a fegyveresek tisztje jelentette neki, hogy mi történt.

- Túljárt az eszeteken a vén varázsló? - ordított a megszeppent zsoldosokra -, elbolondított, mi? Eridjete után, s hozzátok vissza a föld alól is! Takarodjatok!

De hiábavaló volt minden keresés. Az öreg táltos elt nt, mintha föld vagy ég nyelte volna el. Krónikás papok szerint a zsoldosok tisztje nem is merészelt visszatérni a pörbíró elé, hanem embereivel együtt tovavonult a Maros folyása mentén lefelé, s hetek teltével jelentkezett csak szolgálattételre a Csanádi ispánnál.

A szóbeszéd szerint pontosan ugyanabban az id ben, amikor öreg Bogát köddé változva továt nt egy szélroham hátán a pörbíró udvaráról, jó háromnapi lófutasnyira onnan, a Fels -Maros zúgó vize mentén, a nagy hegyek lábánál Göde mester, az si magyar rovásírás tudója, ott ült háza el tt a padkán, s vés késsel a kezében róttá bele egy tisztára gyalult tölgyoszlop fájába, rabonbán parancsára, a székely szállások rendjét. Egyszer csak forgószél támadt az udvarán, s ahogy odanézett, hát csak ott állt hosszú, fehér köntösében öreg Bogát, a táltosember.

- Nocsak - hökkent meg Göde mester, s fölkelt a padkáról illedelmesen -, nem hallám kegyelmed érkezését. Tisztelje meg házamat, ha itt van!

Az öregember közelebb jött hozzá. Fáradtnak látszott.

- Baj vagyon, fiam - mondotta mély, szomorú hangon -, idegen acél hasít a magyar fába. Metszi a rostját, aprózza erejét. Magyarat magyarral állít szembe idegen hasznára. Békességr l beszél, s háborúságot csinál. Alázatot hirdet, s g gös er szak jár a nyomában.

Sóhajtott, s folytatta lassú szóval:

- Mondád valamikor, hogy jól ösmered itt a hegyeket. Mutass hát egy helyet, ahonnan messzire elláthat a szem, ahol barlang is akad, miben megszállhatok, víz, amit ihatok, erdei gyümölcs, kószáló vad, amin élélhetek, míg megérik az id , s nem emel többé fegyvert magyar a magyarra.

Göde mester elt n dött néhány pillanatra, aztán földerült az arca.

- Tudok ám egy olyan helyet, hogyne tudnék! Együtt van ott minden, amit kegyelmed kíván, s még több is eggyel: idegen ott meg nem leli soha, ha ezer évig is keresi a nyomát!

- Azzal ne legyen gondod - mosolyodott el az öreg táltos a szakálla megett-, megvéd engem azoktól az Ur a maga módján.

Bent aztán a kemencés szobában, falatozás mellett kiöntötte öreg Bogát a szívét.

- Nehéz id k jönnek, Göde fiam - mondta komoran -, bizony nehéz id k. Nem az új Isten miatt, ahogy tük mondjátok, mert hiszen csak egy Isten van, mindegy hogy hányféle néven nevezik. Ott rejlik a baj, hogy akik kard élének, s faltör kosnak használják Isten nevét, azok nem Isten igazságát keresik, hanem a maguk galád önzését szolgálva megbújnak a neve mögé, hogy

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

elrabolhassák azt, ami a másé, s legyilkolhassák a védekez ket mint Isten ellenségeit.

- Meddig tart ez így? - kérdezte Göde -, az Öregisten embere vagy, tudnod kell ezt!

- Az Úr nem ösmer id t - felelte a táltos csöndesen. - neki száz esztend vagy ezer esztend mindössze egy pillanat. De annyit mondhatok neked, fiam, hogy mindaddig nem lesz békesség többé, míg meg nem tisztul lelkében a magyar, mint gyémántk a t zben. S míg ez bé nem következik, addig meg kell rizzük számukra a nagy titok tudását, mit seink hoztak volt magukkal messzi földr l, napkelet fel l, Úr városából. Ez a mi feladatunk, Göde fiam, se több, se kevesebb. A rege szerint Göde mester vendégül látta a táltost hosszú ideig, míg csak lovas legény hírül nem hozta, hogy királyi lándzsásokat láttak a népek tova Disznajónál, páncélos lovagok parancsa alatt, s fölfelé haladtak a Maros vize mentén.

Ekkor Göde mester fanyerget tett föl négy kis hegyi lóra, megrakta azokat mindenféle szükséges dolgokkal, s fölvitte vendégét a hegyekbe.

Négy nap múltával tért csak vissza, négy lovával, üres nyergekkel, egymagában. Hogy hol rejtette volt el az öreg táltost, nem mondta meg senkinek. Még a lovag uraknak se, akik ott vártak már reá a házánál, amikor lejött a hegyekb l. Pedig megkínozták er sen, napokon keresztül, mert valaki beárulta nekik, hogy ott rejt zködött nála Bogát, a király ellensége. Végül is fejét vették s karó tetejére szúrták föl, a kapu elé, hogy mindenki lássa. A lovag urak pedig kétszáz fegyveressel fölmentek a hegyekbe, hogy megleljék a táltost. Senki attól a naptól kezdve nem látta többé egyiküket sem. Elnyelték ket a hegyek.

Esztend kkel kés bb egy pásztorlegény talált valahol a sziklák között egy páncélsisakot. Lehajolt, hogy fölvegye, de abban a szempillantásban nagyot dörrent fölötte az égbolt, pedig sütött a nap, felh se volt sehol, s fényes villám csapott a sisakba, porrá égetve azt pillanat alatt. Legalábbis így mesélte el a képéb l kikelt, verejtékes liheg legény odalent a völgyben az embereknek s még mindég reszketett egész testében, amikor elmondta, hogy mi történt vele odafönt.

A szikla, ahol ez megesett, ott emelkedik hátul a hegyekben egy kis falucska fölött, amit ma Gödemesterházának neveznek. Nagy, magos szikla, ég felé mered . Lábánál kicsi tisztás, jóviz forrással s a tisztás körül s r -s r erd , míg ellát a szem. A szóbeszéd szerint csapás vezet föl a kicsike tisztásról, föl a sziklák közé s odafönt valahol barlangot is rejt a boróka. De ember még nem akadt reá. Mert aki arra veszi útját, azt már a s r erd ben úgy körülveszi a félhomály, hogy elveszti benne az irányt. Ha mégis feljut valamiképpen a kicsi tisztásig, egyszerre csak morajlani kezd fölötte az égbolt, akár van felleg rajta, akár nincs, s villám kezdi hasogatni körülötte a fákat. Akinek esze van, az futásnak ered s akinek nincs..., azt bizony emberfia nem látja többé, se élve, se holtan.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

Éjszakánként havasi pásztortüzek mellett, lassú beszéd székelyek szót ejtenek néha egymás között az öreg táltosról, aki ott él valahol a Villámk barlangjában immár több mint nyolcszáz esztendeje s rzi a régi nagy titkok tudását. Melyek el zik a rontást, meggyógyítják a testet meg a lelket minden nyavalyától, távol tartanak veszedelmet, pusztulást s az igazságot gy zelemre viszik.

A régi nagy titkok tudása ott van mais, mondják, a Villámk barlangjában valahol s csak arra vár, hogy megérjen az id s visszatérjen Urához, Istenéhez a magyar. K be vésve, fába vésve s a szentkönyvbe megírva ott van mais a törvény: "a nemzet, mely önmagával meghasonlik, elvész, s a ház, mely maga ellen támad, nem marad meg. Testvérgyilkos átkozott az Úr el tt."

Honnan tudják mindezt az emberek ott fönt a hegyekben? Onnan, hogy minden hetedik esztend ben van egy éjszaka nyár derekán, amikor a leghosszabbak a nappalok, és legrövidebbek az éjszakák, s amikor pontosan azon az éjszakán ott áll a telihold a nagyszikla felett. S aki azon az éjszakán föllopózik a szikla alatti kicsi tisztáshoz, arra nem csap alá a villám. Az csöndben leülhet a kis forrás mellé, s ha csöndben ül ott, kisujját se mozdítja, pontosan éjfélkor megláthatja a telihold alatt az öreg táltost, amint aláereszkedik korsójával a vízre. Szót is válthat vele. Kérdezhet t le ezt vagy amazt, amire igaz választ kapnia fontosnak t nik. S bármiféle betegség gyötörné, azt egyetlen szóval, egyetlen érintéssel meggyógyítja a titoktudó öreg.

De csak akkor, ha az, aki ott áll el tte, az lelkében, szívében, tettében és minden szándékában valóban magyar. A titoktudó látóember ott Gödemesterháza felett a hegyben ezt fölismeri nyomban. S jaj annak, aki csalás szándékával megy oda föl. Egyetlen villámcsapás csalánná változtatja az ilyen.

Nos, így szól a rege. Legtöbben akik hallják, valahol egy pásztort z mellett elhasalva éjnek idején, mesének vélik. Hegyi népek babonás meséjének.

De ha gondos ügyelettel vizsgáljuk történelmünket, észre kell vegyük, hogy az emberileg megmagyarázhatatlan csodák vannak abba belesz ve, mint sz ttes terít be az aranyfonál, mely elrejt zik a színes fonalak között, majd váratlanul el búvik megint.

Alig néhány évtizeddel a mez ségi csoda után, az Úrnak 1082-ik esztendejében, csatangoló kunok zaklatták Erdély akkor még gyéren települt magyarjait, jószágot rabolva, falvakat égetve, s fogságba hurcolva asszonyt, gyermeket. Nyár derekán ereszkedtek alá a radnai hegyekb l s megdúlták a Sajó völgyét, a Mez séget, s Kolozs várát megkerülve délnek fordultak, amerre a gyéresi mez k gulyáit tudták. De ekkor már Árpád-házi László király vezérlete alatt útban volt Nagyvárad fel l a magyar sereg is, hogy megtisztítsa az ország keleti gyep it a garázdálkodóktól.

Tova a Gyérest l nyugatra es hegyvidék mentén letek reájok, s míg a magyar sereg a kunok zömét bekerítve az egyik völgykatlanban kaszabolta a rablókat, addig egy maréknyi kun a szomszédos völgy házaira vetett tüzet. László király, ki kíséretével a dombgerincr l irányította a csatát, megpillantotta háta megett a tüzet, s kíséretét otthagyván el re vágatott a gerincen, hogy megnézze, mi történik odaát. Az els , amit megpillantott maga alatt a legel oldalban, egy nyargaló kun volt, ki nyergében egy kapálódzó, sikoltozó leánnyal a domboldal mentében igyekezett keletnek. Nyomban üldöz be vette a király a kunt, s jó lova lévén hamarosan utol is érte. Levágta nyergéb l a rablót, s maga mellé emelve a meggyötört leányt, lefele fordította lovát a völgynek,amerre az ég házakat látta. Alig haladt azonban valamicskét, amikor szembe találkozott a fosztogatókkal. Azok is meglátták a magányos magyar lovast nyergében a leánnyal, s nyomban zo~e is vették, elvágva a visszavonulás útját a dombtet felé, ahol a király kísérete várakozott. A király tehát nem tehetett egyebet, mint hogy keletnek fordulva igyekezett menteni életét, lova sebességében bízva. A kett s súly alatt azonban meglassult a derék állat és a vadul kurjongó kunok egyre közelebb kerültek mögötte.

Egy kicsike vízmosás mentén, kökénybokor árnyékában öregember ült, és intett kezével a királynak: erre! Erre, király úr! A király meg is fogadta a tanácsot arra gondolván, hogy talán a vízmosáson túl magyar csapatokról tud az öreg, s ahogy elnyargalt mellette, még oda is kiáltott neki: "bújj el, öreg, eltaposnak a gonoszok!"

Átugratva lovával a kis vízmosáson, a király a túlsó völgynek fordult, hogy visszajússon valamiképpen a seregéhez, amikor egyszerre csak valami félelmetes morajlás ütötte meg hátulról a fülét. Hátra pillantva kiesett szájából a szó: "Isten segíts!" Mert mögötte bizony, ahol a kis vízmosás volt azel tt, mintha csak megindult volna a hegy: kett be hasadt a föld, omlott a göröngy, por emelkedett, s az üldöz kunok el tt feneketlen szakadék támadt, mely elnyelte az els néhány lovast, s a többi csak éppen hogy meg tudta fékezni lovát a rettent szakadék peremén.

A király nyergében kapaszkodó leány is hátranézett, s szeme nagyra nyílt: "Isten meghallá vitéz úr szavát...!" hebegte ámulatlan.

Így menekedett meg üldöz i el l László király, kit csodái miatt kés bb szentté avattak volt a Pápa parancsára, s így keletkezett a híres Tordai Hasadék. A király visszatért kés bb kíséretével, hogy megtekintse a helyet, s megkeresse a kökénybokornál üldögél vénembert is, ki a vízmosás felé irányította volt. A kökénybokrot meg is találta, ott volt a ménk nagy hegyszakadás peremén. De csak kun lovak patáinak nyoma volt a bokor körül, más semmi. Kerül úton leküldött a király néhány legényt, hogy megkeressék odalent a szakadás alját, hátha alázuhant a szerencsétlen, s ott hever valahol törött csontokkal. De dolguk végezetlen tértek vissza a legények. Nyoma se volt odalent embernek, sehol.

- Ejszen kötél végén vonszolták el magukkal a pogányok - csóválta fejét elszomorodva a király -, vegyétek z be a gazokat, s aki ide hozza elém a derék öreget: száz arany üti a markát!

Nosza, nyargalt is egy jókora csapat alá a völgybe, a kunok nyomán s két nap múltával vissza is tértek a királyi sereghez néhány kengyelhez szíjjazott kunnal. A többit lekaszabolták mind egy szálig, jelentették a legények, de rab nem volt vel k, s öregembert se láttak sehol, se élve, se halva. Tolmácsot rendelt el a király, hogy megtudja a fogságba esett kunoktól, mi lett az öreggel. De esküdtek azok, hogy a menekül lovason s a nyergében lévő leányzón kívül más él embert nem láttak sehol, sem a dombon, sem a kökénybokornál, se egyebütt.

- Csodát tett az Isten - mondogatták egymásnak a király hívei -, megmenté urunkat...!

De amikor híre kelt a csodának odalent a völgyek magyarjai között, s a különös vénembernek, kinek nyoma veszett, voltak, akik összedugták a fejüket, mint akik titkot tudnak.

- Lám csak - sugdosták egymásnak, de csak ügyelve, hogy királyi ember ne legyen a közelben-, lám csak, vén Torda mégis visszatért, hiába zték el király törvényével...! Áldott legyen az Ur...

Rákövetkez tavaszon járvány tizedelte a népet a ludasi völgyben. Kolozs várából két tudós embert is küldött oda a királyi várnagy, de segíteni nem tudtak, bár szekérderéknyi orvosságot hoztak magukkal és itatták a néppel, míg csak ki nem fogytak bel le.

Alig távoztak el, egy vénember ereszkedett alá a kecskelegel n és sorra járta a házakat, a völgy egyik végét l a másikig. Keveset id zött mindegyikben, s ahogy kifele haladt, mintha csak magával vitte volna a nyavalyát is. Attól a naptól kezdve nem halt meg többé senki, még egy csecsszópo se, s úgy elillant a betegség, mintha szél fújta volna el. De nyoma veszett a vénembernek is.

A tova futó id eltakarja a titkos nyomokat. Csak itt-ott rzi még a megfejthetetlen rejtélyek emlékét egy-egy különös rege, amit éjszakánként, pásztortüzek mellett mondanak el a vének, hogy töltsék vele az id t, vagy tél idején, kemence tüze mellett, míg odakint havat sodor a szél, s a kuckóban álom ragasztja le rendre a fiatalok szemét. De fogynak már ezek is, mert sokan, akik hallották, elfeledték tovább adni a szót, s évszázadok során egyre kevesebb maradt meg abból, ami történt.

Mint például 1242-ben, amikor Batu Kán tatárjai rátörtek az országra, s feldúlták a magyarok földjét. Síksághoz szokott népség lévén a tatárok zöme elkerülte a hegyvidéket. Egykori krónikák szerint mindössze egy kószáló csapatjuk, valami ezer lovast számláló, merészkedett csak be a Szatmári-síkságról a Szilágyság dombjai közé, kik aztán rabolva, gyilkolva, falvakat égetve jutottak el valamiképpen Doboka alá.

Mikor a dobokai magyarok hírét vették a közeledő veszedelemnek, s már a szomszédos völgyek égfalvainak vörösét is láthatták az ég aljában, összeszedték nagy sebesen asszonyaikat, gyermekeiket, batyuba kötötték, amit tudtak, s a lábasjószágot maguk előtt terelve fölmenekedtek a Gyertyános nevezetű síerdőbe, tova a Nagygerincen is túl, abban a reménységben, hogy ott nem lelnek rájuk a tatárok. Biztonság okából azonban három derék emberből álló ruzmet hagytak a Nagygerinc keleti bütűjén, egy vén vackorfa alatt, ahonnan látni lehetett nemcsak a falut odalent, hanem az egész völgyet is. Nyárídeje volt. Tarisznyája, s kulacsa mellett elhevert a három aggodalmas magyar a vén vackorfa árnyékában, s nézte a völgyet. Dél tájban telepedtek oda. Teltmúlt az idő, este lett, s még mindig nem mozdult sehol semmi odalent. Be is sötétedett lassanként; kigyúltak rendre a csillagok s a békés, tücsökzenés éjszakát csupán a távoli tüzek vörös fénye rontotta meg félelmetesen. Heverték ott az emberek, bámulták a csillagokat, s lassan a szó is kifogyott belőlük. Úgy elaludtak ott rendre-rendre, mintha csak birkanyáját riztek volna odafönt a gerincen. Nem is hallották, hogy mikor lépett oda hozzájuk az idegen. Csak arra riadtak, hogy valaki mély, érdes hangon rájuk szólt:

- Lám, Mányok is ég!

Talpra szöktek egyszeribe mind a hárman. Hűvös volt a levegő, hajnalodott. S bizony, odalent a völgy torkában égett Mányok. Nagy lánggal égett.

- Szentséges Úristen! - szakadt föl a szó az egyik magyarból. - Mind odavesztek, ejszen!

- Csupán a házak - szólalt meg újra az idegen -, a népet fölmenekítettem idejében aへgyre.

Mély, zengő hangja volt, különös hangja. Megnézték jól. Zömök embernek látszott. Szakállában, karimás kalapja alól kicsüngő hajában sok volt már az ősz szál. Hosszú gyertyánfa botra támaszkodva állt ott, mely tele volt vésve: írással, akárcsak a számadó pásztoroké.

- Mányoki vagy? - kérdezte az egyik dobokai magyar. - Odavaló is - felelte az idegen -, mindenüvé való...

Többet aztán nem szólt, s az emberek se kérdezték. Visszaültek a vackorfa alá, s bámulták a tüzet odalent. Az idegen is leült, valamivel odébb. Lassanként fölkelte a nap s a mányoki tűz vöröse beleolvadt a keleti égbolt bíborába. Hűvös keleti szél kúszott föl a völgyből, s fölvitte hozzájuk a füst keserű szagát. Alig emelkedett a nap ujjnyira a keleti gerinc, fölé, amikor egyszerre csak lovasok tettek föl odalent a völgyben. Előbb csak valami húsz-harminc kopjásból álló elcsapat, majd jók dobásnyira megettük fölött a sereg zöme. Sokan voltak, s jöttek mint a sáskák, Mányok felől. Dobokának tartottak egyenest, a rétek mentén.

- Anyátok ne sirasson - mordult föl az egyik dobokai magyar ott fönt a vackorfa alatt. Aztán csak lapultak ott, hallgattak és néztek.

Az előrs lovasai kurjongatva nyargaltak be a házak közé, majd meggyűltek a falu utcáján. Egyik oldalon három tatár beugratott a Botár Andrisék udvarába, a másik oldalon három Gál Ferencék kerítésén szöktette át lovát. Körünyargalták a két házat, majd leszöktek a ló hátáról, s ketten a ház ajtajának estek neki, míg a harmadik a csörtét vette szemügyre. Hamarosan kint voltak újra s odakiabáltak a többihez. Azok is elkezdték sorra venni a házakat, csörtét. Futkostak előre-hátra, mint a haragos darazsak. A sereg zöme is odaért közben s úgy rontott rá a falura, mint valami haragos árvíz. Dúlni kezdték a házakat, csörtét. Zsákszámra hordták ki a kenyérmagot, zabot, árpát, amit csak leltek, s kötözték lovakra szaporán. A házakból is hordtak ki mindenfélét. Aztán egyikök leguggolt az egyik szalmakazal mellé, mint aki tüzet csíhol, s perc alatt föllángolt el tte a kazal.

- Hogy a keserűség essen belétek - nyögött föl odafönt az egyik bajszos magyar -, jaj de kitekerném a nyakatokat!

De csak hasaltak ott a fa töviben, s nézték elszörnyedve, ahogy a tüz belekapott a szénába is, majd a pajta fedelébe, s onnan át a Botárék házára. Hallani lehetett a zsindegy pattogását.

- Jaj, hogy Istenetek ne legyen...!

A tatársereg zöme áthömpölygött a falun, sorra megdúlva házakat, csörtét, s mögöttük jött a tüz is csörtével házról házra. Két oldalról lovasok kerülték meg az égő falut a kertek mentén, mintha csak a gyümölcsösök vagy a szőlőkertek bokraiban keresték volna az elmenekült lakosságot. Az élen nyargalók egyszerre csak megtorpantak a temetkert felső sarkában, ahol a legelő kezdődött. Szemléltek keveset, majd ordítani kezdték a többiek felé.

- Ráakadtak a csorda nyomára - nyögött föl az egyik magyar ott fönt a vackorfánál -, mondtam volt, hogy jobb lenne, ha nem mind egy csapáson tereljük föl a jószágot, hanem ki-ki a maga kertjén keresztül, s csak a gerincen túl jövünk össze. De lehurrogatok, ugye! Na, most itt a baj!

Ott is volt. Egy halomra való tatár összegyűlt a legelő csücskén, s néztek fölfele a Nagygerinc irányába, amerre a nyomok vezettek. Tanakodni látszottak, majd megindultak fölfelé a jószág nyomán.

- Felít a jószágnak ott hagyhattuk volna - kesergett az egyik dobokai a vackorfa alatt -, hús kell a beste pogánynak, az hát! Megmenthettünk volna, ha felít ott hagyjuk nekik...!

- A keserűt! - szökött talpra a másik. - Igyekezzünk, emberek, vissza a néphez! Hagyjuk a marhát ott, ahol van, de mentjük meg legalább az asszonynépet meg az apróságot!

Talpon is volt már mind a három, s lendült is a lábuk az erdő felé, amikor megszólalt újra az idegen. Mindaddig némán ült ott, kissé odébb és nézte az égő falut. Most se kelt lábra, csak odaszólt az emberekhez:

- Üljetek csak veszteg - mondta lassú hangon -, nem érnétek oda idejében ügysem. Gyorsabb a ló, mint az ember. Az Úristennél van csupán segítség. Üljetek hát veszteg, s imádkozzatok hív lélekkel.

Bár halkán beszélt, volt a hangjában valami parancsoló. Az emberek egymásra néztek, aztán szótlanul visszahúzódtak a vackorfa alá. Nézték a tüzet odalent, ahogy egyik házat a másik után nyelte el, s nézték a tatárokat, ahogy indultak fölfelé apró lovaikon neki a hegyoldalnak, akár egy rakás megbolygatott hangya. Szemük sarkából olykor a különös beszéd idegenre lestek, de az csak ült ott, lehunyta szemmel, csak az ajkai mozdultak a borzas szakáll mögött, mintha beszélt volna valakihez.

A tatárok már a hegyoldal derekánál voltak, ahol a füves legel lankája véget ért, s a vízmosásos kopár hegyoldal emelkedett meredeken fel a gerincig. Kapaszkodtak a tatár lovak fölfele a meredek vízmosásokon, s mikor már az utolsó is elhagyta a legel t, az idegen hirtelen lábra szökött, karját kinyújtotta a tatárok felé, s morgott néhány szót a fogai között. S egyszerre csak megmozdult a hegy a tatárok fölött. Megmozdult és omlani kezdett, tompa dübörgéssel a tatár seregre. Sárga agyagpor szállt föl vastagon a megindult hegy nyomán, és eltakart mindent.

A három dobokai talpra szökött és el re futott a völgy pereméig, hogy jobban láthassa a csodát. Még hallották maguk mögött az idegen mély, zeng hangját: dicséjétek az Urat, magyarok! De mikor magukhoz tértek, s hátra fordultak, a különös öregember már nem volt sehol. De elnyelte a föld a tatárokat is, mind egy szálig. A dobokai legel végében még mais csúnya, hepehupás agyagdombok idétlenséggel, s fölöttük mintha késsel metszették volna a hegyet, meredek agyagfal emelkedik százméteres magasba, föl a hegygerincig. Tatárvágásnak nevezi a nép még mais, de hogy miképpen került oda, azt ma már csak nagyon kevesen tudják. S akik tudják, nem merik mondani, mert attól félnek, hogy kinevetik ket.

Déva alatt, a Maros folyása mentén, van egy patak, aminek Törökpatak a neve. Pisztrángot rejt kristálytisztá vize a magos hegyekb l hozza le a fenyvesek illatát, s aki megkérdezi, miért nevezik Törökpataknak azt a patakot, az különös történetet hall a Maros menti vének szájából, akik maguk is csak úgy "hiszik is, meg nem is" a regét, amit nagyapjuktól hallottak volt kisgyerekkorukban.

A mese szerint valami két esztendővel a mohácsi vesztett nagy csata után, amikor a török hadak mint gátat szakított árvíz lepték el a magyarok földjét, Erdélybe a Maros folyása mentén nyomult fölfele egy janicsár sereg, falvakat dúlva, asszonyt, s f képpen fiúgyermeket rabolva jövend beli janicsárnak.

Beérve a hegyek közé megléptek valamicskét a törökök. A kanyaros völgy mentén csak üres falvakat leltek mindenfele. Embernek, jószágnak nyoma se volt, amit követni lehetett volna be a hegyekbe, a sziklás talaj miatt.

Ütrük bégnek parancsa volt a pasától, hogy meg ne álljon, míg bels Erdélyt el nem éri, ahol a magyar urak kastélyai állnak, s összefogdosva ezeket az

uraságokat, hozza le ket magával Temes várához, minden kincsükkel együtt.

A lakatlanul talált falvak miatt azonnal fogytán kezdett lenni az élelem, s nyolcezer embert élelem nélkül nem lehetett már tovább vinni. Így aztán, amikor egy Iliá nevezet oláh kém azzal vágódott hasra a nagyhatalmú bég elé, hogy "növesse Allah hosszúra a szakálladat, nagyhatalmú úr, de ha meghallgatod alávaló szolgádat, lesz h s janicsárajáidnak b ven mit enniök". Utrük bég felfülett a szóra, s kegyesen intett a tüz s, bocskoros embernek.

- Beszélj, de igazat mondj, mert ha nem: darabokra vagdaltatlak, s embereim konca leszel!

- Kegyelmes nagyúr - felelte Iliá alázatosan -, én tudom, hova menekültek el a folyó völgyéb l azok a kutya magyarok, minden lábasjóságukkal együtt! Ha parancsot adsz, uram, hogy fölvezessem a hegyekbe bátor harcosaidat, szép test magyar asszony népen kívül lesz ott b ven húsra való marha, tésztára való búzaliszt, s még aranyékszer is, zsákszámra! Én ismerem a járást föl a magyarok búvóhelyéhez! Sziklás hegyek, erd s r ségek közepette van odafönt egy mélyvíz tó, melynek fölös vize sziklák alatt szivárog le a völgybe minden árulkodó patakmeder nélkül. Oda menekültek föl el led azok a kutya magyarok, hatalmas úr, minden jószágukkal együtt!

Parancsot is adott a bég nyomban, hogy ezer kipróbált harcos kövesse az oláh kémet föl a hegyekbe, s férfinépet élve ne hagyjanak, de asszonyt, gyermeket, lábasjóságot, s ami egyebet ott találnak, tereljék le a völgybe.

Odafönt a sziklák közé rejtve mélytíz tó körül öt falu népe sátorozott, magukkal hozva mindent, amit csak menteni tudtak. Velök volt vigasztalásul egy fiatal vándorpap is, Keresztély nevezet , kit Váradról küldött a püspök, hogy látogassa sorra a Maros-völgy szétszórt népét, kereszteljen gyereket, eskesse azokat, kik áldás nélkül élnek, vigasztaljon özvegyet és árvát, s imádkozzék ki valamicske egyházi adót azokból, akib l lehet. Ez a fiatal pap éppen misét tartott ott a tó partján kora délután, amikor a bojtárgyerek, kit rszemnek küldtek volt föl a Bajlátó csúcsára azon a reggelen, rohan el nagy lihegve az erd b l.

- Jönnék! - kiabálta lihegést l elfulladva. - Jönnék a törökök föl a hegyen! Sok ezren lehetnek, nyüzsög t lük a hegy! Olájok vezetik ket! Föl is bomlott az imádkozó gyülekezet nyomban. Sietett mindenki a maga sátrához, lovat nyergelni, menteni asszonyt, gyermeket. Menteni ám, de hova? Hátuk megett meredek sziklafal, megmászhatatlan, sziklarengeteg két oldalt is, járnivaló csapás csak lefele volt, a török markába. Nem marad más hátra, tanakodtak az emberek, mint veszni hagyni a jószágot s menekíteni a családokat, szerteszóródva a sziklatatlanok bozótjában. Tán megelégszenek a törökök a jószággal, s nem indulnak szét embert keresni.

A fiatal pap ott állt a tó partján, ahol hagyták volt a népek, összekulcsolt kézzel, ég felé fordult ábrázattal, lehunyt szemmel imádkozva.

- Tisztelend Ecsém, minek zárja le a szemét - szólalt meg megette egy mély dörmög hang -, fél talán, hogy megvakul, ha megpillantja Istent?

A kopaszra nyírt, sápadt ábrázatú pap fölnyitotta szemeit és megbotránkozva nézett az sz hajú, zömök, egyszer öltözet hegyi emberre, aki egymagában állt ott mellette a napsütötte tóparton.

- Micsoda megátalkodott beszéd ez veszedelem idején - mordult rá az idegenre. - Istent nem láthatja senki! De amikor végs menedékében Hozzá fordul a gyarló ember, ill , hogy alázattal s lehunyt szemmel járuljon elébe!

- Istent nem láthatja senki, he? - csóválta meg fejét az idegen. - Hát a magasságos égbolt ragyogó kékje odafönt micsoda? Az erd k imádságos zöldje odalent, he? Ki alkotta mindezt, ha nem az Úristen?

- Persze, hogy az Úristen alkotta - mérgel dött a fiatal pap -, minden gyerek tudja, hogy alkotott mindent!

- S aki alkot valamit, nem önmagát teszi bele az alkotásba?

- Megátalkodott beszéd - haragoskodott Isten embere -, hogyan is lenne kelmednek ideje, s kedve bárgyú szót pazarolni, mikor pogány hadak gyilkos veszedelme zúdulhat reánk minden pillanatban, s azt se tudjuk, mi tév k legyünk!? Imádkozzék kegyelmed is, hogy legalább lelkét mentse meg az Úr! De az idegen ember nem hagyta magát.

- Tán nem gondolja azt tanolt pap létire, hogy az Úristen okozza a bajt, meg a veszedelmet?

A pap rámeredt. Hallgatott egy pillanatig, aztán kibökte, rekedten. - Az Ur akarata nélkül nem történik semmi.

- Na lássa - kapott a szón a másik -, s nem azt tanítja-é az Írás, hogy az Úristen teremtett mindent ezen a világon? S hogy minden, amit az Úristen teremtett, az más nem lehet, csak jó? Nahát akkor honnan a búbánatból jön el a baj meg a veszedelem?

- A sátán - felelte a pap. - S ki teremté a sátánt?

A fiatal pap elfordult, s a tó vizére nézett, melyen békésen csillogott a napfény aranypora.

- Nem érünk rá vitázni, jó ember - motyogta a fogai között -, minden pillanatban ránk zúdulhat a pogány odalentr l.

- S miként véli megmenteni ezt a sok elrémult népet? - szögezte neki az öregember a kérdést.

A pap ránézett. Könnyes volt a szeme.

- Istennél a mentség - sóhajtotta esetten -, én csak imádkozni tudok... Csönd volt néhány pillanatig, csak a megriadt nép nyüzsgése hallatszott a legel rét két széle fel l, ahogy asszonyostul, gyermekestül igyekeztek bűvőhelyet lelteni a s r ségben. Pásztorkutyák csaholtak. A jószág riadtan bújt össze a meredek sziklafal tövében, mintha érezte volna a veszedelmet. Fölöttük, a sziklafal tetején fekete felleg kúszott el a hegy mögöl, s nyelni kezdte az égbolt kékjét.

- Hiszel-é Istenben? - kérdezte halkán a különös idegen. A pap megbotránkozva fordult feléje.

- Hogyne hinnék! 'Sze pap vagyok!

- Ha csak akkora hited van, mint egy mustármagocska, hegyeket mozdíthatsz vele. Nem így mondja az Írás? Nohát, vedd elé a hitedet, Isten embere, bárhol is lézöd azt, mert ideje, hogy tegyünk valamit! Te csak szólj az Úrhoz, s mozdítsd a hegyet, én ügyelek arra, hogy útban ne legyen senki! Azzal hátat fordított a papnak, két markából tölcserét formált a szája elé s aláordított a tisztásra, ahol az emberek nyüzsögtek, mint pásztortalan nyáj, ki farkasszagot érez.

- Héj, emberek! Föl a tó mögé, a meredek sziklafal tövébe, ahol a jószág van! Mozogjanak sebesen!

Hangjára elnémult a tömeg, majd futva indult neki a hegyoldalnak, asszonyt nógatva, gyermeket cipelve, föl a tó feletti meredek sziklafal alá, ahol a jószág tömöttödött aggodalmasan. Perc alatt üres volt a hely torka odalent. Ideje is volt, mert a legel rét alján már bújtak is el az erdőből a lóak kémeikkel az első törökök, s meglátva odafönt a sokaságot, ordítani kezdtek a maguk nyelvén.

- Isten embere, ideje jött a mustármagocskának - szólt hátra az idegen az imádkozó paphoz -, ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?

Alig ejtette ki az utolsó szót, a hegy mögül el török fekete felleg elérte a napot és sötétségbe borult a világ. Megdördült az égbolt, vakító villám csapott alá, egyik a másik után, megmozdult alattok a hegy s az omló sziklák megett zúdult alá a tó vize, magával ragadva mindent, ami útjába került: fát, követ, törököt, mindent.

Az emberek odafönt megtorpantak a zajra s legyökeredzve nézték a csodát. Térdre roskadtak. Valahol egy asszony vékonyka hangja zsoltárba kezdett, s pillanat alatt egyetlen zsoltár volt a hegy. Gyors szélroham tofufújta a megbomlott fekete felhőt, s fölragyogott újra a nap, mint Isten szeme, ki a világot vigyázza.

Ahol valamikor a mélyvíz tó partja volt, magányos szikla meredt el az alázúduló víz közepén, s azon állt a pap, bémultan maga elé meredve, s mellette a zömök kis hegyi ember, kit nem ösmert senki.

- Alighanem félreállhattunk volna az Úristen útjából - szólt ez oda a megrendült paphoz -, lám még velünk is vesz dnie kellett! Hát csak ülünk le idefönt, s várjuk meg, míg lefut ez a sok víz - tette hozzá -, aztán majd csak lesirülünk innen valahogyan...

Így történt bizony. Aki nem hiszi: kapaszkodjék föl a Törökpaták mentén egészen a patak forrásáig, ahol a szép tiszta víz elbuzog a magos sziklafal tövében, s valami jó négyszáz lépésnyire lejjebb, ahol a patakocska a legel lankáját szeli kettőbe, ott áll ma is az a magos, toronyformájú szikla, amit "pap kövének" nevez a nép. Mert azon állt a csodatevő pap, ki megmenté népét, rázúdítván a tó vizét a török seregre.

Állítólag még állt valaki mellette, amikor az Úristen ledöntötte kétoldalt a sziklafalat, mi a tó vizét rizte, mondja majd, aki a történetet meséli, valaki a nép közül, aki aztán lesegítette a papot a magos k szárlól. De hogy ki volt ez, arról nem tud a történet.

A marosvásárhelyi Teleki Tékában volt egy kicsike, kézírásos följegyzés, amit annak idején a gyekei kálvinista lelkipásztor hagyott volt maga megett az Úrnak 1608. esztendejében. A lúdtollal papírra vetett, szarkalásbas és mármár alig olvasható íráscsomót zöld zsinórral kötözte volt egybe valaki, s ráírta nagy bet kkel a vastagabb papírból készült fed lapra, becslés szerint valami jó száz esztend vel kés bben: FIGYELMET ÉRDEML ! KOLONTAI NEZZEN UTÁNA!

Hogy ki volt az a Kolontai, aki utána kellett nézzen annak, amir l a kéziratban szó esett, azt nem tudhatjuk, mint ahogy azt sem tudjuk, hogy elvégezte-é az utánnézés dolgát. De annyi bizonyos, hogy aki veszi magának a türelmet és a fáradságot, hogy leüljön egy délutánra a téka egyik olvasóasztalához és megpróbálja kibet zni a fakult írást, az különös dolgot tud meg a mez ségi Gyeke község történelméb l.

El ször is kit nik, hogy Gyeke az 1600-as években egytemplomos, színmagyar falu volt, mégpedig kálvinista hit . A papot Bokor Andrásnak nevezték, aki már id sebb ember lehetett, mert írásában többször is említést tesz arról, hogy a "Wesselényi-dombra fölmennie sajgó térdei miatt immár nehezeére esett.

Bokor András tiszteletes úr följegyzései azzal kezd dnek, hogy "itt járt újra múlt este ama furcsa beszéd ember, kinek tudtára adta volt az Úr, legalábbis kelme azt híreszteli, hogy kis id múltával császári hadak dúlják meg az országot, tüzet vetnek a falvakra és lemészárolnak embert, asszonyt, gyermeket." A följegyzés alá odabiggyesztette a dátumot is: "az Úrnak 1603-ik esztendejében írtam ezt, zabvetés idején." Az írás nagy része annyira elmosódott már, hogy annak szóról szóra való kiböngészése szinte lehetetlen. De aki gy zi türelemmel, az a következ eseményekre következtethet abból, amit olvasni sikerül: 1603 tavaszán - zabvetés idején, tehát alighanem április derekán - idegen ember érkezett a faluba, fölkereste a papot és tudtára adta, hogy hamarosan nagy veszedelem zúdul a falura, amire jó lesz idejében fölkészülni. Ez a "fölkészülés' abból állt volna, hogy menekítsen föl a falu népe asszonyt, gyereket, jószágot, mindent a "földvári hegybe', mihelyt "megveresedik Pusztakamarás felé az ég alja."

Ez a furcsa beszéd ember komoly hatással lehetett a papra, mert a följegyzés szerint "háromszor is megmászta a dombot, hogy Wesselényi nemzetes úr tanácsát kérje'. A nemzetes úr azonban, úgy t nik, mindhárom alkalommal tréfára vette a furcsa beszéd ember ijesztgetését, s azzal nyugtatta meg a papot, hogy a császárnak aligha lehet oka arra, hogy "akár jobbágyat, akár gazdálkodó parasztnépet ölessen; tudván azt, hogy parlagon

maradt föld se gabonát nem terem, se vágómarhát nem nevel a hadak részére, kik a törökkel vesznének".

A történelemből tudjuk, hogy 1603 tavaszán Básta hadai végigdúlták a Mezőséget, s csak az maradt életben, aki idejében elrejtőzött a mocsárban vagy az erdőben. Azt is tudjuk, hogy a zsoldos sereg földig égette Báld, Sármás, Pusztakamarás, Katona, Gyeke, Vasasszentgotthárd, Cege és Szentiván községeket, míg Melegföldvár, Búza, Feketelak és Kispujon, elrejtve erdők és dombok között, megmenekedett a veszedelemtől.

Aki tehát arra igyekezett rábeszélni a gyekei papot, hogy menekítse népét a földvári erdőbe, tudta, mit beszél. Tudását pedig csak egyetlen forrásból szerezhette volt: magától az Úristentől. Mert hiszen még maga Básta, a sereg fővezére se tudhatta előre, hogy magyarirtásra rendelt hadai mely falvakra törnek rá, s melyekre nem.

A följegyzés utolsó nyolc oldala a legérdekesebb. Ez a nyolc oldal kevésbé elmosódott, mint a többi. A papiros is más és a toll sem ugyanaz. Úgy tűnik, mintha Bokor András tiszteletes úr ezt a nyolc oldalt egy későbbi időben írta volna. Így kezdődik ez a rész:

"Az Úristen haragja lámbizára zúdula azon a napon. Ember, asszony, gyerek mind odapusztult, s tiszta emészté föl a falu minden házáat, az Úr házáat is meg Wesselényi nemzeti úr udvarházát is odafönt, kit magát vérebe fagyva hagyának ott udvar közepén a gonoszok. Ami azonban kevesünkkel megtörtént, az Úrnak akkora csodája, hogy azt csak remegve és alázatos lélekkel merem papirosra vetni.

Kezdem azzal, hogy amikor tova lent a tó mentiben fölment az idegen lovasok nagy tömege, s mi azt se tudtuk, mitévünk legyünk, csak odacsöppent elémbe valahonnan, a parókia udvarára az a furcsa beszéd ember, s rám kiáltva mondván: Isten papja, ne töltsd az idődet haszontalanul! Bé se szaladj többé a házádba holmi után! Így, ahogy vagy, s azokkal, kik itt vannak veled, igyekezz alá sebesen a nagy füzesbe, annak is a túlsó végibe, s ott bújj meg, míg el nem távozik a veszedelem. Meg se mocsanj, szót se ejts, bármi is történjék! Érted? Eredj!

Még ijedtemben is megkérdezém, hogy vihetünk-e magunkkal valami ennivalót, de csak rám ordított türelmetlenül: enni jobb-e vagy életben maradni? Ha megfogadtad volna a szót idejében, az egész falu népe megmenthető lett volna! Most csak az, aki nem rest a futásra. Eredj!

Ezt már haragosan kiáltotta felém az ember s én mentem is, asszonyommal. Mögöttünk szipogva és nyöszörögve a rémült cseléd megöreg Andorás, ki a jószágra ügyelt. Ahogy mentünk, alá a parókia dombjáról, keresztül a falu csücskén, le a patak hídjáig, s a hídon át a vizes rét mentén a nagy füzesnek, jöttek megettünk mások is, emberek, asszonyok, gyermekek. S akik jöttek, azok velünk együtt meg is maradának, bár az élen nyargaló császári zsoldosok meglátták ám, amint bevetettük magunkat a füzesbe s

nagy ordítózással utánunk eredtek. A füzesben azonban, az Úr különös kegyelme folytán egyetlenegy se tette bé a lábát.

Ahogy ezt írom itt Légenben, sógorom kúriájában, magam se tudom, miképpen történt, pedig azóta néhány hét is eltelt, s volt időm törni rajta a fejemet. Csak annyit tudok ma is, hogy hasaltunk ott a nyirkos földön, fák sorjében a sátek között, s hallottuk emberek ordítását, asszonyok sikoltását. Utána pedig két teljes napig égett a falu, s vastag volt a keserű füst, késsel lehetett vágni. A második nap éjszakáján aztán csöndes volt minden, csak a füst szaga nyomta a levegőt, s néhány kuvasz vonyított itt meg amott, a messzi dombokon. Reggelre virradva ügyelve elbújtunk, magunk nyomát követve visszafelé a füzes végéig. Mikor kinézhattünk a szélső fák alól, a falu helyén egyéb se volt, csak üszkös, füstölgő rom, a patak hídjától föl az udvarház dombjáig. De köztünk és a falu hídjá között, ahol a rétet tudtuk azelött, tó volt, posványos tó, amiben elsüllyedt a láb. Kászoni Pista bele is ment, hogy majd átgázol rajta, de alig győztük fzfárúd végével kihúzni belőle a szerencsétlent. Mély volt az a láp, halálosan mély. Áldott legyen az Úr neve, kinek útjai kiszámíthatatlanok."

A papírlap alján, más színű tintával, mintha valaki hónapokkal vagy éppen évekkel későbbben biggyesztette volna oda, ez állt még:

"Kitudódott, mihelyt az új mocsár kiszáradna, hogy több mint negyven lovaskatona odaveszett a lápba, kik alighanem utánunk igyekezének. A nagy szárazság idején lovak s emberek csontvázát, meg halomra való rozsdás fegyvert ástak el az iszapból azok, akiknek kegyelmezett az Úr."

Gyeke alatt, az Új Mocsárban, ma is ásnak ki szárazság idején rozsdás sarkantyút, nehéz zabolát, kengyelvasat a kincskeresők. Volt olyan is, ki ezüstpénzt talált, régi pénzt, amit szívesen vásárolnak meg városi urak, pedig a boltban még csak egy korty pálinkát sem adnak érte.

Alig ötvenhat esztendővel Bokor András kálvinista lelkipásztor csodálatos megmenekedése után tova odébb, Mohaly völgyében történt újra valamiféle különös dolog. Cservágó Péter mohalyi kurtanemes diák fia, ifjabbik Péter, tette volt az írásba az esetet a Kolozsvári Református Kollégium Farkas utcabeli konviktusában, 1659-ben. Az írás bekerült az iskola levéltárába, mivel Péter diák díjat nyert vele - egy ezüst forintot - tekintetes killyénfalvi Killyén András úr jóvoltából, ki írástudományi munkásságra kívánta serkenteni a kollégium diákjait.

Az első díjat, két forintot, egy Sólyom András nevezetű legény nyerte volt, II. Rákóczi György nagyságos fejedelem hadi erényeit dicsőítő versével, s így ifjabb Cservágó Péternek csak a második díj jutott. Voltak ugyan többen, kik azt vélték, hogy a hazugsággal telt írásmunka még az egy forintot sem érdemelte meg. A történet azonban, amit Péter diák papírra vetett, valamiképpen megnyerte Killyén uram tetszését és így, minden formabeli gyöngeségének ellenére is megmaradt az utókor számára, gondosan elraktározva sok ezer papiros között.

Nos, a történet szerint egy Naszód fel l aláereszked tatár csapat, miután megdúlta a Sajó-völgyét s a Szamos-völgy egy részét, a Désen gyülekez nemesi bandériumokat ravaszul megkerülve átvágott a dombokon keresztül a Mez ség felé, és egyenest Mohalyra zúdult volna alá, ha valami meg nem állította volna. Ez a valami t z volt.

Egymagában ez még nem lett volna elegend ahhoz, hogy különössé tegye ifjabb Cservágó Péter történetét, mert erd t z, mez t z, szárazság idején bizony gyakorta megesett. Ez a t z azonban kétnapi es zés után lobbant föl nagy hirtelen egy vízmosásos legel n, annak is teljes hosszában, a mohalyi temet kert sarkától tova le a kicsi tóig, magosra csapó lánggal, márpedig néhány ázott kökénybokron kívül semmi egyéb égni való nem volt azon a legel n. Augusztus eleje lévén, a falu birkái lerágtak már ott minden szál füvet, s alig egy hete telt, hogy föl kellett hajtani róla a nyájat az erd tisztásaira.

Nos, Péter diák írása szerint azon a reggelen, valamivel napkelte után lovas legény érkezett nyargalva Ördögösfüzes fel l s hangos kiabálással verte föl a falut: - Fusson mindenki! - ordította izzadt lováról a legény -, tatárok jönnek a gerinc mentén, száznál is többen vannak! Vass László úr hadai terelik ket tova Dés fel l s haragosak, mint a darázs! Fusson, aki tud!

Összefutott erre a falu népe. Merre menjenek? Hova? Föl az erd be? Meglássák ket a gerincr l menekülés közben! Hagyjanak ott otthont, jószágot, mindent védtelenül? Jó Isten, mi legyen?

- Bízatok az Úrban! - szólalt meg egyszerre a templom el tt a papjuk, s hangja úgy zúgott tova a falu utcáján, akár az orgonaszó -, vallotta írásm vében ifjabb Cservágó Péter, ki maga is ott volt apjával és házasember bátyjával a tanakodók között.

Magos, csontos öregember volt a mohalyi pap, szép szál ember. De az idegen, aki ott állt mellette, még szálásabb volt, bár öregebbnek látszott. Testvérbátyja lehetett volna a papnak, annyira hasonlított reá. De nem papi gúnyát viselt. Harisnyás hegyiparasztnak látszott.

- Akik az Úrban bíznak s reá figyelnek, azoknak minden javukra válik - hirdette meg az idegen is, és hangja éppen úgy zengett végig a falun, mint a papé.

Az emberek elhallgattak. Nézték a papjukat, s a mellette álló idegen embert, ki akár testvérbátyja lehetett volna a papnak, s csak álltak ott tanácstalanul, amikor egyszerre csak elrikkantotta magát lován a füzesi legény s fölmutatott a gerinc falé: - Ott gyűnnek már, nicsak! - Azzal megfordította a lovát, sarkot adott neki s elnyargalt, vissza a füzesi völgy felé. A megrendült népek meg álltak ott az utcán, s bámultak föl a legel gerincére. Bizony, ott voltak már a tatár lovasok s ereszkedtek alá a domboldalon, akár a hangya, egyenest a falunak.

- Jaj nekünk! - sikoltotta el magát egy asszony -, hol a gyermekem? Gyere ide, Jancsika! Juliska te...!

Valaki elordította magát:

- Fegyverbe, emberek! Ragadjon baltát, kaszát, ki amit tud! - Lódultak már a lábak, amikor a pap mellett álló idegen ember hangja megállította ket:

- Baltával akarjátok megvédelmezni asszonyaitokat, gyermekeiteket fegyveres tatárok ellen, ti bolondok? - dörrent rájuk a szó. - Egyetlen védelmetek az Úr! Szálljatok magatokba! Bánjátok meg b neiteket! Tisztítsátok meg szíveteket imádsággal, s az Úr nem hagyja el azt, aki benne bíz! Álljatok csöndben, fordítsátok lelketeket az Úr felé, dicsérjétek az Úr hatalmát és lássátok szemetekkel az megváltó erejét!

Csönd volt a szavai után. Emberek, asszonyok, gyermekek álltak az utcán, mintha mozdulatlaná bénította volna ket az idegen ember hangja. A pap mély, zeng hangon belekezdett a zsoltárba: "Az Úr énnékem riz pásztorom..." Pillanat se telt el, s vele énekelt az egész falu. Zengve szállt a zsoltár szava tova a völgyön, s a meleg napfényben látni lehetett odatúl a tatárokat, ahogy lassan aláereszkedtek lovaikkal a meredek legel oldalon. Sokan voltak.

A zsoltárénekl k már a harmadik versnél tartottak, amikor a lovasok éle leért a legel aljába, alig k hajításnyira a kertekt l. Akkor egyszerre csak a pap mellett magasodó idegen ember fölemelte két kezét az ég felé s hangja kettévágta a zsoltáréneket:

- Nézzétek hát, emberek, az Úr szabadítását! Boldogok azok, kik szeretik az Urat! Dics ség az Úrnak, dics ség!

Utolsó szavai még ott zúgtak az emberek fülében, amikor egyszerre csak lángra lobbant odafönt az egész legel . T z csapott föl, mintha csak szalmát gyújtott volna meg valaki a legel hosszában. Horkantak a tatár lovak, ágaskodtak. A láng belekapott a sörényükbe. Pillanat alatt megfordult az egész tatár csapat, s nyargalt visszafelé, mintha szemét vették volna, föl a meredek oldalon, neki a gerincnek. A t z meg szaladt a nyomukban, mintha nem es verte agyag, de száraz haraszt égett volna megettük.

Mikor kés bb a falubeliek közül néhányan el merészkedtek, hogy megtekintsék a t z helyét, nem leltek ott semmit, még csak egy szemernyi kormot sem.

Odalett az idegen is, még aznap. S mikor vasárnap, templom után id s Cservágó Péter ott az emberek el tt megkérdezte a papot, hogy testvérbátyja volt-e az idegen, az rábólintott.

- Még gyermekkorában szeg dött el bojtárnak a hegybe, tova Parajd felett - felelte lassú szóval -, aztán amikor nem tért meg az szön, azt véltük, medve vagy farkas végzett vele. Ilyesmit hitettek el apámmal a pásztorok is. Csak évek múltán derült ki, hogy a Tudó Ember vitte el magával. nevelte s aztán esztend k múltával reá hagyta a titkos hagyatékot, ami még Krisztus Urunk els magyar tanítványától maradt vissza. A szent tanítást, amit immár mindenki elfeledett régen... Így biza. Az Úr küldte volt ide, szabadítással -, s már mennie kellett mások mentésére. Szép és szent mesterség az Úr

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

hagyatékanak hordozása, de nagy súlyt visel a vállán az, kit Isten kijelöl erre... Úgy szól az egyforintos történet, s írója, ifjabb Cservágó Péter még hozzátette a végére, alighanem a történelmi hitelesség céljából, hogy: a Mohály felett megfutamodott tatárok másnap reggel beleszaladtak tova Kudunál a csicsói várnagy, Vass László uram csákányosaiba s hírmondónak való se marada bel lük.

Azt a Péter diák írásában említett magos, csontos, orgonahangú "Titok Tudó" embert a mohályi t z után még kétszer látták a Mez ségen. Els nek ötvenkét esztend vel kés bben, tova Légen alatt, ahol kettéágazik a völgy. De akkor már vén volt er sen. Hosszú fehér haja vállig csüngött, s bozontos fehér szakállától alig lehetett látni az arcát. Hosszú pásztorbotra támaszkodott, s nem volt egymagában. Széles vállú, széles mell zömök magyar állt mellette, átalvet vel a vállán, hosszú nyelv baltával a kezében.

Az Urnak 1711. gyászos esztendejét írták volt akkor. A nagyságos fejedelem szabadságért harcoló hadai letették a fegyvert az osztrák zsoldosok el tt, s a császár bosszúja országszerte vérpadot, s bilincset hozott a magyarnak. Magyarok elkobzott földjét császári kegy osztogatta idegen árulók között. Ekkor történt, hogy a légem Szabók, Borsosak, Szendr k, Vágók és Szekeresek földjeit a nemrégiben betelepített ombozvölgyi oláhoknak ígérte a császár embere, ha gondoskodnak arról, hogy életben közülük egyetlenegy se maradjon. Felbuzdulva ezen s pópájuk áldásától felbátorodva, egy sötét szi éjszakán átjöttek az oláhok a hegyen, és rávetették magukat Légenre. Kegyetlen mézszárlást végeztek ott. A férfiakat karóba húzták, baltával lefejezték, az asszonynépet halálra kínozták, s még a gyermekeknek se kegyelmeztek. Mire megvirradt, egyetlen véráztatta siralomvölgy volt az egész falu. Részeg oláhok d zöltek mindenütt, megkínzott magyar hajadonok sikoltozásai közepette. Minden magyar férfiember aggtól a csecsem ig halott volt már.

Kivéve egy. A légem Szabó András legkisebbik fia, a tizenkét éves Ferkó. A nagy felfordulásban sikerült két kis húgával együtt, a tízéves Ágneskével és a nyolcéves Zsuzsikával megbújnia a szalmakazalban. S mikor pirkadni kezdett olyannyira, hogy látni lehetett már a szürkületben, Ferkó óvatosan el bujt, szétnézett, aztán kézenfogva el húzta a szalmából húgocskáit s megindult vel k óvatosan, a kerítések mentén lopódzva, Mócs felé, ahol az apjuk öccse élt volt.

Részeg oláhok kurjongattak, dorbézoltak a magyarok házaiban faluszerte. Már-már majdnem eljutottak a füzesig, amikor a falu utolsó házából, ahol Szekeres Gábris lakozott volt a családjával, kitántorgott egy t z s oláh és megpillantotta a gyermekeket, ahogy azok a kerítés mentén igyekeztek a füzes felé.

- Nicsak! - kurjantotta el magát a részeg oláh -, itt lapul még két kis szuka meg egy kan-kölyök! Gyertek frátyék, belezzük ki ezeket is! Kajabálására többen is el bújtak a házból, s z be vették a három gyermeket. Mire elérték

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

a füzes, már több mint húsz oláh volt a nyomukban. Megbújva a s r ben nyertek ugyan egy kevéske id t, de hamarosan ott is beléjük botlott egy részeg vankuj, s csak részegsége miatt nem estek a kezébe. Ferkó nekiugrott a részeg embernek s bed tötte a bokorba. Aztán futni kezdtek a kis patak mentén, ki a füzesb l, ki a rétre, hogy elérjék a Mócs felé emelked dombot.

Azon a helyen, ahol a völgy kettéágazik, nem volt még tó akkoriban, csak két patak jött össze egy vizes, s átés, mocsaras rét közepén. A patakon kellett átkelniük, hogy eljussanak a dombig, de bizony az szi es kt l megáradt a rét is, patak is, és id be került, míg Ferkó át tudta segíteni kishúgait a vízen. Akkorra már az üldöz k is ott voltak közel.

- A két nyulacskát zsákba tesszük, s úgy visszük haza! - rikoltozták a részeg oláhok -, a kutyakölyköt kibelevük itt helyben! Kerülj elejükbe, Tódor! Vágd el útjokat a domb felé, Nyikuláj!

Valami kétszáz lépésnyire a pataktól vén, odvas f zfa állt egymagában a domb lábánál. A vén f zfa mell l két ember figyelte a gyermekek menekülését. Egyik magos volt, csontos és öreg. A másik fiatal, alacsony, széles vállú. Ferkó ott állt már a mély víz , sebes sodrú pataknál, térdig vízben, és kétségbeesetten igyekezett kitalálni, hogy miként vihetné át a két hógát, amikor a f zfa mell l odakiáltott hozzá az öregebbik:

- Fogd kézen a hógaidat, gyerek! Aztán csak hunyd be a szemedet, s ugorj egy nagyot!

Kétségbeesésében nem tudott egyebet kitalálni, s az üldöz k már ott gázolták a vizet mögöttük, így hát Ferkó csak megmarkolta egyik kezével az egyik hógát, másikkal a másikat, behunyta a szemét, ahogy az öreg rendelte s ugrott egy nagyot. Mintha csak egy láthatatlan er megragadta volna mindhármut, valósággal átröpültek a megáradt patak fölött. Alig érzett száraz földet a lába alatt, Ferkó felnyitotta a szemét ámulatlan.

- Ide hozzám! - intett fejével az öregember a vén f zfa tövéb l. Szorosan fogva két kishúga kezét, vonszolta ket Ferkó a domb felé. Hallotta maga megett az üldöz k részeg ordítózását, futó lábuk alatt a víz csobogását... aztán egyszerre csönd lett, mély csönd. S amikor lihegve hátranézett, nem látta az üldöz ket sehol. Csak egy nagy, rettenetes víztölcsért látott maga megett, pontosan azon a helyen, ahol olyan különös módon átugrotta volt a patakot. Mintha csak a patak feneke beszakadt volna, úgy nyelt el az a rettenetes víztölcsér mindent, a rét s átját, a bokrokat, a patak menti f zfákat, mindent. Alighanem az üldöz ket is. A sötét, haragos víztölcsér pedig n tt, szélesedett, valóságos tóvá változott az elámulat gyermekek szeme láttára.

Így keletkezett a légem tó. Aki megkeresi ott a két völgy találkozásánál, nyomban megérzi, hogy nem egyszer tó ez. Korántsem olyan, mint a Mez ség többi, sekély víz , barátságos tavai. Különös tó, barátságatlan. Sötét és mély a vize; s akik ott halásznak, azt állítják, hogy vannak helyek,

ahol patkót köt az ember a zsineg végire, s aláereszti: nem lel feneket a patkó vasa.

Ha pedig olyan ember merészkedik a vizére, akinek lelkét b n terheli, s kezéhez vér tapad, azt magába szívja a tó csólnakostól, mindenest l, még ha vadonatúj is a csólnak, s az ember jobban úszik a vidránál is.

Másodszor Mez záh és Tóhát között t nt föl újra az a bizonyos magos, csontos, zeng beszéd "Titok Tudó" ember, akit mohalyi Cservágó Péter említett el ször a maga egyforintos írásában, s akir l ötvenegynehány esztend vel kés bben a mócsi plébános tett említést, amikor Légen vesztét, és a Szabó gyerekek csodálatos megmenekülését jelentette beszámolójában püspökének. A legkülönösebb az egészben az, hogy míg a Cservágó Péter írása, és a mócsi plébános jelentése között mindössze ötvenegynehány esztend telt el, a légem csoda és a mez záhi kígyóes közé százharmincnyolc évre nyúló id ékel dik. Azt még el lehet képzelni valamiképpen, hogy akinek szülni kezdett már a haja 1659 szén, 1711-ben ha öregesen is, de még mozdulni bír. Emberi ésszel nehéz azonban felfogni, hogy ugyanaz a vénember még 1849-ben is bírja magát. Az összegy jtött adatokból kit nik, hogy a hagyatékot riz Titok Tudók mellett többnyire ott volt egy fiatalabb ember is, néha éppen gyermekkorban lév , akit mint valami olyan tanítványszer inasgyereket vett maga mellé id sebb korában a Csodatév , alighanem abból a célból, hogy holta után tovább rizze az si hagyatékot és tettekben is gyakorolja azt, amit az együtt töltött esztend k során tanult. Valószínű tehát, hogy a légem f zfa mellett álldogáló széles vállú, zömök magyar vette át a tudás örökségét a gyöngül vénembert l, s mikor sora jött annak, hogy is vegyen maga mellé egy arra alkalmas tanítványt, szép szál legényre esett a választása. S így történt aztán, hogy a tóhádi és mez záhi magyarok egy magos, szikár, fehér hajú vénembert találtak ott 1849 nyarán a szunyogvári kis dombon, ahova egy széles vállú zömök legényke vezette volt ket a mocsarakon keresztül.

Akkoriban ugyanis még posványos viz nádas mocsár volt az a széles, nagy térség, mely mint egy óriási lapos háromszög ékel dik Tóhát, Mez záh és a cikudi völgy közé. Tiszta magyar falu volt még akkoriban Mez záh is, Tóhát is, kéttemplomos, jómódú magyar falvak. Cikud volt csak oláh. Magyar uraktól elkobzott császári birtokra telepített havasi mokányok éltek ott, vadak, mint a nádi csikas. Még a viseletük is más volt, mint a többi beszivárgott oláh cselédnek. Újak voltak a vidéken és nem barátkoztak senkivel.

A történetet, amit elmondok, dédapám szájából hallottam volt el ször, hatesztend s koromban. Dédanyám is ott volt a nagy nappali szobában, az ablak mellett ült, gypjúkeszty t kötött s olykor megtoldotta dédapám szavát ezzel meg azzal, apróbb részletekkel. Ahogy megtudtam kés bb, valójában az története volt, mert élte át a kígyóes t. Dédapámat, ki Bem seregében harcolt, már vitték Kufstein vára felé akkor, ahol tizenhét esztend t töltött a császár kenyerén, várpincébe zárva.

Elég az hozzá, hogy 1849 kés nyara volt, augusztus vége. A szabadságharc zászlaját porba és sárba taposta a muszka túler, s bujdosó magyarokkal teltek meg az erdők, nádasok, mocsarak. Hír járta, hogy a Maros mentét kozákok dúlják s a gyalui havasok oláhjai magyar falvakat és városok népét ölnek Kalotaszegig a Zalatnáig.

Egy nap aztán lovas legény érkezett Tóhátra. Ludasról jött és csak a Csontos-kúria udvarán szökött le lováról. Veszedelem hírért hozta. Két kozák század szállta meg Ludast. Egyik erre veszi majd az irányt, másik Gyéresnek. De lassan mozdulnak. Az a parancsuk, hogy adjanak időt az oláhoknak. Még fel se száradt az izzadság a hírhozó lován, amikor Csontos uram zsellérje, ki a cikudi tó bütüjében lakozott, hozta a hírt, hogy valami készül Cikudon. Kaszát egyenesítenek az oláhok, baltát éleznék s a pápa beszél hozzájuk a piactéren.

Csontos uram szót küldött nyomban Mezőzáhra az Ugron-kúriába, és Ugron István legény fia, Dénes szaladt föl a hírrel dédanyámhoz a dombra. Dédanyám elvette a szekrényből mindkét vadászpuskát, a golyókat is meg a seréteset is, meg is töltötte mind a kettőt s odatámasztotta az ajtófájának.

- Jöjjenek. Itthon leszek - felelte kurtán, s nem fogadta el az Ugronék meghívását, hogy költözzék le hozzájuk, míg elmúlik a veszedelem. Még akkor se mozdult a kis zsindeyes udvarházból, amikor újra szót küldtek fel az Ugronok, hogy szedje össze minden értékes holmiját és csatlakozzék hozzájuk még napnyugta előtt lent a Nagy-Mocsár alatt. A Szűnyogvárban gyűlnek össze a magyarok - így szólt az üzenet -, mert csak ott lesznek képesek fölvenni a harcot a cikudiakkal.

Szűnyogvár dombja a nagy nádas mocsár kellős közepében volt. Valamikor valóban erdő is volt a kis kerek dombon, tölgyfából való, amit a Thoroczkayak építettek oda még az ezeröttszázados években, búvóhelyül, kószáló török, tatár és osztrák martalócok ellen. Egy télen azonban tüzet vetett valaki a kiszáradt nádasra, s odaégett a vár is a bennelévőkkel együtt. Azóta csak egy felfelé alacsony domb volt ez a Szűnyogvár, a Nagy-Mocsár közepén, súlyos időben búvóhelye az üldözötteknek.

Idegytek hát egybe a magyarok, Tóhátról is, Mezőzáhról is, batyustól, mindenestől, még naplemente előtt. Keskeny, kanyargós ösvény vezetett oda be a lápon át, s aki elvétette a lépést, azt aláhúzta a hínár meg az iszap a feneketlen mélységbe.

A Nagy-Mocsár alsó csücskében egy szalmakalapos tömzsi legényke várt az egybegyűlékre, s mikor már mindenki ott volt, s úgy látszott, hogy nem jön senki más és a nap is alácsúszott már a cikudi gerinc mögé, végignézett a szalmakalapos legényember az ottlévőkön.

- Nocsak - mondta -, én ejszen elindulok elől, s maguk csak egyenként jöjjenek mögöttem. De vigyázzanak ám, hogy mindenki az eltejáró nyomába lépjen, s nem erre vagy amarra. Ha valaki mégiscsak rossz helyre lépne, egyszerre kapja el két oldalról az eltejáró menetet meg a mögöttejáró, s

rántsa ki a sárból, mielőtt bajjára növekszik a dolog. Ezért aztán fontos az is, hogy kartávolságra maradjanak egymástól és a láncot meg ne szakítsa senki. Ennél előbb lassúra fogom a lépést.

Azzal elindult be a nádasba. S mögötte, mint egy hosszú, sötét kígyó, emberek, asszonyok, gyermekek elnyúló sora, némán, pissenés nélkül, valami négyszázegyneháyan. Ahol az ösvény fölszaladt a lapos tetejére, kis dombra, ott a fatönkön ülve várt rájuk a Titok Tudó ember. Magos, csontos, szőke hajú magyar, kinek még suttogva is zengett a hangja, mint az orgonaszó. Volt, aki ismerte már, de volt sok, aki ott látta először.

- Telepedjenek le a fák alatt - adta ki a vénember dörmögve a parancsot -, tüzet ne tegyen senki, mécsest se gyújtson. Hangos beszéd se legyen. Síró gyermeket ringassák ölben az asszonyok.

Majd a szalmakalapos legénykére szólt rá: - Ferkó fiam, kapaszkodj föl a látófára. Kötd oda magad, hogy le ne fittyenj, mert ott töltöd ám az éjszakát magadban. Fekete éjszaka lesz, újhold éjszakája. Ki gonoszra készül odakint, fáklya nélkül nem leli meg az utat. Ha fényt látsz mozogni valahol, szólj alá.

Percek alatt leszállt az éjszaka, s fekete volt, akár a sírgödör. Kuporogtak a népek a fák alatt, volt olyan is, aki elheveredett, s aludni próbált, de szúnyogok a fülibe muzsikáltak, s nem hagyták nyugodni. Nagy volt a nádas csöndje. Denevérek ciccentek a fák felett, nádi egér matatott a cihemben. Magosan fönt az éjszaka sötétjében vakvarjú szólt néha. Néma volt a világ körös-körül.

Sötétség ülte a dombokat. Semmi se mozdult odakint. A nép összebújt a szűnyogos sötétség alatt családonként. Volt, aki horkolt, volt, aki csak nehéz lélegzettel szívta a levegőt, s volt, aki gondterhelten virrasztotta az éjszakát. Gyermekek nyöszörgöttek olykor, néha felsírt egy-egy csecsszózó. Lassan, nyúlósan telt az éjszaka. Ferkó legény odakötözte magát a fa törzséhez a fák tetején, s onnan vigyázta a dombok csöndjét. Valamivel pirkadás előtt, alighogy a csillagok ritkulni kezdtek kissé odafönt, s kelet felé megsápadt az ég alja is, különös szél indult. Szakadozott szél, langyos, puha. Iramodott egyet, belekapott a nádasba, s tovább ment. Itt suhogott, majd ott suhogott, jött, elment. Különös szél volt. De dél felől jött mindég és esz szagát hozta. Kik ismerték az időjárását, tudták, hogy esz lesz. Nemcsak rendes, nyárvégi esz, de zivataros esz. Gonosz esz. Vén Gergely bá, aki csak volt az Ugronok szöllejében, oda is cammogott, mihelyest látni lehetett a dombocska közepibe, ahol a Tudó Ember ült, hátát a fának támasztva, melynek tetején a Ferkó legény rizte a világot, s meg is mondta neki: ejszen rosszra fordul az idő hamarosan. Mi lesz a sok néppel, ha itt rekedünk?

A szikár, csontos, szőke hajú ember ránézett Gergelyre, egyenesen a szemibe s csak ennyit mondott: - Istentől jött az esz, Istentől való a vihar is. Kik Istentől oldalán vannak, aggodalomra nem lehet okuk.

Gergő bá megcsóválta a fejét s visszacammogott a családjához. Tépett, veres felhőket terelt a szél odafönt, mintha csak tisztára akarta volna söpörni az utat a kel nap előtt. Itt-ott fel is ragyogott az ég kékje olykor a fellegrongyok között néhány percre, s a nap sugarai vörösen hulltak alá a hullámzó nádasra, aztán kialudt a fény megint, s csak a szél suhogott meg a felhődarabok szaladtak. Egyéb azonban nem történt. Telt az idő. Nappallá vénült a pirkadat. Az asszonyok kendőt terített a gyepekre itt is, amott is. Rozskenyeret, szalonnát szeltek.

- Jöjjenek, na, faljanak valamit, mielőtt esni kezd - mondták. Az eső azonban még mindég nem jött. Meggyérültek a futó felhők is s az ég kékje egyre növekedett. Izzott a nap odafönt, sugarai szúrtak, mint a tű. Árnyékba húzódtak a népek el. Ultek szótlanul, s hallgatták a szelet, ahogy megborzolta időnként a nádast, s megzúgatta a füzeket.

- Ha nyár derekán lennénk, azt mondanám, hogy vihar készül - mondta Gergő bá, a császár, de hányja már selymét a törökbúza, s mióta eszemet tudom, nem járt erre vihar ilyen későn.

A nap már félúton volt az ég teteje felé, amikor Ferkó odafönt elrikkantotta magát:

- Ott gyűnnek a beste cikudiak, nicsak! Egyik része Tóhátnak tart a nagy legelő mentén, másik része meg a domb hátán át Záhnak! Sokan vannak ám mindkét oldalon!

Szavától megfagyott a csönd a füledt mocsár fölött. Az emberek egymásra néztek. - Ejszen tüzet vetnek a falura a gazok - mordult valaki. - Semmink nem marad, csak a csóré életünk - tette hozzá egy másik. - Áldjátok az Istent, ha életben maradunk - sóhajtott egy asszony. Aztán egyszerre csak végigzengett a mocsár felett a Titok Tudó ember mély hangja: - Imádkozzatok! Valamennyien!

Meghajoltak a fejek. Mély volt a csönd, akár a feneketlen kút. Aztán egyszerre csak mély dördülés rázta föl a csöndet s Tóhát felől haragos fekete felleg emelkedett az ég aljában. Gyorsan emelkedett s éhesen nyelte el az ég vakító kékjét. Egyik dörgést a másik követte. A levegő megforrósodott. Szélroham kapott a füzekbe. Ágak recsegték. Földig hajlott a nád, s megriadt madarak keltek szárnyra a mocsárból, kócsagok, gémekek, szélkiáltók, vadkacsák, bóbicek. Mint könnyű toll-labdát, úgy dobálta őket a szél. Perc alatt elsötétedett minden. Morajlott az ég körös-körül.

- Apó! Apó! Odanézzzen! - rikkantotta el magát Ferkó odafönt a hajladozó fűzfán. - Az Úristen tölcsére! Az Úr tölcsére járja a mocsarat.

Az emberek meresztették a szemüket odalent, de nem láttak semmit, csak zúgó, recsegő, hajladozó fűzfákat.

- Gyere le onnan tüstént! - szólt föl hozzá az öreg -, ne töltsd idődet a csomóval, vágd el a kötelet! - Aztán a megrettent emberekhez fordult: - Gyűjtétek ponyva alá az apróságot meg az asszonynépet, szaporán!

Húzódjatok a nagy fák tövibe, szorosan! S dicsérjétek hálaadással az Urat, ki mindnyájatoknak gondját viseli!

Perc se telt bele, alig huppant le Ferkó a nagy fáról, s a vihar rászakadt a világra, mintha el akarta volna nyelni.

A többit aztán már nemcsak a dédapáméktól hallottam kisgyerek oromban, de esztend kkel kés bben a mez záhi Ugronok és a ~áti Csontosok leszármazottaitól is.

A cikudi oláhok alig voltak már k hajításnyira a záhi szér skertekt l - dédanyám már látta is ket a tornácról, ahol két töltött puskával várt reájok -, meg a tóháti istállóktól, amikor egyszerre csak iszonyatos vihar támadt. Roppant forgószelek tölcsérei jelentek meg a nagy mocsár felett, majd onnan kétfelé szakadva szörny sebességgel forogtak tova, egyik részük délnek, a tóháti rét mentében, másik részük föl a Záh feletti dombra, s amikor elérték a rablásra készül d cikudiakat itt is meg amott is: a víztölcsérek fölemelkedtek, elpattantak a rohanó fekete fellegek alatt, s olyan es t zúdítottak a megriadt oláhokra, amilyent még nem látott a világ. Kígyók, békák, vérszopó piócák szakadtak alá az emberek nyakába, beléjük akaszkodtak, marták ket, ahol érték, a cikudiak meg elordították magukat: "váj gye minye! Váj gye minye!" S szaladtak hazafele, ahogy tudtak, Isten verésével a fejükön.

Se Mez záhnak, se Tóhátnak nem jutott egyéb, csupán egy jóra való záporos . S ami a legcsodálatosabb: Szúnyogvár szigetét nem csak a forgószelek, de még a záporos is elkerülte volt.

Kunpatakát úgy elrejtette szem el l az Úristen valami jó nyolcszáz esztend vel ezel tt, hogy se török, se tatár, még csak az osztrák császár zsoldos hadai se találtak reá; s így aztán minden gonosz csapástól megmenekedett, hosszú évszázadokon keresztül. Mivel azonban nagy hegyek gödrében volt a falu, kevés szántani való földdel, meredek legel oldalakkal meg sziklás, bozótos erd kt l körülvéve, terjeszkedésre nem volt lehetőség. Így aztán, akinek két fia volt, abból egyik világgá kellett menjen, szerencsét próbálni. Id teltével még Amerikába is jutott volt bel lük. Most azonban nem err l esik szó, hanem arról, hogy míg más falvakba rendre béköltöztek vándorló oláhok is, kik a császári hivatalt visel k támogatásával egyre több és több helyet szorítottak maguknak a magyarok kárára, addig Kunpatakába csak egyetlen oláh család vet dött el, az is ott lelt maradást fent az erd k alján, ahol a juhok legel je volt. Békében élt a magyarok mellett, nyár idején pásztorkodott nekik, sz érkezéssel fát döntött, s napszámba járt, amikor szükség volt rá. Na de mit hoz az id : az els nagy háború után egyszerre csak idegen országban lelték magukat a kunpatakiak. Úgy tudták ezt meg, hogy az 1919. esztend nek legelején, úgy két héttel karácsony után, csikorgó hidegben egy szakaszra való idegen katona jött cammogva fölfelé a hóban a marosvölgyi országút irányából, s mikor odaértek, kiderült, hogy oláhok voltak a hegyeken túlról. Összecs dítették a

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

falu népét a templom el tti térségre, és egy tisztformájú beszélni kezdett hozzájuk. Azonban hiába beszélt, nem értette senki. Kivéve azt a Mitru nevezet oláhembert, aki a birkalegel mentén lakott. Ez aztán odaordított valamit hátulról, mire a tisztformájú abbahagyta a beszédet, s odaintette magához ezt a Mitrut. Váltak néhány szót a maguk nyelvén, majd Mitru az összecs dített emberek felé fordult, akik rosszkedv en topogtak ott a hóban.

- Aszongya a f hadnagy úr, hogy mostantól kezdve itt Nagy-Románia van! - szólt hozzájuk nagy hangon -, én leszek itt mától kezdve a bíró, és ti csináltok, amit én mondok!

Az emberek összenéztek, csóválni kezdték a fejüket, s volt olyan is, aki megfordult a sarkán, s indult haza. Az oláhok f hadnagya nagyot ordított erre, amit Mitru így fordított át magyarra:

- Míg beszél, tik maradtok!

- Akkor mondd meg kelmének, hogy igyekezzék a szóval - felelt vissza valaki a tömegb l -, mert hideg van ám! Mitru h ségesen átfordította a kívánságot a maga nyelvére és az oláhok tisztje bólintott reá. A többi aztán megvolt percek alatt. A katonák számára lefoglalták az iskolát és csirkét, malacot, libát, frissen sült kenyeret követeltek maguknak. Mitru pedig parancsot kapott, hogy költözzék be nyomban a községházába; s ügyelje a törvényt. Csirkét, libát, malacot nem kellett az iskolaházhoz vigyék a magyarok, se a frissen sült kenyeret. Jöttek maguk a katonák érte házról házra, s vittek mindent, ami megtetszett nekik. Három napig d zöltek ott a falu nyakán, s miel tt tovább mentek volna, újra összecs dítették a népet a templom elé, s a nagy haragos tiszt Mitru száján keresztül ezt mondta nekik:

- Amint tudjátok, ezentúl itt Nagy-Románia lesz. S Nagy-Romániában az a rend, hogy minden falu közepén román templom kell legyen. Ad a tiszt úr néktek egy egész esztend t, s mikor visszatér ide, román pópát hoz magával. Addigra kész legyen a templom! - Ezzel elment katonáival együtt. Senki se vette komolyan, amit mondott, hiszen Mitru meg a családja mit is kezdenének egy templommal? Ha papot hoznak ide neki, elimádkozhatnak együtt a községházában is.

Telt az id . Mitru mellé fölküldtek az új urak valami írnofkélét is, majd egy csend r rmestert hat csend r katonával. Azok számára is házat kellett üríteni a községháza mellett és ebb l az okból ifjabb Trombitás Péter át kellett költözzék a templomtérre nyíló nagykapus házból a pajta megetti hátsó házba, ahol az öregek éltek. Az emberek pedig t n dni kezdtek, hogy meddig is maradnak ezek az idegenek a falu nyakán, s mikor térnek már vissza oda, ahonnan jöttek.

Erre azonban nem került sor. Egy esztend és négy hónap teltével egyszerre csak megmozdult a falu alatt a d l út, s jött fölfelé négy szekérre való ember. Egyenruhások, hivatalos személyek, s közöttük egy fekete gúnyás, nagy szakállú pópa. Az egyenruhások egyike az a tiszt volt, aki annak idején meghirdette volt Nagy-Romániát. A falu piacára gy jtötték össze újra a

népet, melynek egyik végiben a magyar templom állott, másik végiben pedig a községháza meg a csend rség.

- Bíró, hol van a román templom? - kérdezte a tiszt az el siet Mitrut. Az megvonta a vállát.

- Nincs.

- Mi az, hogy nincs? - üvöltött az oláhok tisztje -, megmondtam, hogy legyen! Ez itt micsoda? - bökött ujjával a magyarok temploma felé.

- A magyar templom - felelte Mitru.

- Magyarországon magyar templom volt, Romániában román templom lesz! - haragoskodott a tiszt. - Építsenek maguknak a magyarok máshol templomot, ha templom kell nekik!

Aztán összedugták a fejüket a pópa meg az oláh uraságok, s végül is azt mondták Mitrunak:

- Adunk a magyaroknak egy egész hónapot a költözkedésre, hadd lássák, hogy jó emberek vagyunk. Mához egy hónapra újra itt leszünk és átvesszük akkor a templomot, meg a papnak járó házat hivatalosan! Ez elég idő ahhoz, hogy építhessenek maguknak valamit.

Ezzel aztán elmentek nagy morogva. A magára maradt nép odahúzódott a templom elé.

- Mit csinálunk, tiszteletes úr? - kérdezték a papjukat.

- Panaszra megyek a püspök úrhoz meg a főgondnok úrhoz - felelte a fiatal lelkész bizakodóan -, ne féljenek, azok majd eligazítják ezt hivatalos úton.

Útra is kelt másnap. Legyalogolt a Maros völgyébe, ott vonatra ült s béutazott Kolozsvárra, panaszt tenni. Három nap után visszatért, s azt mondta az embereknek, hogy a püspöki iroda Bukarestbe küldte a panaszt, egyenest az oláh király elé.

- Ne féljenek semmit - biztatta a népét -, a törvény törvény még Oláhországban is.

Lehetséges, hogy igaza volt ebben a fiatal papnak, azonban úgy t nt, hogy Bukarestben másképpen olvasták a törvényt, mint Kolozsvárott, mert valami három héten keresztül nem jött semmi hír Kolozsvárról, s a negyedik hét derekán mindössze egy rövid hivatalos írás, ami oláh nyelven szólt, és az volt benne, hogy a magyarok kérelmét elutasította a bukaresti kormány és pénteken reggelre üres legyen a templom is meg a paplak is, mert jön a bizottság az átvételre. Vasárnap pedig nagy ünnepség lesz az új román templomban és gondoskodjon a bíró háromnapi szállásról: péntektől hétfő reggelig, tizenkét hivatalos személy, három pópa és egy szakasz katona számára, kik vigyáznak majd arra, hogy zavar ne legyen az ünnepség során. A hivatalos írást Gelencsér Dani legényfia hozta föl a heti postával tova lentől, csütörtökön, kora délután. Mitruhoz, a bíróhoz címezték volt, az írnok kellett elolvassa neki, utána aztán mentek vele a paphoz, s útközben felszedték a presbitérium tagjait is, hogy ott legyenek, és saját fülükkel hallják a törvény szavát.

A pap háza előtt gyülekeztek össze azon a szép, szelíd csütörtök délután. Az írnok felolvasta az írást a maga nyelvén, Mitru pedig elmagyarázta a tartalmát magyarul.

- Ma pedig csütörtök van - tette hozzá a végén -, holnap délelőtt pedig itt lesz a bizottság a templom átvételére. Maguk tehát igyekezzenek a költözködéssel, hogy baj ne legyen.

Azzal intett az írnoknak és visszatért vele a község házára. Az írást pedig ott hagyta a pap kezében. Álltak a magyarok, egymást bámulva a pap háza előtt.

- Mi lesz most? - kérdezte az egyik öreg presbiter.

- Katonák ellenében nem sokat tehetünk - mondotta valaki, aztán egyenként elszéledt mindenki a maga gondjával. A fiatal pap pedig ott állt egy helyben és nézte maga előtt a földet.

- Tiszteletes úr - szólalt meg mögötte egy rekedtes hang -, a földet hiába nézzük. Nem neki abból segítség... A falu egyik vénembere állt ott, horgas botjára támaszkodva, szemre húzott likas szalmakalappal.

- Tiszteletes úrnak tudnia kellene, honnan jöhet csupán segítség. A fiatal pap tehetetlenül rázta meg a fejét.

- A püspök úrhoz hasztalan fordultam - felelte esetten -, fő gondnok urunknak is meggyűlt a baja a románokkal...

- S az Uristennel mi történt? - szakította félbe rosszállással a vénember. A kérdés úgy ütötte mellbe a lelkészt, hogy szinte megtántorodott belé. Elvörösödött tőle az ábrázata.

- Hászen imádkozom - motyogta -, éjjel-nappal imádkozom...!

- Ideje lenne szót váltani a táltos emberrel odafönt - fogta suttogásra az öreg a szót.

A megdöbbenést kimeredt a fiatal pap szeme, és úgy bámult föl a hegyre, mint aki kísértetet lát.

- A vén csudatév től kérjek segítséget...? - motyogta megriadtan. - Én, az Isten szolgája?

- Magyarok Urát szolgálja kelme is - puhította papját az öreg -, hosszú ideje már, úgy tudom. Fölkereshetné tőle a tiszteletes úr a község nevében..., kárunkra nem lenne...

- De hol lelem meg? - motyogta esetten az Isten megriadt szolgája - annyi sok a bűvőhely ezekben a hegyekben...

- Azzal maga cseppet se törődjék - vigasztalta az öreg -, nagyapámtól hallám, hogy aki tiszta szívvel, és igaz szándékkal keresi, az meglesi hamar. Akárcsak annak idején, jó hetven éve annak, nagyapám korában, amikor az osztrák császár pribékei honvédeket fogtak a Maros vize mentén, és lám két nap se telt bele, és úgy megduzzasztá Isten a patakok vizét, hogy megáradt ám tőle a Maros, és odavesztek mind egy szálig a császár katonái, de honvédelegénynek egynek se lett baja... Ejszen hallott már erről a tiszteletes

úr is. Ha én volnék maga, szép csöndesen nek ndulnék a hegynek s a többit rábíznám az Úristenre...

Hanyatlott már a nap azon a csütörtök délutánon, amikor néhányan, kik a kertek fölött dolgozták a földet, meglátták a papjukat fölfelé bandukolni a szilvás mezsgyéjén. Nem is állt meg, míg föl nem ért az erdőig. Ott aztán megfordult s visszanézett a falura.

- Ejszen búcsúzik a papunk - szólt oda Cserepes Máté a feleséginek, ahogy a szemközti oldalba kertjüket ásták fuszulyka alá -, ezt se látjuk többé...

Mire befejezte a szót, már el is t nt a pap odafönt az erdő fái közt. Amit azonban senki se látott, s amir l maga a pap is csak hosszú idő múltával mert említést tenni attól való féltében, hogy hazugnak vagy bolondnak mondják a paptársai, az így történt:

Alig haladt néhány száz lépést fölfele a bükkösben, amikor egyszerre csak elébe lépett valahonnan egy fekete kalapos, harisnyás legényke.

- Engem kövessen csak a tiszteletes úr, s egyébbel ne tör djék - mondotta, s már indult is el re, be a s r ségbe.

Bozóton keresztül, sziklák tövében vezette a papot a gyerek jó hosszú idő n át, anélkül hogy egyetlen szót is szólt volna. Kezdett a nap lenyugodni odafönt a gerincen, s a fák között megs r södött az árnyék. Egyszer aztán csak megállt a legényke egy málnabozót kell s közepében s fölmutatott egy sötét sziklaüregre a bozót tetején.

- Maga csak üljön le odafönt a gödör szájában, s egyébbel ne tör djék. Talál ott egy jókora fatönköt, jól esik az ülés azon.

Alig fogyott ki szájából a szó, s már ott se volt. A pap felkapaszkodott a sziklaüreghez, meglelte a fatönköt, s le is ült az egyik végire. Jólesett az ülés, mert bizony megfáradt er sen a hegyjárásban. A nap már a sziklagerinc mögül söpörte arany söprével a fák koronáját, s azt is csak kicsi ideig. Az érkez este lenyelte a fényt s elhomályosodott gyorsan az erdő. Ült a pap a fatönkön, s már azon t n dött, hogy mi lesz, ha ott kell töltse az éjszakát egymagában, medvék s egyéb vadállatok szomszédságában, amikor egyszerre csak ág reccsent mögötte. Ahogy odafordította a fejét nagy sebesen, egy emberi alakot látott kilépni a félhomályból. Széles karimájú fekete kalapot viselt a fején, arcát hosszú fehér szakáll borította, gúnyjától szénéget ember is lehetett volna. Odajött, s leült a fatönk másik végire.

- Hát elgyüttél, ugye? - szólalt meg, s a hangja mély volt, mintha pince mélyéb l hangzott volna. - Jól tetted bizony. Ideje, hogy rábízzuk az Úrra, amit ember már nem képes végezni.

- Hetek óta imádkozom - sóhajtott a fiatal pap -, mindhiába...

- Hiába, he? - mordult föl a különös vénember rosszallólag. - Honnan tudod azt, hogy hiába?

A pap tehetetlen mozdulattal emelte meg a két kezét.

- Nem tehetünk semmit - motyogta eseten -, elveszik a templomunkat. . .

- Még nem vették el - figyelmeztette az öreg.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

- Holnap esik sora... - sóhajtott a pap -, azt mondták a románok... - S te papnak nevezed magad? - dörrent rá a nagykalapos - Isten szolgájának? Azt mondták a románok - utánozta a pap szavait -, az Úr törvényét megkérdezted-é? Melyik törvényt hiszed: az Úristenét vagy a románokét? He? Az Úristenét hirdetem a népnek - dadogta a pap, akár a megszeppent gyerek-, de a románokét fegyver támasztja alá... - Szerencsétlen megtévedt emberfia te - mordult rá haragosan a különös vénember -, ki Isten papjának nevezed magad, de annyit se tudsz Istenr l, mint egy csipogó madárfióka! Hiszel-e az Úrban, vagy csak szajkózod a nevét?

- Hát hogyan hinnék! - rándult meg a papban az önérzet - az Úr szolgája vagyok!

- Hiszed-é, hogy az Úr mindenütt jelenvaló; mindenk fölött uralkodó, akinek minden lehetséges?

- Hiszem, hát! . . .

- S hiszed-é - dördült a vénember szava a hegyek és erd k csöndjében, mint a távoli mennydörgés -, hiszed-é, hogy az Úr szereti és védelmezi azokat, akik benne bíznak? Hogy az Úr megvédelmezi az igazat a gonoszak fegyvereit l, s meg rzi az népét, és az népének templomát minden id ben, és minden ellenséggel szemben? Hiszed-é mindezt?

- Akarom hinni... - hebegte a fiatal pap, s kicsordult a könnye -, úgy akarom hinni...

- Hát akkor hidd, s ne csak akard hinni - szelídült le a hang -, papnak mondd magad, tudnod kell hát az igaz valóságot. Hogy az Úr az egyetlen hatalom és az egyetlen er . S akik benne bíznak, er s szívvel és er s lélekkel, azokat nem hagyja cserben az Úr soha. Ha csak annyi hited van, mint a mustármag - folytatta lassan, minden szót megnyomva -, hegyeket mozdítasz vele! Eredj vissza ahonnan jöttél, és ne csak szavaiddal, de lelkeddel, szíveddel és minden er ddel hidd és tudd az igazat. S nem a te gondod többé, hogy miképpen segít meg benneteket az Úr. Neked csak annyit kell tudnod, hogy megsegít.

- Napkelte után gy jtsd össze a népet a templomok elé és imádkozz vel k. Nem könyörögve, mint a koldusok teszik, kik alamizsnát kérnek. Hanem mint aki tudja, hogy járandósága van az Úrtól, s az Úr nem hagy el, mindegy hogy mi történik körülöttem. Hálával és bizalommal imádkozz, mint akit már megváltott az Úr és légy szemtanúja az Úr bölcs szeretetének!

Zúgtak szavai az éjszaka csöndjében, s a pap lehajtott fejjel itta magába a szavak értelmét.

- Lám, emelkedik a hold - mondotta végül is a csodálatos vénember -, a gyerek elvezet a szálás aljáig, onnan megleled az utat magad is. Eredj. Vidd magaddal a mustármag erejét, s ismerd meg végre az Urat!

A hold valóban emelkedni kezdett a sziklák mögöl. A sötétb l zajtalanul lépett el a harisnyás legényke, s megérintette a pap karját.

- Jöjjön...

Lábra kelt, s félszegen fordult a fatönk másik vége felé, ahol a különös öreget tudta.

- Köszönöm - habogta -, fizesse meg az Úristen... Elakadt benne a szó. A hold sápadt fénye megvilágította a barlang száját, de a fatönk másik végén nem ült senki. Döbbenve nézett körül, mint aki álomból ébred. A különös vénember nem volt sehol. Hátulról valaki megérintette a karját. A gyerek volt.
- Gyűjön már, igyekeznünk kell...

Igaza is volt ebben, mert alig érték alá a bükkösig, valahol a sziklák megett morajlani kezdett az ég. Szél zúgatta meg a feny ket odafönt, haragos szél. Fekete fellegeket hajtott maga el tt, s mire kiértek a legel szélire, már elsötétült mögöttük a hold. Mennydörgés rázta a hegyet, s villámok fénye hasogatta a sötétséget.

- Gyere le velem, meghálhatsz éjszakára - javasolta a pap -, vihar készül.

- Maga csak igyekezzék fődél alá - felelte a gyerek -, nekem az Úristen gondomat viseli.

Azzal már ott se volt. Fent a bükkösön hallani lehetett már a közeled záport. Ázottan érkezett haza aznap éjjel a pap. Zápor verte a falut, zápor verte a hegyeket egész éjszaka. Napkeltével azonban kitisztult az ég. Reggelinél ült még a pap, amikor lélekszakadva rontott be hozzá a harangozó.

- Tiszteletes úr! Gyűnnek az oláhok! A legel tetejib l kiabálják a csordapásztorok, hogy gyűnnek fölfele a völgyön! Sokan vannak! Mit tegyünk, tiszteletes úr? Verjük félre a harangot?

- Dicsérjük az Urat - felelte a fiatal pap akkora méltósággal, hogy a harangozónak torkában akadt a szó -, gy jtse csak össze a népet a templom elé. Mindenki legyen ott. Az Úr a mi védelmünk. Menjen már, na!

Fél óra se telt bele, s a falu népe együtt volt a templom el tt. Ragyogva t zött alá a tavaszi nap a frissen mosott világra. A pap magára öltötte a palástot s kilépett a templom ajtajába.

- Énekeljünk, emberek - mondta tiszta, messze cseng hangon -, az Úr minékünk riz pásztorunk...!

Fölzengett a nép ajkán az si zsoltár. Elébb csak halkan, szinte félve, majd egyre er sebben, míg végül betöltötte az egész völgykatlant. Szemközt a templommal az oláhok rmestere kiállt csend reivel az rs elé. Mitru, a bíró, meg az írnoke el bújtak a községházáról, odaálltak a csend rök mellé, s onnan nézték nevetve, gúnyolódva a magyarok igyekezetét.

Aztán egyszerre csak abban a szent pillanatban, amikor a zsoltár utolsó verse is elhangzott, morajlás támadt a beálló csöndben, különös, félelmetes morajlás. A völgy fel l jött, egyre er södött, s egyszerre csak elkiáltotta magát valaki:

- Oda nézzetek!

A fejek a völgy felé fordultak. S bár jó kilométernyi távolságra volt, látni lehetett tisztán, ahogy a gerinc fái mindkét oldalon megindultak lefelé, mintha

csak csúsztatón lettek volna, sziklák mozdultak és szörny séges zúgással aláomlott kétoldalt a hegy, s betemette a völgyet.

A pap ott a templom előtt összetette a kezeit és fölnézett a csillogó kék égre.

- Imádkozzunk...

Így történt azon az emlékezetes napon. A Kunpatakhoz vezető szikla völgyet hegycsuszamlás temette be. Valami harminc ember veszett oda. Egy félszakasznyi csend rakona Hévízr I, két oláh pap, az új főszolgabíró, s még néhány hivatalos személy.

Tudós szakértők szerint a sok hólé, az esős tavasz készítette elő a hegycsuszamlást, s az éjszakai felhőszakadás mindössze csak elindította. Mélyvíz tövén a patak vize a falu alatt, míg új medret vájt magának a Maroshoz, s két esztendőbe került, míg szekérnek való út épülhetett újra az új patakmeder mentén. De addigra már Mitru is elköltözött onnan a családjával és nem jött helyébe más oláh. Így aztán nem volt már szükség oláh templomra sem.

Ha az események sodra, amit ma már történelemnek nevez a világ, több időt engedélyezett volna számomra, minden bizonnyal találtam volna még több ezekhez hasonló, történelemre alapozó "regét" Erdély hegyei között. Az előző oldalakon felsorolt csodák mellett azonban összegyűjttem még egyidejűleg sok olyan apró eseménynek a történetét, ami nem járt sem éjszakadással, sem földindulással, s maradandó nyomot nem hagyott földünk felszínén, mindössze az emberek lelkében. S a lélekbe plántált nyom sajnos csak addig él, amíg a szájról szájra szálló emlékezés el nem fakul az idő záporában, s köddé foszlik valahol a pásztortüzek füstjében.

Ott volt például a vargyasi vénember, akit Látóembernek meg Táltos embernek neveztek volt a környéken, amikor nagyritkán szót ejtettek róla idegen előtt. Halk szóval és nagy tisztelettel emlegették ilyenkor, egyik-másik csodálatos tetteire emlékezve. Mint amikor például a Szabó Jánosék háza tüzet fogott, míg ők maguk a szénát hozták le a hegyből, s bizony odaégett volna mindenük, ha egyszerre csak a vizes vödrökkel összeszaladó szomszédok szeme láttára meg nem jelenik a vénember ott a ház megett nagy vackorfánál, s el nem oltja a lángokat kezének egyetlen mozdulatával.

- Tűnj el, tűz! - Bújj el, tűz!

- Isten szava messze is - hallották ketten is a sopánkodó szomszédasszonyok közül az öregember szavát s szemükkel látták, ahogy fölemelte nagy csontos kezét, s rádorgált a lángokra, mintha csak huncutkodó gyermekekre szólott volna. S abban a szempillantásban - erre már esküdtek mindazok, akik odacsüdltek -, mintha csak egy gyertya lángját fújta volna el valaki: a tűz kialudt, üszke is alig maradt, korma is kevés, s mikor Szabó János, a felesége, s két süldő fia megjöttek a szénával, el se hitték, hogy tüzet fogott a házuk.

Na meg aztán két évre rá ki mentette ki Targoncás Bálinték kicsi fiát, Sanyikát a megáradt patakból, amikor a hosszú eszések után átszakadt

odafönt a f résztelep gátja, s omlott alá a sok haragos víz, vitte a hidakat, pajtákat, s minden egyebet, ami útjába került? Sanyikát ott kapta volt el a szér megett, ahogy a megriadt borjakkal vesz dött, melyek mindenáron át akartak gázolni a patakon a fenti legel re, ahol anyjukat tudták. Egyszerre érhetette a sok víz Sanyikát is, meg a borjakat, mert amikor apja meghallván a különös zúgást, kinézett a cs rb l: ott hengeredtek egymás hegyin-hátán a gyerek is, meg a borjak is. Vitte valamennyiüket a megdühödött sárga víz, verte ket a szikláknak. Elordította magát Targoncás Bálint, s rohanni kezdett eszét vesztve az ár felé, de akkor már a szomszédokat is el hozta a zúgás, s látták k is, ahogy a sok víz sodorta magával a gyermeket, meg a borjakat, egyenest lefele, neki a nagy zúgónak, ahol a sok éles sziklak porrá szaggatta volna

mindegyiküket... hacsak... Itt aztán megoszlott a szemtanúk beszéde aszerint, hogy ki honnan látta azt, ami történt.

A bal parton lév k Targoncás Bálinttal együtt esküdtek, hogy a megáradt patak kell s közepén, ahol az a nagy hegyes k szikla meredezik el a vízbe l a zúgó felett, egyszerre csak ott állt a vénember, karimás fekete kalapjával a fején, elkapta nadrágszíjánál fogva a gyereket, lendített egyet rajta, s áthajította a Sántáék kertjét szegélyez f zfabokrok közé. Mikor apja odaszaladt, Sánta Esvánnyal a sarkában, ott lelt a fiára a bokorban, vérz orral, térdig ér vízben. Akik azonban a túlsó oldalról nézték a domb fel l, azok viszont esküdtek, hogy az öregember nem a sziklán állt, hanem csak úgy lebegett a megáradt víz fölött, mintha nem is maga lett volna, csupán a kísértete. Olyan ködszer valami volt, ami ott lebegett a nagy fekete kalap alatt-mondták-, s hozzá se nyúlt az árban küszköd gyerekekhez. Magától emelkedett az ki az árvízbe l, valamiféle varázslat által, s mire jól odanézték, már se az öreget, se a gyereket nem látták sehol, csupán a szerencsétlen borjakat, ahogy alázuhantak a nagy zúgón, s véresre roncsolódtak odalent. Maga a gyerek csak annyit tudott, hogy elkapta a víz, megtöltötte orrát, fülét, nekicsapta egy k nek, egy másiknak, harmadiknak, s aztán egyszerre csak ott tért magához az ágyon.

Voltak ezekhez hasonló történetek nem csak Vargyason, de másutt is. Csíkban, Udvarhelyen, Háromszék falvaiban, tova fent a gyergyói hegyekben, meg Marosf n, Ratosnyán, Beresztelkén, Nyárádt n, mindenfelé, ahol csak id m volt leülni pásztorok, szénéget k tüze mellé, kérdezgetve ezt-azt, de f ként csak hallgatva a t z pattogását, alvó juhok nesztét, s a hajlott vállú emberek lassú beszédét a t z körül, a csillagporos éjszaka alatt. Idegen el tt nem szívesen beszéltek az ilyesmir l, mert megesett többször, hogy kinevették ket babonás meséikért a nem odavalók, kiknek tündérlátó, s csodát keres szemét elrontotta már a város világa. De a csodák emléke azért ott volt valahol mélyen a lelkükbe rejtve, a csodákat term szép si hittel együtt.

Aztán eljött az idő, amikor rettent próbára tette hitüket újra a történelem. De én akkor már nem voltam ott, hogy akár szemtanúja, akár csak íródeákja legyek az új magyar csodának. A bujdosókkal mentem bujdosónak, messze idegen földre, mint ahogy hontalanná vált magyarok már annyiszor tették évszázadokon át, valahányszor szabadságot vesztek, kik szabadság védelmében emeltek fegyvert zsarnok ellen.

Mindazt, ami ezután következik ebben a könyvben, másoktól hallottam. Úgy gyjtöttem össze darabonként, alázatos áhítattal, s úgy tettem össze az egybeillő részeket, mint aki ereklyét ment, s fegyvert kovácsol ugyanegy időben. Mert az ősi hagyaték ereklyéje ma fegyver is, mely jövőt biztosít a nemzetnek, ha magára talál általa, és él a hatalmával.

1944 októberében történt, Láposon.

Annak a szörny séges sznek az emléke véres valóság még ma is Erdély megrettent földjén, ahol magyar számára az élet útja csupán egy vékony, kifeszített szögesdrót mélységesen mély sírgödör fölött, amit mezítlábasan kell járnia annak, ki élni kíván.

A természet háborítatlan örök rendje szerint gyönyörű szép sz volt. Bronzba, aranyba, bíborba öltözködtek az erdők odafönt a Cibles oldalában, s a völgyek kertjeiben pirosodott a boríz alma, koppanva hullott a dió. Szorgos kezek tördelték a réjáról a hízott törökbúza csöveket, s jámbor tehencskék húzták az Isten áldásával megrakott szekereket hazafelé a d l utakon, hogy kasba kerüljön a termés, mielőtt megerednének az ősi esők. Fellegnek nyoma se volt a búzavirágkék égen. Pacsirta dalolt a magasban, akár csak tavasz lett volna, s odalent a patak kövei között csillogva verdesett a hegy siető vize, s a nap tükrében pötyteit fényesítgette a pisztráng.

Mindössze a gerincen túlról, Radna felől hallatszott egyre hangosabban az a távoli dübörgés, ami napok óta nyugtalanította már a hegyek csöndjét. Mindenki tudta: háború zaja volt az, ágyúk dörgése. Mindenki tudta ezt az eszével, de lelkében senki se hitte el valójában. Hiszen olyan szép és békés volt a világ ott a Cibles alatt. A gazdag áldású törökbúza, az édes ízű alma jó jövőt ígért. A szék bütüjében az egymásra rakott hasított bükkfa fölkeszült már a télre. Magosak voltak a szénakazlak is, s a pajták fölött sarjútól duzzadt a hiú. Ennyi jó közepette mi rosszat várhatott volna az ember?

Ahogy a napok teltek, Radna irányából egyre közelebb hallatszott az a félelmetes dörgés. Előbb csak a szíveket remegtette meg aggodalommal, aztán már az ablaküvegeket is. Már nem csak a hegyek mögül, de alulról is hangzott. Bethlen felől. Mintha egy szörny séges, lassú, fekete vész bekeríteni készült volna a világot. Aztán egy este makkoltató legény hozta le lihegve a hírt a bükkös gerincéről: Teles alatt a völgy megtelt katonával! S erre tartanak!

- Üljetek odafönt veszteg a disznyókkal s kössétek bé a kuvaszok száját, hogy ne ugassanak! - rendelkezett a megszeppent bíró -. Ha meglelik a falu kondáját, elhajtják mind egy szálíg!

Éjszaka sötétjében fölterelték a lábas jószágot a Fekete Hegybe, mint ahogy huszonhat esztendővel azelőtt is, az első nagy háború végén tették volt, s mikor megjött a reggel, a pap begyjtötte az asszonynepet gyermekestül a templomba. A férfiak kiálltak csoportosan a kapuk elé és vártak. Megjött a dél, az asszonyok rendre hazaszállingóztak a templomból és fznizni kezdtek. Az emberek is visszatértek a maguk dolgához, s csak olykor vetettek egy-egy tekintetet lefelé, ahol a falu útja aláfutott a patak mentén a völgybe. A döngés már délnyugatról hangzott, tova Dész felé és estére elhallgatott az is. Nehezen jött álom a szemekre azon az éjszakán, s alig virradt, néhányan szállingózni kezdtek fölfelé a legelőn, hogy a gerinc tetejére alápillantsanak a nagy völgybe. Följött a nap, szikrázott az ég kékje, csillogott a harmat az sz pókhálóin. Aztán egyszerre csak jöttek le az emberek onnan fentről szaladva.

- Jönnek az oláhok! Katonákat hoznak! Tele van velük a völgy! Voltak, akik összekapkodták gyorsan, ami kezük ügyébe esett, s menekültek föl az erdőbe, asszonnyal, gyerekekkel. Mások a templomba gyftek, imádkozni a pappal. Voltak, akik csak behúzódtak a házakba és vártak. Olykor kilestek az út felé. Telt az idő. Semmi se mozdult. Már delelőn is túlhajolt a nap, amikor szánta Ábris, a vén tehénpásztor megjelent odafönt a legelő kökényei között, s jött lefelé sántikálva. Néhányan elébe mentek.

- Hol vannak a katonák? Láttátok keteket?

- Há már hogyan láttam volna - felelte az öreg -, annyi sokan voltak, akár a hangya! Gyűttek az olájokkal, egészen a patakunk torkáig elgyűttek, aztán ott az útelágazásnál csak meggyftek, bámultak maguk elé, majd veszekedni kezdtek. Néhány olájt jól megverték a katonák, aztán csak tovább mentek, lefele Bethlennek. Az olájok még ácsorogtak ott egy darabig, aztán csak hazakotródtak azok is a maguk falujába. Ide mifelénk nem jönsenki!

- Hála legyen a jó Istennek - hálálkodtak a magyarlápósiak -, jól imádkozott a papunk!

Oláhláposról azonban másképpen láttak mindent, ami azon a napon történt. Amikor a muszka katonák megérkeztek oda Telesről, díszkapuval várta keteket a falu, és a tolmácsuk, egy oroszul is beszélő besszarábiai nyomban azzal kezdte, hogy ha a dicsőséges felszabadítók jót akarnak cselekedni, akkor büntessék meg gyorsan a szenvedő nép elnyomóit, azokat a gonosz magyarokat, kik a szomszéd falut lakják, ahol sok a szép leány, s a pincék tele vannak jó borral.

A muszkák föllelkésedtek ezen, s egy tucatnyi legény vállalkozott is nyomban, hogy elvezeti keteket Magyarlápóra, s megmutatja nekik, hol rejtegetik borukat, s lányukat azok a gonosz magyarok.

Alig értek azonban a kis füzeshez, mely alatt a magyarláposi út, s a magyarláposi patak emberemlékezet óta beletorkollódott az útjukba és az patakjukba, csak földbe gyökeredzett az oláh legények lába. Nem volt ott se út, se patak többé. Még csak völgy sem. Csúnya nagy sziklahegy magasodott ott csupán, semmi egyéb.

- Mit álltok itt?! - förmedt rájuk a muszkák tisztje. - A falut akarjuk látni, amir l beszéltetek, nem a hegyet!

Kidülledt szemekkel bámulták az oláhok a hegyet, ábrázatuk is beleveresedett. Tolmácsuk pedig úgy dadogott szegény, hogy rossz volt hallani, s akkorákat nyelt, mintha pityóka akadt volna meg a torkán.

- Kegyelmes tiszt úr... mariásza ezredes! Hát itt..., itt kell legyen az út, meg a patak, meg a magyarok völgye...! Itt ezen a szent helyen! De nincs! - Kapitány vagyok, nem ezredes - mordult rá a muszka -, s micsoda bolondságot hadarsz itt összevissza? Nem látok itt se utat, se falut! Bolondot akartok járatni velünk? Mi?

- Folyjon ki a két szemem, rothadjon el a nyelvem, ha nem igazat beszélek... ! - esküdözött az oláh a maga módján - Száradjanak le t b l a kezeim, itt pusztuljak el, ezen a helyen...

- Hol az a falu? - ordított rá a kapitány - Erre felelj!

- Itt - motyogta a besszarábiai, s két kezét tétován nyújtotta a meredek sziklafal felé-, esküszöm, uram, tegnap még itt volt...!

Félholtra verték a megdühödött katonák a tolmácsot és társait is. Vissza is tértek volna az oláhok falujába, hogy megbosszulják magukat, de a kapitány kurtára fogta ket. Nem volt id , vesztegetni való. Majd akad más falu valahol éjszakára, mondta, s vitte ket tovább az úton, lefelé. Véresen, dagadt ábrázattal vonszolták haza magukat az oláhláposiak azon a napon, de senki a faluban nem hitte el a szavukat.

- Hegyek nem n nek ki a földb l estét l reggelig, mint kert alatt a gaz! - szidták ket a falubeliek. - Részegre ittátok magatokat valahol, s ki tudja hova vittétek a katonákat, semmirevalók! Megérdemeltétek, amit kaptatok!

Az oláhok pópája nyomban le is küldte egyetemet látott fiát az útelágazáshoz, hogy nézze meg saját szemével, mi az igazság: hegyomlás történt volna valóban? Mire odaért a diáklegény, naplemente volt már, szép szelíd naplemente, mintha háború se lett volna a világon. Ott volt a füzes, rigó füttyentett a bokraiban, ott volt a pizstrángot rejt patakelágazás is, a fahíd, a magyarok falujába vezet út... minden úgy volt ott, ahogy addig is. Hegyomlásnak se színe, se hamva.

Állt ott a pópa diák fia, csóválta a fejét s bámult az estébe. Egyszerre csak valaki kilépett a füzesb l. Egy szakállas vénember, hajlott hátú, kopott gúnyájú.

- Szép az este, ugye, pópa fia? - szólalt meg az oláhok nyelvén.

- Hát te ki vagy? - bámult rá gyanakodva az oláh diák. - Nem láttalak erre!

- Senki se vagyok, csak egy vénember fent a hegyr l - felelte az öreg -, azt beszélte valaki, hogy csoda történt itt, s lejöttem megnézni. Nézz körül, látsz-e csodát, pópa fia? Én nem látok sehol.

- Én sem - rántott a fiatalember a vállán -, ki beszélt neked csodáról? - Valami faludbéli, ki elfutott innét idejében, hogy meg ne verjék a muszkák. Azt akarta elhíttetni velem, hogy valami hegy jött ide, s elzárta el lük a völgyet. Látsz-e hegyet, pópa fia? Én nem látok...

- Részegek voltak - morogta a pópa fia bosszúsan -, ki tudja, merre vitték a katonákat. Ide nem, az biztos.

Szeme megakadt valamin. Szalmakalapon, széles karimájú szalmakalapon, nagy veres szalaggal. Ott hevert egy útszéli bokor alján.

- A kalapot nézed? - kérdezte a különös öreg, s pajkos fény csillant a szemében. - Ráismsz-é?

- Falumból való - felelte a pópa fia, s odament, fölvette a kalapot. - Dumitru Baci - olvasta benne a nevet -, a bírónk fiáé. Egyike volt azoknak, kik a katonákat vezették...

Rábámult az öregre. - Hát itt jártak mégis...? Nem értem.

- Sok minden van körülöttünk, pópa fia, amit nehéz megérteni - mondta lassú szóval a különös öreg -, templom tövében n ttél föl, tudnod kell ezt. Hogy is mondja a Szent Könyv? Ha csak akkora hited van, mint a mustár magja, hegyet mozdíthatsz vele! Így mondta, ugye? Megrökönyödve meredt reá az oláh diák. Az öreg állta a nézését.

- Mit gondolsz, pópa fia - kérdezte halkán -, hegyet mozdított valaki, csak úgy, kis id re?

A fiatalember arca elvörösödött. Rekedt nevetés tört fel a torkából.

- Eridj már - köpte ki a szót megvetéssel -, ki hisz az ilyesmiben? Részegek voltak, s ki tudja merre kóboroltak! Ennyi az egész!

Mosoly suhant át a vénember szakállas arcán. - S a kalap a kezében?

A pópa fia rábámult a kezében lévő kalapra, aztán rántott egyet a vállán. - Há! Elveszthette tegnap is, tegnapel tt is. Múlt héten vásárból jövet... Mit tudom én!...

- Vörös szalaggal?

Elkomorodott ett l az arca, aztán legyintett, türelmetlenül. - Mit jelent egy szalag? Semmit!

Azzal sarkon fordult indulatosan, s kezében a kalappal megindult vissza, Oláhlápos felé. Hátra se nézett. Pedig ha csak egy pillantást is vetett volna vissza, gondolkodóba ejtette volna az öregember nevet arca, aki még mindég ott állt, azon a helyen, ahol a füzesb l kilépett volt, és belenevetett sz szakállába, mint aki jól megréfált valakit.

Abban a fejetetejére fordított vérszagú világban, ami a háborút követte, Muntyán Jonel, az oláhláposi pópa fia, hamarosan meg is feledkezett az egészr l. Két esztend vel kés bben jutott csak eszébe újra, amikor ott ült a kolozsvári egyetem nagytermében s hallgatta egy Bukarestb l érkezett tanár

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

el adását bizonyos kísérletekről, amiket Moszkvában végeznek a tudósok, politikai foglyokat használva fehér patkány helyett. Az emberi agysejtek működésének irányításáról volt szó. Az emberi elme hullámhosszának tanulmányozásáról, mely rövidesen lehet vé teszi majd a gondolatátültetést és ezen keresztül az emberi világ békés befolyásolását egy jobb, és szebb jövő felé, hirdette a tudós professzor. A pápa fia elébb csak unottan hallgatta a hosszadalmas előadást. De aztán egyszerre csak mintha valahol az agyában megszólalt volna egy figyelmeztető csengő. Eszébe jutott a hegyomlás, mely ott se volt, s mégis elzárta az utat. A különös vénember beszéde a mustármagról. Egyszerre csak tisztán emlékezett a szemére is: volt valami különös benne. Olyan tisztán látta maga előtt, mintha csak ott lett volna mellette, a teremben.

Attól kezdve Muntyán Jonel, a pápa fia, izgalommal figyelte az előadó minden szavát. Jegyzeteket is készített. Szavakat vetett papírra, félmondatokat, nehogy valamiképpen kiessenek az emlékezetéből. Másnap vonatra ült, majd Désen fölkapaszkodott az ütött-kopott autóbuszra, s estére otthon volt Oláhláposon.

- Táte! - esett neki az apjának, mihelyt belépett a házba. - Te mindenkit ismersz erre felé. Ismersz egy szakállas vénembert, aki jól beszél a nyelvünket, pedig bizonyára magyar?

- Minden magyar, aki itt él, beszél a nyelvünket - felelte meglepődve a pápa.

- Mi bajod vele?

- Látnom kell ezt az embert - felelte a fia -, fontos!

- Hm - tényleg döött a pápa -, öreg és szakállas. ..., csak egy ilyenről tudok.

Szenet égetett föl a Dósz tetején, talán nyolc-tíz éve annak. Nem idevaló. Olyan szénégető ember. Ma itt, holnap amott. Ahol szénre van szükség. - Mi a neve?

- Hm - tényleg döött a pápa -, a neve...? A magyarok, ha jól emlékszem, Tátosnak nevezték. Tátosnak, igen. De ez nem név. Ez valami olyan régi babonás dolog közöttük, valami olyan csodatévő jelent, mint nálunk a sztrepedát, aki kuruzsolni tud...

Muntyán Jonel, pápa fia, másnap kora reggel átment Magyarlápásra, a magyar paphoz.

- Ismersz te egy öregembert, kit Tátosnak neveznek? - tette föl egyenesen a kérdést.

A pap homloka megráncosodott. Megrázta a fejét. - Ilyen nevű ember nem lakik a faluban.

- Ismersz egy szénégetőt, öreget, szakállast? - firtatta az oláh diák. - Szénégetők sok van a hegyekben - felelte a pap -, szakállas is akad közöttük bizonyára.

- De ezt ti úgy nevezitek, hogy Tátos. Apám mondotta volt. A magyar pap megrázta újra a fejét.

- Ilyen nevű ember nem lakik közöttünk - ismételte.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

- Két évvel ezelőtt itt volt - makacskodott Jonel -, beszéltem vele a füzesnél!
- Ha te mondd, elhiszem - egyezett bele a magyar pap.
- Amikor a muszkák út helyett sziklát találtak odalent, s ti megmenekedtetek a bajtól! - vágta ki a pópa fia a szót, haragosan.

A pap megcsóválta a fejét szelíden.

- Az Úristen útjai kiszámíthatatlanok - mondta meggyőződéssel -, papi ember fia vagy magad is, tudnod kell...

Muntyán Jonel végigjárta a falut azon a napon. Házról házra ment. De senki se tudott olyan szakállas szénégetről, akinek Tátos lett volna a neve. Másnap átment a telcsi csendes részre. De ott se tudtak róla. A plutonér megígérte, hogy nyitva tartja a szemét, s hírt ad, ha megtud valamit.

- Mi dolgod vele? - kérdezte meg végül kíváncsian.

- Meg akarom tudni tőle, hogy mi történt odalent az útelágazásnál két évvel ezelőtt - felelte a pópa fia.

- Miért? Mi történt ott? - kíváncsiskodott a csendes részre. - Elment az út.

A plutonér megcsóválta a fejét s összeráncolta a homlokát.

- Eridj haza, Jonel - tanácsolta jóindulattal -, aludd ki magad.

Bosszúsan baktatott hazafelé a hegyi ösvényen a pópa fia. Délután volt, szép ragyogó szívdélután, akárcsak két évvel ezelőtt. Éppen a pallón haladt keresztül, ügyelve a zúgó patak felett, tova a Rováshegy észkaránál, amikor egyszerre csak mintha ismerős hang ütötte volna meg a fülét.

- Engem keresel, pópa fia?

Fölnézett, s hát a palló túlsó oldalán, fának támaszkodva, ott állt a szakállas vénember, ugyanabban a kopott gúnyában, ugyanazzal a kopott kalappal a fején, s mosolygott vidáman.

- Engem keresel, pópa fia?

Döbentében elvesztette az egyensúlyt és aláfittyent a patakba. Szerencsére csak térdig ért a víz, de a kövek között bizony megütött kissé. Mikor ázottan, sajtó csontokkal kikászálódott a patakból s körülnézett, a vénembernek színe se volt sehol.

- Hé! - ordította el magát a pópa fia haragosan. - Gyere vissza, vénember! Gyere vissza! Gyere vissza!

Gyere vissza... gyere vissza... gyere vissza... dobálták tova a szavait a Rováshegy szikláira odafönt, míg végül elveszett a hang a csönd feneketlen mélységében. Valahol a fák között egy havasi szajkó elcsárogta magát s úgy hangzott majdnem, mintha valaki nevetett volna odabent a szűk részben.

Muntyán Jonel, a pópa fia, késő éjszaka érkezett csak haza Oláhláposra. Rázta a hideg, s zöld volt az ábrázata, akár a halotté. Másnap szekér kasába fektetve vitték le a dési kórházba. Félrebeszélte a szerencsétlen. Valami vénembert emlegetett folytonosan, aki csodákat mivel, s varázslattal bővíti a világot.

- Tüdőgyulladás van - mondta az orvos -, s a magos láz elvette az eszét.

Két hónapot töltött a dési kórházban az oláhláposi pópa fia. S amikor végre kikerült onnan, vékony volt, mint a téli nádszál és semmire sem emlékezett, ami azelőtt történt. Még a csodára sem.

Az öregember ott ült a barlang szájában, a pihenő padkán és csontos kezét odatartotta a roskadó tölgy zsarátnoka fölé. Odébb, az aprító tönkön, ott ült a gyerek. Tizennégy éves lehetett, de ember módjára ült ott, ázott ködmönében, szakadozott harisnyában, ócska katonabakancssal a lábán, s mellette a balta. Szeme kerekre nyílván, szomjasan csüngött a vénember minden szaván. Odakint szünet nélkül esett, esett a hideg, szürke, aprószem november végi eső.

- A jó, ha útjára engeded, mindég legyen a rosszat - mondta mély, dörmögő hangon az öreg -, mint ahogy a fény legyen a sötétséget. Mondom, ha útjára engeded. Mint ahogy a tiszta tükör útjára engedi a napfényt, odatükrözi, ahova irányítod. A tiszta tükör. Vakult tükörben elvesz a napfény, gyerek. Gyerekezz hát, hogy tiszta tükör lehess, amilyenek Isten megteremtett, s akkor tied lesz az igazságos ereje, tied lesz mindég, továbbsugárzásra... Nehéz ezt fölfogni, tudom - tette hozzá kis szünet után -, pedig ebben rejlik a titok...

Hangja tovaveszett a nyirkos csöndben. Csak az eső percegett a sziklán, s a fellegek úgy tapadtak a radnai hegyekre, mint ember lelkére a gyász.

- Micsoda titok? - szakadt föl a gyermekből a kíváncsiság.

Az öreg ránézett. Bozontos fehér szakállától látni se lehetett az arcát, de a szeme úgy izzott el a nagy karimájú fekete kalap alól, mint lába el a parázs.

- Micsoda titok? Hát a teremtés titka! Isten s ember titka, gyerek! Meg vagyon írva a Szent Könyvben is, minden pap olvassa, s mégse érti. Pedig ott van a szeme előtt: Teremté Isten az embert tulajdon képére, s adott neki uralmat mindenk fölé! Uralmat, érted? - mordult a gyerekekre szinte haragosan. - Uralmat s nem szolgaságot! Erről szólt Krisztus Urunk is, amikor azt mondta volt, hogy: "ha csak annyi hitetek lenne, mint a mustármag, azt mondhatnátok ennek a hegynek: eridj odébb! S bizony mondom, odébb mozdulna nyomban!" Márpedig a mustármag a minden egyéb magvak között is a legkisebb, érted! De még ennyi hit sincs senkiben manapság, ez a baj...

A gyerek csillogó szemei rávilágítottak.

- De magában van, ugye, Öregapó? Az öreg ránézett, s nézte hosszasan.

- Benned is van, gyerek - felelte csöndesen -, érzem és tudom, hogy ott van tebenned is az erő, amit Isten adott azoknak, kik ismerik a jó titkát. Emlékszel, mit tanítottam neked a minap azzal a kis üveggel, amit ott leltünk az ösvény szélén? A nap ránézett a kicsi üvegre, s a kicsi üveg alávetette a fényt a szakadék alá, ahova a nap sugara másként el nem jutna soha. Emlékszel? Nahát. Mondtam volt azt is, és ezt soha el ne feledd, hogy olyanok vagyunk mi is, mint az a kicsike törött üveg. Isten fényét kell beletükrözzük az emberi világ sötétségébe, s ha ezt megtehetjük, eleget tettünk a parancsnak, ami

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

világra hozott, s a parancsadó Úristen megvédelmez minden veszedelemtől. De ha nem tesszük meg, amit az Úr parancsolt, akkor semmirevaló szemét vagyunk mi is, akár csak az a törött üveg az út szélén, amit sárba tapos a jószág...

Csönd volt néhány percig, csak a vékony eső percegett odakint. Sötét volt mögöttük a barlang. Az öregember ágat vetett a parázsra, s a tűz ott a barlang szájában föllángolt újra.

- Bizony, erre teremtette volt Isten az embert s nem egyébre - szólalt meg újra. - Hogy Isten képében járva eleget tegyen a parancsnak, s végezze a jót ezen a földön. Csakhogy az ember elméje elborult, akár a rozsdás balta éle, s lelke is megvakult, mint az ócska tükör, mely nem tud fényt tükrözni többé. Vergődik vakságában, egymást pusztítja. Ijedelmében kitalálta a gonoszsgot, s egymásra szabadította saját kitalálását. Mert Isten nem teremtett rosszat, s amit Isten nem teremtett, az nincs. Érted? Nincs. Emberi elképzelés mindössze, mint a köd, ami nincs, és mégis elrejt szemed elől az erdőben. De amíg az ember maga meg nem tagadja a rosszat, amit kitalált, addig hiába várja, hogy elmenjen, mert nem mehet el, ami nincs, igaz? He? De mindez sok tenéked, gyerek, így egyszerre. Majd rendre, apránként megtanulsz mindent. Most elég, ha észben tartod, amit az üvegről mondtam. Tükrözd az Istent, s ne félj semmit tőle...

A gyerek szeppelve húzta be nyakát a vállai közé. Aztán a beálló csöndben beszélni kezdett. Lassan, akadozva, mint aki lábujjhegyen járva keresi a szót.

- Ha ránézek az öregekre... s akarom, hogy megálljon... megáll. A hal is kijön hozzám a patak szélébe. A mogyoróstyúk a vállamra száll. De amikor a muszka katonák jöttek... elszaladtam. Kívántam, hogy forduljanak vissza, s menjenek haza a maguk országába... kívántam erre senki, ahogy maga tanított kívánni, öregapó. Mondtam magamban: Isten jó... Isten hatalom... Isten élet... menjetek el, katonák, menjetek! De nem mentek... Rátörték édesanyámra... édesapámba tízszer is beleltek... kicsi húgomról is letépték a ruhát... én meg elszaladtam... futottam, futottam... - Háta meggörbült, feje aláhajlott, s felszakadt belőle a sírás. Az öregember karja kinyúlt, s keze ránehezedett a gyerek vállára.

- Nocsak - dörögte halkán -, nocsak, gyerek... - Percegve hullott odakint a hideg, aprószemű eső. Szürke volt a világ. Keserű füstszagot lehelt a csönd. Egy idő múlva az öregember lábra kelt, odacammogott a barlang falánál fölhalmozott hasított fához, s néhány hasábot rávetett a parázsra.

A láng sárga nyelve pattogva kapott bele a bükkfába. A gyerek fölneézett. Kétségbeesés ült a szemében.

- Miért szaladtam el, Öregapó? Miért? Vasvillát se ragadtam. Baltát se... csak szaladtam...

- Megijedtél - felelte lassú szóval a vénember -, se vasvilla, se balta nem segített volna ezen. Elhomályosult a tükröd s nem vetítette a fényt. A félelem

nem Istent I való. Aki legy zi, az legy zte magát a gonoszat. A félelem az ember legnagyobb ellensége...

A gyerek hallgatott, s bámulta az éled tüzet. Az öreg lábára kelt megint, kilépett a barlang szájába, körülnézett, motyogott is valamit, majd kinyújtotta kezét a völgy felé.

- Odalent félelem uralkodik, gyerek. Félelem és sötétség. Sóhajtott.

- Nem válthatjuk meg a világot, mert minden ember önmagában hordozza a maga megváltását, és senki más nem végezheti el helyette. De azért megtehetjük mi is a magunkét. Gyere.

- Hova? - nézett föl a tönkr I döbbenet a gyerek. - Ne tör dj te azzal, csak gyere.

Odakint mintha elállt volna az es . Csöpögtek a sziklák, meg a fák, s fellegek borították az eget, súlyos fellegek. De az es elállt.

Az öreg lassú, nehézkes léptekkel haladt lefelé a sziklacsapáson, hosszú botjára támaszkodva, s mögötte a gyerek, hosszú nyel baltával a vállán. A csöpög szálerd ben félhomály volt, alig lehetett látni a keskeny, kanyargó ösvényt. Csöndben mentek keresztül a szálason. Aztán egy kis lefutó gerincnél véget ért az erd . Irtás volt el ttük, széles, kopasz irtás, le egészen a zúgó patakig. A patak mentén az út kanyargott, s az úton emberek hosszú sora mozgott, lassan, fáradtan, fölfelé a távoli gerincnek. Rab magyarok ezreit terelték azon az úton, muszka katonák, orosz föld felé. Terelték ket, mint birkanyáját, kurjongatva, káromkodva, pihenés nélkül. Puska tusával verve azokat, kik lemaradtak.

Az öregember kiállt egy el rehajló sziklak re s alámutatott.

- Félelem és gonoszság uralkodik odalent - mondta lassú szóval -, lássuk, gyerek, mit tud az Úrjósága kezdeni velök...

El re nyújtotta karját a völgy felé, s úgy állt ott mozdulatlanul, magosra emelt f vel. S egyszerre csak kettéváltak a völgy fölött a fellegek, s a menetel emberekkel szemközt fölragyogott a nyugvóra hajló nap a maga teljes fényességében. Az emberek megtorpantak odalent, s kezüket szemük elé emelték. Megtorpantak a katonák is. Szájtátva béméskodtak. A patak duzzadt medrét I s r , fehér köd kezdett emelkedni, emelkedett gyorsan, s pillanatok alatt elérte a rongyos, fáradt emberekkel megtömött utat. Fölelők gördült s hétakarta ket, mint egy jóságos, puha takaró.

- Jól figyelj most, gyerek - mondta az öregember ott fönt az irtás tetején -, most derül ki mindjárt, hogy kiben mi lakozik.

A gyerek bámult lefelé, de nem látott egyebet, csak a s r ködöt, ahol azel tt az út volt. S a köd fölött a ragyogó szép, napsütötte égboltozatot. - Kik a ködben vannak, aligha láthatják a napsütést - vélte a gyerek -, miként lehetne hasznukra?

- Hogy miként? - mordult vissza az öreg. - Hát úgy, hogy abban a s r ködben nem láthatják a muszkák, hogy ki mit csinál, s merre megy. Akiben a

szabadságért való vágyakozás er sebb, mint a félelem, az megszabadul.
Figyelj csak jól!

S valóban, egyszerre csak itt is, amott is, emberek emelkedtek el a ködből. Jöttek fölfelé lassan, óvatosan a kopaszra tarolt hegyoldalon, míg csak ki nem léptek a ködből a ragyogó napsütésbe. Ott egy pillanatra megálltak, aztán loholni kezdtek fölfelé a meredeken, kit ahogy a lába bírta. Lehettek vagy harmincan-negyvenen.

- Ezek ejtszen megmentenek! - örvendezett a gyerek.

De alig mondta ki a szót, az egyik ember odalépett a meredek aljában máris megállt s elébb visszaneézett, amerre az utat tudta a ködben, majd fölpihogott a gerincre, melynek peremén ott sűrűsödött a rejtekhelyet kínáló fenyves erdő. Odaszólt a mellette kapaszkodónak, s az is megállt. Néztek fölfelé, néztek lefelé, s csak álltak egy helyben, tanácstalanul.

- Mi bajuk ezeknek? - hökkent meg a gyerek -, kifogyott belőlük a szusz?

- Kifogyott belőlük a bizodalom - sóhajtott az öreg -, a félelem er sebb bennök, mint az élet.

Egyre többen álltak meg a meredek hegyoldalon. Volt, aki csak állt tanácstalanul, volt, aki fáradtan leült, s kezébe temette arcát, s volt, aki megfordult, s csüggedt vállakkal visszaereszkedett a napsütésből a ködbe. Végül már csak négyen maradtak, akik megállás nélkül kapaszkodtak tovább fölfelé a meredek irtáson. Lihegésüket hallani lehetett messzire. Jöttek, jöttek, bukdácsolnak feljebb és feljebb, míg egy sűrű kis bokroshoz értek, amit valamiképpen meghagytak a baltások. Ott az elől haladó megállt, s behúzódott egy sűrű ágú kis fenyőcske mögé.

- Pihenhetünk itt egyet - mondta lihegve a kapaszkodástól -, messzire vagyunk már az úttól, nem lelnek meg többé.

Szép szál ember volt, talán ötvenéves, s a borostás szakáll, borzas haj, szakadt kabát és elszennyesedett ing ellenére is úriembernek látszott. Leült, s könyökére dőlve elhevert a sűrű kis fenyő bozótban.

Követe példáját a másik három is, egyik a másik után.

- Uramisten, szabadíts meg minket a gonosztól - roskadt le melléje elsőnek egy hosszú, sovány, fekete ruhás -, legyen meg a Te akaratod... - Ez pap lehet, ki Isten szolgájának vallja magát - morogta odafönt a kiugró szikla lábánál az öreg -, s még annyit se tud, hogy Isten akaratából nem történik gonoszság, csupán ember akaratából...

Utána egy kis köpcös, kopaszodó ember roskadt be a bozót védelmébe.

- Én nem tettem semmit - panaszkodó lélegzettel -, nem vettem részt a háborúban, nem politizáltam, egyszer boltosember vagyok. Az utcán fogtak el a katonák! Mért tették ezt velem? Mért?

- Mert nem volt elég esze ahhoz, hogy elbújjon vagy elmeneküljön! - esett neki ingerülten a negyedik, egy vékonypénz fiatalember. - Mert azt hitte, hogy ha nem vesz részt semmiben, nem áll helyt semmiért, nem tartozik sehova, csak hajlong mindenki előtt, aki belép a boltjába, akkor békén

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

hagyják! Azt hitte, ugye? - zuppant le a kis boltosember mellé a földre. - Hát most megtanulta, hogy ez a világ nem a hajlongóké, hanem a verekedéké. S aki élni akar benne, az meg kell tanulja a verekedés mesterségét, mert máskülönben felfalják a vadállatok!

- Hát ha olyan jól megtanultál verekedni, öcsém - adta föl a kérdést szárazon az úriember, aki els nek ült le oda a bozótba -, hogy van az, hogy mégiscsak ide kerültél közénk?

- Mert nem tanultam meg idejében, amit tudnom kellett volna - vicsorgott vissza a fiatalember -, a tanítóképz ben olyasmit tanítottak csak, aminek kevés hasznát láttam mindeddig! De most már megtanulok bombát gyártani, ha kell, mérget keverni, gyilkosokat ölni! Meg én!

- Az Úr törvénye békesség és szeretet - emelte föl szavát a pap -, ki kardot fog, kard útján vész el!

- Elvész az is, aki nem fog fegyvert - mordult vissza a tanító -, ha már pusztulnom kell, akkor legalább magammal viszek néhányat a pusztítók közül, hogy azzal is kevesebb legyen...

- Üres beszéd - mondta lenéz en az úriember -, én ügyvéd vagyok, s ezért a kommunisták osztályellenséget látnak ma bennem. Pedig jogtanácsosra nekik is szükségük lesz el bb-utóbb. Mihelyt egyensúlyba szökken újra ez a háborús helyzet. Háborúból nem él meg senki.

- Nem hát - bólintott megértéssel a boltos -, enni kell, öltözködni kell, áru kell.

- Felütötte hirtelen a fejét - mit csinálok én itt? Hova megyek?

Egyéb sincs itt, csak hegyek és erd k tele vadállattal! Mit keresek én itt? Lám a többieknek eszük volt, ott maradtak az úton. Én nem voltam katona, úriember se voltam, mindössze egy szegény boltosember, akit tévedésb l fogtak el ezek a katonák az utcán. Elébb-utóbb rájönnek a tévedésre, s hazaeresztenek. Talán még kártérítést is fizetnek! Kinyithatom újra a boltomat... Micsoda bolond vagyok! - szökött talpra a kis kopasz -, ha észreveszik a katonák, hogy szökni akartam, még agyon is l nek!

Azzal kiugrott a bokorból, s apró kis szökdécseléssel, esetlenül lóbálva karjait, szaladni kezdett lefelé a lejt n, vissza a ködbe temetett út felé. - Egyszer ember, de nem buta - jegyezte meg az ügyvéd -, ha visszatérek Kolozsvárra, újra csak elfognak, s talán még rosszabbul is járok...

Feltápáskodott is és indult a boltos után, vissza, amerr l jött. Lábra kelt a pap is. Nagyot sóhajtott.

- Az Ur akarata ellen nem tehetünk semmit - motyogta eseten, s követte az ügyvédet.

A tanító ülve maradt, úgy szólt utánok halkán. - Kívánom, hogy ne bánják meg.

- Itt maradsz? - fordult vissza elszörnyedve a pap. - Mit kezdesz itt egymagadban?

A fiatal tanító rántott egyet a vállán.

- A jó Isten alkalmat adott a szabadulásra. A többi aztán az gondja, nem az enyém.

- Bocsássa meg az Úr a szavaidat - morogta a pap, s ment tovább lefelé. Hamarosan elnyelte a köd mindhármát odalent. Főnt a kiugró szikla lábánál fojtott hangon megszólalt a gyerek:

- Azt hittem, hogy megment dnek valamennyien, de még az a kevés is, aki nekikezdett a szabadulásnak, még az is visszatért. Kivéve egyet. Nem értem, Öregapó... mi történt vel k?

- Nem hisznek az életben - felelte halk szóval az öreg -, elvesztették magukat. Mert bizony a megváltást ingyen kegyelemb l adja az Úr, de csak annak, aki maga erejéb l megoldozik érte.

- S mi lesz vel k? Azzal a sokkal odalent?

- Elhajtják ket, mint a vágóhidra való jószágot, mert hiányzik bel le a lélek ereje...

Ahogy ezeket a szavakat mondta, lassan kialudt a napfény, megszürkült az ég körös-körül, s esni kezdett újra az apró szem , hideg novemberi es .

- Egy maradt csak idefőnt - mondta halkan a gyerek, s állával alábökött a s r kis feny cskék felé, ahol a tanító lapult -, s vele mi lesz?

- Elválik az is - felelte lassan az öreg -, addig is gondját viseljük ennek az egynek, akit Isten kijelölt.

Lövés csattant odalent a patak völgyében, katonák kiáltoztak. Színe se volt többé a ködnek. Csak az es esett, s mélyen lent az úton embereket tereltek muszkaföld felé

Mihelyt az aláboruló este ráterítette sötét kend it a világra, s az utat odalent már eltakarta szem el l a szürkület, a tanító el kúszott a feny bozótból ott az irtás oldalában, s kapaszkodni kezdett fölfelé. A gerincen ott várt reájok az öregember meg a gyerek.

- Isten hozta - szólt rá az öreg a szikla sötétjéb l -, jöjjön már, hadd vigyük száraz helyre...

A fiatalember megtorpant: - Mi? Kicsoda maga?

- Ne tör djék azzal, csak jöjjön - biztatta az öreg.

Azzal nem is vesztett több szót vele, csak megindult el tte, vissza a barlanghoz. A gyerek mögötte. Az se nézett vissza. A sovány tanító döbbenve állt ott néhány pillanatig, aztán megcsóválta a fejét, dűnnyögött valamit és követte ket a kanyargós csapáson.

A barlang fekete torkában még mindég izzott a parázs.

- Fordíts egyet a rönkön, Dani - szólt az öreg a gyerekre -, s szórj egy kis r zset a parázsra. Fújd is meg kicsikét. Maga pedig - fordult hátra az idegenhez, aki görbedtem állt ott a barlang szájában és hallani lehetett a vacogását -, maga pedig gy jjön bé az es b l s tegye le magát arra a fatönkre, ott. Látja? Mi? Látni fogja mindjárt, mihelyt életre kél a láng - tette hozzá -, addig is álljon ide bé, ahol nem esik...

A parázs szeme nagyra nyílt a sötétben, ahogy a gyerek fordított egyet az égett rönkön. Aztán hallani lehetett a r zse zörgését, s látni lehetett a gyerek pufók képét is, ahogy közel hajolt a parázshoz és fújni kezdte. Parányi láng szökött el , belekapott a száraz r zsebe, s pillanat alatt megvilágosodott a barlang.

- Na ott a fatönk, üljön csak le, s a t z fölmelegíti hamar - szólt rá vendégére az öreg -, falunk is egy kis füstölt szalonnát rozskenyérrel, hadd térjen vissza magába az élet, tanító úr. Hallottam volt, ahogy mondá a többieknek, hogy tanító volt - tette hozzá -, hol tanítóskodott, ha meg nem sértem vele?

Asovány fiatalember leült a fatönkre, köhécselt néhányat, s odatartotta kiveresedett kezeit a t z felé.

- Még sehol, az igazat megvallva - ismerte be kissé szégyenkezve -, éppen csak hogy megszereztem az oklevelet, s ránk szakadt a baj. Nagyenyedi vagyok, s minket meghagytak Romániának. Így aztán el is vittek a románok mindjárt, munkaszolgálatba. Besszarábiában építettünk utat, ástunk árkokat. Megszöktem onnan át a hegyen, ide ÉszakErdélybe. Rokonokhoz mentem Kolozsvárt. Jó volt Magyarországon lenni... életemben el ször! Bizony jó volt, Istenem. De már jöttek is hamarosan a muszkák meg a románok, kik Hitler után Sztálinhoz szeg dtek. Katonának jelentkeztem, de kés volt már. Söpörtem a kaszárnya udvarát, végeztem ami munkát csak adtak... de amikor menekülni kellett, ott maradtam. Ott kaptak el a muszkák meg a románok, mindjárt az els este, ahogy rátörtek Kolozsvárra. Teremt Isten, mit m veltek ott! Ha csak egyet is meg tudtam volna ölni közülük pusztá kezemmel! De mit ér a kéz, ha nincs benne er ...

Meggörbedt a fatönkön, borzas fekete haja majdnem belecsüngött a t zbe.

- Lélekben az er , nem a kézben - szólalt meg halk dörmögéssel az öregember, ahogy el jött a barlang mélyéb l. Markában fél kenyér s jó darab szalonna. Vágott a késével mindkett b l, s odanyújtotta a kopott pantallós legénynek.

- Egyék - mondta -, itt van a késem is. Magánál aligha hagytak meg ilyesmit. Te pedig - fordult a gyerekekhez - fogd a korsót, s hozz friss vizet szaporán.

Az ázott fiatalember rábámult a kenyérre meg a szalonnára, aztán falni kezdett, mint egy kiéhezett vadállat. Evés hangja töltötte meg a csöndet, s ázott gúnya keser szaga, ahogy a tanító ruházatából emelkedni kezdett a pára a t z melegét l.

- Ilyen jót nem ettem régen - motyogta a szerencsétlen, mihelyt két falás között szóhoz jutott, s még a szeme is megkönnyesedett belé. - Hálásan köszönöm!

- Istennek jár a köszönet - bólintott az öreg. Nem is esett több szó, míg mindhárman be nem fejezték az evést, s húztak is utána egyet a korsóból, amit a gyerek töltött meg a forrás vizével. Az es még mindég esett odakint. Pattogott a bükkfa a t zön, s melegítette a barlang belsejét. Olykor-olykor beverte a füstöt a szél, s megfényesítette a szemeket.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

- Az én nevem Derecskei Péter - szólalt meg végül is a szakadt pantallós legény, miután letette a korsót, s száját is megtörölte utána -, s amint mondtam már, Nagyenyedr I vagyok. Magukat hogy nevezzem?

- Én vagyok az Öreg - felelte lassan a vénember -, neveznek másképpen is: Látóembernek, kuruzslónak, mit tudom én. Ez meg itt Dani. Szolgám és tanítványom.

- Idevalósiak?

- Ide is, meg amoda is. Mindenüvé, ahova rendel bennünket az Úr. Derecskei Péter ránézett az Öregre. Hosszasan nézte.

- Maga még mindig hisz abban, hogy van valahol egy Isten? - tette föl végül is a kérdést.

Az Öreg visszaadta a nézést és szeme mintha sugárzott volna a félhomályban.

- Hogy van-e? Hát maga is itt van, én is itt vagyok, s itt van a gyerek is - mondta csodálkozó hangon -, miképpen lehetnék itt, ha nem létezne Isten?

A sovány fiatalember elbámult, mint aki ilyen beszédet nem hallott még soha. Aztán felfakadt bel le a szó keser en:

- S hát azok odalent? Kik ölik a magyart? Terelik az embereket, mint a marhát a vágóhídra, s nem kegyelmeznek asszonynak, gyereknek? Azok is itt vannak! Isten akaratából vannak-e itt? Miféle Isten lehet az, ki gyilkosokat, latrokat, haramiákat uszít a világra?! Jobb, ha nem hiszek Istenben, mintha elhiszem, hogy az akaratából történik minden!

Haragosan csattantak a szavak. Méreg volt bennök, léleköl méreg, mely megtöltötte körülöttük a barlang nyirkos félhomályát. Mikor kifogyott bel le a szó, lehajtotta fejét, mint a rossz gyerek, aki szidásra vár. S talán arra is, hogy valamiképpen mégiscsak elhitetik vele, hogy van valahol egy er s, hatalmas, bosszúálló Isten, aki hétszeresen fizeti vissza a rosszat azoknak, kik rosszat cselekednek, és fölemeli az eltiportakat.

De jó ideig csak a csönd nehezedett rájuk ólmosan. Aztán hosszú id múltával megszólalt az öregember, s csak ennyit mondott:

- Az ember sorsán egyedül csak az ember maga segíthet. Az Úristen mindössze megadja hozzá a lehet séget. Azoknak, kik a nagy Tanítómester szavai szerint élnek és cselekszenek. A megváltást minden ember maga kell véghez vigye a megadott kulcs szerint. A baj gyökere ott van, hogy mindezt nem tanítják ám az iskolában. Na de most okosabb lesz, ha abbahagyjuk a beszédet - emelte föl a hangját - s eltesszük magunkat holnapra. Minden nap meg hozza a maga gondját-baját, s a maga gyümölcsét is. A mi dolgunk csak az, hogy meg orvosoljuk a bajokat egyenként, ahogy jönnek, mindegyiket a maga idejében, s hálát adjunk a jóért, ami utunkba esik. Ott hátul, bal felé, üres fekv helyet talál a tanító úr, s két cserge pokrócot hozzá. Adjon az Úristen békés nyugodalmat...

Azzal föltápáskodott az Öreg a fatönkr l, s becammogott jobb kéz felé a barlang sötétjébe. Hallani lehetett, ahogy szöszmötölt egy ideig a száraz

szénában, aztán ez a nesz is elült. A gyerek megrakta a tüzet súlyos, hasítatlan tölgyfával, s hátra vonult is. Derecskei Péter magára maradt a t zzel, s az es vel odakint. Lógó fejjel bámult a nyers tölgyfával küszköd lángokba, aztán nehézkesen lábra kelt is, és bevánszorgott a megadott irányba. Meglelte a sziklafal tövében a felhalmozott szénát, elnyúlt rajta s magára húzta a csergét. Úgy süllyedt el körülötte a világ, mintha ott se lett volna soha.

Másnap reggel még mindég esett az es . Nyúlós sötétség tapadt a sziklához, s a hajnali szürkület alig tudott behatolni a barlangba. Els nek az öregember kelt lábra. Fölélesztette az elhamvadt tüzet, lement a forráshoz, megmosakodott, s mire visszatért, már talpon volt a gyerek is.

- Szedd el a nyársakat - rendelkezett az öreg -, szalonnát pirítunk. Annak szaga fölébreszti majd a vendégünket is.

Úgy is történt. Alig kezdett pirulni a jóféle szalonna a t zön, megzörrent odabent a széna s jött is kifelé Derecskei Péter álmosan, gy rött ábrázattal.

- Odalent a forrásnál megmosakodhat - javasolta az öreg -, addigra elkészül itt a bend bevaló is.

A tanítólegény kicammogott a barlang szájáig, s ott megállt. Kipislogott a csúnya ázott világba.

- Esik - jegyezte meg.

- Víz az is - vigasztalta az öreg a t z mell l -, nem ártalmas. Derecskei Péter megcsóválta a fejét, sóhajtott, aztán mégiscsak kilépett az es be, s elindult lefelé a forráshoz.

Mikor kis id múltával visszatért onnan, másféle embernek látszott. Még a járása is mintha megfiatalodott volna.

- Hideg víz buzog el a földbe l errefelé - mondta, amikor odalépett a t zhöz kezét szárítani -, de jóíz víz - tette hozzá. - Isten adta - jegyezte meg az öreg -, de ragadja már meg azt a nyársat, ni - fordította másfelé a szót -, s csöpögtesse a jóféle zsírt arra a rozskenyérré ott...

Csöndben ettek. Odakint mintha nyiladozni kezdett volna a homály. Megcsöndesedett az es is, s szél indult nyugat fel l, emelni kezdte a fellegeket.

- Kitisztul - mondta a gyerek -, ejszen hideg j . Jó lesz, ha béhozok néhány öltre való fát.

- Honnét menekültek maguk ide? - tette föl hirtelen a tanító a kérdést, mihelyt magukra maradtak.

Az öreg megütközve nézett reá.

- Csak azok menekülnek, akik félnek valamit l - mondta egyszer en -, mi nincs mit l féljünk, hiszen az Úrtitkát rizzük. Nemzedékr l nemzedékre, míg csak gyökeret nem ver újra a magyarok lelkében. Mert amíg ez meg nem történik, addig bizony nem lesz békessége ennek a népnek, s maga Uristen se segíthet rajtok. Gyógyíthatunk itt-ott, példát is mutathatunk, de a megváltást, azt maga a nép kell elvégezze...

Derecskei Péter nagyot harapott a zsíros kenyérből és megcsóválta a fejét.

- Ilyen beszédet se hallottam, még hittanórán se - mondta -, pedig ott papi ember tanított bennünket Isten dolgaira. Maga hol tanulta mindezt?

- Hol? Hát egy másik öregtel. Jó ideje annak. Az eltem valótól. Mint ahogy ez a gyerek tanulja tőlem. Mint ahogy az a másik öreg, aki eltem járt itt, tanulta volt egy eltem valótól. Így megyen ez már jó sok ideje. Izzük a tudást, egyiktől a másikig, hogy ki ne vesszen valamiképpen, és kéznél legyen, mikor nemzetté érik majd újra a nép...

Hallgatta a tanító a különös beszédet, csóválta a fejét, még a szalonnás kenyérről is megfeledkezett egy percre.

- Aztán miféle tudás ez? - kérdezte meg végül is.

- Hát az igazság tudása, ami a Szent Könyv szerint szabadokká tesz bennünket, ha élünk vele - felelte az öreg fölemelt hangon -, amit Krisztus Jézus egyik tanítványa hozott volt magával hunok és magyarok földjére, régi időkben, és ami erössé és dicsőségessé tette őket, míg hűséggel voltak hozzá. De elgyöngültek, és pusztulásba estek, mihelyt elfordultak tőle. Krisztus tanításának, kereszténységnek nevezik ezt a tudást ma azok, akik a szavakat majmolják értelem nélkül. Mi csak az igazság tudásának mondjuk.

Derecskei Péter csak majszolta a rozskenyeret meg a szalonnát és csóválta hozzá a fejét. Végül is mély lélegzetet vett és nekifohászkozott a kérdésnek:

- Aztán mit ér az a tudás, amiről beszélsz, ha barlangnál jobb szállást nem tud biztosítani, azt mondja meg?

Az öregnek elsötétült a tekintete.

- Az ember szállása az Istennél vagy, és nem másutt - felelte keményen, dorgálóan -, barlang vagy palota: az Úr titkának ismerete nélkül nincs békeesség egyikben sem! Se békeesség, se élet, se jövendő! Aki hisz. énbennem, mondá az Úr Jézus, az megtehet mindent, amit én megtettem, és még annál is többet!

- S mit tett Jézus, he? - csattant fel a sovány tanító keserűen. - Jó, na, gyógyított! De fél tucat római katona és egy maréknyi gonosz zsidó keresztre szögezte mégis! Nem volt képes megmenteni tőlük! Mit ért a tudás?

Hangja rikácsolt, nyál csordult a szája szögletéből, haragos kétségbeesés torzította az arcát, és még ki tudja mi mindent mondott volna, ha torkán nem akad a szó. Valahol valami megkondult odakint, mint egy roppant harang, és kongását továbbadták egymásnak a hegyek. Bong... bong... bong - verték vissza a mély, kongó hangot a sziklák. Mintha a fellegetafatok is megiramodtak volna tőle odafönt, egyszerre csak kicsillant tova futó uszályuk mögött itt is, amott is az égbolt csillogó kékje.

- Mi ez? - szakadt föl Derecskeiből a meghökkenés. De már akkorra oda is bökött állával a gyerek felé az öreg.

- Eridj, Dani...

A gyerek már talpon volt. Fejibe nyomta a bárányb r kucsmát, magára rántotta a ködmönt és sirült is kifelé a barlangból. Pillanat alatt elt nt a szikla megett.

- Mi ez? - ismételte meg a vendég a kérdést.

- Valaki döngeti a bajfát - felelte az öreg -, valaki azt véli, hogy bajban van, és segítséget keres.

- Ha mindenki fát döngetne ma, aki bajban van - sóhajtott Derecskei -, egymás szavát se hallanánk a döngést l, s nem lenne elég fa se, döngetni való...

- Bárcsak úgy lenne végre-valahára - válaszolt az öreg és szakállas arca komoly volt, mint a fából faragott szenteké.

- A legnagyobb baj ott van, hogy mindenki máshol keresi a segítséget, csak ott nem, ahol van... de most üljön veszteg egy kicsikét - tette hozzá -, hadd szálljak magamba...

Aztán csak ült ott, maga elé meredve mozdulatlanul. Talán a roskadó t z izzó zsarátnokát nézte, talán azon is túl valahova az id tlen id kbe révedt a szeme. Odakint felh cafatok futottak tova a kékül égbolton, s a kel nap arany sugarai fényes pászmákban világították meg a feny k koronáit.

Sok id telt el, vagy csak néhány perc? Egyszerre csak ott volt a gyerek megint. Szuszogott a futástól. Duzzadt átalvet húzta a vállát.

- Marci bá gyűtt föl - lihegte -, egy asszony is volt vele. Román asszony. Gyerekekkel. A gyerek halálán van. Próbáltam kezet tenni reá, de az asszony nem engedte. Magában bízik csak.

Lelőkte az átalvet t a sarokba, ahol a barlang falának támasztott két ágasfáról széles deszkapolc csüngött alá drótra akasztva, s elkezdte fölrakni a polcra az átalvet tartalmát: két kerek kenyeret, kend be kötött túró, fél tucát tojást, kis bádóg disznózsírt, kopasztott csirkét s két jó marékra való veres pityókát. Mikor elkészült ezzel, vállára vette az üres átalvet t.

- Mehetünk is - mondta, mint aki ismeri a dolgok rendjét s már indult is a barlang szája felé.

- Baltát hozzá! - figyelmeztette az öreg, kezébe véve a sziklának támasztott hosszú rovásos botot -, emlékszel a szurkos feny re, amit a minap leltünk odafönt? Hasogathatsz bel le t zgyújtónak valót!

Aztán a vendéghez fordult, aki még mindég ott ült gondba temetkezve az elsenyvedt t z mellett.

- Elülhet itt is, míg visszatérünk. De ha jönni kíván, az is jó.

A sovány fiatalember fölkapta a fejét a hangra, rábámult az öregre egy-két pillanatig, aztán föltápázkodott.

- Mehetek - jelentette ki egykedv en. - Maradhat is.

- Megyek, ejszen tán tanulok valamit. Holtáig tanol az ember, szokta volt mondani nagyapám - tette hozzá vékonyka mosollyal.

Miel tt kilépett volna a barlangból, az öreg még megállt egy pillanatra és hátrafordult a különös vendég felé.

- Szót ne szóljon, egyetlenegy se, érti? - dörmögte parancsoló hangon. - Akár tanol, akár nem. Csak a szeme meg a füle lehet nyitva, szája nem. Érti? - Érttem hát, tán magyarul mondta - felelt vissza kissé ingerülten a volt tanító, s már mentek is. Elöl a gyerek, az üres átalvet vel a vállán, kezében a baltával, mögötte az öreg a hosszú rovásos bottal, s hátul a vendég. Keskeny sziklacsapáson kanyarogtak ide-oda, kiugró sziklakövek alatt, vízmosásokon át, szeder- és málnabozótokon keresztül, oldalvást haladva fölfelé. Zöldekkék volt felettük az égbolt, felhő se látszott már rajta. Hideg szagú, novemberi szél zúgatta még mindég a sötét fenyőket alattuk, de már csak kurta rohamokban, meg-megszakadva. A szélcsöndes pillanatok egyre hosszabbak lettek s ilyenkor hallani lehetett odalent mélyen a megáradt patak zúgását. Mikor fölértek a gerincre, a gyerek megállt szusszanni egy pillanatra.

- Ejszen fagy lesz éccakára - mondta. Az öreg bólintott.

- Ideje jött annak is. De menjünk csak - tette hozzá -, ne várakoztassuk a bajban lévőket. Ráérünk pihenni azután.

A sziklagerinc szálardé be hajlott alá, s a csapás két oldalán fehér törzsű, arany lombú nyírfák, sötét fenyők, majd szürke bükkök váltogatták egymást. Aztán már csak a roppant bükkfák maradtak meg, s egyszerre ritkulni kezdtek azok is ott elől. Tisztás nyílt meg, s a tisztás szélén, alig néhány lépésre az ösvénytől, derékban tört, odvas, kiszáradt bükkfa éktelenkedett. A vén odvas bükkfa tövében öregember, hosszú nyelű baltára dőlve, meg egy kendősszerű asszony, a völgybeli románok viseletében. Az asszony karján kendőbe göngyölt gyermek.

- Adjon Isten békességet, Marci - köszönt rájuk az öreg.

- Adhatna bizony, ideje lenne - jött az odasóhajtott felelet. A kendősszerű asszony szepegve lépett elbbre.

- Párintye - nyöszörögte románul, papot illető megszólítást használva -, meghal a gyermekem...!

Ügyelve félrehajtotta a kendőt a gyerek sápadt arcáról. Rámeredt. Szeme nagyra nyílt, s fölsikoltott belőle a sírás.

- Váj gye minye! Lassan jöttél, csodatev ember, s meghalt a drágám! Váj gye minye, váj...! Meghalt a kicsi lelkem...!

Az öreg odalépett az asszony mellé, s rászólt keményen, a románok nyelvén:

- Cinye Bura! Fogd be a szádat!

Keze kinyúlt, s kérges nagy tenyerét rátette a gyermek kicsi homlokára. Néhány pillanatig úgy állt ott mozdulatlanul a keze, tekintete a gyermekén. Aztán az asszonyra nézett, aki úgy állt ott könnyesen, reszketve, elnyíló szájjal, mint akit babona kötöz.

- Szedd össze magad, asszony, s eridj haza - szólt rá szelíden, levéve súlyos kezét a gyermek homlokáról -, gyermeked él. Nézz rá: nevet is. Nincs semmi baja. Eridj haza s bízzál Istenben, ki mindnyájunknak Atyja. Neki is, neked is. Eridj. Tyúklevest főzz otthon, s etesd meg a gyermeket.

Örömében fölsivalkodott a román asszony. Egyik karjával ölelte magához a gyermeket, másik kezével az öregember keze után kapkodott ráhajolva, hogy megcsókolja, mint a papok kezét illik. Sírt is, nevetett is.

- Ne bolondozz, asszony - húzta el tőle a kezét az öreg, Istennek adj hálát s eridj haza, adj enni a gyermeknek. Eridj!

Hangosan hálálkodva szót fogadott az asszony, s indult lefelé a tisztáson sebesen, gyermekét magához ölelve.

- Jól tetted, hogy ide hoztad, Marci - szólt oda az öreg a bajuszos magyarhoz -, nagy volt szegényben az ijedség.

- Nem tehettem másként - vont a vállát az ember -, sógorom szomszédja, így jöttem össze vele. Megesküdött, hogy nem tudja meg a pápa.

- Hogyan vagytok odalent?

- Megvagyunk. Úgy történt minden, ahogy mondta volt. Elkerültek az emberfogdosók.

- A gróffal mi lett?

- Elmentek idejében a magyar tisztekkel. Egy teherkocsi jutott csak számukra, arra fölraktak, amit tudtak. Másnap aztán rámentek a románok a magára maradt kastélyra, s úgy kiürítették, hogy alig maradt ott valami a pusztá falakon kívül. Múlt héten beköltözött a csendesség, s néhány napra rá a románok jegyzéje is oda vitte bé a maga irodáját, meg a kommunista pártot... A volt botosunk fia, Gelb Samu is odaköltözött, ki a kommunisták titkárának nevezi magát, s még hozott magával két magyarul beszélőt...

Szeme gyanakodva lesett a háttérben ácsorgó idegenre, de az öreg ellegyintette kezével az aggodalmát.

- Ne törj vele, egyike a meghurcoltaknak, kit megszabadított az Úr. Köszönöm a falnivalót. Van mondanivalód?

- Nincs - vont a vállát az ember. Igyekszünk meglenni. Az emberek úgy vélik, hogy ha belépünk mink is a Samu úrfi pártjába, a muszkák megvédelmezik a románokkal szemben... igyekszünk meglenni, ahogy lehet...

- Meglesztek - bólintott az öreg -, csak bízzatok az Úrban, ahogy mondtam volt. Bízzatok rendületlenül, érted? Bármit lát is a szemetek, hall a fületek. Az Úr nem hagyja el azokat, akik benne bíznak, ha teljes lélekkel, valóban bíznak.

Az ember bólintott komoran.

- Hát bízunk. Ahogy csak tudunk. - Annál is jobban.

- Hát jobban... - ígérte az ember -, ha lehet...

- Istennel minden lehetséges - figyelmeztette az öreg, aztán hozzátette: - oda leszek kissé. Hírt küldök le a gyerekekkel, mihelyt visszatértem. Tik csak imádkozzatok, ahogy tanítottalak, Marci. És szeressétek egymást. Érted?

- Érttem - felelte az ember és sóhajtott hozzá. Az öreg bólintott.

-Akkor Isten, Isten. Azzal sarkon fordult, s indult visszafelé, ahonnan jöttek volt.

- Isten, Isten - morogta Marci, s indult is a másik irányba.

A gyerek eltátott szájjal, kiveresedett ábrázattal bámult utána, az öreg pedig szomorúan csóválta meg a fejét.

- Nézd, Dani, mert most nézheted: itt megy egy magyar, ki nagy tettekre alkalmas, mert nagy benne a szeretet, mindössze hogy oldalra billent benne a lélek. S amilyen sok szeretet van az egyik oldalon, éppen olyan sok gyöllet húzza alá a másik oldalt. Így aztán semmit sem ér. Reménykedtem, hogy meg tudom értetni vele rendre a szeretet titkát, mert érdemes ember lakozik szegényben. De vakká tette a keserűség és süketé a gyöllet. Nagy kár érte.

- Menjek utána és hozzam vissza? - vállalkozott a gyerek.

- Tanultam már magától annyit, hogy ezt megtehetem könnyen... De az öreg megrázta a fejét.

- Maga szándékából kell visszatérnie - mondta halkán -, de ez csak akkor lehetséges, ha elbb megtanítja a tapasztalat, hogy amikor a szeretet cselekszik bennünk, akkor elindul valami láthatatlan erő, ami elbb-utóbb szeretet formájában tér vissza hozzánk. A gyöllet pedig egyebet se terem, csak gyölletet. Gyere, menjünk. Nem tehetünk érte semmit, amíg ezt meg nem tanulja a maga bérében.

Alig érték el a sziklákat megint, s már magosan járt fölöttük a nap. Ragyogott az égbolt zöldeskéken és szellővé csöndesült a szél is. A borókás alatti lejtőn nagy borzas kanmedve legelt a veres áfonyán, bundáját szárítva a napon. Mordult egyet, amikor meglátta kettőjük az ösvényen jönni, majd fújt egy nagyot, s eliramodott lefelé a fenyőbozót felé.

- Állítsam meg? - kérdezte sűgva a gyerek.

- Ha tudod - mosolyodott el az öreg szakállas arca, s megállt egy borókabokor mögött.

A gyerek föllépett egy lapos tetejű kőre, ahonnan jól láthatta az otrombán loholó medvét. Szemöldökei ráncba szöktek az elnyitott fekete bárányszerű kucsma alatt, s nézése megmerevedett. Fogait is egymásra harapta, mint aki erősen ráncba szedi a gondolatait. Csak állt ott, s a szemei fogták a nagy sötét állatot. A medve futása rendre meglassult. Megállt, visszánézett. Lépett néhányat, s újra visszánézett. Megfordult, állt ott egy darabig tanácstalanul, ide-oda himbálva otromba nagy fejét. Szeme megakadt egy folt áfonyán. Lassan odacammogott és enni kezdett, mintha semmibe történt volna.

A gyerek rávigyorgott az öregre.

- Megmondtam neki, hogy nincs mitől félnie - suttogta -, az Isten jó és szereti a medvéket is.

Bent voltak már a szálerdőben, amikor a tanító megszólalt ott hátul. - Mi baja volt a gyerekeknek?

- Félelem - felelte az öreg, anélkül hogy meglétsult volna -, minden betegségnek ez az oka. Isten nem teremtett betegséget. Az emberek találták ki, hogy okot leljenek a félelemre.

Szótlanul haladtak egy darabig, aztán a vendég ott hátul megszólalt újra. De most már éles volt a hangja, keserűen éles.

- Nem bánom én, hogy kuruzslás volt-e vagy nem, amit csinált, mert mindenki úgy él, ahogy tud! De az a gyermek oláh gyermek volt! Halálos ellenségünk! Ha megmarad és felnő, egy oláhhval több lesz ellenünk! Ehhez mit szól?

Az éles hangra megtorpant az öreg és hátrafordult.

- Csak annyit - felelte lassan, megnyomva minden szót -, hogy az oláh embert is az Ur teremtette, akár csak engem vagy magát. Nem gyűlöletre, nem gyilkolásra, hanem egymás szeretetére és békességre teremtett mindannyiunkat...

- S amit az oláhok odalent mívelnek, az békesség és szeretet? - csattant szavába a fiatalember indulatosan. - Lám csak, maga se jobb azoknál, akik azt papolják: hogyha pofon vág az oláh, nyújtsd oda neki a másik orcádat is, hadd verjen agyon, ha kedve van hozzá! Nekem ebből elegendem van, érti? Nekem olyan Isten kell, aki azt tanítja, hogy minden agyonvert magyarért tíz oláhot verjek agyon, s aki ezt is ad hozzá, hogy ezt a parancsot teljesíthessem! Elegendem volt a gyávák, a tehetetlenek, a megalkuvók és a magafajta bujdosók Istenéből, aki az oláh gazoknak palotát ad, de magát, lássa, barlangban tartja, mintha nem is ember lenne, hanem valamiféle vadállat! Igen! Nézzen csak magára, vénember! Olyan Istenben bízik, aki még csak házat sem ad a magyarnak saját hazájában, hanem ideviszi föl a hegyekbe, mint a bujdosó haramiát! S maga akarja elhitetni velem, hogy a maga Istene jobb, mint az oláhoké vagy a zsidóké vagy éppen a muszkáké, akik el se hiszik, hogy van Isten a világon? Odanézzzen, övék mégis az egész világ. Szeressük egymást, míg agyon nem vernek, he? Tapodtat se megyek magával tovább, érti? Mit keresek én itt az erdőben? Miféle Isten az, aki barlangban tartja a magyart, s palotát ad minden oláhnak, zsidónak, muszkának?! He? - A rikoltozó sovány legény keze meglendült haragosan.

- Mit is beszélek itt magának? Meg se érti! - azzal sarkon fordult, s hosszú, haragos léptekkel elindult visszafelé az ösvényen, a tisztás felé, ahonnan csapás vezetett alá a völgybe.

Az öreg újra belemosolygott a szakállába és bólintott is.

- Hát megtanultad, ugye? - suttogta vissza. - Mozogjunk hát óvatosan, hogy meg ne riasszuk újra. Éhes a szerencsétlen, de megtanulta, hogy féljen az embertől...

- Éhes vagyok én is - morogta a gyerek -, ejszen jó lesz, ha megsüssük magunknak azt a csirkét, amit az oláh asszony hozott...

Azon az éjszakán megfagyott a vödör tetején a víz, s reggelre dér lepte a világot odakint. Mire a gyerek elkecmergett a bunda alól, az öreg már ott ült

a felszított t z mellett, s nézte a naszódi gerincek kék ködéb l el gördül napkorongot.

- Úgy igyekezz, hogy útra kelünk - szólt oda a gyerekekhez -, éccakára Magyaróson kell lennünk.

- Mi történik ott? - riadt meg a gyerek.

- Nem tudom még, de szükségben vannak édesapádék - mondta lassan az öreg -, tarisznyálj, amit lehet s amit nem, azt kiteszed tova a fák alá a vadaknak. Tavaszig aligha térünk ide vissza. Én már faltam valamit - tette hozzá -, te is egyél szaporán.

A nap még mindég ott gunnyasztott a naszódi gerinceken, mint egy nagy veres pulykakakas, amikor az öreg nyakába akasztotta a duzzadra tömött pásztortarisznyát, hátára vetette az összegöngyölt, szíjjal kötözött nagy bundát s kezébe vette a rovásos botot. A gyerek oldalán is ott csüngött a megtömött tarisznya, vállán a bunda, átalvet s kezében a hosszú nyel balta. Már mentek is, szó se esett köztük. Elöl a vénember, mögötte a gyerek s alig léptek néhányat, úgy elmaradt mögöttük a barlang ott a sziklák hajlásában, mintha ott se lett volna soha.

Sötét este volt már, mire Magyarósra értek. Elkerülték az utat, s a kertek alján kerülték meg a falut. Szortyogott léptük alatt a sár, mert odale még nem érkezett meg a fagy, s megáradt medrében rosszkedv en sustorgott a Sajó vize.

A nagy diófánál lépték át a Bakóék kerítését. Ott már a gyerek ment elöl, mert ismerte a járását. A pajta ajtaja nyitva volt, s úgy csüngött bele a sötétségbe, mint l tt varjú szárnya.

- Ejszen mégiscsak elvitték a jószágot a gazok... - suttogta a gyerek. A ház sötétnek látszott. Lekend zött ablakaiból csak itt-ott szivárgott el egy kis sárga fényecske. Kopogás nélkül nyitott be a gyerek az ajtón. Arcába csapott az otthon jó meleg szaga. A kemence mellett felismerte anyját, ahogy ott kuporgott, kend sen. Mellette egy öregasszony, s odébb kicsi Julika. A leányka látta meg el ször a bátyját ott az ajtóban.

- Danika! - szökött föl a padról. - Jaj, Danika, elvitték apánkat! - Hová vitték? - gyökeredzett le a gyerek a küszöbön.

- Községházára - emelkedett föl ültéb l az anyja is -, jaj nekünk, jaj, kicsi fiam! Csend rök jöttek érte! Házról házra mentek, s úgy szedték össze az embereket mind!

- Apó! - nézett hátra a gyerek ijedten az öregre - Mégiscsak elvitték apámat a gonoszok, pedig lám én megtanultam Isten dolgát, ahogy maga kívánta! Mi lesz most?

- Az lesz, hogy imádkozni fogunk - felelte az öreg komolyan -, még nem vitték el eddig, itt van a faluban. Vesd le a ter t - tette hozzá beljebb lépve a házba, s lefejtve magáról is bundát, tarisznyát. - Tégy el mindent, hogy útban ne legyen, s lássunk hozzá az Isten dolgához, sebesen. ..

Míg elrendeztek mindent, Dani megkérdezte a kishúgát: - Bodrival mi lett? Nem láttam odakint.

- Megugatta az oláh katonákat, amikor átjöttek a falun - felelte szipogva a kislány -, négyszer is belel ttek... Aztán ott ültek mindannyian a t zhely körül, lehajtott fejjel. Néma csönd borult a félsötét szobára. Az asszonyok ajka hang nélkül mozgott, ahogy az imádság szavai el kíváncsoztak a lélek mélyébe l:

"Édes jó Miatyánk:.. ki vagyol a mennyekben... szenteltessék meg a Te neved... s jöjj alá mihozzánk a mi nagy bajunkban..."

A gyerek meghorgadt fejjel mélyedt el magában, csak a ködmön emelkedett a mellén, ahogy a felindulás fojtogatta benne a lélegzetet. Az öreg arca mintha csak faragott fából lett volna, görcsös havasi tölgyfából. A csönd elnyelte a világot. Csak a t z gyöngye lángja verg dött a kemence nyitott ajtajában, bronzvörös, varázslatos fényt vetve a szobára.

Aztán egyszerre csak hang támadt odakint. Mély, dörmög férfihang: - Holnap majd beszélünk a többir l - mondta valaki -, Isten megáldjon...

- Antal! - szökött föl a kemence mell l az asszony, s hangja verdesett, mint galambok szárnya.

- Id sapám! - sikkantotta el magát a leányka is, s már lendült az ajtó felé.

De akkor már a tornácon döngött a lépés, s az ajtó megnyílt nagyra. A ház meleg párája s a kintr l beáradó nyirkos köd egybekeveredtek az ajtóban, s a szürke homályból egy magos, csontos ember lépett el . Lassan, tempósan lépett be a házba. El bb bétette maga mögött az ajtót s csak azután mondta:

- Adjon Isten. Hát megmaradnánk mégis valahogy. - Mi történt? - bámult reá repesve az asszony.

- Megcsináltuk a sajomagyarosi kommunista pártot - felelte az ember, s levette fejér l a bárányb r sapkát, lefejtette magáról a nyirkos ködmönt s odanyújtotta mindkett t az asszonynak, ki felaggatta azokat a kemence fölötti szögre.

Ekkor látta csak meg Bakó Antal a fiát meg az öregembert.

- Nocsak! - szakadt ki bel le a szó -, Isten hozta magikat is! Rózsika, te, húzz már ide egy széket a szent embernek s kínáld meg egy pohárka borral, abból, amit elrejtettünk volt... Ágnes néni lelkem - fordult a pad sarkában meghúzódó öregasszonyhoz -, kerítsen valami harapnivalót is, ügyesen. Ágnes néni tova Lekencér l menekedett át - tette hozzá az öreghez fordulva

-, szász gazdának dolgozott, s bizony a szászokat mind elterelték a románok. Ágnes néni, szegény, nem volt hova menjen, így hát mi vettük bé jószívvel...

Csak ezek után vette szemre a fiát.

- Megn ttél ám, Dani! Aztán tanultál-e valamit?

- Tanultam az Istent, édesapám s még mindig tanulom...- vágta ki a gyerek.

- Hát csak igyekezz - bólintott az apja -, szükség van reá. Széket húzott el az asszony a fal mell l, kett t is és odahelyezte azokat az ura meg a vendég mögé.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

- Hát üljenek le, na - mondta sebesen s már sirült is odébb. - Julika, te - szólt oda a leánykára -, kerítsd el azt a korsót az ágyas szoba padlója alól, tudod, hova dugtuk... két poharat is tégy az asztra, ügyesen! Ágnes néni, melegítse föl a túros puliszkát, én meg sütök egy kis kolbászt melléje. Áldjuk az Istent, hogy hazatért az uram...

- Sze csak a községházán voltam, nem a világ végén! - csudálkozott Bakó Antal a feleségére.

- Csúfolódjék csak, csúfolódjék - felelte vissza a kemence mellől az asszony-, ebben a mostani világban a világ vége csak egy lépés a községházától. Tudja maga azt...

- Tudom hát - morgott az ember, s odalendítette a széket az asztal mellé -, s ez az oka, hogy megtettük, amit tennünk kellett... nocsak, üljön le kegyelmed - szólt rá a vendégre -, tisztelje meg a házat.

Az első pohár bort szóltanul hajtották le. A második után megszólalt újra az ember.

- Ami a kommunista pártot illeti - mondta halkán, dörmögve, szinte szégyenkezve -, a két rossz közül ezt választottuk. Nem tehettünk mást.

- Mi lett volna a másik? - kérdezte az öreg. - Muszkaország.

- Jól választottatok. A kommunista magyar még mindig jobb, mint a halott magyar. Egyéb baj?

Bakó Antal megvonta a vállát.

- Baj, az vagyon mindig. Mint ez a molduvai román mester, kit a nyakunkra tettek. Szót sem ért magyarul, s amikor részeg, akkor elébb üt, s csak azután kérdez. Déltől kezdve pedig részeg a nyomorult, minden áldott nap. Még vasárnapján is. Senki se tud szót érteni vele, még a falubeli románok sem, csak Hersi úrfi, a boltos Jakab fia, kit munkaszolgálat elől bújttunk volt el múlt tavaszon. Ez a Hersi beszélt rá, hogy pártot csináljunk, mielőtt a románok megteszik. Haragos is volt ez az mester er sen, mert ráparancsoltak valahonnét, hogy legalább ötven embert szedjen össze a faluból a muszkák számára. Magyarokat mind, akik nem kommunisták. Így aztán hála Hersi úrfinak, csak a cigányokat fogdoshatta össze tova a Lópatak torkában, meg néhány román nagygazdát fent a Precsásza oldalában, kiknek er sen járt a szájuk, hogy egy barázdát se adnak, se magyarnak, se muszkának, se senkinek. Meg is választottuk gyorsan Hersi úrfit párttitkárnak, mert ez akart lenni, Kocsis Bálintot pedig elnöknek. Kapálódzott ellene, de nem engedték, hogy kibújjon alóla. Sze kelme a legidősebb köztünk...

- Másféle baj - firtatta az öreg -, közönséges, emberre járó baj?

- Hát van olyan is, nem mondom - töltötte újra Bakó Antal a poharakat az asztal alatti korsóból. - Dorogi János leánya például. Meger szakolták a román katonák kegyetlenül, jó hat hete annak. Szegény feje azóta is eszét vesztette, s csak kuksol egész nap a kemence mellett, szót se szól, csak maga elé bámul. Enni is alig eszik. Olyan szegényke, mint aki mindennap a

halálra vár. Dorogi Jánosék azt se tudják, mit kezdjenek vele. Hiába beszélnek hozzá, meg se hallja...

- Na meg aztán itt van a Feleki Andrásék kisgyereke: Korán jött világra, ez is a román katonák miatt, s mindkét szemére vak a szerencsétlen. Gennyes a szeme folytonosan, hiába mossa az anyja ezzel meg azzal. Valami rosszféle nyavalyát hagytak hátra benne azok a besszarábiai katonák, ezt mondta a szeretfalvi doktor, ki kétszer is megnézte...

Az öreg kiitta a borát s lábra kelt - Dani!

- Itt vagyok -felelte a gyerek az anyja mellé. - Tudod, hol laknak Feleki Andrásék?

- Há' hogyan tudnám.

- Akkor eredj, s vidd el hozzájuk az Úrigazságát, érted? - Értem - felelte a gyerek komolyan, s fölkel a padkáról.

- De engem elébb elvezetsz Dorogi Jánosékhoz - toldotta meg az öreg. - Gyere. Éccakára visszatérünk, ha szálláshelyet adsz - fordult a házigazdához.

- Hát már hogyan adnánk - felelte az ura helyett sebesen az asszony -, ott a tiszta szoba!

- Elalszunk mink itt a konyhában is, a padlón - dörmögte az öreg, s már mentek is.

Elsőnek az öreg tért vissza.

- Danol a leány - hirdette meg komoly szóval -, s teszi egybe a szövés székét megint. Bé akarja fejezni a terítőt, amibe belekezdett volt a szőnyeget.

Bakó Antal és a felesége összenéztek.

- Az ember lelkének Isten a gazdája - mondta az öreg, s többet nem szólt, csak leült az asztal mellé újra.

Valamivel később Dani is megjött. Libát hozott a hóna alatt. - Felekiék adták - mondta, amikor átnyújtotta a ludat az anyjának. Aztán az öreghez fordult.

- Szép szeme van a kisbabának, Apó - jelentette büszkén -, tiszta, akár a forrás vize. Félelem és harag volt bennük, úgy éppen, ahogy maga mondotta volt odaát Naszódon. Emlékszik még?

- Adjunk hálát az Úrnak - mondta az öreg magosra emelt fejjel. Két tiszta szeme elszikrázott a borzas fehér szemöldökök alól, ahogy átfúrta velük a mennyezet padozatát, át a zsindegy háztetőt is és a fellegeken túl az égbolt csillagvilágát kereste.

Urunk, Atyánk, ki mindannyiunk élete vagy, alázatos szívvel adunk hálát Neked nagy jószágodért, amit naponta tapasztalunk a földi élet során. Köszönjük Néked a tudást, amit Szent Fiaid útján küldtél nekünk, földi gyermekeidnek, hogy annak birtokában úgy járjunk az élet útját, ahogy azt számunkra elrendelted volt. Légy mivélünk továbbra is, Atyánk, hogy Tebenned bízva jóvá tehessek a rosszat, széppé a csúnyát, s megtisztítva a vakok szemét, megnyitva a süketek fülét, hirdethessük szüntelenül a Te dicsőségedet, s a hatalmat, amit az embernek adtál a világ rontásai fölött...

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

rizd meg, Urunk áldásban és békességben ennek a hajléknak a népét és segítsd ket jó szándékukban és igyekezetükben, hogy megérthessék a Te törvényeidet és irányukban való nagy szeretetedet.. .

Kevés följegyzés maradt hátra azokból a borzalmas id kb l. Gy lölet vihara szaggatta Erdélyországot és gy lölet volt az egyetlen törvény. Utcasarkokon, véstörvénytörvényesek termeiben: kínzókamrákban a sátán apostolai rikácsolták az új id k tanát: "öld a magyart, hogy nyoma se maradjon, s tied lesz Erdély földje örök id kig!"

Ha akadt is, aki följegyzett titokban egyet s mást, arra is lecsapott a gy lölködés hamarosan: otthonából kitelepítették, idegen földre hurcolták, kényszermunkába er szakolták. S ha puszta életét meg is menthette, mindene odaveszett, ami a múlthoz kötözhetette volna, fölemelhetette volna kissé az új élet szörny ségeinek sara fölé, reményt önthetett volna a csüggedések keser poharaiba.

Azokról az esztend kr l keveset tudunk.

De tudjuk azt, hogy 1946 karácsony estéjén két rend r, akik Brassó városának az utcáin rizték a rendet, belebotlottak egy különös vénemberbe, aki maradandó nyomot hagyott a lelkükön. Életre szóló nyomot.

Havazott azon az estén. Nagy, s r pelyhekben hullt a karácsonyi hó s a város utcái némák voltak alatta és sötétek. Az utcalámpák nagy részét még nem javították meg az új gazdák s csak itt-ott világított sz k, kicsi körben egy-egy sápadt villanyég , amennyire a havazás és a sötétség hagyta.

A két rend r unottan taposta a már majdnem arasznyi puha havat az üres utcákon. Kétoldalt rosszkezdven kuporogtak a házak, mint vak koldusok, kik nem is várnak már többé semmire. A lefüggönyözött ablakok mögül csak itt-ott sz r döött ki egy-egy diderg fénypászma.

Aztán egyszerre csak valami megmozdult el ttük a havazásban. Két emberi alak.

- Állj! - dördült reájok a rangid s rend rkatona hangja.

A két emberi alak megállt. Villanylámpa kattant az egyik rend r kezében s az éles fény belehasított a sötétségbe. Elébb egy magas, szikár, szakállas vénembert világított meg, majd egy tömzsi, vállas legényt. Szürke posztóból készült harisnyát s ködmönt viseltek mindketten, mint a székely hegyek lakói, s fejükön fekete bárányb r kucsmát.

- Hova mentek? - mordult reájok az id sebbik rend r.

-Nyustyu rumunestye - felelte a szikár vénember egykedv en -, nem tudok románul.

- Romániában vagy, s nem tudsz románul? - kérdezte a rend r haragosan, s közelebb lépett az öreghez. Társa követte, s belevilágított a vén székely arcába.

- Certifikát! - mordult rá a rend r. - Mutasd az igazolványt! - Nincs - felelte az öreg egyszer en.

- Hova való vagy? - kérdezte a rendőr a maga nyelvén. - Ide is, oda is, mindenüvé - felelte az öreg magyarul.

- Hát értesz románul, mi? - csattant föl az egyenruhás -, csak beszélni nem akarsz, rohadt paraszt!

- Maga is ért magyarul - jött a felelet -, s lám maga se akar beszélni. A rendőr ökle meglendült az öregember arca felé, de mielőtt elérhette volna, beleüdött valamibe, mintha csak fát ért volna. Felszisszent t le és elkáromkodta magát.

- Botot emelsz reám, vén tolvaj, csavargó! - tajtékzott haragosan s keze a pisztolytáskára csapott az övé. - Lel hetnélek, mint egy kutyát, mocskos vénember! Meg is tenném, ha nem lenne karácsony estéje! De beviszlek az orsre, be hát! Bezárlak, mert csavargó vagy! Mindenki más otthon ül ilyenkor, de te csavarogsz, mi? Lopni akarsz, ugye? S még botot is emelsz reám! Dobjd el azt a botot, most mindjárt, mert beléd ürítem a pisztolyomat, vén bangyil disznó!

Ömlött szájából az ocsmány szidás, mint csatornából a szennyvíz. Társa oldalra lépett a villanylámpással, s megvilágította az öreget. A havat is körülötte. Megvilágította a társát is. Botnak nyoma se volt sehol.

- Hova tetted a botot? - kérdezte gyanakodva.

- Menjünk, s ne pocskoljuk a szót - szólt rájuk az öreg -, oda igyekezünk mi is, a rendőrségre. Menjünk hát. - S már indult is, kikerülve az el tte álló rendőrt.

- Hé! Állj meg! - szólt reá az id sebbik rendőr, valamivel csöndesebben. - A rendőrségre, azt mondtad? Mi dolgod ott?

- Egy embert keresek - felelte kurtán az öreg -, akinek ezredes a rangja és Ungureanu a neve. Gyere na, rendember, ne vesztegessük az időt, sze karácsony estéje van, magad mondtad...

De a rendőr csak állt ott, legyökerezdve a hóba. - Az ezredes? Mi dolgod neked az ezredessel? - Üzenetet hoztam neki.

- Miféle üzenetet? Kit l?

- Azt csak neki mondhatom meg. Gyere na, ne álljunk itt az utcán, sze havazik...

Indultak egymás mellett. Mögöttük a fiatalabb rendőr a vállas legénnyel.

- Bizony havazik - sóhajtott a rendőr -, nehéz ez a szolgálat, öreg. Még havazásban is az utcát kell járnom...

- Nem szereted a havazást?

- Mit szeressek benne? Csak nehezíti a dolgomat... - Az öreg megállt. - Könny ezen segíteni - mondta, s fölemelte a két kezét.

- Hé! Sz nj meg, havazás!

Abban a pillanatban valami csodálatos dolog történt, mesélte a fiatalabbik rendőr még évek múltával is. A havazás megsz nt, mintha késsel vágták volna el. Megvilágosodott a város, s odafönt kigyúltak a csillagok meg a félhold karéja.

- Mi ez? - nézett körül döbbenve az id sebbik rend r. - Ki vagy te? Isten embere?

Tisztelet volt a hangjában és ámulat.

- Mindnyájan Isten emberei vagyunk - felelte csöndesen az öreg -, de gyere, mondtam már, hogy üzenetet hoztam az ezredesnek...

Mentek az utcán. Az egyik utcalámpa alatt hátranézett a rend r. - Unokád? - bökött ujjával a legény felé.

- Szolgám, s tanítványom - jött a felelet. - Tanító vagy? Mit tanítasz?

- Istent. - Hm...

Haladtak az utcán a csillagos ég alatt, bokáig a hóban. Az egyik lefüggönyözött ablak mögül énekszó szivárgott el az este csöndjébe. Vékonyka gyermekhangok énekeltek:

"Mennyb l az angyal..."

A rend r ott elöl megtorpant hirtelen.

- Hé! - meredt rá az öregre. - Hogy van az, hogy én románul beszélek, s te magyarul, és mégis megértjük egymást? Mert én egy szót se tudok magyarul, hallod-e? Ahol én feln ttem, ott Jasi mellett nincsenek magyarok. S mégis megértem, amit mondasz!

Az öreg elnevette magát a szakálla alatt.

- Isten dolga ez is, rend rember. Akik igazat mondanak s jó szándékkal mondják, azok mindég megértik egymást. Mindegy, hogy mifí-le nyelveket használnak. De gyere, menjünk, mert fontos beszédem van az ezredessel. Messzire van még a hivatala?

- A hivatal, az nincs messze- felelte a rend r, ahogy megindultak újra -, de Ungureanu ezredes nem lesz már ott. Odahaza lesz a családjával!

- Ott is meglelem, ha megmondod, merre lakik. - Mentek újra egy darabot, aztán a rend r újra megállt egy utcasarkon. Társára nézett, vakarta a fejét, s akadozva kezdte:

- Isten embere, valamit meg kell mondjak neked... - Mondjad.

- Ez a mi ezredesünk nem ismer Istent. A magyarokat pedig gy löli, kegyetlenül. Agyonver, ha elébe kerülsz. Nézd: ott van a magyar templom. Mellette ott a magyar pap háza. Jó ember, ad neked szállást éjszakára. Eridj, s feledd el az ezredest.

Az öreg ránézett, egyenest a szemébe. Még szikárabbnak és magasabbnak t nt, mint azel tt, ahogy ott állt a hold sápadt fényében.

- Román ember, te rend rkatona vagy, ugye? - Az vagyok, hát...

- Ha az, aki parancsol neked, azt parancsolja, hogy eridj ide vagy eridj oda, keresd meg ezt vagy keresd meg azt... mit csinálsz, rend rember? - Teszem, amit parancsolnak - felelte a rend r habogva -, mert ha nem...

- Na látod - szakította félbe az öreg -, megértettük egymást. Vigyél hát az ezredeshez, bárhol is legyen.

Mentek az elhagyatott utcán. Egy saroknál aztán befordultak balra. - Itt van a rendőr - mondta a román. - Nem hiszem, hogy itt van az ezredes, de megnézhetjük.

Egy nagy sötét épület kapuja előtt megállt.

- Ti csak maradjatok itt - mondta az idős katonatiszt -, mi bemegyünk, szétnézünk...

Benyitottak a kapun és bementek, elől az idős katonatiszt, mögötte a fiatalabbik. A fiatalabbik egy pillanatra megállt a nyitott kapuban és hátranézett. Mögötte kis, szűk, kövezett udvart lehetett látni egyetlen villanyég sápadt fényében, mely egy ajtó fölötti szegély alá csüngött alá. Az ajtó fölött egyetlen szó állt súlyos betűkkel románul: IRODA.

- Ahogy a havazást megállítottad, Mósu - hadarta fojtott hangon -, az nagy dolog volt, Istent is való dolog. De az ezredeshez közel ne menj! Ha Isten van veled, akkor tudnod kell azt is, hogy az ezredessel nem jó beszélni! Eredj haza, amíg lehet!

Azzal gyorsan belépett és bekattantotta maga mögött a kaput. Odakint álltak a kapu előtt a szikár öreg és a tömzsi legény, és jó ideig nem mozdult semmi. Aztán egyszerre csak iszonyú káromkodás támadt odabent. Ordítás, csapkodás, és már jött is kifelé az öregebbik katonatiszt nagy sebesen. Sapkája is elmaradt valahol, és fél arca veres volt, mint aki pofont kapott egy nagy kezemből.

- Fussatok! - lihegte oda nekik. - Nagyon dühös az ezredes! Ha meglát itt, minden csontotokat összetöri! Fussatok!

Visszahúzódott gyorsan a kapu mögé, de mielőtt betehette volna maga megett, az öregember már bent volt mellette, és szelíden félrenyomta az útból.

- Ne félj, katonatiszt - mondta halkán -, aki az üzenetet küldi, az gondoskodik arról is, hogy baj nélkül átadhatjuk. Na, te csak állj félre, és ha kérdeznek, nem láttál bennünket, érted? Gyere, László - szólt hátra a legénynek -, dolgod lesz itt neked is.

Végigmentek a szűk, kövezett udvaron és benyitottak a villanyég alatti ajtón. A katonatiszt még mindig ott állt a kapunál, és bámult utánok. Az ajtó szűk, homályos folyosóra nyílt. Azon végigmentek, és benyitottak egy irodába, ahonnan a kiabálás és káromkodás hallatszott. Fülledt meleg volt odabent, szivarfüst és pálinkaszag. A legtöbb asztal üres volt, mindössze kettő mellett gunnyasztott két megrettent katonatiszt, papirosok fölé hajolva. Észre se vették őket. A bal sarokban falhoz lapulva állt az a fiatal katonatiszt, aki velük jött volt. Arca ijedt volt, és csak a kezével mert integetni, hogy menjenek ki onnan, menjenek ki! Az öreg csak rámosolygott a szakálla mögül, és ment tovább. A hosszú iroda végiben volt még egy ajtó, a mögött dohogott, mérgeskedett egy nagyhangú ember. Az öreg az ajtóhoz ment, és onnan visszafordult.

- Te itt maradsz - morogta oda halkán a legénynek -, és ügyelsz arra, hogy ezek itt siketnek, és vakok maradjanak...

Aztán benyitott a belső irodába, belépett és behúzta maga megett az ajtót. Nagy íróasztal megett egyenruhás ember ült. Nagydarab, bikanézéses ember, rövidre nyírt hajú, düllelt szem. Eltette pálinkásüveg és szíjkorbács az asztalon.

Az öreg közelebb lépett hozzá.

- Te vagy Ungureanu ezredes? - kérdezte.

A rendőrök parancsnoka fölhorkant, mint a vadkan, kit vackában háborgatnak. Kidüllelt szemmel rámeredt az öregre.

- He? Mi? Ki vagy te, paraszt? Hogy kerültél ide? Styefáne! Todore! - ordított az ajtó felé -, hogy került ide ez a paraszt?

- Hiába kiabálsz, nem hallja meg senki - mondta csöndesen az öreg. De még be se fejezte, már talpon volt a haragos ember és keze a korbács után nyúlt.

- Kiverem a szemtelenséget beléd, te büdös paraszt! - ordított az öregre. - Betolakodsz ide, mintha tied lenne a világ? Ez a tied, nesze! Azzal meglendítette a súlyos korbácsot, hogy a betolakodó arcába csapjon vele. De valamiképpen kicsúszott a markából a korbács, és háta mögé, a padlóra esett. Ettől még jobban nekimergesedett az ezredes. Két hosszú lépéssel megkerülte az íróasztalt.

- Darabokra törlek, te! - hörögte kidüllelt szemekkel. Ökle meglendült a mozdulatlanul, magosra emelt fejjel álló vénember felé, de mielőtt elérte volna, néhány ujnyira csak a szigorú, szakállas arctól mintha acélfalba ütközött volna. Nagyon koppantak az ököl csontjai, és az ezredes felordított a fájdalomtól. Arca eltorzult, karja élettelenül csüngött alá. Omlott belé a káromkodás.

- Styefáne! Todore! Nikuláje! - bömbölt az ajtó felé. - Gyertek már és játékokon ezt a gyilkost! Styefáne!

- Hiába sivalkodsz, mint egy megfenekelt gyerek, te nagy híres kínzó ember, te - szólt rá szigorúan az öreg, és a hangja hidegen csattant, mint a kard pengéje -, nincs, aki meghallja. Fogd be a szád és ülj vissza a székre. Beszédem van veled.

S mert az ezredes csak állt ott tátott szájjal, kimeredt szemmel, megszeppenve, fölemelte a hangját, és szavai csattantak, mint a karikás ostor. - Ül le!

Zúzott öklét szorongatva baljával, az ezredes hajlott háttal visszakecmergett az íróasztal mögé és leült a berámlás irodaszékbe.

- Te vagy az, akit Ungureanunak neveznek? - csattant a kérdés. - Én - nyöszörögte babonázottan a nagydarab ember.

- Neved után magyar vagy - folytatta szigorúan az öreg -, és mégis te vagy a leggonoszabb magyarkínzó és magyargyilkoló ebben az országban. Hogyan lehet ez?

- Csak a nevem Ungureanu. Nem vagyok magyar, román vagyok! - tiltakozott az ezredes - Jaj! - ordított föl, meggörnyedve a fájdalomtól, jobb karját szorongatva a bal kezével. - Jaj a karom! Mit csináltál velem, öregember? Ki

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

vagy? Mi vagy? Varázsló vagy? Boszorkánymester? Mi kell? Pénz? Jaj... mennyi pénz?

- Igazat beszélj, ezredes, ez kell csak és semmi más. Igazat beszélj, mert ha nem: minden hazugsággal új fájdalmat szabadítasz magadra. Megkérdem újra: magyar vagy?

- Nem... jaj, jaj - ordított föl a fájdalomtól kimeredt szemekkel az ezredes -, igen! Igen! Magyaroknak születtem! Jasiban!

- Valamikor azt is Jászvárosnak mondták, s magyarok éltek benne - oktatta az öreg-, azoktól származol hát, te átkozott gonosztev , ki saját fajtádat gyilkolod. Mit tudsz mentségedre mondani az Úristen ítélté széké el tt?

- Úristen? - hördült föl az ember. - Mit beszélsz Úristenr l? Nincs Isten, nincs Dumnezeu...! Jaj, jaj a karom! Jaj az oldalam! Égek belül! Jaaaaj! - vonaglott ide-oda a fájdalomtól. - Vedd le rólam az átkot, vénember! Van Isten, van!

- Nahát akkor - bólintott elégedetten az öreg - embereld meg magad végre s ülj veszteg, ne forgolódj ide-oda. S beszélj. Mit tudsz mondani magad védelmére az Úristen ítélté széké el tt?

A nagydarab ember feje lehorgadt. Néhány pillanatig csönd volt, aztán beszélni kezdett. Lassan, nehézkesen.

- Gyermekkoromban a nevem miatt csúfoltak az iskolában: ungurbungur puppen kur... bangyil, bangyil Ungureanu... pu, pu, pu! Rossz volt. Meg kellett mutassam nekik, hogy jobb román vagyok, mint a többi együttvéve... Elakadt. Karját nézte, tapogatta a bal kezével.

- A karom - hebegte, s rémület volt a szemében -, nem érzek semmit benne... mozdítani se tudom... mint egy darab fa... mi lesz velem, parintye, szent ember? Mi lesz velem?

- Mondd csak tovább - biztatta az öreg -, ki kell jöjjön bel led a méreg, mint a genny a fekélyb l. Csak úgy gyógyulhatsz meg. Beszélj! - Hoztak egy magyar családot oda, Jasiba - nyögte küszködve a nagy, megrettent ember -, gyümölcskertész volt vagy valami ilyesmi. Annak volt egy fia. Velem egyid s. Hogy megmutassam a többieknek, ki vagyok, iskolaszünetben kint az udvaron odamentem ehhez a fiúhoz, elébe álltam és megkérdeztem: magyar vagy? Az vagyok, felelte a fiú és egyenesen a szemembe nézett. Ugy vágtam pofon, hogy elesett. Mikor fel akart kelni a földr l, arcába rúgtam. Újra elesett. Vér folyt az orrából, szájából. Mondd azt, hogy román vagy, parancsoltam neki. Akkor már többen álltak ott körülöttünk. Román vagyok, nyögte a magyar fiú. Csókold meg a román földet, parancsoltam, s újra rúgtam egyet beléje. Megcsókolta a földet. Nyald tisztára a cip m talpát, bangyil, mondtam, s odatartottam orra elé. Ett l egyszerre csak megvadult a magyar fiú. Felordított, mint egy vadállat, elkapta két kézzel a lábamat, és csavart egyet rajta. Fájt. Bokában. Elestem. Reá estem a magyarra. Elkaptam a nyakát, a fejt t és verni kezdtem a földbe. Egy k hevert ott, abba vertem a fejét. Akkor már csupa vér volt az arca meg a feje. Egyebet se

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

láttam, csak vért. Addig vertem a fejét a kőhöz, míg eltátotta a száját. Úgy húztak le róla a többiek...

- Ez volt az első magyar, akit megöltem, parintye. Az iskola megbüntetett érte, de nem nagyon. A többiek, akik az udvaron voltak, azt vallották, hogy a magyar kezdte a verekedést. Bűdös románnak nevezett, azt vallották. Hát voltam egyszerre. Román nemzeti himnusz. Magam is elhittem már, amit a többiek mondtak, hogy a magyar kezdte. Csak belül valahol éreztem, hogy amit tettem, az rossz volt, és ez az érzés mérgessé tett. Kerestem a verekedést. Ha magyart nem találtam, jó volt a zsidó, a cigány, a német, akárki. Mikor Codreanu jött; odaszegedtem hozzá, és több mint hatvan zsidót vertem halálra. Emiatt aztán oda kellett szegednem később a kommunistákhoz, hogy megmeneküljek a zsidók bosszújától. Securitate-tiszt lettem. Ide helyeztettem át magam, Erdélybe és a magyarokat kezdtem verni. Papokat. Tanítókat. Volt urakat. Akiket csak a kezembe adtak vallatásra. Bevallottak azok mindent, amit csak parancsoltam nekik... Így lettem ezredes...

Elcsuklott benne a szó. Mozgatni próbálta a karját, de nem sikerült. Felnyögött. . .

- A karom, parintye, a karom... meddig marad így...? - De az öreg mintha meg se hallotta volna.

- Feleséged is van - mondta szigorúan -, két gyermeked. Azokat is vered. Pedig nem magyarok. Nem zsidók.

- De megbosszantanak - mordult föl az ember -, mindenkit verek, aki megbosszant! Téged is, vénember, téged is agyonverlek még ma, bármiféle varázslat is van veled! Megkötöztetlek az embereimmel, és addig verlek, míg porrá nem töröm minden csontodat! Jaj a karom! - ordította el magát és egész teste rángatózni kezdett a fájdalomtól. - Styefáne! Tódore! Maj Muntyanu!-üvöltött elkékülve az ajtó felé. - Hol az anyátok keserviben...!

Arca elkékült, egész testében reszketett, de nem tudott mozdulni.

- Hiába ordítasz, rendőrök ezredese - szólt rá az öreg-, nem hallja meg senki. Mint ahogy a magyarok ordítását sem hallotta meg senki, amikor verted őket. Papokat vertél, tanítókat, tisztességes, becsületes, derék embereket...

Az ezredes bal keze lassan kinyúlt az íróasztal fiókja felé, kihúzta a fiókot, belenyúlt. Nehéz szolgálati pisztoly fekete csöve emelkedett az asztal lapja fölé. A nagy, húsos kéz, mely megmarkolta, reszketett, de a puffadt arcon gonosz vigyorgás jelent meg.

- Megöllek, vén paraszt - köpte ki az ezredes szája a szavakat -, akárki is vagy! Vén bangyil disznó...

Mutatóujja görbült a pisztoly ravaszán, de lövés nem dördült. Az öregember csak állt ott szálfegyenesen az asztal másik oldalán, és szembenézett az ezredessel. Tekintete kemény volt és jéghideg.

- Semmirevaló ember vagy te, Ungureanu - mondta halkán, kimérten -, és a hitvány ember belepusztul a saját hitványságába. Kapkodsz félkezeddel a

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

pisztolyod zárja után? Nincs benne töltés, mi? Istenverte ember vagy te, Ungureanu. Dobd el a pisztolyt, dobd el magadtól, mert megégeti kezedet a forró acél! Erzed a tüzét? Leperzseli csontodról a húst...

Az ezredes fölördített fájdalmában, s eldobta magától a pisztolyt. Csapkodta égett kezét az asztalon, vergődött, nyögött, hab omlott el a szájából.

- Ide figyelj, rendőr ezredese - mondta az öreg, elrehajolva a fájdalomtól vonagló ember felé -, és jól figyelj minden szavamra, mert csak egyszer hallod, amit most mondok neked, soha többet. Amit most érzel, ez az éget fájdalom visszatér beléd mindennap, pontosan ebben az időben, s eltart mindaddig, míg az óra mutatója ott fönn a falon egyszer körbe jár. Se orvos, se orvosság nem segít rajta. Így rendelte az Úr. Csak egyetlen módon szabadulhatsz tőle: ha minden gonosz tettetted, amit életedben elkövettél, jócselekedettel fizeted vissza. Odafönt a nagy számadónál föl vagy róva minden tettet; a rossz is, a jó is. S a rosszért járó büntetést csak a jó törölheti el. Rajtad múlik hát és senki másén: hogy meddig tart a szenvedésed.

Azzal megfordult az öreg, az ajtóhoz ment, s kilépett az ezredes irodájából. A pinc ott állt még mindég, ahol hagyta volt, kéz kezét összetéve, maga elé nézve. A rendőrök asztaluk fölé görbedve ültek mozdulatlanul.

- Mehetünk - mondta az öreg. Kint voltak már a csillagos, hideg ég alatt, amikor megkérdezte a legény:

- S azok odabent meddig alszanak?

- Míg kijutunk a városból, s megtelepszünk éccakára. Kerekes Mihályéknál, odatúl a gyümölcsösök megett.

Azon a karácsonyestén különös dolog történt a brassói rendőrségen. Az ügyeletes rendőrtisztviselők csak annyit tudtak mondani, hogy végezték a maguk dolgát a külső irodában, amikor az ezredes irodájából nyögést hallottak. Bementek, s hát ott feküdt az ezredes a padlón, nyögött, vonaglott, csikorgatta a fogát, s láthatólag szörnyűséges fájdalmai voltak. Ment kocsiba tették nyomban, s vitték a kórházba. A doktorok adtak neki valamiféle csillapítókat, s úgy egy óra múlva megszűnt a fájdalom. Az ezredes hazament, de gyöngé volt egész testében, akár az őszi légy. S másnap este úgy nyolc óra felé, pontosan ugyanabban az időben, mint az eltevaló napon, a rettenetes fájdalmak újra csak visszatértek beléje. Vizsgálták az orvosok, de nem lelték a fájdalmak okát. Egyszerre aztán, úgy egy jó óra múltával megint csak megszűnt a fájdalom. De az ezredes egészen más ember volt már akkor. Sápadt, mint a halál s természetében is úgy megszelídült, hogy nem lehetett ráismerni. Nem szitkozódott, nem káromkodott, csak bement az irodájába reggel, s egy idő múlva behívta egyik bizalmas emberét.

- Te, Jonica... tegnapelőtt este... itt voltál te, amikor...?

- Amikor ezredes elvtárs azt a rohamot kapta? - serénykedett Jonica a válasszal.- Én voltam az, aki a mentőket hívta... aki elször...

De az ezredes nem erre volt kíváncsi. Félbeszakította bizalmasát.

- Volt itt valaki az irodában? Egy öreg paraszt? - A rend tiszttel csodálkozva rázta meg a fejét.

- Nem, hogy is lett volna? Nem engedünk be senkit, csak úgy... - Jól van, Jonica. Elmehetsz.

De Jonica csak állt az íróasztal előtt.

- Mikor végezzük a házkutatást annál a magyar papnál? - akarta tudni.

Az ezredes néhány pillanatig maga elé bámult, aztán csak legyintett a kezével.

- Naaah... kár pocskolni az időt...

- Hozzuk be a papot? - kapott Jonica a szón.

- Nem, nem - rázta meg gazdája a fejét -, nincs értelme...

Odakint összesúgtak a Securitate tiszttel. Valami nem volt rendjén az ezredesükkel.

Egy hétre rá mégiscsak behozták hozzá a brassói magyar papot. Iratokat találtak nála a házkutatást végzők, melyek azt bizonyították, hogy a pap összeköttetésben állt az Amerikában működő revizionista magyar szervezetekkel, mely szervezeteknek minden egyes tagja rományi kolerikus háborús bűnös és összeesküvő, tanúskodtak a rendőrök.

- Mit tudsz felhozni megmentésre, pap? - kérdezte az ezredes, anélkül, hogy ordított vagy káromkodott volna.

- Mindössze húsz Bibliát kaptunk ajándékba az amerikai testvéregyházról - mentegedezve remegve a megszeppent pap -, de azokat is elkobozták mindjárt megérkezésük után. Egy se maradt nálam!

Az ezredes ránézett az előtt fekvő jelentésre. - Megírtad ezt Amerikába, mi? Árulkodtál?

Még mindig nem ordított és a rendőrök, akik behozták a papot, egymásra néztek. Ilyesmi még nem történt. Az észrevehette a pillantásokat, mert arca, nyaka lassan veresedni kezdett.

- Csak a testvéregháznak írtam meg, hogy ne küldjenek többet - hebegte megrettenve a lelkész. Tovább már nem jutott. Ungureanu ezredes kirúgta maga alól a széket, felkapta az asztalán heverő szíjostort és végigvágott vele a szerencsétlen pap arcán olyan erővel, hogy azonnal kiserdült nyomán a vér.

- Testvér, mi? - ordította el magát az ezredes, káromkodásokkal felszerezve minden szót. - Neked még mindig testvéred az átkozott magyar fasiszta disznók csordája odaát? Mi? Tanuld meg, bangyil, hogy neked csak egy testvéred van, s az a román nép! Egy apád, s ez a román szocialista állam! Egy anyád, s ez a román haza!

S ütötte, verte a szerencsétlen papot, míg az vérezve roskadt össze a padlón.

- Vigyétek ki innen ezt a disznót! - üvöltött az embereire. Zárjátok a sötét lyukba és se vizet, se ételt ne adjatok a bangyilnak, míg hason csúszva

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

bocsánatot nem kér a román... népt l... ! Az utolsó szó már alig jött ki a torkán. Meggömbült a háta, szeme kimeredt s tádogott, mint a partra dobott ponty. Csak intett a kezével, hogy vigyék, vigyék el onnan a papot. Beleroskadt a székebe, feje nagyot koppant az asztal lapján s nyögöttszörny ségesen.

A rend rök kivonszolták a papot, s egy altiszt telefonált a ment kocsiért. Hordágyon vitték ki a fájdalomtól vonagló ezredest. Az orvosok vizsgálták, röntgenezték s vakarták a fejüket. Tele fecskendezték fájdalomcsillapítóval, de nem tudták megmondani, hogy mi baja.

Másnap reggel, amikor az ezredes magához tért a kórházi ágyon, sápadt volt és rücskös, mint a túlérett alma. Segédtsztjét hívatta.

- Jonica - suttogta, s alig lehetett érteni a szavát-, eresszétek haza azt a magyar papot, érted? Eresszétek haza...

Délig még úgy hevert az ágyon, mint aki halálán van. Délben aztán egyszerre csak fölült. Az ügyeletes orvos éppen akkor lépett be a szobába, hogy megvizsgálja.

- Nincs mit vizsgálnod - mordult rá mogorván a fiatal orvosra -, nincs már semmi bajom. Hazaengedték a papot. Adjátok a ruhámat, megyek haza én is.

Az orvos és az ápolón összenéztek. Az orvos vállat vont.

- Hagyjátok, hadd menjen. Ha visszatér a fájdalma, itt lesz megint.

De a fájdalom nem tért vissza jó hosszú ideig. Ungureanu ezredes megszelídült, ahogy az alantasai suttogták maguk között. Annyira megszelídült, hogy a Securitate bukaresti központjából kiküldtek Brassóba egy vizsgálóbiztost, hogy nézzen utána, mi történt az ezredessel.

Július derekán érkezett meg a vizsgálóbiztos, egy szép langyos nyári napon. A rend rkocsi már várakozott reá a repül téren és vitte egyenest a parancsnokságra. Az épület el tt néhány borzas hajú fiatalemberb l álló tüntet csoport fogadta. Táblát tartottak maguk el tt: "Halál a magyar árulókra!" A tüntet k lelkesedéssel fogadták a Securitate fejesét.

- Tisztítsuk meg a magunk sorait el ször! - kiáltották néhányan. - Váltsátok le Ungureanut!

Odabent két magyar tanár kihallgatása folyt, kiket az állam ellen irányuló izgatással vádolt egy román diákcsoport. A vizsgálóbiztos szó nélkül bement, leült a terem egyik sarkában és figyelte a kihallgatás menetét. Egy sz hajú magyar számtantanár állt, hátrakötözött kezekkel, az ezredes el tt.

- Bevallod, hogy izgattál a román állam ellen? - kérdezte kimért hangon az ezredes.

- Nem izgattam senki és semmi ellen - felelte az öreg magyar tanár -, mindössze a román állam alkotmányából idéztem, mely szerint nekünk, magyaroknak éppen annyi jogunk van ebben az országban, mint nektek, románoknak.

- Az alkotmányban van ez? - bámult reá az ezredes. - Igen - felelte a tanár.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

- De itt az áll - bökött az ezredes az el tte lévő papirosra -, hogy te izgattál az államhatalom ellen!

- Az állam alkotmányához való ragaszkodást nem lehet államellenes izgatásnak nevezni - makacskodott a tanár.

Ungureanu sóhajtott egy nagyot és megcsóválta a fejét. De mielőtt szólhatott volna, a bukaresti hivatalos ember felszökött a székéből és kurtán odaszólt hozzá.

- Ezredes elvtárs, jöjjön az irodába. Beszédem van Onnel. - Aztán odafordult a rendőrhöz.

- Öt percre felfüggesztjük a kihallgatást!

Bent a párnázott ajtó mögött nekiesett az ezredesnek.

- Elment az eszed, Ungureanu? Mi ez? Politikai bűnösök kihallgatása? Burzsoá dekadencia, semmi más! Nem békés szomszédok civakodásával állunk itt szemben, hanem halálos ellenséggel, kiket el kell taposnunk, mint a férget!

- De Dumitrule - csóválta Ungureanu a fejét -, becsületes munkában megszült tanáreberek ezek, nem véres kezű összeesküvők!

- A te dolgod, hogy véres kezű összeesküvőket csinálj belőlük - dördült rá a Securitate kivizsgálója -, kiket saját vallomásaik alapján elpusztíthatunk! Tudod te ezt! Mi történt veled, Ungureanu? Te voltál az egyik legalaposabb, legderekből emberünk! Kiöregedtél? Elfelejtetted, hogy miképpen kell vallasni ezeket a bűdös magyarokat? Mi? Na gyere csak, én felfrissítem az emlékezetedet!

Azzal nagy léptekkel visszadüböngött a vallasóterembe, nyomában a meghökkenett ezredessel. Odadüböngött a megkötözött kezű öreg tanárhoz és az arcába ordított:

- Ide figyelj, te átkozott bangyil! Bevallod-e mindjárt, hogy a román államrendje ellen, a román haza biztonsága ellen és a román nép ellen esküdtetek össze idegen hatalmakkal cimborálva? He? Vagy azt várod, hogy kiverjem belőled az igazat?

Azzal öklével a megkötözött ember arcába sújtott. A tanár megtántorodott, száján és orrán ömleni kezdett a vér, s eldőlt a padlón. A bukaresti odaugrott hozzá, két kézzel belemarkolt a hajába és verni kezdte a padlóba, míg megvéresedett a keze is meg a padló is. Elengedte az öreg tanár haját és belerúgott a hasába.

- Vallani fogsz, kutya, ha a börtön padlóját kell is felsúroljuk veled - ordította elkékült arccal, majd Ungureanu felé fordult.

- Rajtad a sor! - lihegte. - Mutasd meg ezeknek a kutyáknak, hogy mi történik azzal, aki megugatja a románt. Rúgj a belibe, míg be nem vallja a bűnét! Ungureanu odalépett a földön fekvő, véres ábrázatú emberhez. Lehajolt hozzá.

- Mondd már, hogy beismered, amivel vádolnak - morogta a véres arcba. De a tanár csak nyögött a padlón és köpte a vért.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

- Ungureanu! - ordított reá a bukaresti. - Teljesítsd a parancsot! Verd a bitang magyart!

Az ezredes eltt elsötétült a világ. Kétségbeesett errel felkapta a vézna, félholtra vert embert a padlóról és hozzávágta a falhoz. Aztán mielőtt összeroskadhatott volna újra, ütni kezdte mindkét öklével, ahol csak érte. Ütötte, püfölte nekivadultan, míg egyszerre csak maga is megtántorodott, lépett néhányat hátrafelé, mint a részeg, s összeroskadott a terem közepén.

Egy pillanatig néma csönd volt. A rendőrök egymásra néztek. Aztán a Securitate vizsgálója rájuk szólt, szárazon.

- Vigyétek az ezredeset az irodájába és hívjátok a mentőket. Beteg embernek kórházban a helye. Ki a parancsnok-helyettes?

- Én vagyok - jelentkezett Jonica. A bukaresti börtönt.

- Átvesszed a parancsnokságot. A vallatást folytatni kell, míg be nem vallják bűneiket a gazok, vagy meg nem döglenek.

Valami két órával később a katonai repülőgép, amelyik a Securitate vizsgálóját vitte vissza Bukarestbe, viharba került a hegyek fölött és lezuhant. Roncsait és a holttesteket csak napok múltával lelték meg egy bozótos sziklatatlanban, ahova ösvény se vezetett.

Két órával később akadt rájuk, kik fent a gerincen juhokat legeltettek. Ezek mondták el a többieknek, hogy az egyik halottnak, akiről kiderült, hogy a Securitate biztonsági irodáját vezette, olyan volt az arca, amikor rátaláltak, hogy keresztet kellett vetnie annak, aki látta. Mintha csak magával az eleven ördöggel került volna szembe halála percében.

De volt ott valami egyéb is, amit a pásztorokon kívül senki se vett észre. A holt ember mellett frissen hántolt bükkfabot hevert. Kurta bot, alig háromarasznyi. Olyasmi, mint amilyenre juhászok szokták volt fölronni a fejükre, meddők és bárányok számát. Rovás volt ezen is, de másféle rovás. Különös, hosszúra nyúló rovás, mintha valami titkosírás lett volna. S mivel azok, akik feljöttek oda, hogy elvigyék a holtakat és vizsgálják a szerencsétlenség okát, nem történtek a furcsa kicsi bottal, az egyik pakurár magával vitte. Néhány héttel később eladta egy fiatal hegymászó turistának, aki a kolozsvári egyetemen tanult, s aki megmutatta az egyik magyar tanárjának. Az fölismerte a rovásokban a régi magyar ékírás jeleit s hamarosan meg is fejtette a jelentését. "Ne bánts a magyart" ez volt rávésve a hántolt bükkfa-sarjra. Hogy miképpen került a rovásbot a holt ember mellé, az nem derült ki soha. Valamint az sem, hogy mi okozta a repülőgép vesztét.

Magyarver Ungureanu fél esztendő töltött a kórházban, idegösszeroppanással. Legalábbis ennek nevezték a doktorok a baját. Nyugdíjazták is nyomban s visszatérhetett Jasiba, a maga fajtája közé.

Évekkel később egy vándor képkiallítás érkezett Jasiba, fiatal festő munkáit mutatta be néhány napig. A felesége rávette Ungureanut, hogy nézzék meg a kiállítást, és ahogy unatkozva járta ott a termeket, egyszerre csak földbe

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

gyökeredzett a lába. A falról, egyszer fakeretbe foglalva egy arc nézett le rá, egyenesen a szemébe. Hosszú fehér hajú, fehér szakállú öregember arca. Nézése barátságos volt, jó és szelíd. De a szeme... A szemében volt valami metsz , mint egy acélpenge kékesre kifent éle, ami keresztülhatolt rajta, egészen a lelkéig.

- Domnezeu...- morogta Ungureanu megrendülten és keresztet vetett magára.

- Mit mondasz? - fordult feléje a felesége.

- Semmit - dadogta az ura -, csak ez a festmény... ez az öregember... - Jó festmény - nézett oda az asszony is -, igazán jó - tette hozzá elismeréssel és közelebb lépett a képhez.

- Mintha csak élne... ki festette?

Közel hajolt a képhez és elolvasta a sarkába rajzolt nevet.

- Elekes. Soha sem hallottam róla. Azt hiszem, magyar név. De jó kép - tette hozzá -, akárki festette is, tehetséges. - A nap hátralev részén Ungureanu úgy járt-kelt, mint az alvajáró.

- Megveszem holnap azt a képet - mondta este a feleségének. - Micsoda képet?

- Azt az öregembert.

-Jó kép volt-bólintott az asszony-, de láttam ott szebbet is. Azt a folyópartot például, a sok virággal.

Másnap Ungureanu elment újra a kiállításra. De a kép már nem volt ott. Megkönnyebbülten sóhajtott föl, aztán megvásárolta felesége számára a folyópartot a sok virággal.

Azokban az esztendőben sok szörnyűség szakadt Erdély magyarjaira. Sokat agyonverték. Voltak, akiket baltával fejeztek le a megvadult oláhok. Nem volt ki útjukat állja.

- Ha kiirtjuk a magyarokat mind, miénk lesz Erdély örökre! - mondták ki vezérek a jelszót, s a magyar-pusztítás folyt országszerte. Összegyjtötték a város magyarjait, s vitték ket le a dobrudzsai mocsarak közé, csatornázták be. Helyükbe románokat telepítettek be. Aztán a székely falvaknak estek neki. Vitték az embereket kényszermunkára csordástól. Asszonyt, gyereket csend rökkel gyötörtek, hogy nevet változtassanak, s románnak vallják magukat népszámlálás idején.

A szerencsétlen erdélyi magyaroknak csak egy mentségük volt: a mindenható kommunista párt. Aki idejében megtehetette, beállt kommunistának, hogy megszabaduljon az agyonveréstől vagy az elhurcolástól. Csikorgatták is az oláhok a fogukat, de ez ellen nem tehettek semmit. Nagy urak voltak Romániában a kommunista vezetők, ott állt meg a hadsereg az egész muszka hadsereg. Csak azok számára nem volt segítség, akik a hajdani világban nyíltan emeltek szót a kommunizmus ellen. Földbirtokosok, nagygazdák, papok, kereskedők, hivatalnokok, tisztviselők.

Különösen a papoknak estek neki, mert ezekben látták a legveszedelmesebb ellenséget: k voltak a nép er sít i, tanácsadói, példamutatói és egybetartói. A falusi papokon kezdték. Otthonaikat földúlták, könyveiket elégették mint "románellenes propagandát", verték, sanyargatták, börtönr l börtönre hurcolták ket. Els nek a római katolikusok püspöke emelt szót a papok védelmében, mire t is elfogták, börtönbe vetették, megkínózták. A reformátusok, unitáriusok, lutheránusok püspökeit megfélemlítették embergyötr módszereikkel, hogy ne merjenek panaszt tenni idegen országok egyházai felé. Erdélyi magyarok sírását csak az Úristen hallotta, meg az évszázadokon keresztül h séggel rt álló hegyek. S a hegyek között különös dolgok kezdtek történni akkoriban. Ott volt például a k kápolnai eset. Egy hegyomlások, széltörések, fenyvesbozótok közé eldugott sötét sziklakatlant neveznek így az emberek, tova fönt a Kelemen-havasok délnyugati részén, alighanem azért, mert tatárdúlások, törökveszedelmek idején egyik boltozatos nagy barlangját kápolnának használták volt a hegyekbe fölmenekedett népek. Áthatolhatatlan széltörések, megmászhatatlan sziklafalak, tüskés bozótok zárták volt el ezt a madár se járta katlant vadászoktól, erdészek l és sötét, babonás éjszakákon arról suttogtak a havasi legel k pásztortüzei mellett, hogy gonosz szellemek, hazajáró lelkek lakják barlangjait.

Az ezerkilencszáznegyvenes esztend k vége felé úgy hírllett, hogy másféle lakói is támadtak odafönt azoknak a sziklaodúknak. Tél idején nyomokat lehetett látni a hóban s olykor-olykor lövés is dördült valahol, napnyugta táján. Mindenki tudta, hogy emberek bujkáltak arrafelé, de senki se beszélt róla.

Aztán ezerkilencszáznegyvenkilenc novemberében egy fiatal román erdészgyakornok, akit az állam küldött volt föl a hegyekbe, hogy számon tartsa az erd kitermeléseket, a frissen hullott hóban valami nyomokat talált a f gerincen. A völgy fel l jöttek s fölfelé tartottak. Nyolc-kilenc ember lehetett, jelentette az erdészgyakornok a csend rök rmesterének, alighanem vadorzók lehettek. Semmiképpen sem tartozhattak a fadönt k közé, er sködött, mert ellenkez irányba haladtak, nem a kitermelés felé. Az rmesternek, akit Ó-Romániából helyeztek volt oda s így nem ismerte a hegyeket, volt egy Trandafir nevezet cigány kémje. Ezt a Trandafirt küldte hát föl, hogy nézze meg, miféle nyomokról beszél a gyakornok, s ha valóban talál nyomokat, keresse meg, hogy hova vezetnek.

Ez a Trandafir két teljes napig oda volt s csak a harmadik napon, úgy déltájban vet dött vissza a csend r rsre. Közben az id is megváltozott, es re fordult, ami lemosta gyorsan a hegyekr l az szi havat, kivéve magosan fönt, a Pietrosz tetejér l.

Alighanem elmosta az es a nyomokat is és nem talált semmit a cigány, gondolta az rmester, amikor meglátta emberét cuppogva jönni az rs felé az

útszéli sárban. Meglep dött tehát, amikor az úgy nyitott be az ajtón, vigyorogva, mint aki jószerencse farkát hozza a markában.

- Na, domnu Plutonér, mit adsz a cigányoknak, ha olyan hírt hoz, ami híres, nagy embert csinál beléd? Há?

- Üveg pálinkát kapsz, ha igazat mondasz, pofont, ha hazudsz - felelte az rmester szárazon.

A cigány közelebb lépett s lehalkította a hangját.

- Összeesküvés történik odafönt - suttogta -, nagy összeesküvés! - Miféle összeesküvés? - hökkent meg az rmester ett l.

- Magyar összeesküvés, az hát! Szememmel láttam, fülellem hallottam, rothadjon le a nyelvem, ha nem igaz! Ott bújtam meg a boróka között s láttam a grófot, akit halálra ítélték, de megszökött! Meg egy ezredes is van ott, hallottam, amikor ezredesnek szólították a többiek! Vannak vagy negyvenen is, talán még többen! S ott van velük a vén bangyil paraszt, akit szent embernek neveznek! A hévízi pap is ott van, aki megszökött a munkából még tavaszon! Sokan vannak, s készülnek valamire!

Az rmester szemei megcsillantak. Dicséretet, kitüntetést, elléptetést látott maga előtt. Áthelyezést valamelyik városba, ahol nem panaszkodik majd az asszony... Benyúlt az asztalfiókba, elkotort egy pakli dohányt, s odalökte a cigánynak.

- Itt van ellegnek - mondta -, a pálinkát megkapod a végén. Maradj a közelben, hogy kéznél légy.

A telefon után nyúlt.

- Add a kapitányt - mondta bele a kagylóba. A cigány ott állt, nézte a pakli dohányt s rávigyorgott az rmesterre.

- Na megállj csak, domnule Plutonér - mondta sunyin -, az üveg pálinkát megkapnám akkor is, ha kicsi halat terelek a hálódba. Szökevény munkást, gabonarejteget parasztot, ilyesmit. De itt nagy halakról van szó! Nagyon nagy halakról! Tudod te ezt, domnu Plutonér!

- Jó, na, kapsz két üveg pálinkát - szólt rá türelmetlenül az rmester - eridj...!

- Meg ötszáz lejt - makacskodott a cigány.

De további alkudozásra már nem jutott idő, mert az rmester beleordított a kagylóba - Domnu capitan? - és türelmetlenül intett a cigánynak, hogy kotródjon az irodából.

- Jó, jó - súgta oda a szája sarkából - hordd el magad... - aztán újra beleordított a kagylóba - Domnule Capitan, itt Burseanu rmester, alázatosan...

A cigány vigyorogva sirült ki az irodából s még hallotta félfüllel, ahogy az rmester izgatott szavakkal jelentette felettesének, hogy összeesküvést leplezett le a hegyekben...

Másnap kora reggel egy század katona érkezett teherkocsikkal a faluba, élükön két hadnaggyal és egy századossal. A járási csendrkapitány és helybeli rmestere már várt rájuk a csendrség előtt, hátuk megett a

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

cigánnyal. Míg a katonák lekászálódtak a teherkocsiról, tisztjeik odagy ltek a csend rkapitány mellé, ki a kezében lév térképre mutatott.

- Az összeesküv k itt vannak megbújva egy sziklás katlanban - mondta fontoskodva. - Ha együtt fölme gyünk a f gerincig, s ott elválunk három irányban úgy, hogy egyik osztag lemegy a patakhoz és elzárja a katlan torkát, míg a másik kett két oldalról támadva harapófogóba keríti a gazembereket: még egy bolha se menekül el onnan!

A katonák parancsnoka megnézte a térképet és bólintott. - Induljunk hát, telik az id !

- Cigány - mordult háta mögé az rmester -, mutasd az utat!

Dél se volt még, amikor elérték odafönt a f gerincet. Az ég felh s volt, de nem esett. Hideg északi szél suhogtatta a sötét fenyveseket. A katonák parancsnoka félórás pihenést rendelt. Emberei ittak a forrás vizéb l, leheveredtek a nyirkos gyepre, ettek valamit a magukkal hozott kenyérb l és elszívtak egy kurta szivarkát. Aztán lábra parancsolták ket megint, s indultak tovább a f gerinc mentén északra, szembe a csíp söd széllel.

A felh k lassanként megs r sődtek fölöttük, s egy id múlva szitálni kezdett a hó is. Homályba húzódtak a hegyek. Jó kétórás gyaloglás után a cigány megállt az élen.

- Itt lehet legkönnyebben lemenni a patakhoz - mondta a katonák parancsnokának-, odalent aztán balra kell fordulni, s addig menni a patak mentén, míg eléri a csúnya nagy sziklákat. Itt is egy szikla, odébb is egy szikla s a kett között víz csorog alá. Ha azt a vizet követik majd fölfelé, odaérnek a barlangok alá.

Egy szakasz katona indult is nyomban lefelé. A kapitány a hadnagy fülébe rágta, hogy mit tegyen: menjen be a katlanba s ossza szét embereit kétfelé, elzárva minden lefelé vezet utat. Aztán csak várjon ott, további parancsig.

A szakasz elt nt, a többiek mentek tovább. S r sődött a havazás. Egy id múlva a cigány ott elöl újra megállt.

- Itt van az els lefutó gerinc - mondta fojtott hangon -, de az els kiugró sziklánál alább nem érdemes menni. Onnantól le a patakig még a kecske se tud átjönni.

- Állítsa föl, hadnagy úr az embereit sorban. Innen addig a szikláig, amir l a cigány beszél - parancsolta a kapitány második hadnagyának. - Mikor meghallják a pisztolyom hangját, mindenki indul befelé. Akárcsak hajtóvadászaton lennénk! - tette hozzá.

Valami jó ötszáz lépéssel odébb újra megállt a cigány. S r fenyves volt jobb kéz fel l s egy kis lefelé vezet mélyedés. A havazás ellenére is látni lehetett a sziklákat alább, a feny k között.

- Itt van az ösvényük - suttogta a cigány -, az els barlangjuk alig háromszáz lépésre alattunk. Alább még van három, de ez itt fönt a legnagyobbik!

A kapitány fölemelte a kezét, a menet megállt.

- Todorán őrmester szakasza itt marad velünk - parancsolta fojtott hangon -, Orosán őrmester megszállja szakaszával a következő lefutó gerincet! Cigány, vezesd az őrmestert! Milyen messzire van?

- Csak ahajt, ni. Kétszáz lépésnyire...

- Adunk nektek tizenöt percet - nézett a kapitány az órájára. Közel kellett hajoljon hozzá, hogy láthassa. A s r havazás magával hozta már a szürkületet.

Aztán már csak egy szakasz katona maradt a két kapitánnyal meg a két őrmesterrel. Álltak, vártak. Bélestek a fenyők közé, de ott bent már sötét volt.

Az egyik katona cigarettára akart gyújtani, de a kapitány ráfordult fojtottan:

- Dobd el, te barom! Taposs rá! Megérezik a szagát odalent!

Telt az idő. A kapitány karóráját leste. Még két perc lett volna hátra, amikor az egyik katona suttogva megszólalt.

- Valami mozog odalent...

- Valaki jön fölfelé az ösvényen - súgta oda a csendőrkapitány a katonák parancsnokának és kihúzta tokjából a pisztolyát. Az alacsonyan kúszó felhők közt egyre sűrűbben hullott a hó, alig lehetett már látni tőle. Néha a szél is belekapott a hópelyhekbe, megkavarta azokat és a katonák arcába csapta.

- Niteláj...! Oda nézz...! - suttogta az egyik katona és bemutatott a fenyves sötétjébe. Valami mozgott ott előttük. Közeledett. Valami fekete... Megállt.

- Föl a kezekkel! - kiáltott a csendőrkapitány a fekete alakra ott a széls fenyők alatt. - Föl a kezekkel vagy agyonlék!

A fekete alak ott a behavazott fenyők között horkant egy nagyot, aztán törve-zúzva megiramodott visszafelé, ahonnan jött. A csendőrkapitány kezében fölcsattant a pisztoly. Egyszer. Kétszer. Háromszor. Omlott a hó a fákról. Már csak a csörtetést lehetett hallani lentől.

- Urszu... medve... - dűnnyögte az egyik katona. - Porcu... vadkan...- vélte egy másik.

Néhány pillanatig még csöndben álltak ott. A csörtetés neszt elnyelte a katlan odalent.

- Gyerünk, Todorán - mondta őrmesterének a katonák parancsnoka -, csatasorba fejlődvé, lefelé! Aki nem adja meg magát, le kell lőni. Én követem az ösvényt, ha van ilyen, ti többiek kétoldalt, csatasorban. Mozgás!

Belépve a fenyők közé, ahol fél perccel azelőtt a fekete alak mozgott, valóban látni lehetett valami csapás-félét lefelé kanyarogni a sziklák közé. A katonák parancsnoka, a csendőrkapitány meg a csendőrmester a csapást próbálták követni egymás nyomába lépve. Kétoldalt recsegett, ropogott az erdő, ahogy a katonák vaktába belevetették magukat a sűrűbe. Néhány lépés után meredekké vált a lejtő. Sziklákon kellett átbukdácsolni. Valaki elesett és káromkodott. Mások is káromkodtak. Valakinek a kezében elsült a puská és valami ötven lépéssel odébb az egyik katona elordította magát:

- Váj gye minye! Meglőttek a bahgyilok! Segítsetek, frátyék, segítsetek!

Balra lent is eldőrdült egy lövés. Utána a második, harmadik, negyedik. De akkor már szóltak a puskák a jobb hegyoldalon is, majd lent az alban valóságos sort z ropogott. Golyók csattantak a sziklákon és félrepattanva sívítottak tova a katlan fölött.

- Nagyobb er vel állunk szemben, mint gondoltuk volna - hadarta a katonák parancsnoka megdöbbenve. - Todorán! Todorán! Küldj két embert Olteanu hadnagy szakaszához és kett t Orosán rmesterhez! Vonuljanak vissza a f gerincre! Átcsoportosítunk, s úgy vesszük föl a harcot! Mindenki vissza a gerincre!

Még egy kis ideig ropogtak a puskák a katlan oldalaiban, meg odalent a gödör alján, aztán egyszerre csak csönd lett. Mély csönd. A két kapitány meg a csend r rmester lihegve tértek vissza a gerincre. Valahol a közelben egy ember nyögött.

- Valaki megsebesült? - kérdezte a katonák parancsnoka a s r ségb l el vánszorgó embereit l.

- Mitrunak ell tték a lábát - jelentette az egyik katona s egy másik hozzátette: - Dázkálu bezuhant a sziklák közé és csúnyán összetörte magát. Most hozzák ki.

Id be telt, míg három szakasz összegy lt végre fent a f gerincen. Hét sebesültet hoztak el az erd b l, meg egy halottat. Ezt homloka közepén érte egy eltévedt golyó. A sebesültek közül csak kett kapott lövést. A többi lábát, karját vagy bordáit törte a sziklák között, a sötétben. A havazás még s r bb volt. Tízlépésnyire már alig lehetett látni. A katonák kapitánya megnézte a karóráját. Fél öt volt.

- Fél óra múlva sötét lesz, mint a medve farka alatt - mondta hadnagyának meg rmestereinek -, ennyi id nk van, hogy hírt adjunk Bolceanu szakaszának odalent. Valaki le kell menjen hozzá. Hol az a cigány? Egyedül ismeri ezeket az átkozott erd ket. - De hiába szólították, hiába keresték, a cigány nem volt sehol.

- Elszaladt a gazember - káromkodott a parancsnok -, hol a helybeli csend r rmester?

- Itt!

- Ismered te itt a járást, he?

- Életemben nem voltam idefönt, Domnu Capitan! - Hogy az ördög vinne el.

Végül is a kapitány saját maga felkapaszkodott az egyik sziklára s onnan ordított alá a völgybe:

- Moi Belceanu, moi! Moi Belceanu, moi!

A harmadik ordításra válasz is jött valahonnan letr l.

- Gyere föl a gerincre! - üvöltötte a kapitány a parancsot a behavazott katlanba, s azzal indította is embereit visszafelé, a nagy legel tisztás felé. Odaérve szétküldték a katonákat fát gy jteni s nagy nehezen tüzeket is gyújtottak mindenfelé, hogy az emberek legalább melegen tarthassák

magukat éjszakára. Mire a hatodik t z is fellángolt, a fekete éjszakából el ballagtak holtfáradtan a Belceanu emberei is.

- Veletek van a cigány? - kérdezte a kapitány. - Nincs - jött a válasz.

- Hogy a varjak tépjék le minden csontjáról a húst... Veszteség, Belceanu?

- Egyik káplárom kifecamította a bokáját. Elcsúszott a sziklán... Nehéz éjszakájuk volt a tiszteknek is, katonáknak is odafönt. Nem voltak fölkészülve táborozásra. Minden készlet lent maradt a teherkocsikon. A tisztek behúzódtak az egyetlen épületbe, egy düledez kunyhóba:amiben nyár idején a csordapásztorok éjszakáztak. A legénység kéttucatnyi t z körül hevert el a hóban. Ennivalójuk javát is megették már a déli pihenés során, mert az volt a terv, hogy éjszakára már lent lesznek a faluban, foglyaikkal együtt.

Havazott egész éjszaka. Hajnalban azonban megcsíp södött a szél s megritkultak a fellegek is. Elállt a havazás, és fagy ereszkedett alá a hegyekre. Napkeltekor vakított a világ. Bokán felül ért a hó. A parancsnok lábra ordította az embereit.

- Hús ember elviszi a holtat meg a sebesülteket - hangzott a parancs -, a többi öt perc alatt menetre készen álljon, élesre töltött fegyverrel. Visszamegyünk a bangyil disznók búvóhelyére s kifüstöljük ket a barlangjaikból!

Mozgás támadt az emberek között. - Mit eszünk? Havat? - dünnyögték itt is, ott is.

- A bangyilok barlangjaiban lesz elég ennivaló - dörrent rájuk a kapitány - ,amit elvesztek t lük, az mind a tiétek! Mozgás!

A nap vakító korongja alig emelkedett egyujjnyira a keleti gerincek fagyott hullámai fölé, s már ott voltak újra a sziklakatlannál.

Hó takarta az esti nyomokat, hó ült a rosszkedv feny k bozontos ágain is.

- Hol az ösvény? - mordult a kapitány.

De hiába meresztették a szemüket, nem volt ösvény sehol. Összehajoltak a hóval terhelt fiatal feny k a gerinc mentén, mint akik titkot rejtegetnek. Káromkodott a kapitány kegyetlenül, s kergette embereit be a behavazott erd be, ösvényt keresni. Egyszerre csak valamelyikök elordította magát odabent:

- Vájgyeminye! Váj! - s jött is kifelé, csak úgy porzott megette a hó. - Mit láttál? Medvét? - kérdezte az egyik szakaszvezet .

- Akasztott embert! - lihegte a megrettent katona. - Vájgyeminye! Akasztott embert látni nagy baj! Nagyanyám mondta! - A kapitány is odaszaladt a kiáltásra. El húzta a pisztolyát.

- Vezess oda, te - förmedt a jajveszékel katonára -, s ha hazudtál, olyan bajban leszel, hogy még a nagyanyád nagyanyja se látott olyat! De nem hazudott az ember. Bent a szálerd ben, ahol ritkulni kezdett a fenyves, hogy helyet adjon az ormótlan sziklának, egy magányos vén bükkfa ágáról emberi alak csüngött. Nyelve kilógott, s fekete volt a képe, akár az ördögnek.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

- Vádjátok le - parancsolta a kapitány.

A szakaszvezet kihúzta a kését és odalépett az akasztott emberhez. - Nicsak - mondotta fojtottan -, a cigány!

Valóban a cigány volt. Kenderkötéllal a nyakában. A szakaszvezet megvizsgálta a kötelet.

- Cs rben készült kötél - szólt oda halkán a kapitánynak -, nem gyárból való. Gazdák készítettek ilyesmit kenderb l, a régi világban.

A kapitány odakiáltotta magához a csend rök rmesterét.

- A te cigányod - mondta, és a hóban elnyúló holttestre mutatott -, láttál nála kötelet?

Az rmester megrázta a fejét.

- Nem volt nála kötél. Csak ez a kis tarisznya csüngött a vállán, ami most is ott van. Nem is fért volna bele ez a kötél.

- A magyarok gyilkolták meg! - mondta ki a kapitány az ítéletet -, gyerünk! Itt kell még legyenek valahol ezekben a barlangokban, amikr l a cigány beszélt! Rajvonalba fejl dve, lefelé! - adta ki a parancsot.

Az els barlangra mindjárt ott bukkantak rá a vén bükkfa mögött. Behavazott málnabokrok takarták el szem el l. Sz k szájú kis barlang volt. Három katona bement kelletlenül, lövésre kész puskákkal, de visszatértek hamar.

- Alig húsz lépéssel bentebb víz csorog - jelentették -, s olyan sz k a lyuk, hogy gyerek se fér beléje...

Tovább haladtak lefelé. A bozótos, sziklás, meredek hegyoldalban nehéz volt a haladás. A katonák megcsúsztak, elestek, káromkodtak. Aztán egyszerre csak az egyik ott elöl megállt s fölemelte a kezét.

- Füst! - szólt hátra rekedten. - Itt alattam!

Mások is érezték már a füst szagát. Jóféle füst volt. Piritott szalonna illatát hozta odalentr l. Megkordultak t le a gyomrok.

A kapitány megállást parancsolt. Összegy jtötte a tisztjeit és megtanakodta velük a helyzetet. Kétségtelennek látszott, hogy az összeesküv k ott táboroztak alattuk valahol. Biztonságban érezhették magukat a havazás miatt, mely eltakart minden áruló nyomot.

- Bekerítjük a bitangokat! - adta ki parancsait fojtott hangon a kapitány: - Egy szakasz megkerüli a füstöt jobb kéz fel l, egy másik bal kéz fel l s egy harmadik meg alájok kerül, hogy meg ne szökhessenek!

Pompásan ment minden, akárcsak hadgyakorlaton. Könny volt bekeríteni a füstöt, ahogy egyenes oszlopban, szürkéskéken emelkedett fölfelé a katlan aljából. Hamarosan bezárult a kör. A kapitány pisztollyal a kezében, intett az embereinek s elindult lefelé. Néhány lépés után egyszerre csak kicsúszott lába alól egy meglazult k , fenekére esett, mint gyermek a jégen, s csúszott lefelé a meredek, fagyott sziklán, egyre sebesebben, míg végül is nagy puffanással megérkezett odalentr egy behavazott málnabokorba. Nem is ütötte meg magát. Néhány lépéssel odébb, egy barlang tágas szájában,

öregember kuporodott kicsike t z mellett s fejcsóválva vigyorgott a kapitányra.

- Rövid utat választottál, tiszt úr, az igaz - mondta barátságosan -, bár az ösvény kényelmesebb lett volna.

A kapitány lábra kecmergett a málnabokorban s rászögezte pisztolyát az öregre.

- Sztoj! - kiáltott reá dörg hangon.

- Sze nem megyek én sehova - felelte az öreg egykedv en, s a nyárson piruló szalonna zsírját gondosan csöpögtette a másik kezében lév rozskenyérre. Görbedt hátú, szakállas vénember volt, birkab r mellényben, birkab r kucsmával a fején. Mögötte tarisznya. Hosszú bot, kötéllel összekötött bunda. Kenderkötéllel. A kapitány rámeredt a kötéltre, de akkor már zúdultak is alá a katonák mindenfel l.

- Ha magadban lennél, megkínálnálak egy falással - mondta az öreg -, de ennyire nem futja.

- Hol vannak a többiek? - ordított reá a kapitány. - Miféle többiek?

- Ne tedd magad, vén teker! Vége a bújócskának! Zsákba kerültetek végre, disznók, s véretekkel festjük pirosra itt a havat, ha nem adjátok meg magatokat rögtön! Gyertek el onnan bentr l, ne várjátok, hogy egyenként rángassunk el onnan! - ordított bele a kapitány a barlangba.

Semmi se moccant odabent. Hang se felelt. A katonák meggy ltek a nagy barlang szájában. Az öregember csak ült odakint a kicsi t z el tt s ette békésen a zsíros kenyeret meg a sült szalonnát.

- Füstöljétek ki az ördögöket odabentr l - parancsolta a kapitány a katonáknak. - Vegyétek el a kézigránátot! Egyszerre dobjátok! Kész? Egy... kett ... három!

Hat kézigránát röpült be a barlang sötét mélyébe. A katonák hasra vágódtak, ahogy tanították ket. A kapitány beugrott egy közeli szikla mögé. Nagyon dördült a barlang odabent. Megremegett a leveg . Hullott a hó a fákról. Mozdult a szikla is fölöttük. Repedt. Aztán omlani kezdett.

- Fussatok! - ordította a kapitány s maga is belevetette magát a bozótba.

Sötétszürke, súlyos sziklakövek zúdultak alá fönr l, s recsegve-ropogva gördültek alá a meredeken. Itt-ott fát törtek ketté, itt-ott elütöttek egy-egy menekül katonát.

Kett t közülük betemetett és halálra zúzott a sziklaomlás és hatot úgy kotortak el a hóból meg a kövek alól törött lábbal, törött bordákkal. Mikor végre elcsöndesedett minden és a kapitánynak sikerült rendet teremtenie a megrémült katonák között, a beomlott barlang el tt még mindig ott füstölt a kicsike t z, de az öregembert mintha csak elnyelte volna a föld, szalonnástól, kenyerest l, tarisznyástól, mindenest l. Még a botja se volt sehol, meg a kenderkötéllel összekötözött bundája. Hiába keresték, a hóban se lelték meg nyomát sehol. Csak a kicsi t z füstje, s az égett szalonnazsír jó szaga maradt meg bel le jó ideig, az éhes katonák bosszantására. Kétségtelennek

látszott, hogy a vénember is odaveszett a többivel, akik a barlangban voltak. Legalábbis ez volt a kapitány jelentésében.

Tél múltával, amikor újra járhatóvá vált a havas, felküldött a román kormány egy szakasz katonát, tíznapi élelemmel, sátrakkal, mindennel, hogy takarítsák el a kalmazt a barlang szájából és hozzanak le mindent, amit odabent találnak, a holtak koponyáival együtt, hogy meg lehessen számolni, hányan voltak.

Egy teljes hetet töltöttek a katonák odafönt, s üres kézzel tértek vissza mégis. Tisztjük jelentette, hogy eltakarították a köveket mind, megkutatták a barlangot is alaposan, egészen a föld alatti vízmosásig, de nem hogy holttesteket vagy fegyvereket találtak volna, de nem leltek sehol még csak egy ruhafoszlányt sem: darabka papírt, eldobott gyufát, semmit, amiből arra lehetett volna következtetni, hogy emberek tanyáztak ott. Mindössze egy görbedt hátú öreg szénéget re bukkantak valami jó kilométernyire onnan a bükkfaszálas alatti gödörben, aki éget kemencének való helyet keresett odalent a források alatt. De az se tudott semmiről semmit. Mikor a kapitány parancsára néhány katona megpróbálta emlékeztetni őt elmondani, hogy miképpen is nézett ki az az öreg szénéget ember, a kapitány homloka megráncosodott és végül is ráparancsolt egyik mesterére, hogy vegyen maga mellé hat katonát azok közül, akik odafönt jártak és hozza le az öreget egy kis vattára. De hiába járták meg a katonák a bükkerd minden zugát, nem leltek az öregre sehol.

A következő esztendőben a csendőrek többször is felportyáztak a barlangos sziklakatlan környékére, de nem találtak ott soha senkit, tova 1956 széig. Akkor aztán egyszerre csak végigszaladt a hír a román rendfenntartó közegek irodáin, hogy egy csendőrijárás nem tért vissza a hegyekből. Amikor három nap teltével egy másik járás ment föl, hogy megnézzék, mi történt odafönt: odaveszett az is.

A román hatóságok fejesei megtanakodták az esetet. Aggasztó idők lettek amúgy is. Magyarországon föllázadt a nép kommunista parancsolói ellen. Lámpavasakra s útszéli fákra akasztotta kínzóit s azon volt, hogy kiverje az oroszokat is az országból. A magyar honvédséggel együtt több orosz katonai alakulat is átállt a felkelőkhez s azt beszélték, hogy hamarosan a lengyelek is meg az ukránok is követik a magyarok példáját, s amerikai segítséggel összeomlik az egész marxista nagyhatalom, akárcsak egy hóból épült erőd, amire rásüt a szabadság napja.

A román hadsereg mozgósított, hogy ha kell, segítségére siethessen az oroszoknak. A gyanús személyeket: magyar papokat, tanítókat, szellemi vezetőket, hajdani birtokos gazdákat rizetbe vették és többet halálra is vertek közülük, mert nem voltak hajlandók aláírni a vallomást, mely szerint összeesküvést terveztek a román állam ellen.

Ez volt Erdély-szerthe a helyzet, s amikor híre jött a két csendőrijárás eltérésének, biztosak voltak a románok abban, hogy ez volt a magyar

fölkelés első jelensége. Nyomban felküldtek két géppuskás gyalogszázadot a hegyre, hogy csináljon rendet odafönt és tapossa el a lázadás tüzét. A két gyalogszázad külön-külön utakon indult föl, mindegyikük egyegy patak medrét követve, hogy ilyen módon közrefoghassák a lázadókat. Kora hajnalban indultak föl, valami három-négy kilométernyi távolságra egymástól. Köd ülte a patakok völgyét, sűrű, nehéz köd. Az október végi levegő hideg volt, fagyra emlékeztetett.

Ahogy telt az idő, hét rádiójelentés futott be a parancsnoksághoz a két századtól. Egyiküktől négy, a másiktól három. Mindegyik jelentés arról adott hírt, hogy baj nélkül és a kitűzött időkereten belül értek el bizonyos, térképen megjelölt pontokat. Az utolsó rádiójelentés délelőtt 10 óra 38 perckor futott be. A helyzet pontos megadása után a rádiós altiszt még megjegyezte, hogy észak felől sűrű fellegeket lát közeledni, melyek máris eltakarják a szemközti hegycsúcsokat. A parancsnokságon kissé elcsodálkoztak ezen, mert odalent a Maros völgyében ragyogó napsütés volt, felhőknek színe se látszott sehol és a hivatalos időjárásjelentés is tiszta időt mondott be, éjszakai faggal a magasabb fekvésű helyeken. De hamarosan el is feledték a jelentésnek ezt a jelentéktelen részét. Fontos csak az volt, hogy mindkét század a kitűzött időkereten belül haladt célja felé és számítani lehetett arra, hogy a bekerítő mozdulatok elvégzése után még a kora délutáni órákban elindíthatják megsemmisítő támadásukat a román állam ellenségei ellen.

Dél múltával a hadosztályparancsnok is lejött tisztjeivel a rádiószobába, várva a hadmvelet elindításának hírére. Álltak ott és vártak. Egy idő múlva székeket hoztak be az altisztek, hogy a magas rangú urak leülhessenek. A szűk kis rádiószoba megtelt dohányfüsttel és a várakozás türelmetlen feszültségével. A rádió azonban hallgatott makacsul. Egy órákor odaszólt a hadosztályparancsnok a rádiós altiszthez:

- Vedd fel a kapcsolatot valamelyikkel... Mircseszku századával! Mircseszku a tábornok veje volt. Az altiszt zavartan fordult hátra.

- Tábornok úr, szigorú parancsom van, hogy ne keressek kapcsolatot a hadmvelettel, mert ha kedvezőtlen időpontban hívom valamelyiket, elárulom helyzetüket az ellenségnek

- Hülye - mordult rá a tábornok gorombán -, én adtam azt a parancsot! Most az a parancsom, hogy vedd föl Mircseszkuval a kapcsolatot! A rádiós altiszt elvörösödött ábrázattal hajolt gépei fölé. Hallani lehetett a kapcsolókattanását, majd az altiszt fojtott hangját:

- Kanmedve! Itt f barlang. Jelentkezz, kanmedve! - Csönd volt a dohányfüsttel töltött szobában. Mindenki figyelt. De a rádióból nem jött válasz.

-Itt f barlang! Kanmedve! Jelentkezz, kanmedve! - A rádió hallgatott.

- Próbáld Burseanut - mordult a tábornok -, ezek még alighanem a bekerítő mozdulatnál tartanak s lezárták a rádiójukat.

Az altiszt ujjai matattak a gépen.

- Vadkan! Itt f barlang! Jelentkezz, vadkan! - Majd újra: - Itt f barlang! Jelentkezz, vadkan!

Csend. A tábornok káromkodott.

- Átok üssön a rádiósok belébe! Elaludtak, vagy mi! Katonáknak merik nevezni magukat!

Parancsot adott, hogy minden negyedórán hívják a kintlév századokat, s azzal eldübörgött nagy mérgesen.

- Ahogy kapcsolatot teremtesz azokkal a lusta disznókkal, küldj jelentést hozzám! - ordította hátra, mielőtt becsapta volna maga megett az ajtót.

Teltek a negyedórák, egyik a másik után. Hiába könyörgött, hiába szitkozódott a "f barlang" rádiója, kanmedve, vadkan hallgatott, mint a sír. A nap kezdett aláhajolni Görgény felé s a ragyogó kék éjszaki égbolton vadludak vonultak dél felé. Bús hangjuk megtöltötte a völgyet.

Öt óra negyvenkor lenyugodott a nap s a rádió még mindig hallgatott. A tábornok repül földérítést kért a hadtestparancsnokságtól. Azt a választ kapta, hogy várnia kell reggelig.

Káromkodva csapta le a telefonkagylót.

- Aki szót mer szólni erre a feleségemnek vagy a lányomnak, karóba húzatom! - mondta tisztjeinek. - Nem szabad megijeszteni az asszonyokat!

Minden józanul gondolkozó tiszt tudta, hogy nem volt ok aggodalomra. Elvégre ott volt valahol a két század néhány kilométernyire a hegyek közt, Románia közepén, békeidőben. Mi történhetett? Alighanem hegymászás közben sziklának ütdtek a rádiók, vagy valami ilyesmi történt. Ügyetlen emberek hibája, megesik. De azért az aggodalom valahogy mégiscsak ott volt a levegőben, érezni lehetett. Magyarországon félelmetes nagy dolgok történtek. Az oroszokat kiverték az országból. Isten tudhatja csak, mi lesz ebből...

A rádiósok egész éjszaka próbáltak kapcsolatot teremteni a két századdal. Hiába. Másnap reggel nyolckor a hadtestparancsnokság értesítette a hadosztályt, hogy két földérítő gép útban volt a hegyek felé. Hamarosan sikerült is rádiókapcsolatot teremteni a gépekkel. A repülő tisztek kedvező időjárást, tiszta égboltot jelentettek, szakadozott ködfoltokkal a patakok medrében. Kedvezőbb időjárásra földérítésre elképzelni se lehetett volna.

A gépek hatszáz méteres magasságban követték a térképükön jelzett hegyvonulatot. Átrepültek fölötté, de nem észleltek semmit. Megfordultak és lejjebb ereszkedve köröztek egy ideig a hadművelet helyszínét jelző piros körön belül. Az egyik gép néhány további módosítást jelentett egy tágas irtáson, a másik vaddisznókat látott egy füves gödörben. Katonáknak, embereknek színét se látták sehol. Mikor fogyni kezdett tartályukban a benzin, visszatértek repülőterükre eredménytelenül.

A hadosztály-parancsnokságon szájtátva bámulták egymást a tisztek. A tábornok se káromkodott többé. Sötét volt és gondterhelt. Mi történhetett? Háromszázegynéhány ember nem tehet el csak úgy egyszer en. A titkot

már nem lehetett tovább rizni. A délutáni lapok nagy betűkkel hozták a hírt, hogy "a föllázadt magyarok ellen küldött két géppuskás század titokzatos módon eltűnt a hegyekben"! A román hadsereg-parancsnokság az egész országra kiterjedő hadkészültséget rendelt el.

Délután négy óra huszonötkor megzördült a hadosztály-parancsnokságon az ügyeletes tiszt telefonja. Fáradt hang mondta:

"F barlang... itt kanmedve..." Az ügyeletes tiszt felugrott székéről és beleordított a kagylóba:

- Kanmedve! Mircseszku! Hol vagytok? Mi történt veletek? - Nem tudom - jött tompán a felelet.

- Mi az, hogy nem tudod?

- Nem tudom. Ködbe kerültünk. Olyan ködbe, hogy kinyújtott kezemet se láttam. Eltűedtünk benne. Ennyi az egész.

- Hol vagytok most?

- Valami kis faluban, egy csendes részön. A hely neve Kopács. Hírét se hallottam. Nincs is a térképünkön.

A hang mogorva volt.

- Várom a további parancsot

Fél perc se telt bele és káromkodva kiabált a tábornok a kagylóba

- Mircseszku! Hol a... vagy? Mi a... történt veletek? Katonák vagytok, vagy apácanövendékek? Hogy az a...

Időbe került, míg a sok káromkodás és dadogó mentegetőzés közepett kiderült úgy-ahogy a hihetetlen valóság.

A két század minden baj nélkül ért föl a két, párhuzamosan fölfelé haladó patak völgy sziklás szakaszáig, és a térkép szerint mindössze valami két kilométerre lehettek azoktól a megjelölt pontoktól, ahol Burseanu százada jobb felé, Mircseszku százada pedig bal felé kellett volna föltérjen egy-egy kis mellék-patakocská vize mentén, hogy aztán a hegyoldal derekán itt is, ott is harcvonalba fejlőve két oldalról indítsanak támadást a gerinc alatti sziklakatlan ellen, ahol állítólag a magyar összeesküvők tanyáztak. Mircseszku rádiója jelentkezett be utoljára tíz óra harmincnégykor. Volt az, aki jelentette, hogy északi irányból fellegeket lát közeledni. Öt percre rá már zuhogott is az eső és olyan sötét lett minden, hogy látni is alig lehetett. Mircseszku megállást parancsolt és a katonái behúzódtak a hegyoldal fenyeke alá. Körülbelül ugyanabban az időben ugyanazt tette Burseanu is a maga embereivel, a gerincen túl.

Félórával később a zápor elállt, de olyan sűrű köd maradt utána, hogy a fák tetejét se lehetett látni. Mircseszku megpróbált rádió-összeköttetést létesíteni Burseanu századával, de kiderült, hogy a rádió nem működött. Alighanem megtelt esővízzel. Ugyanabban az időben Burseanu is megpróbálkozott a rádióval, de az övé se működött. A rádiós megcsúszott egy vizes sziklán és elesett. A rádió összetört.

Gunnyasztottak a katonák a csöpögő fák alatt és várták, hogy ritkuljon a köd. Mircseszku és Burseanu is attól féltek, hogy a sűrű ködben nem lelrik meg a térképen jelzett pontot, ahol föl kellett térjenek a patak völgyéből a hegyoldalba. Tehát vártak. Itt is, ott is. A köd azonban nem akart oszlani. Ellenkezéleg, egyre sűrűsödött. Már nem csak a fák tetejét nem látták benne, de a fölük hajló ágakat is alig. Sűrű volt a köd, akár az alvadt tej.

Többször megpróbálták életre kelteni a rádióikat, de hiába. Öt órakor már olyan sötét volt, hogy egymást is alig látták a gunnyasztó emberek. Akkor már tudták itt is, ott is, hogy a hadmivel befellegzett azon a napon. Reggelig semmit se lehetett már tenni. Mircseszku emlékezett, hogy látott a térképen egy tisztást néhány vadászkunyhóval valamivel fentebb, és zseblámpája fénye mellett meggyőződött arról, hogy emlékezete nem csalt. Talán két kilométerre onnan, ahol elakadtak, a keletre lévő gerinc horpadásában valóban volt egy tisztás a térképen, birkakarámmal és néhány épülettel. Kanyargós ösvény is vezetett oda, csak meg kellett találni a sötétben. Mircseszku tehát elrendelte egyik szakaszvezetőjét, aki hegyjáró ember hírében állt, megmutatta neki a térképet és parancsot adott, hogy keresse meg az odavezető ösvényt. A szakaszvezető jól megnézte a térképet, beleszimatolt a ködbe, a patak felé fordult, hogy irányt vegyen a víz zúgásából, aztán katonásan kimondta:

- Domnu capitan, csak kövess engem, és ne félj semmit. Megtalálom én azt a tisztást bekötött szemmel is! Sze tán a fogarasi hegyekben nem tettem föl! Mielőtt hármát cincog a bregér, ott száradunk valamennyien, tet alatt és t z mellett!

Neki is indult a fogarasi hegyeknek, nyomában a kapitányával és a kapitány megett a századdal. Ment fölfelé, egyenest, mint kopó az orra után. Fenyő sűrűségben, málnabozóton törtettek keresztül, sziklákon botorkáltak, s hogy cincogott-e hármát a bregér vagy nem, azt nem lehetett tudni, azonban a hegymászásnak nem szakadt vége. Olyan sötét volt, hogy látni se lehetett. Ágak csapódtak az arcukba, szedertüskék karmolták a kezeket, kövekbe botladoztak és a sűrű erdő lepte hegyoldal még mindig ott volt előttük. Úgy két óra múlva megállt Mircseszku kapitány, izzadtan, vizesen, fáradtan és nagyot káromkodott.

- Hé te szakaszvezető, hogy a varjak tisztítanak a csontodat, tudod te, mit csinálsz? Hova viszel bennünket?

- Hát már hogyan tudnám, domnule capitan! - jött onnan előlről a felelet. - Még csak egy lépés vagy kettő s kint leszünk a sűrűben! Mircseszku sóhajtott egy nagyot és mentek tovább. Az "egy lépés vagy kettő" fölemésztett újra egy jó órát, de egyszerre csak valóban megnyílt előttük a sűrűség. Gerincre értek. A gerinc élén ösvény vezetett.

- Jobbra-e vagy balra? - kérdezte Mircseszku.

A szakaszvezető újra beleszimatolt a sötétségbe, hallgatódzott is egy keveset, aztán kimondta az ítéletet:

- Hallja-e domnu capitan a patak zúgását odalent? Alig lehet hallani, mert messze odalent van. Ez azt jelenti, hogy fölfelé kell kövessük az ösvényt, erre balra. Mikor már nem halljuk többé a patakot, fent leszünk a pojánon. Fogarasban is így van. A pojánokról nem lehet patakot hallani.

Ujra gyalogoltak egy jó hosszú órát. Hátul már er sen káromkodtak az emberek. De végül mégis csak laposodni kezdett a gerinc, a bükkök kinyíltak elöl s ott volt a tisztás. Nagy, tágas tisztás. De nem volt azon se karám, se vadászkunyhó, se semmi. A kapitány el vette a villanylámpáját, nyúlt a térképtáska után, de nem csüngött többé az oldalán. Alighanem leszakította egy ág a kapaszkodás közben. Már káromkodásra se volt ereje. Csak annyit mondott a szakaszvezet jének:

- Ez nem a jó tisztás, te barom!

- De tisztás! - felelte a szakaszvezet . - Nem lehet hallani a patakot, igaz? Itt is úgy van, mint Fogarasban...

- Maradtál volna ott az anyád keservében - morgott a kapitány, aztán elrendelte, hogy táborozzanak le az emberek szakaszonként, gyűjtsanak tüzet, ha tudnak egyenek, ha van mit s feszítsék ki a sátorlapokat. Majd elordította magát:

- Moj, Juáne! - s az odaszaladó legénynek elrendelte, hogy verjen sátrat számára ott helyben, a széls bükkfa alatt, készítse el a hálósákot, s adja oda neki a boroskulacsot, egy darab szalámit, meg egy szelet kenyeret. Tíz perc múlva már elnyúlt a sátorban s horkolt, mintha fizettek volna érte.

Gyönyör szép reggelre virradtak. Dér sercegett a legel -tisztás fűvén. Mire faltak valamit s felpakolódzott a század, a nap már a fák tetejét aranyozta s az égbolt zöldeskék volt fölöttük és tiszta, mint a sikált padló.

- Vissza a patakhhoz! - rendelkezett a kapitány -, a legrövidebb úton. Összeköttetést kell teremtenünk Burseanu századával és meg kell semmisíteni az ellenséget!

Katonásan ment minden. Harcra készen indult a század kapitánya mögött, lefelé a tisztáson. Hamarosan hallani lehetett a patakot is, ott volt alattuk.

- Lefelé kell menjünk a víz mentén, hogy odaérjünk, ahol tegnap voltunk - rendelkezett Mircseszku.

Mentek hát lefelé a patak vize mentén. Mircseszku vizsgálta kétoldalt az erd t, a hegyoldalt, ismer s szikla, patakkanyar, kid lt fa után kutatva, amir l rájöhete, hogy hol van. De nem lelt ilyesmit. Ellenkez leg. A patak völgye egyre ismeretlenebbé vált. Apró kis tisztások itt is, ott is. El z nap nem láttak ilyesmit.

- Még nem ért nk a hadm velet helyére - vigasztalta hadnagyait Mircseszku. Órák teltek. Delel re ért a nap.

- Nagy utat tettünk meg az éjszaka - csóválták az emberek a fejüket. - Ki hitte volna. ..

- Patak mentén mindég hosszabb, mint egyenest át a hegyen - okoskodtak a bölcsebbek. -

De volt valami egyéb is, ami nem tetszett Mircseszkunak. A patak mentén egyszerre csak út is volt. Keskeny, kátyús út, de út. Az egyik tisztánál kezd döött, ahol összekötött ágakkal lenehezített, csúcsos szénaboglyák állottak.

Végül is megállt. Összehívta a hadnagyait.

- Rossz helyen vagyunk - mondta ki a szót -, eltévedtünk valahol, hogy a...

A század megállt.

- Pihentessék le az embereket tíz percre - mondta a hadnagyoknak. - Van valakinek térképe?

Senkinek se volt. Egyszerre csak az egyik hadnagy lefelé mutatott a völgyön.

- Itt jön egy ember, ez megmondja, hogy hol vagyunk!

Tüsz s, baltás ember jött lassú léptekkel fölfelé az úton. Mögötte két tehenecke szekeret húzott. A szekérben kalapos gyerek. Megvárták, míg odaért.

- Hol vagyunk, te? - mordult Mircseszku az emberre.

- Ho-hooo... - állította meg a tüsz s ember a teheneket.

- Hogy hol vagy, tiszt úr? Ezt kérdezte t le az a másik tiszt úr is alig egy k dobásnyira ide, ki azzal a sok katonával jött. Kopács a mi falunk neve, jó félórára odalent a völgyben... Kopács hát... lám te is sok katonát hoztál, tiszt úr! Tán háború készül megint?

Fél óra múlva valóban meglelték a falut. Kicsi falu volt, apró házakkal, apró udvarokkal. Burseanu katonái megtöltötték színültig. Egykedv en gunnyasztottak a gyepen s majszolták a maradék kenyерüket.

Burseanut ott lelték meg a csend r rsön, telefonkagylóval a kezében. Arca veres volt, mint a sült rák.

- Jó hogy jössz, Mircseszku, éppen az apósoddal beszélek - mondta, s odanyújtotta a kagylót az érkezőnek.

Tíz percig szidta a tábornok a vejét. Végül is kifogyott bel le a szó. Nagyot sóhajtott.

- Majd beadod a jelentésedet írásban. Most fordulj a sarkadon és gyere haza. Feleséged bolondul meg. Kopács Moldovában van, te buta! Most lelte meg Talharu rnagy a térképen. Nem oda küldtelek.

- Ma már nem indulhatunk sehova, mert hamarosan este lesz - panaszkodott Mircseszku -, élelemb l is kifogytunk...

- Egyetek bükkmakkot, mint a disznók - csattant föl a vonal másik végén a tábornok -, barmok vagytok, csak szarvatok nem n tt még! Szégyent hoztatok a hadosztályra! Rajtunk nevet egész Bukarest!

Mircseszku letette a kagylót, csóválta a fejét, t n döött egy keveset, aztán odarendeltette a csend rökkel a falubíró és ráordított, hogy gondoskodjék szállásról és éleleml l a szent haza védelmez inek, kik életüket kockáztatják, hogy a sok rohadt paraszt békében élhessen.

Így aztán gyújtottak a falu piacán egy nagy tüzet, s megsütöttek rajta egy tinót a katonáknak, az asszonyok meg hoztak málékenyeret meg csíp s túró

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

hozzá. Estére szétszították a katonákat a házakhoz, szénapajtákba, cs rökbe, ahova csak lehetett. Másnap reggel a csend r mester kirendelt melléjük egy pakurár legényt, aki aztán átvezette ket a vízvásztón, vissza Erdélybe s megmutatta, hogy melyik patak vize mentén haladjanak alá, hogy visszaérjenek oda, ahonnan indultak.

Lefelé menet hamarosan oda is értek, ahol két nappal azel tt kellett volna legyenek. Mircseszku megállt s odaintette magához Burseanut. - Ha csak egy tucatnyi magyart is lelünk odafönt - mondta - és kötél végén tereljük ket alá, apósom félig se lesz olyan haragos, mintha üres kézzel térünk vissza...

Óra se telt s bekerítették a barlangok katlanját, a Burseanu térképe alapján, el írás szerint. Meglelték a barlangokat is, de emberre nem bukkantak sehhol. Csak nyomokra. Sok ember nyomára. Követték a nyomokat föl a f gerincre, de hamarosan rájuk szakadt az este. Csillagok fényénél, valamivel éjfél után érkeztek vissza a faluba, ahol a teherkocsikat hagyták.

A tábornok gondoskodott arról, hogy a "titkos küldetés" eredménye katonai titok maradjon, s ne kerüljön a nyilvánosság elé. Így aztán csak úgy suba alatt szivárgott szét a hír faluról falura, hogy lám, két román századot csúnyán megjárattott valaki odafönt s hajuk szála se görbült azoknak, kik egybegy ltek volt a barlangok gödrében. Hogy ki lehetett az, aki ilyesmire képes, azt mindenki tudta, de senki se mondotta ki.

Mindez 1956 szén történt, hóhullás el tt. Az els hó november legelején sok bajt hozott szegény magyarokra, mindenütt. A gy zedelmes magyar népfölkelést lehengerelte az orosz hadsereg. Amerika nem segített, csak sajnálkozott. Fiatal magyarok ezreit kaszálták le kíméletlenül az orosz géppuskák. Fiatalok tízezreit, köztük tízéves gyermekeket is, vagonba zárva vittek orosz földre, büntet táborokba. Százakat végeztek ki odahaza a bosszúra éhes kommunista pribékek.

Erdély nyakába ültetett románok is kihasználták az alkalmat, hogy muszkah ségük bizonyítására minél több magyar "összeesküv t" kiirtsanak. Csend rök, rend rök, katonaság terelték össze a Securitate kínzókamráiba a megbízhatatlanoknak ítélt magyarokat. Sokat már a falvakban l ttek agyon, "szökési kísérlet" vádjával. Másokat félholtra vertek családjaik szemé láttára s úgy vonszoltak be a Securitate börtöneibe, hogy ott végezzenek vel k. Rávetették magukat minden magyarra, akárcsak az éhes farkasok, akit valamilyen román nemzeti érdek jelszava alatt ki kellett gyomlálni a románok Erdélyéb l.

Így esett kezükbe Gergely atya is, a ferencesek szórványgondozója. Verték t már azel tt is, diákkorában Gyulafehérvárott, 1940 szén, a bécsi döntés esztendejében. Haragosak voltak a románok akkor is Észak-Erdély visszamagyarosodása miatt s a Dél-Erdélyben maradtukon töltötték bosszújukat. Na meg aztán négy évvel kés bben, a "felszabadítás" véres mámorában.

A Kis-Küküllő völgyéből lévén, nem volt újonc Gergely atya a románokkal való együttélés terén és igyekezett elkerülni a bajt, amennyire csak lehetett. A szórványgondozásban azonban, amit fiatal kora és gyalogláshoz szokott izmai miatt bízott rá a Rend, nem volt a hatóságok kedvére való és időnként el-elkapta egy-egy túl buzgó csendőrmester itt meg amott a "csavargó ungar szerzetest", pincében tartotta néhány napig krumplihéj levesen, de aztán csak újra eleresztette megint, mert tudvalévő volt, hogy ha Gergely atya nem jelentkezett idejében a kitűzött helyeken, a gyulafehérvári püspöki palota telefonja zörgetni kezdte Bukarestben az illetékes hatóságokat, és az ilyesmit nem kedvelték odafönt, mert a külföldi sajtó szimatolói egy-kettőre nemzetközi botrányt csináltak az ilyesmiből.

Mikor tehát 1956 novemberében megjött Bukarestből a bizalmas parancs, hogy össze kell fogdosni mindazokat a bajt okozó magyarokat, akikről föltehető, hogy titkos összeköttetésben voltak a dicsőséges szovjet haderő ellen föllázadt magyarországi honfitársaikkal, Bukur mester Magyarországon felhasználta a pompás alkalmat és rajtaütött az "összeesküvőkön", akiket a "csavargó szerzetes" titkos gyűlésre hívott egybe a Molnár Andrásék csorbájában, egy szeles, esős vasárnap reggelen, november hatodikán.

Kevés római katolikus élt Magyarországon, a Mezőség nyugati szegélyén, mindössze hat család. Ezek gyűlétek egybe azon a napon Molnár Andráséknál, a széljárta csorbában, hogy Gergely atya kezébe átvegyék az Úristen bocsánatát. Gergely atyával együtt valami tizenheten voltak a csorbában, emberek, asszonyok, gyermekek, amikor rajtuk ütöttek a csendőrök. Nem kellett keressék őket. A csorbán nyitott kapuján messzire kihallatszott Gergely atya zengő hangja, ahogy a "Hol vagy István király"-t énekelte a többiekkel együtt.

- Állj! - ordított az áhítatba merült kis csoportra Bukur mester, nehéz szolgálati pisztolyát lóbálva a kezében. - Senki se mozdul! Mindenki sorba áll itt a kapuban! Mozgás! Hol az engedély gyűlés tartására? Mi? Molnár, te kutya bangyil! Ki engedte meg neked, hogy gyűlést tarts? He? Szervekedtek a román állam biztonsága ellen, mi? S te csavargó pap! Mutasd az írást, ami engedélyt ad neked ahhoz, hogy titokban bujkáld a vidéket és uszítsd a népet a román haza ellen? He? Mutasd az írást!

Gergely atya elkotorta vedlett börtencájából a kopott, szennyes, összehajtogatott írást a román állam pecsétjével, de az mester érte se nyúlt.

- Ez csak azt engedi meg neked, hogy templomban papolj! Ez itt nem templom! Gyerünk, mind az egész bűdös összeesküvő ungar banda! Majd kiverem belőletek az igazat!

Közrefogták a csendőrök a kis csoportot és Gergely atyával az élükön terelték őket a falu csatakos utcáján a csendőrségre. A reformátusok kis hegyes tornyú temploma előtt ijedten bámulták őket sopánkodó asszonyok és néhány

döbönt ember szemére húzott kalappal oldalgott félre az útból, nehogy t is elkapják a csend rök.

A csend rségen aztán beterelték a veszedelmes magyar összeesküv ket a pincébe, s két csend rkatonát állított az rmester a pince ajtajába élesre töltött puskával. Els nek Molnár Andrást vitték föl kihallgatásra. Tíz perc múlva két csend r vonszolta vissza a lábánál fogva s úgy lökték be a pince gödrébe, mint a holtat. Véres volt az arca, dagadt. Rá se lehetett ismerni.

- Jaj, jaj, jaj... - zokogtak az asszonyok.

Sorra vittek föl mindenkit, egyenként. Embert, asszonyt, gyermeket. Véresre verve hozták ket vissza. Utolsónak Gergely maradt.

- Na, vankujok felbujtója - mordult rá Bukur rmester odafent az irodában -, a többiek már bevallottak mindent. Lázítottál a román állam ellen. Forradalmat akartatok csinálni, kutyafej disznók, mint a többi disznók odaát, túl a határon, he? Írd ezt alá - bökött ujjával egy asztalon hever papír felé -, aztán a bíróság majd eldönti, hogy felkötnék-e vagy életfogytiglani kényszermunkát kapsz. Ott a toll, írd alá!

Gergely atya csontos nagy keze kinyúlt a papír után, megnézte jól, aztán visszatette az asztalra.

- Én ezt nem írhatom alá - jelentette ki. - Miért nem? - mordult rá az rmester.

- Mert egy szó se igaz bel le.

Az rmestert elfutotta a méreg. Nagy sz rös ökle meglendült és arcul ütötte a magos, szikár, kék szem fiatal papot. Az meg se tántorodott az ütést l, csak állt ott, mint a szikla. Orrából, szájából megeredt a vér, de csak állt ott.

- Er szak nem teszi igazzá azt, ami hazugság - mondta szelíd daccal. Még háromszor csapott az arcába az rmester ökle, míg végül is elfutotta Gergely arcát a harag. Nagyot lépett az íróasztal felé, ahol a hazugság papírja várt aláírásra és lecsapott reá az öklével. Rettenetes ütés volt. Az asztal meghasadt és összeroskadat t le.

- Bocsáss meg, Atyám, de elfogott az indulat - emelte föl véres arcát Gergely atya a pókhálós mennyezet felé-, büntesd meg szolgádat...! Az Úristen helyett azonban a magyarszováti román csend rök mérték ki a büntetést. Négyen estek a fiatal szerzetesnek, asztal lábával, puskatussal, s amikor leterítették végre, akkor rúgták, taposták, míg bele nem fáradtak. Végül is levonszolták t is lábánál fogva a pincébe.

- Mindenki menjen haza! - ordított alá Bukur rmester a pince gödrébe. - Csak ez a bitang irredenta pap meg a Molnár maradnak itt. Ti többiek, kifelé! Míg meg nem gondolom magam!

Kotródtak is kifelé az összevert magyarok, csak Molnár András felesége könyörgött, hogy urával maradjon, de azt meg az egyik csend r hajánál fogva penderítette ki a pinceajtón s még rúgott is egyet a szerencsétlenbe.

- Fogd be a pofádat, magyar szuka és takarodj! Másnap reggel két cs re töltött csend rpuska el tt útnak indították Gergely atyát meg Molnár Andrást gyalogszerrel, Kolozsnak. Ott gy jtötték össze a környék hazaáruló,

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

forradalmat tervez magyarjait, hogy onnan aztán másnap betereljék ket a Securitate kolozsvári börtönébe.

Valami negyven-egynehány magyart gy jöttek ott egybe hétf este. Egy nagy cs rbe zárták össze ket, szigorú rizet alatt. Voltak ott székiek, palatkaiak, mócsiak, gyéresiek. Gyéresr l még a református papot is elhozták, egy cingár kis emberkét, ki összepofozott orcája ellenére is egyre dohogott.

- Ezt nevezik ezek szocializmusnak? Ilyesmi nincs a szocializmusban! A szocializmusban minden ember egyforma, bármilyen nyelvet is beszél!

Mikor fölismerte Gergely atyát földagadt ábrázata megett, odahúzódott melléje.

- Magával is elbántak...

Ültek a piszkos szalmán. Odakint megeredt újra a hideg novemberi es , dobolt a zszindelytet n.

- Ez a románok szocializmusa nem tud se Marxról, se Krisztusról - dohogott a gyéresi lelkész.

Dagadt szemhéjai alól rosszallólag nézett reá Gergely atya.

- Marxról nem sokat tudok - morogta halkán -, de Krisztus Urunk nevét ne mocskoljuk be semmiféle szocializmussal...

- volt az els , aki meghirdette a szocializmust - ellenkezett a gyéresi -, az új testámentum minden szava err l tanúskodik!

- Krisztus Urunk a szeretetet hirdette! - csattant föl a ferences haragosan -, az Úristen szeretetét, az egymás iránt való szeretet szükségét, a szeretet erejét. Nem politikai rendszert,ilyent vagy amolyant!

- Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, Istennek, ami Istené - idézte makacsul a gyéresi pap a Bibliát. - Osszuk szét a gazdagok vagyonát a szegények között, legyünk mindannyian egymás testvérei, ezt tanította az én Krisztusom!

- A szocializmusnak semmi köze mindezekhez - mordult vissza a ferences. - A szocializmus er szakra épül emberi rendszer, mi ketten pedig egy krisztusi rendszer szolgálai vagyunk. Egyik a gy lölet, másik a szeretet rendszere s a kett nem fér meg együtt. Ezért kell szenvednünk, akárcsak a katakombák mártírjainak...

A sovány kis gyéresi pap nyelt egyet s a beszéd fonala elakadt. Esett az es odakint, nyirkos sötétségbe burkolta a cs rbe tömörödött embereket. Olykor-olykor megnyílt kissé a nagy deszkakapu s az rök új foglyokat rugdostak be a többiek közé. A sötétség megs r södött lassacskán.

- Alighanem esteledik - mondta valaki.

- Nekünk bizony beesteledett - felelte sóhajtva a másik.

- Az Úristen velünk van, emberek - emelte föl Gergely atya a szavát -, s ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?

- A gonoszak - morogta egy hang a sötétben. - Az olájok - toldotta meg egy másik.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

Legtöbbjét a verések okozta fájdalom nem hagyta aludni, s csak nyögtek, forgolódtak a poshadt szagú szalmán. Valamikor az éjszaka derekán elállt az es. Nyirkos, hideg csönd ereszkedett alá a világra. A cs rben gyötr d k fölfigyeltek. Valahol egy kutya vonyított, elnyújtott, panaszos vonyítással. Lövés csattant s kettévágta a vonyítást. A csönd még súlyosabb lett.

- Nyavalya rágja le a kezedet, akárki vagy... - nyögte valaki a sötétben. Mindenki tudta, kinek szól az átok. Még a kutyának se szabad vonyítani románok országában.

Aztán egyszerre csak, az éjszaka közepén, valami megvilágosodott odakint. Ijeszt vörössárga világosság sz r dött be a cs r deszkái között s valaki odakint elordította magát, románul:

- T z! Váj gye minye, t z! Ég a csend rség!

Fejvesztett kiabálás támadt. Futó lábak dobogása. A fényesség egyre növekedett. A cs r sötét oldalán megreccsent egy deszka. Másodszor is reccsent. Érezni lehetett a hideg novemberi leveg t, ahogy beáradt a fültépett deszkák helyén.

- Kijön velem? - kérdezte egy érdes hang. - Hova? - szakadt föl valakib l a szó.

- Az Úr szabadságába. Néhány pillanatig csönd volt.

- Ha megszökünk, újra elfognak - mondta tompán egy hang a sötétben. - Hova mehetnénk? Nincs hova...

- Az Úr szabadságába - ismételte a mély, érdes hang másodszor is, a deszkafal fekete nyílásában -, más szabadság nincsen. Ki jön?

Gergely atya megmozdult, lábra emelkedett.

- Én - mondta rekedten s megmarkolta a mellette gunnyasztó gyéresi pap sovány vállán a ruhát. - Jöjjön maga is. Az Úr velünk van, bárhova megyünk. S bárhol jobb, mint itt.

- Ez igaz - sóhajtott a fiatal lelkész s támolyogva lábra állt is -, ha elfognak újra, hát elfognak. Megölnek így is, úgy is, elébb vagy utóbb... Lépett egyet, de ha a ferences el nem kapja a karját, összeesett volna. - Támaszkodjon reám... - mondta halkan.

Így botorkáltak el egymásba fogódzva a szerte hever emberek között a cs r faláig, ahol az idegen várt reájok a feltépett deszkánál. Alakja kirajzolódott a deszkák résein beszivárgó t z fényében. Zömök embernek t nt. Sz rt viselt a vállán és nagy karimájú kalapot, mint a hegylakók.

- Gyertek - mondta s félre lépett a nyílás el l. Hideg szél csapta meg az arcukat. Odatúl magos lángokkal égett a csend r rs. Emberek futkostak, kiabáltak.

- Más senki?

Nem jött válasz bentr l.

A két pap meghajolva átbújt a nyíláson. Az idegen visszaigazította mögöttük a felfeszített deszkákat.

- Kövessetek - mondta aztán -, igyekeznünk kell.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

- Igyekszünk, amennyire csak lehet - felelte Gergely atya -, de lelkész testvéremet itt er sen meggyötörhették a gonoszak, mert alig áll a lábán. Az idegen közelebb lépett hozzájuk. A cs r árnyékában voltak, de azért látni lehetett, hogy id t töltött ember volt, szakállas.

- Mi a neved?

- Nagy János - nyögte a lelkész. - Hol fáj, Nagy János?

- Mindenütt..., de leger sebben a jobb csíp m meg a térdem. Megtaposták csúnyán...

- Hiszel az Úrban, Nagy János?

- Hiszek, hogyne hinnék... hiszen pap vagyok...!

- Akkor tudnod kell azt is - mondta szigorú hangon a sz rös, szakállas, nagykalapos öregember -, tudnod kell azt is, hogy az Úr er t ad azoknak, akik hozzá fordulnak, s akik szeretik az Urat, azoknak semmi sem lehetetlen. Az Úr szeretetében nincsen fájdalom, se gyöngeség. Egyenesedj föl, Nagy János, és kövess engem!

A kis gyéresi pap kiegyenesedett, elengedte a ferences karját, és szapora léptekkel követte az idegent, át a, t z világította sáros udvaron a kiskert kapujáig, a kiskerten is át a szilvás felé, s onnan fölfelé a kerítés mentében a dombnak. Nyúlós volt a sötétség odafönt. Gergely atya nagyokat kellett lépjen mögötte, hogy el ne maradjon. A szilvás felett kökénybokros legel oldalon kapaszkodtak föl, egy bozótos kis erd széléig. Ott megállt az idegen és szembe fordult vel k. Az arcát elnyelte a sötétség, de a hangjában er volt, és jóság.

- Na ugye - kérdezte mély dörmögéssel -, az Úrral minden lehetséges? S neked ott hátul mi a neved?

- Gergely - felelte a ferences.

- Gergely? - üt dött meg az öregember. - Hallék egy Gergelyr l, ki a falvakat járja, biztató szóval. Valami barátféle...

- Ferences vagyok...

- Isten hozott, Ferences Gergely - mondta a különös idegen szinte vidáman -, de most haladjunk ám. Nagy utat kell megtegyünk, miel tt ránk virrad.

Mentek. Erdei ösvényeken kanyarogva, sövények mentén, bokros vízmosásokon keresztül. Szó nem esett, csak mentek. Elöl a különös öreg, mögötte a két románverte pap. Ahol járt úton kellett átkeljenek, ott óvatosan megvizsgálták az éjszaka homályát. Hajnalodott már, mikor hosszú lapulás után átkelhetek a kolozsvár-szászrégeni országúton is.

- Úgy bujkálok saját hazámban, mint az idegen rabló - jegyezte meg Nagy János keser en. Ez volt az els szó, ami a kolozsi erd óta esett közöttük. Az országút feletti kis akácosban megállt ott elöl a nagykalapos öreg, s hátra fordult.

- Idegen rablók markában a hazád, Isten szolgája Nagy János, ez a bujkálásod oka. S még valami: ha valóban az Úr szolgája lettél volna, nem

csupán a száddal, de szíveddel-lelkeddel, az Úr megvédelmezett volna minden lépésedben!

Most láthatták csak el szőr a vezet jüket szemt l szembe, a felh s kora reggel szürke páráiban. sz hajú vénember volt, szakállas, bajszos. Csak az orrát és szemét lehetett látni a sz rt l. De a szeme tiszta volt, eleven, kemény nézés , de barátságos.

- Na megálljunk csak - sért dött meg a dagadtra vert sovány kis ember -, senki se mondhatja azt, hogy rossz pap voltam! Gondoztam a reám bízott népet...

Az öreg félbeszakította.

- Jobb lesz, ha nem ácsorgunk itt, hanem megyünk tovább. Országút közelében ne kísértsük az Urat. Majd még szót váltunk err l, mikor ideje j . Azzal már vitte is ket tovább, szárán maradt törökbúza földön keresztül, föl a Szék felé futó gerincre. Ott a s r cserfaerd szélén újra megállt és hátrafordult.

- Jó víz kicsi forrást tudok idelent - mondta -, ott majd szusszanhatunk egyet.

R t lombú, görcsös cserfák között vezette ket lefelé s hamarosan kicsi tisztásra értek. Tiszta víz forrás buzogott a sarkában s tábor z fekete foltjáról látni lehetett, hogy pihenésre való helynek használták azok, akik kerültk az utakat. Néhány fatönk is volt ott a forrás mellé hengerítve. A különös öreg mindjárt le is ült az egyikre s levette fejér l a nagy kalapot.

- Telepedjete le s igyatok.

Ittak is a markukból. Jó, édes íze volt a víznek. Csönd volt az erd n, csak a meggy lt víz csöpögött az ágak hegyér l. Egyszín , szürke felh k takarták az eget, mintha csak odan ttek volna hozzá.

Az öregember sz re alatt tarisznya csüngött. Kenyeret vett el bel le s jókora medvenyúzó kést. Megszegte a kenyeret.

- Aki enni, inni adott, annak neve legyen áldott - mondta egyszer en s odanyújtott egy jókora karéj kenyeret a vézna gyéresi papnak, aki nyomban bele is harapott, mint az éhes kuvasz. A ferences elébb keresztet vetett magára s csak azután nyúlt a kenyérért.

- Az se árt - bólított az öreg -, fontos csak az, hogy szívb l jöjjön a hála s ne csak a nyelv tövéb l.

Ették a kenyeret, ittak reá újra a forrás vizéb l. Gergely lemosta dagadt arcáról az alvadtt vért.

- Különös - mondta, amikor arcmosás után fölnézett az öregre -, ott abban a cs rben úgy fájt minden részem, hogy mozdulni se tudtam fájdalom nélkül. Most pedig, fél napi járás után, éppen csak sajog még itt-ott. ..

- Elfelejtet azt is, Ferences Gergely, hamarosan - bólított az öreg -, ez a dolgok rendje. Nem szenved a test, ha rendben van a lélek. Hát te, Nagy János, lelkek pásztora, miképpen vagy?

- Bizony fáj az oldalam - sóhajtott a sovány -, alighanem bordámat törték, amikor rugdostak. De a megaláztatás haragja jobban fáj mindennél...

- Azt elhiszem - bólított újra az öreg -, de mit gondolsz: fájt-e Jézusnak a megaláztatás és a harag, amikor megostorozták a gonoszok? Amikor szöveget vertek kezébe, lábába?

A fiatal pap eltűnt néhány pillanatig, aztán sóhajtott mélyet. - Fájhatott bizony. Neki, aki egyebet se tett, csak jót...

- S te, Gergely, mit mondasz erre? - fordult az öreg a szerzetes felé.

- A lelke vérzett értök - jött a lassú válasz -, mert nem tudták, hogy mit cselekszenek...

Az öreg megnézte jól a szikár, dagadt ábrázatú fiatalembert. - A lelke, he? A teste nem?

- Nem.

- Miért nem?

- Mert az Isten fia volt.

- Aha. S nem vagyunk-e mindannyian Isten gyermekei? - A két pap egymásra nézett, de szó nem jött a szájukra hirtelen s az öreg nem adott időt hosszasan. Visszadugta kését s a megmaradt fél kenyeret a tarisznyába, s fölkelt a fatöncről.

- Ideje, hogy tovább menjünk - mondta -, még van egy kis járás...

- Hová megyünk? Székre? - kérdezte Gergely, aki megjárta már azt a vidéket, többször.

- Községbe bémenni éccaka se jó - felelte az öreg. - Ahova mi megyünk, ott meglel bennünket az, akinek szüksége van reánk, de másféle nem.

Többet aztán egy szót se szólt, csak ment el a hegyi emberek hosszú, biztos lépéseivel, keresztül az erdőszálasán, ki egy kökényes legelőszélére, a kökénybokrok mentén egy vízmosásig, onnan alá egy fűzfás gödörbe.

Azon túl föl megint pókhálós, sáros szántóföldeken keresztül egy másik erdőhöz, s ott be a fák közé újra. Északnak haladtak. Szemben velük lassan derülni kezdett az ég alja, megbomlottak a felhők, kicsillant egy kicsike kék folt, növekedni kezdett s mire ebből az erdőből is kiértek egy másik kökénybokros legelőre, a nyugati ég peremén rájuk tört veresen a nyugvó napkorong.

Az öreg megállt egy szusszanásra.

- Jó időnk lesz, de fagyni fog - mondta -, ideje, hogy elérjük a szállást. Alattok a völgygödörből, csórék kertek kapaszkodtak fölfelé a meredek, agyagsárga hegyoldalon. Odalent füst emelkedett a meghúzódó házak feketére vénült nádföldeleiből.

- Szék? - kérdezte Gergely.

- Azt magunk megett hagytuk - felelte az öreg -, az ott alant Szentegyed. Vasas-Szentegyednek mondták volt régebben, mert sok száz esztendővel ezelőtt a Vasak birtoka volt. Kihozták volt ide az olájakat is munkára. Ezek aztán Szfinte-Zsudet csináltak Szentegyedből. A nemes és nemzeti

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

Vasaknak pedig magját is kiirtották. De gyerünk most, mielőtt besötétedik. Még van egy kis lépni való.

Volt is. Kertek felső sötéte mentén megkerülték a temetőt túl a falon erdőbe jutottak ismét. A nap már lehullt a dombok mögé akkorra. Gyorsan sötétedett. Megcsípődött a levegő is.

- Mondottam, hogy fagy lesz - morgott ott elől az öreg. Kátyús, elhagyott szekérúton haladtak egy ideig tölgyfaerdőn át. Aztán egy kis pataknál letértek az útról. Vadcsapás-forma kis ösvényt követtek beljebb, egyre beljebb az erdőbe. A bozót megcsípődött körülöttük. Meredek oldalon haladtak lefelé. Egyszerre csak mintha meghasadt volna előttük a föld: mélységes szakadás szélére értek. Bokrok kapaszkodtak a szakadás agyagos oldalába.

Majdnem sötét volt már, de az öreg mégis biztos léptekkel haladt előttük. Kanyargó nyomon, lefelé a szakadékba. Füstszag ütötte meg az orrukat. Aztán megnyílt előttük a bozót. Forrásos kicsi tisztás terült el a szakadék alján s fák alá bújva apró kis, lombos csipővel fűdött, sárból tapasztott kunyhó. Néhány lépésnyire a kunyhótól tűz égett, körülötte ülésre való rönkök. Az egyikén gyerek-legényke ült, ködmönben, kalappal s az érkezőket vizsgálta.

- Télidre kevésbé alkalmas - szölt az öreg, ahogy leértek az aljba s a kunyhó felé igyekeztek-, nem lehet tüzet tenni odabent. De takaródnivaló van elég. Ez itt a tanítványom, Ferkó - bökött állával a tűz mellett gunnyasztó legénykére. Az lábra kelt hamar.

- Isten hozta magikot - köszöntötte az érkezőket, tisztességgel.

- Úgy is van, gyerek - felelte az öreg deresen -, másként nem is lehetne. nélküle nem mennénk semmire. Ez itt Ferences Gergely, az meg Nagy János - mutatta be a vendégeit -, láss hozzá, hogy alvóhelyük legyen. Falni valót is adj. Nagy út van megettünk...

Azon az éjszakán úgy aludt a két pap, csergőbe göngyölde a kunyhó bütüjében, mint anyja ölében a kisgyerek. Mikor fölébredtek, reggel volt már. Éles volt a levegő és tiszta. A kelnap sugarai még nem értek alá a tisztásra, de már ott ragyogtak fönt a meredek oldal sarkán, a cserjén. A tisztás fűvén dér fehérlett s reccsent halkán a lépés alatt.

A két pap lement a forráshoz, megmosdottak a jó hideg vízben s mire visszatértek a kunyhóhoz, az öreg már ott ült a felszított tűznél. Valahol a távolban kondult valami: bong... bong... bong...

- Ferkó döngeti a hírfát odafönt - válaszolta meg az öreg a ki nem mondott kérdést -, három balta-ütés azt jelenti, hogy jöhet, akinek gondja-baja van. Két balta-ütés veszedelem. Egy: valaki meghótt, imádkozni kell. Itt van, ni: málékenyér meg jóféle túró. Lássatok hozzá.

Ültek a tűz mellett, ették a túrókat meg az édeskés málékenyeret s hallgatták az odvas fadöngését odafönt valahol: bong... bong... bong... aztán újra meg újra: bong... bong... bong... Míg végül is elveszett a hang, elnyelte az erdő meg a csönd.

- Ha nem bántom meg a kérdéssel - szólalt meg Gergely egy idő múlva -, azt mondta tegnap, hogy tanítványa ez a gyerek. Miféle mesterséget tanít neki?

- Az igaz valóság tudásának a mesterségét - felelte az öreg és keze kinyúlt a vizeskorsóért -, amit én is így tanoltam volt valaki mástól, süvölvény koromban.

- S miféle valóság az? - tette föl a kérdést a sovány kis gyéresi pap, felhúzott szemöldökkel.

Az öreg elébb ivott a korsóból, letette, kezefejével megtörölte bozontos bajszát s csak akkor felelt a kérdésre.

- Hogy miféle? Hát az egyetlen igaz valóság. Isten valósága. A két pap összenézett egy szempillantásra.

- Nem szándékom megbántani - mondta halkán Gergely, a ferences -, de elmagyarázná kissé, hogy mit ért Isten valósága alatt? Mert hogy... Isten dolga valamennyire az én dolgom is...

- Én is szívesen hallanám - toldotta meg Nagy János -, hiszen teológiát végeztem, de ezt a kifejezést, hogy "Isten valósága" még nem hallottam eddig. Nem gúnyolódok, a világért sem - tette hozzá sietve -, valóban érdekel. Megfigyeltem tegnap... valami különös, megmagyarázhatatlan erőt érzek magából kisugározni... nevét se tudom... és mindez csak érzés... de... Elvörösödött, elakadt a szava. Aztán lehajtotta a fejét és vállat vont. - Nem tudom, mit mondjak egyebet - motyogta zavartan.

- Nem kell mondanod semmit, Nagy János - felelte az öreg, halk, dörmögő hangon -, megértem én. Arra tanítottak, hogy Isten szolgálja légy és mégis elakad a szavad, mintha restelkednél, amikor Isten nevét hallod. Tudod, miért van ez így? Mert csak a szolgaság mesterségét tanították meg neked, az Úristen mesterségét nem. Tudom, tudom - emelte föl a kezét, amikor a pap ajka megmozdult, mintha szólni kívánt volna -, fejedbe kalapáltak minden szót, amit az apostolok leírtak s azt is, amit el t tük vén zsidók tettek és mondtak. Mindent megtanítottak neked, csak Istent nem. Elhitették veled, hogy Jézus Urunk meg a tanítványai csodákat míveltek, amikor feltámasztották a holtakat, meggyógyították a betegeket és kenyérral látták el az éhez ket. Meg amikor a zsidó próféták néhai időben túléltek a katlanok tüzét, oroszánok barlangját s kettéválasztották a vizeket. Csodákat míveltek! Pedig mindez nem volt csoda, dehogy is volt az. Mindössze az Úr valóságának ismeretéből fakadó cselekedet volt. Isten mestersége. Nem tanította-e Jézus, hogy mindnyájan az Atya Úr gyermekei vagyunk? S hogy amit az Atya Ur mivel, azt mívelhetik a gyermekei is, mert hogy az Atya megtanítja gyermekeit a maga mesterségére? Erről nem esett szó ott az iskolában, ugye? Pedig Isten valóságának ismeretéhez nem kell ám ész. Szív kell csupán, meg lélek. Hogy is mondja az Írás? Ismerjétek meg az igaz valóságot s az igaz valóság szabadokká téssen! Mitől szabadít meg? Hát a tudatlanságból eredő bajoktól meg nyomorúságoktól...

Szell kúszott alá a napfényben ragyogó erdő oldalból s magával hozta a reggel illatát. A két rongyos, vert pap maga elé meredve hallgatta a különös vénember beszédét, aki mély lélegzetet vett s úgy folytatta:

- Nahát. Hadd mondjak még valamit néktek most mindjárt, az elején. Nem véletlenségből tévedtem én oda tegnap éccaka a csűr közelibe, ahol a románok rízttek benneteket. Az Úr küldött oda. No, nem úgy, ahogy a régi zsidó könyvek mondják, hogy az Úr odakurjantott volt Mózesnek vagy Ézsaiásnak hogy "hé! tedd ezt vagy amazt" s utána megbeszéltek a dolgot ügyesen, az Úristen meg a vén zsidó. Nem úgy történik ez, ahogy a könyvben van. A könyv azoknak való, akik másképpen nem értenék meg. Mert az Úr nem a hegyek tetején ül s nem is valamelyik bokorban bujkál, mint ahogy a könyv mondja, hanem bennünk él és bennünk dolgozik. Isten a mi életünk, és érzéseinken, gondolatainkon keresztül szól hozzánk.

- Mint most is... itt ültem ennél a kis tüznel, három éjszakával ezelőtt és egyszerre csak tudtam, hogy mennem kell valahova. Megvártam a reggelt s azt mondtam Ferkának: "maradj itt, s várd meg, míg visszatérek." Mondtam neki egyebet is, emlékszem. Hogy menjen le a faluba egy bizonyos házhoz s vigyen gyógyulást annak, aki beteg. Mondtam azt is, hogy gondoskodjék ennivalóról, mert nem magamban térek majd vissza. Aztán csak tettem valami falnivalót a tarisznyámba s mentem. Csúnya idő volt, de estére odaértem, ahova mennem kellett.

- Maga gyújtotta föl a csendrök házáat? - kérdezte Nagy János.

- Egy veres hajú csendrlegény tette azt - felelte az öreg -, Besszarábiából való. Pincébe küldték le borért s kicsúszott markából a mécses. Az Úr csodásan dolgozik - tette hozzá - s lám, így kerültetek tük ide.

- Mért nem mentette ki a többit is? - kérdezte újra a gyéresi lelkész. - Derék magyarok mind. Megérdemelték volna.

Az öreg nagyokat sóhajtott.

- Magyaroknak magyarok - felelte csöndesen -, s alighanem derék emberek. De hogy megérdemelték-e? Hányan mozdultak meg a szavamra, amikor kifeszítettem azt a két deckát? He? Tük ketten. Más senki. Aki nem mer cselekedni, mert fél attól, hogy mi lesz, ha elfogják újra, az olyan ember nem bízik sem az Úristenben, sem önmagában. S az ilyen számára nincs szabadság. Elfogják újra. Még jobban meggyötrik. Meg is ölik talán. A vékony hit ember számára vékonyan jut hely Isten világában. Tük ketten? Tibennetek ott él a jövőnd magja, csak el kell hámozni a sok helytelen tudás alól, amit reátok rakott az a hamis emberi világ, ami olyan, mint a köd: ma itt van, holnap nincs. De amíg itt van, bétakar mindent, amit Isten teremtett, hogy ne lássatok tisztán.

- Isten teremtette a ködöt is - szólt bele Nagy János -, teremtett mindent, ami van. Rosszat is, jót is... mindent!

- Na látod! - emelte föl ujját az öreg. - Itt van veletek a baj! Mert az igaz, hogy Isten teremtett mindent és egy percre abba nem hagyja a teremtés munkáját.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

De csak azt teremt, ami van. Sohasem azt, ami nincs. Rossz pedig nincs, mert az Isten jó s a jó nem teremthet rosszat. Csak jó van. Minden, ami van, Isten gondolata. Ami nem Isten gondolata, az nincs. Tik Isten gondolatai vagytok. A fák is Isten gondolatai. A hegyek. A csillagok. A harmat meg a f szál. De a gonoszság nem Isten gondolata. A betegség nem Isten gondolata. A beteg ember, a gonosz ember, a b nt cselekv ember nem egyéb, mint egy elrontott gondolat. Nem Isten gondolata romlott el, értsük meg, mert Isten gondolata nem romlandó. Bennünk, emberekben romlott meg a látás, amivel Isten gondolatait nézzük. Ha sikerül megtisztítanunk azt a bels pápaszemet, amin keresztül Isten világát nézzük: elt nik a rossz, a betegség, a gonoszság, a b n... Elt nik, mert valójában ott se volt soha. Csak az ember szeme látta, Isten szeme nem.

Hallgatta a két pap ott a h vös erdei tisztáson a vénember különös beszédét, Gergely maga elé meredve, Nagy János fejét csóválva olykor, de egyikük se szólt. A nap kiült fölöttük a meredek gerincére s arany sugarai fölnyalták gyorsan a f re tapadt dér fehér kristályait, mint vidám gyermek a cukrot. Mátyásmadár csárogott a fák közt, karvaly keringett az ég tiszta kékjében... s aztán egyszerre csak ott volt Ferk , baltával a vállán, kalapja legényesen feltolva a homlokán, kezében kötözött kend vel.

- Leltem egy bográcsra való bikkfagombát - mondta vidáman -, paprikást készítünk bel le estére!

Aztán hozzátette:

- Gyűnnek már néhányan, tova lent a vízmosás ösvényén. Kötél csüng a nyakukból, hogy r zsével megrakva térhessenek meg s ne firtassa senki, merre jártak.

Az öreg ránézett a papokra.

- Ha járni valótok van, járjátok meg magatokat sebtén. Mert amikor jönni kezd a nép, bent kell lennötök a kalyibában, hogy ne lásson senki. Akinek gond van a szívéen, nem szívesen nyitja meg a száját idegen el tt...

Így is történt. A papok segítettek Ferk nek t zifát hordani alá a hegyoldalból, aztán behúzódtak a kalyibába, elheverték a csergén s az el z napok fáradtsága szemükre nehezedett. Elaludtak.

Gergely ébredt föl els nek. Hangokat hallott s ügyelve kilesett az ajtón. Az öreg ott ült a fatönkön, ahol hagyták volt s el tte két asszony. Egyiknek kishgyerek volt a karján, a másik éppen egy kosarat nyújtott át Ferk nek. Az megindult vele a kalyiba felé. Gergely gyorsan visszahúzódt az ajtóból s tette magát, hogy alszik. Ferk behozta a kosarat s kirakta a benne lév t a falhoz drótozott polcra: néhány tojást, kevés túrot, friss kenyeret, vereshagymát, darab szalonnát. Matatására megmozdult Nagy János, nyitotta a szemét álmosan. A gyerek odasúgott feléjük:

- Nem muszáj aludni... hallgatódzni is lehet. Még jóra is szolgál. Csak ne mutassák magikat, hallják?

Azzal kiment az üres kosárral. A gyéresi pap felült, dörzsölte a szemét.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

- Mi történik...? - dűnnyögte álmosan.

- Pszszszt... - csöndesítette Gergely -, ha csöndben maradunk, megtudhatjuk...

Az ajtóhoz kúsztak s kilestek a réseken. Az asszony, karjában a gyermekkel, ott állt az öreg eltt és sírással küzdve, elcsukló hangon beszélt.

- Nem tudom, mi esett a lelkembe. Forró a kicsi teste, akár a t z immár harmadik napja. Nem eszik semmit az aranyom... mondják, hogy vigyem bé a szamosújvári kórházba, de nem merem... a magyar gyermeket megölik ott a román doktorok... Kerekes Daniék kicsi fiát is...

Az öreg felkelt a tönkr l s keze intésével megállította az asszonyban a szót.

- Asszony! Hiszed-é, hogy van Isten?

- Hát... hiszem én, hogyne... - hebegte az asszony, rázogatva a karjában a nyafogó gyermeket.

- Hiszed-é, hogy ad életet mindennek s mindenkinek? Neked is, gyermekednek is? He?

- Hiszem, hát. ..

- S hiszed-é, hogy az Úristen jó s nem tesz rosszat soha? - Hát hogyne hinném... - jött a felelet.

- Hát akkor hogy a keser ségbe juthat eszedbe olyan bolondság, hogy akit a szeretet Atya-Isten teremtett s akir l gondoskodik, beteg is lehet? He? Add ide a gyereket, te!

Az asszony szepeg aggódással nyújtotta feléje a kicsit. Az öreg elkapta két kézzel s fölemelte a magosba.

- Nap, hold és csillagok! Lássátok az Úr gyermekét! Szelek, es k, hegyek és erd k, term föld és forrásvíz, lássátok az Úr gyermekét s legyetek jók hozzá! Az Úr szeretete vagyon vele, az Úr élete vagyon benne, az Ur gondoskodása kíséri örökkön-örökké! Kis magyar gyerek, örvendezz, hogy magyarnak teremtett az Úr! S te asszony, örvendezz az Úrral, s úgy hordozd karodon, úgy neveld magyarnak ezt az apróságot, mint akire kincset bízott az Úr. Légy méltó az Ur bizalmára. Eridj haza, na. Gyermeked ép. Az Úr szeretete rzi. Fogd és vidd. S ne éheztesd, hallod? Adj enni neki.

Az öregember két kezében a gyermek nevetett. Nevetve és sírva vette át az anyja s köténye zsebéb l falat kenyeret vett el . A gyerek elkapta s majszolni kezdte.

- Áldja meg az Isten! - hálálkodott az asszony. - Hogyan fizessem meg?

- Légy jó mindenkire, szeresd az Istent s azokat, kik körülöttes vannak - felelte az öreg -, eridj!

Az asszony a gyerekekkel indult az ösvény felé. Az id sebbik, az üres kosárral a karján, hátra maradt. Emberek bújtak el a ciheresb l, batyukkal, átalvet kkel. Ferk elébük ment és megállította ket. Engedelmesen húzódtak hátra a bokrok mögé.

- Mi a neved? - kérdezte az öreg a kosaras asszonyt.

- Bori - felelte az asszony halkán, lehajtott fejjel -, Takács Imréné. A fiam miatt jöttem...

- Mi van a fiaddal?

- Katonának vitték a rományok, immár négy hónapja. Hírt se kaptunk t le azóta. Beszélik, hogy gyötrik s kínozzák a magyar legényeket a romány tisztek. Sokat agyon is vernek...

Sírva fakadt az asszony Az öreg rátette súlyos kezét a zokogó asszony vállára.

- Azt kérdelem t le is, amit a húgodtól kérdeztem: hiszel-é az Úrban? - Imádkozom hozzája reggel és este és napközben is sokszor. Hogy hozza haza az én jó fiamat, élve és épen...!

- S hiszed is, hogy az Úristen meghallgatja imádat?

- Szeretném hinni, jaj de szeretném! De nem tudom... jaj nekem... Zokogás tört ki bel le. Az öreg odalépett hozzá és átölelte a zokogó asszonyt.

- Bori - mondta csöndesen, szelíden -, ide figyelj jól. Isten benned van, érted? A gondolataid megett. Minden gondolatodat tudja. A jó gondolatokat, melyek t le valók és a rosszakat is, amiket magad gondolsz ki magadnak, amikor kétség és keser ség tölt el. Ne t rd magadban sem a kétséget, sem a keser séget, Bori. Se a haragot, se a gy löletet. Ezek nem Istent l valók. Még a rományokat se gy löld, értesz engem? Azokat is Isten teremtette, csak hogy a szerencsétlenek nem tudják ezt. De te tudod, Bori. Igaz? Te tudod, hogy az Úr szeretett gyermeke vagy. Fiad is az, Feri. t is az Úr rzi, védelmezi, gondozza. Tudnod kell ezt, Bori, érted? Ne csak hidd, de tudd is, hogy hazaj a fiad, épségben, jó egészségben egy kijelölt napon. Az Úrjelölte ki a napot, tudja, miért. S amit Isten tud, azt neked is tudnod kell. Ne félj, Bori lelkem, hazatér a fiad! Tartsd ehhez magad, nappal és éjjel, s adj hálát az Úrnak szüntelenül, améért markában hordozza mindazok életét, akiket szeretsz. Fiad életét is. Eredj haza, Bori bizalommal s dalolj dicsér éneket az Úrhoz, ki mindnyájatoknak gondját viseli. Örvendezz! Veled van az Úr szeretete! Eridj... Ott vár a húgod az ösvény mezsgyéjén, karján a kisgyerekekkel. Nevet a kicsi, látod? Az Úr szeretete meggyógyította. Az Úr szeretete haza hozza fiadat is, bízzál benne és örvendezzél...

Sorra jöttek az öreg elé, férfiak, asszonyok, egyenként, mindegyik a maga bajával. Volt, aki hozott ezt meg amazt, volt, aki csak a maga gondját hozta, de az öreg egyforma szeretettel viselte gondját mindegyiknek. S aki eltávozott t le, az egyenes derékkal s er s ábrázattal távozott, mint aki láthatatlan terhet hagyott hátra.

Kora délután volt már, amikor megürült a kis tisztás. Senki se jött többé. Az öreg fölkel a fatönkr l, nyújtózott, megropogtatta a csontjait s hátraszólt a kalyiba felé:

- Most már kijöhettek tik is!

Gondtelt ábrázattal bújt el a két pap. A református szólalt meg els nek.

- Ebből baj lehet, ha megtudja a törvény - csóválta a fejét -, a kuruzslást börtönnel büntetik!

Az öreg megrökönyödve nézett rá.

- Az Úristen munkáját kuruzslásnak mondod? Pap létedre? A lelkes elvörösödött:

- Hát... az imádság használ. Vigasztalni azt, aki vigasztalást keres, kegyes és jó cselekedet. De beteget gyógyítani? Ahhoz mégis csak orvosi végzettség kell...

- Jézusnak s az apostoloknak volt-e orvosi végzettségük? - horkant föl indulatosan az öreg, aztán a ferenceshez fordult - s te, Gergely fiam... te is kuruzslásnak mondod, amit láttál?

- A hit ereje csodákat tesz olykor - tért ki a ferences az egyenes válasz el, s magában: öregapám, nagy bizony a hitnek ereje...!

Az öreg megrázta a fejét s belenevetett a szakállába.

- Szerencséd, hogy öregapádnak neveztél - mondta deresen -, így mondják a régi gyermekmesékben is, igaz?

Aztán elkomolyodott és felsóhajtott.

- Bizony, sokat kell tanulnotok. Különösen neked - bökött állával a savanyú képű gyéresi pap felé. - Isten tudja csak, hány esztendeig kell inaskodnod, míg mesterré válhatsz...

- Én már kijártam az iskolát - veresedett neki újra a vékony pap -, hálásan köszönöm, hogy kiszabadított a románok kezéből, de ez még nem ok arra, hogy maga mellett maradjak inasnak!

Az öreg megcsóválta a fejét.

- Aztán mit kezdenél? Visszatérsz Gyéresre, hogy nyakon fogjanak újra? Átszöksz a határon? Odaát se lesz jobb...

- Mit tudom én, mihez kezdek - nyögte ki Nagy János a szót -, átkozott világba születtem, az biztos. Még jó, hogy se feleségem, se gyermekem nincsen. Szüleim se élnek többé. Tehetek, amit akarok. De erdei kuruzsló miként lehetnék? Ahhoz születni kell...

- Hát ez egyszer igazat mondottál - hagyta rá az öreg.

- Pál apostol így szól erről a leveleiben, hogy újra kell születni hozzá. Van, akinek sikerül s van, akinek nem. S te, Gergely fiam?

A magos, csontos, dagadt ábrázatú ferences néhány pillanatig szembenézett az öreggel. Tekintetük egybekapcsolódott.

- Isten szolgálatára és a jó cselekvésre én mindig készen vagyok - felelte keményen -, ahogy az Úr elrendeli!

Az öreg bólintott.

- Egyenes beszéd. Az Úr mindenkit egyformán szeret, de céljának szolgálatára nem fogdos senkit se kötéllel, se hálóval. Minden ember maga kell eldöntse, hogy él-e vagy nem az Úr által rendelt alkalommal. Na most én megpihenek kissé - tette hozzá -, s te, Ferkó nézz tüzet után, mert

alighanem meghidegedik estére. Ti ketten - fordult a papok felé - tegyetek, ahogy akartok...

Azzal hátat fordított nekik s bement a konyhába. Ferk nyakába akasztotta a fa-húzó kötelet, vállára lendítette a hosszú nyelv baltát s odaszólt a másik kettőhöz.

- Jönnek-e vagy maradnak?

- Én gondolkodni akarok - morogta a gyéresi s leült a kialudt tűz mellé, a rönkre.

- Megyek én szívesen - ajánlkozott Gergely -, van-e még egy kötél odabent? Meg egy balta?

- Balta az nincs, de kötél akad - csillant föl Ferk szeme -, elég az is, sze szárazat keresünk.

Bésirült a konyhába s jött is ki mindjárt egy hosszú kötéllel.

- Itt van, né - mondta -, vegye a nyakába. Maga ejtszen vonszolt már tűzre való, hogy kötelet kért?

- Gyermekkoromban, én láttam el anyám konyháját fenyővel is, bükkal is - felelte a ferences s elmosolyodott az emlékezéstől.

- Fenyő, az bizony nincsen erre s bükk is kevés - világosította föl Ferk jó szívvel -, de gyertyánfa is jó, meg a tölgy. Mogyoró se rossz. Gyors tüze van. Már mentek is. Elöl a legényke, megette a pap. Nagy János ült a fa tönkön elbúsultan, magába roskadva. Mikor a tisztás már elmaradt megettük, a meredek oldal bokrai között, Ferk megállt az úton, s elgondolkodva hátrafordult.

- Szök a lelke szegénynek - bökött állával a kaliba felé, ahol a gyéresít hagyták -, nem fér beléje több az Uristennek, mint amit tanult, mindig csak azt fújja. Szeme is csak azt látja meg, ami az arcát körülveszi!

Magosan járt még a nap, amikor visszaérkeztek a konyhá körüli tisztásra.

A tisztás elhagyatottnak látszott. Odavonszolták a fát a kialudt tűz elé, kioldották a kötelet s Ferk aprítani is kezdte a tűzre való s még mindég nem mozdult senki, sehol.

- Alighanem odébb állt a tiszteletes úr - jelentette ki Ferk. Gergely a konyhá felé bökött.

- Hátha együtt mentek el valamerre? Ferk belesett a félig nyitott ajtón.

- Apó itt van - jelentette. - Egymagában. Alighanem a baltám ébreszté föl. Kint lesz hamarosan. Ideje, hogy tüzet tegyünk s elkészítsük a vacsorát, mert megehült bizonyára...

Már ropogott a tűz, mire az öreg megjelent az ajtóban. Körülnézett. - Ketten vagytok csak? - tette föl a kérdést.

- Úgy tűnik - felelte Ferk s bement a konyhába a vacsorára valóért. Néhány perc múlva sistergett a tepsiben a gombapaprikás. Jó szaga megtöltötte a tisztást. Hozzá se kezdtek még s az esti szürkületből kilépett egy emberi alak. Lassan közeledett, lehajtott fejjel. A gyéresi pap volt. Nagy János.

- Ott a bádogtányér s ott a kanál is - bökött állával az asztalnak kinevezett tönk felé az öreg -, vegyél magadnak a tepsiből, amennyi jólesik, János fiam, van benne benne. Szegjél a kenyérből is, van abból is elég...

Aztán csak ültek ott négyen a tűz körül s ettek. Jó ideig senki se szólt. Az éjszaka bontogatta már fátylait a tisztás fölé s az ég mély bársonyán fölragyogtak a csillagok.

- Hát... itt vagyok - mondta ki a szót végül is a gyéresi pap, amikor befejezte a vacsorát s fölkel a tönkről -, s ha ide adják az edényt, leviszem a forráshoz s elmosogatom. Hadd tegyek én is valamit.

- Szót váltottam az Úrral - tette hozzá egy fanyar mosollyal és a tűz megvilágította az arcát -, s mert hogy amúgy sincs hova menjek, hát maradok, ha megtrének...

- Áldott legyen az Úr - felelte dörmögő hangon az öreg s odanyújtotta a bádogtányért meg a kanalat -, s máától kezdve a te gondod az edény, János fiam, ha te is úgy akarod... Most pedig tegyük el magunkat holnapra - tette hozzá -, nagy út áll előttünk. Holnap estére Kudu fölött leszünk s azután való éjszakán már a Cibles lábánál. Idejében kell útra keljünk s vigyázattal. Bár velünk az Úr, de keresni a bajt nem szükséges. Kocsodi Márton említette volt, hogy csendrökök járnak az erdei utakat. Alighanem híre kelt, hogy megszőktetek, s papokra vadásznak.

Még csak szürkülni se kezdett az éjszaka s lábra keltette őket az öreg. Kis mécses lángjánál szedték össze, ami kellett: ennivalót, pokrócot, bográcsot, ezt-azt. Négy teret kötöttek bele, s alighogy faltak egy kis kenyeret s ittak a korsóból. Ferkó kihordott mindent a kunyhóból, aminek maradnia kellett. Viaszkosvászonba göngyölt mindent s odaszólt a papokhoz:

- Jöjjenek csak velem. Ezt tudniok kell.

Fölvezette őket a kis forrás feletti meredek hegyoldalba. Csillagok vékonyka fényénél hatoltak át a sűrű bozóton s egy kis idő múltával Ferkó megállt ott elől. Borzas cserbokor tövéből lapos homok meredt el az agyagos hegyoldalból.

Alatta üreg s vágott cserje az üregben. Ferkó begyömöszölte a viaszosvászonba göngyölt holmit az üregbe, a cserje fölé, jó hátra s a bokorból elhengerített egy nagy kerek követ s elzárta vele a gödör száját.

- Itt szárazon marad minden - mondta -, míg csak erre nem járunk megint. Ejszen tavasz lesz addigra.

Visszatértek a tisztásra. Hideg volt a levegő, csípős. Fagy sercegett a fűvön. Sötét volt még, de már sápadni kezdtek a didergő csillagok, s kelet felé egy vékony fehér sáv meghirdette az erdőnek a hajnaljöttét. Egyenként hátukra vették az összekötözött pokrócokat, s ami bennük volt és indultak. Ferkó ment elől, baltával a kezében. Mögötte az öreg, rovásos botjával, s hátul a két pap. Szó nem esett. Lábuk alatt zörrent az avar, reccsent a fagyott föld. Ködben keltek át a völgy országútján Füzes és Szentivány között, s mire kinyílt a reggel, már a mohalyi erdő szélén voltak. Estére érték el Kudut, s egy

elhagyott szőlő kert szalmával fődött vigyázó kunyhójában töltötték az éjszakát. Kora reggel fölpakolództak megint s dombról dombra, erdőre haladva értek el Bethlen alá. Kora délután volt. Tiszta, hűvös, szél végi délután, ezüst pókhálókka a mezőkön, bágyadt fény nappal a világoskék égen, keringő ölyvekkel a tölgyerdők felett. Alattuk volt a nagy völgy, a Szamos völgye. Az országút szalagján teherkocsik dübörögtek, a csillogó vasúti síneken pöfögő mozdonyok vontatták a vasúti kocsik hosszú sorait. Ott kellett átkeljenek a vasúti hídon. Veszedelemes hely volt. Valami mindég mozgott odalent. Vagy az országúton, vagy a vasúti síneken, vagy a sínek mentén vezet ősvényen.

- Éjszaka mehetünk csak tovább - mondta az öreg -, még mielőtt fülj a hold. Pihenjünk hát előbb, s azután hasznoskodjunk.

Volt ott egy gödör az erdő oldalában, amit Tatárgödörnek nevezett a nép, mert ott bújt meg, aki tudott tatár, s török elöl, a régi időkben. Sziklák szegélyezték a gödröt, s a sziklák alatt öblös üregeket vájt ki ittott a hólé, meg az idő. Egy ilyen üregben telepedtek meg. Kis pihenés meg falatozás után, Ferkó fölkapaszkodott baltájával a gerincre, s hamarosan hallani lehetett a döngetését: bong... bong... bong, háromszor. Aztán szünet. Újra három baltadöngetés, újra szünet. Megint csak három.

- Ti ketten menjetek odébb - mondta egy idő múlva az öreg a papoknak -, elheverhettek ott oldalt a bozótban, hogy ne lásson senki. Minket ismernek a népek, de jobb, ha nem látnak benneteket. Rossz hír gyorsan jár, s nem lenne célszerű kísértésbe hozni a gyöngéket. Alighanem díjat tettek a fejetekre a románok, szokásuk szerint.

Lement már a nap, mire az utolsó bajjal gyötört lélek is elpanaszolta a maga gondját, s megkönnyebbülten indulhatott vissza a völgyi falvak valamelyikébe, s a bozótban bujkálók előjöhettek. Faltak valamit a sok hálás szív ember ott hagyott ajándékából, s mire végeztek ezzel is, besötétedett. Magukra vették újra a teret, s nagy vigyázva aláereszkedtek a folyó völgyébe. A csillagok világánál elérték a nagy, fekete vasúti hidat. Sötét volt és néma a völgy.

- Vigyázzon, ki hova teszi a lábát - óvta az öreg a két újoncot -, ti még nem szoktatok hozzá a szabad élethez rab hazában. A gerendák között nincsen deszka.

Locsogott alattuk a folyó, s meg-megszikráztak benne a csillagok. Már a híd közepén voltak, amikor megzendültek mellettük a sínek.

- Vonat jön - mondta az öreg -, igyekezzünk, de ügyelve...

Odatúl a folyóparti fák között húzódtak meg, míg a vonat tovarobogott felettük. Vizes réten lábaltak át az ország útja felé. Ott újra meg kellett lapuljanak. Döcögő teherkocsi lámpái pásztázták a mezőt.

- Na most... keresztül az úton, gyorsan - suttozta az öreg. Átvergődtek az árkon, nekiszaladtak a töltésnek, keresztül az úton, át az árkon, s mire a következő gépkocsi lámpái feltűntek a kanyarnál, már a túlsó hegyoldal

bokrosában álltak meg szusszanni. Ahogy ott pihengettek, egy idő múlva csak felfakadt János papból a szó.

- Minek nevezi maga ezt szabad életnek? Bujkálni, mint a gonosztév , bokorról bokorra?

- Mert szabadon élünk, akárcsak a farkas meg a medve - felelte az öreg, szinte vidáman -, nem kötöz se pányva, se törvény, se parancs, se kereset... csak az Úr parancsát hallgatjuk, s az törvényét éljük.

- Mint a farkas meg a medve, he? - dűnnyögte rosszkedv en a gyéresi pap. - Puskacs és csapda les azokra is...

- Ez a szabadság ára ebben a világban, János fiam. F képpen, ha magyarnak születél. De lépünk csak tovább, nagy utunk van még reggelig, s lámcsak j már a hold is...! Mire fölérünk az erdő szélébe, már könnyebb lesz meglelni az ösvényt.

Hát nagy út volt, az igaz. De pirkadásra már ott voltak Telcs és Lapos között, a Ciblesr l lefutó gerinc alsó szakaszán. Sziklaüregben rakodtak le, tüzet is gyújtottak ott hamar. Ferk úgy sürgött-forgott, mint aki nem is a hegyeket járta, de jót aludt az éjjel, míg a két pap csak elnyúlt a barlang bűtűjében, sajgó lábukat dörzsölgetve. Hideg voltam. Dér ülte a gyepet, s vékony szél sikálta világoskékre az eget.

A papok kigöngyöltették a pokrócaikat, s betakaróztak. Fél perc múlva már aludtak is. Nem is várták meg a reggelit, pedig tojásos szalonnát készített Ferk , vereshagymával. Kelteni akarta ket, de nem hagyta az öreg.

- Hadd pihenjenek, újak még ebben a mi világunkban, gyerek, s nincsenek hozzászokva a járáshoz. Különösen ez a sovány. De megvan bennök a jóérzés gyökere - tette hozzá -, id vel s gondozással istentudókká növekedhetnek...

A növekedéshez hozzá is kellett kezdjenek hamar, mert alig emelkedett a nap kétujjnyira odatúl a radnai hegyek fölé, lövés dördült alattuk a hegyoldalban. Nem is egy, de három, egymás után. Ferk kiugrott a sziklaperemre hallgatódzni. Jött is vissza hamar.

- Ejszen vaddisznóra, meg medvére vadásznak a rományok urai - jelentette-, hajtják az erd t alattunk, széltiben. Legalább száz hajtót terelhetek ki Láposról a csend rök, uraik multságára. Jó lesz, ha föllépünk a Dürg csúcsa mögé, miel tt utunkat vágják!

Lábra is keltették a két papot nyomban. Mikor megtudták, hogy mir l van szó, Gergely még el is nevette magát.

- Nocsak, medvéhez meg farkashoz hasonlított bennünket, ugye? Lám, megtréfált az Úristen: azokká is váltunk!

De a gyéresi pap nem értette a tréfát.

- Sajgó lábakkal tovább menni? - morgolódott. - Úgy elgyöngülünk, hogy csak összeroskadunk valahol, mint a l tt medve...!

- Az Úr nem medvének, hanem a saját fiának teremtett - emlékeztette az öreg -, s a fiú nem lehet gyöngébb az atyánál! Tartsd észben, s visszatér beléd az erőtűstént.

Újra lövések dördültek odalent, s hallani lehetett a hajtók kiabálását is. - Niteláj porku! Nihol a disznó, ni!

- Apó - vélte a gyerek -, a hajtók vezet je, az a román vad r, akivel már bajunk volt egyszer, alighanem ezen a mi gerincünkön jövőget fölfele, s a lövések iránya szerint, a vadászokat bizonyára a Kecskés mentén állították föl, akárcsak a múlt évben, a fölőse felettünk lapul valahol a gerinc mentén! Harapófogóban vagyunk, nincs mire várni! Ha leszaladunk gyorsan a Kis Rákosba, onnan föl a gerincre s túl alá megint a Fekete Gödörbe, megment dtünk t lük...!

Még ki se hlt szájában a szó, s lövés dördült újra. Alig néhány száz lépéssel odébb, a gerincen. Alattuk a bükkösben nagy csörtetéssel menekült valami vadállat.

Minden további beszéd nélkül összekapták holmijukat, s már iramodtak is át a sziklákon a túlsó oldalra, ott pedig alá, a fenyves s r jébe.

- Ne csörtessünk, mint valami vadkan - figyelmeztette papjait az öreg -, ügyelve siessünk, mert valaki odaföntr l belénk l még...

Fél órába ha telt, s már lent voltak a Kis Rákos zúgó vize mellett. Ott ittak egy jót, s már kapaszkodtak is föl a másik oldalon. Vadcsapásokat követtek a s r fiatalosban, mindég csak fölfele, egyik csapásról a másikba váltva át, hogy minél elbb feljussanak az élre. Még oda se értek, s már hallották maguk alatt a vad r kürtjét, s rá nyomban a hajtók kiabálását odaát a szemközti oldalon, ahonnan jöttek volt.

- Idejében menekedtünk - motyogta János pap, egy fatörzsnek d lve, kiveresedett arccal. Izzadt a ter alatt, pedig h vös volt a leveg .

- Nem állhatunk itt meg - szólt hátra Ferk -, még egy gerincen át kell jussunk ahhoz, hogy jól érezhessük magunkat.

Nem mondta meg, hogy miért, de rájöttek hamar. Egyszerre csak lövés dördült el fölöttük is. Egyetlen lövés. Nem ott, ahol a vadászat folyt, hanem egy gerinccel idébb. Felettük éppen. Ferk ott elöl megállt.

- A keser segít - mondta, keze fejével törölve meg izzadt homlokát a feje búbjára tolt kalap alatt-, ezek a magyarláposi vadorzók újra csak bolondját járatják a románok törvényének! Azok végzik a hajtást odatúl, s k ejtik a vadat ideát. Ismerik ám a vad járását, jobban, mint azok...!

- Magyarok? - kérdezte Gergely. - A legjobbjából - felelte az öreg. - Hát akkor nincs baj!

- Nincs, csak egy - vágta vissza a szót a gyerek. - Nem kedvelik ám, ha meglátják ket.

- Nocsak - szólt rájuk az öreg türelmetlenül -, ne veszítsük a szót, llanem igyekezzünk. Odafönt majd, mielőtt kimennénk az élre, hírt adunk, hogy tudják, kik vagyunk.

Mentek, kapaszkodtak a kanyargós, sziklás vadcsapásokon fölfelé. A fenyves kőmegritkultak rendre, a hegy viszont mind meredekebb lett. Szedres, málnás bozótokon, kőgörgötegeken keresztül közelítették meg a gerincet. Mikor egy kis forrás gödréből föltekintve meglátták a gerinc magasodó bükkfáit, ahogy ágaik hegyén az égboltot tartották, az öreg megállt. Ledobta válláról a teret, s odaszólt Ferkónek.

- Itt pihenünk egyet, Ferkó fiam. Látod azt az odvas, vén fát odébb? Fogd a baltádat, s kongasd meg, ahogy szoktuk.

Megmentették mind a teret, s elhevertek a forrás menti gyepen. A nap magosan állt, mintha át is hajolt volna már a délutánba. Néma volt a hegy. Hajtók lármája se hallatszott többé.

Ferkó átdolgozta magát a szedresen a száraz fáig, s meglendült kezében a hosszú nyelű balta. Bong... bong... bong... Aztán újra: bong... bong... Harmadszor is.

A mély, kongó hang átívelt a patakok völgyei fölött, itt-ott visszaverődött egy szikláról, s végül is elnyelte valahol távol a csönd. Hang se hallatszott sehol. A hajtás véget érhetett - vélte Ferkó -, hajtók és vadászok ették s itták a délirevalót, tova fentebb a Kis Rákos Fejében. Időbe telik, mire átjönnek ebbe az oldalba. Több hajtás aztán nem lesz ma - mondta szakértelemmel -, addigra már besötétedik, s az éjszakát alighanem fent töltik a szénapajtnál, mint a múltban is...

Hevertek ott egy keveset, ittak a friss vízből, faltak egy harapás kenyeret, s lábukra keltek megint. Mire fölértek a gerincre, a nap már hajolni kezdett nyugatnak. Ferkóval az élen óvatosan léptek ki a gerinc hosszában vezető széles csapásra, amit hosszú esztendő során tapostak ki a csordák, meg a nyájak, tavasszal föl, ősszel alá. Hiába lestek minden irányba, embernek, állatnak színe se volt. Átkeltek a csapáson, s már indultak is lefele a túloldali lejött bükkösébe, amikor az öreg ott hátul egy pillanatra megállt, és lenézett balra, a fák közé.

- Mi van? - riadt meg Ferkó ott elöl.

- Semmi - nyugtatta meg az öreg, s mentek tovább. Nyugvóban volt már a nap, s a fák árnyéka megnyúlt hosszúra, amikor elérték végre a Fekete Gödröt, ahol a szénéget kőkihajtó kemencéi árasztották régi füstök keserű szagát. Az utolsó szekérrel való faszén is meglelte már a maga útját le a völgyek malmaihoz, s a széles, bükkös gödör üresen és lakatlanul várt a tél havára, hogy eltakarja a nyár nyomait. Valami hat magányos kunyhó szomorkodott szétszórva a gödörben, szénéget embereken nyári szállása. A legfelső bbnél, amelyiket már fiatal sarjerdő kezdte elnyelni, Ferkó megállt.

- Itthon vagyunk - mondta egy meglelégedett vigyorral az arcán, és ledobta hátáról a teret.

A kunyhó eresze alatt aprózott tiszta zifa volt magosba rakva, szép ügyesen. Odabent hosszú kéményes vaskemence, szénából készült fekhely, polcok a falak mentén, edénnyel rakva.

- Ott föntebb a kis tisztáson szénaboglyát lelnek - oktatta Ferkó a papokat -, abból olyan ágyat vethetnek magiknak, amilyen manapság még a grófoknak sincsen!

- Nincs hát - kapta föl Gergely a szót -, mert akit életben hagytak közülük, azt pincegödrök mocskában rúgnak az új urak.

Alig helyezkedtek el a kunyhóban, s már besötétedett odakint. Ferkó tüzet tett a kemencébe, pityókát kapart el a kunyhó sarkából, levitte a vízhez, megmosta, s már jött is vissza vele, amikor megpillantott egy emberi alakot kilépni a fák sötétje alól.

- Én vagyok csak, Ferkó, Fazakas Márton - mondta az ember -, meghallám a baltád szavát, s hoztam valamit néktek... Fenyőbojtokba göngyölt valamit vett el a ködmöne alól.

- Vadtehén combja. Jól fog esni négyeteknek.

- Ki mondotta, hogy négyen vagyunk? - figyelt föl Ferkó. - A balta foka hallgatott erről!

- Megálmodtam az éccaka - vigyorgott rá az ember a sötétben -, fogd na, s mondd meg a szent embernek, hogy tiszteltetem...

- Hát gyűjjön már be egy szóra! - unszolta Ferkó. De az ember megrázta a fejét.

- Nem tehetem. Dologban vagyok. S már ment is.

Ferkó felvitte a kunyhóba a szarvastehén combját, meg a mosott pityókát, s odaszólt az öreghez, ki a padkán pihent, szemben a tűzzel. - Találja ki, mit hozok!

- Vad húsát - felelte az öreg anélkül, hogy fölneézett volna -, valamelyik láposi nyomta a kezébe.

- Honnan tudja?

- Megéreztem, amikor átkeltünk a nagy csapáson odafönt. Talán meg is pillantottam egy kalap szegélyét a sziklakéreg megett...

- Fazakas Márton volt. - Gondoltam...

Idestova két hete lakoztak már a Fekete Gödörben és nem történt semmi. Emberek, asszonyok jöttek föl olykor a falvakból, ezzel meg azzal gyógyítani való gyermekeket is hoztak néha, s az idő kitartott. Napközben ragyogott a nap, éjszakánként sziporkáztak a csillagok, s a forrás szélén jég bódzódott reggelente. Aztán egy délután zúgni kezdett felettük a Cibles hármass csúcsa. Különös zúgás volt. Az öreg fölneézett, megszagolta a szelet és azt mondta:

- Itt a tél...

Úgy is volt. Előbb csak szél zúgatta a fenyveseket odafönt. Aztán megfellegetted az ég, és esni kezdett az eső. Esett, esett három napig. A harmadik nap estéjén hideg szél támadt, s hóvá változott tőle az eső. Reggelre megfehéredett a világ...

- Na most mi lesz? - kérdezte Nagy János, a volt gyéresi pap. - Tél.

- S velünk?

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

Az öreg megnézte jól.

- Tanultál-é valamit, mióta itt vagy? A pap megvonta a vállát.

- Nem tudom, mit feleljek erre. Megtanultam fát döntenit, fát aprítani... tüzet szítani...

- Ha csak ennyit tanultál, akkor bizony sokat kell még tanulnod, János. Ez lesz veled.

- Itt? - rettent meg Nagy János a gondolattól. - Mehetsz máshova is.

- Hova?

- T lemm hiába kérdezed - vont a vállát az öreg -, fordulj Istenhez. tudtadra adja, ha figyelsz.

Gergely, aki mindaddig szótlanul gubbasztott a kemence megett padon, mély lélegzetet vett és megszólalt.

- Megtanulhatjuk a szénégetés mesterségét. Az öreg odafordult és megnézte jól.

- Kedvemre vagy, Gergely. Kedvemre voltál, mióta megösmertelek. Te nem panaszkodsz. Nyitott szemmel nézed a világot. Hát igen, megtanulhatod a szénégetést. Megtanulhatod a kerékgyártást is. Szerszámkészítést. Sok mindent, ami szükséges ahhoz, hogy életet kaparjon magának az ember. Lehetsz fazekas is. Téglaréget . Ezermester, ki kóberes szekérral járja az országutakat és falusi népek edényeit foltozza, késeit, baltáit élezi, tet t javít, kerítést fon, s rendbe tud hozni mindent, ami elromlott. Becsületes munka mindez és rendes id kben, rendes világban életet biztosít annak, aki nem restelli a munkát. Csak egy a baj, Gergely fiam! Nem élünk se rendes világban, se rendes id kben. Rendetlen világban és megbokrosodott id kben élünk. S bárhova mégy is, bármibe kezdesz is, ha szemet fuvarozol le a malmoknak, vagy szerszámot, edény javítasz: ott kell legyen a zsebedben télen-nyáron, nappal és éjszaka egy kis, pecsétes papiros, ami azt mondja, hogy azok, akik uralkodnak fölötted, tudják, hogy ki vagy, mi vagy, s engedélyt adtak neked, nevedre szóló engedélyt, hogy végezd, amit végzel. Ha nincs ilyen pecsétes írás a zsebedben, az els csend r rsnél tovább aligha jutsz. Ez a baj, Gergely fiam.

Csönd nehezedett a kunyhóra.

- S magának van pecsétes írása? - kérdezte Nagy János gúnyosan, szinte ellenségesen.

Az öreg megrázta a fejét békésen.

- Akik a jövendő t dolgozzák, azoknak nem ad pecsétes írást a világ. De ez is eljöhét egyszer. Megadja azt is az Úr, mihelyt eljutunk oda, hogy nem csak egynéhányan, de jó sokan, kik magyarok vagyunk, kiérdemeljük azt, hogy ne csak múltunk, de jövendő nk is legyen. A jövendő t pedig, Gergely és János, azt meg kell szolgálni. Nem terem magától, mint mezn a virág. El ször is tudni kell az igazat. Aztán meg gyakorolni kell az igazat, mert az Úr csak azon segít, aki az útját járja, aki az erejének irányába halad. Akárcsak a vitorlás csolnak, olyan az ember is. Szél mentébe fordul, siklik el re. Szél

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

ellen fölborul, s elsüllyed. Az emberi lélek vitorláját az Úr ereje duzzasztja er vel. De mint minden egyébnek, ennek is tudni kell a titkát.

- Ezért vagytok itt, ti ketten. Ezért választott ki benneteket az Úr. Azt hiszitek, hogy az Úr akarata nélkül ki tudtalak volna menteni a románok kezéb l? He! Ki vagyok én? Vénember. Isten nélkül senki se vagyok. De Istennel, Isten oldalán? Világot hódíthatok, ha úgy rendel. Az rendelése pedig az - emelte föl a hangját, hogy megtelt vele a kunyhó -, hogy emberelje meg magát végre a magyar! Térjen vissza Urához, ki ide hozta az ígéretek földjére, hazát adott neki, szépséges országot, hatalmat és dics séget, népek élére emelte, népek és nemzetek védelmez jévé tette, pajzsán tartotta, magosan mindaddig, míg önzés és kapzsi hiúság egymás ellen nem fordított magyart a magyarral és idegen tanácsadók sima nyelvére hallgatva meg nem szegték az Úr törvényét, mely kimondja: szeresd a te magyar testvéredet, mint önmagadat, s fegyvert ellene ne emelj, rosszat ellene ne cselekedj, se tettben, se szóban. Aki e törvény ellen vét, annak nyelve kivágassék, karja megbénuljon s utak árka legyen szálláshelye, mondá az Úr. De aki megtartja törvényeimet, annak szeret édesatyja vagyok, az meghallja lelkében az én szavamat s minden tettével gondolataimat végzi. Annak hatalmat adok a világ felett, amit az számára teremtettem volt... Na. Ez az Úr törvénye - fejezte be az öreg -, s akinek esze van, él vele...

- S hol van mindez megírva? - kérdezte Nagy János, gunyoros mosollyal felhúzott szemöldökkel. - Mert a Szentírásban nem leltem nyomát!

- Pedig abban van a gyökere - mordult rá az öregember -, nem a zsidókéban hát, hanem abban, amit Jézus Krisztus tanítványai tettek írásba, emlékezet után. Meg amit az Úr táltosai róttak föl régi id kben a törvényoszlopokra... egyszer talán még meglássátok azt is - tette hozzá mogorván -, de most nem err l van szó. Rajtatok múlik, hogy velem maradtok-é és beálltok-é az Úr maroknyi táborába magyarok kovászának, melyb l egy csipetnyi elég, hogy Isten kenyerével töltsse meg a tekn t, avagy magatok útját kívánjátok járni emberi gyöngeségetek szerint, s magyar jövend dologában haszontalanul? Ez most a kérdés!

Keményen döngtek a kunyhó csöndjében a szavak, s utánok csönd lett, mély, hideg csönd. Az öreg lassú léptekkel az ajtóhoz ment és kitérta szélesre. Csíp s téli leveg söpört végig a kunyhón. Odakint akkor kelt a nap a bükkök megett. Fényét l szikrázni kezdett a hó. A szikrázás közepén látni lehetett Ferk t odalent, ahogy derékig vetk zve mosta magát a forrás csillogó vizében.

- Látjátok azt a gyereket? - szólalt meg halkan az öreg ott a nyitott ajtóban. - Elj az id , amikor apostola és vezére lesz Erdély magyarjainak, és a többi hozzája hasonló, s az Úr tudásával hazát teremtenek itt újra, magyarok hazáját.

A két pap ott görbedt még mindég a kemence melletti padon. Nem néztek ki a sziporkázó télbe, csak a döngölt agyagot bámulták a lábuk el tt. Aztán egy

hirtelen mozdulattal Gergely, a ferences, felszökött a padról. Három hosszú lépéssel odalépett az öreg mellé a nyitott ajtóba, és nagy, csontos markát feléje nyújtva der sen mondta:

- Egy életem, egy halálom, azt is a kezedbe ajánlom, Öregapám, akárcsak a legkisebbik disznópásztorgyerek a régi mesékben. Itt a kezem, nem disznóláb! Isten szolgálja lennék amúgy is - tette hozzá egy különös, félig nevet , félig könnyez mosollyal -, s magyar Istent szolgálni, ha van ilyen, szívem szerint való!

- Csak egy Isten van, Gergely- mordult rá az öreg -, hozzánk magyarul szól, másokhoz más nyelven. Csakhogy mások nem értik a szavát, saját nyelvükön sem, mert nincs, ki megtanítsa nekik a szavak értelmét. S ha lenne is, alighanem börtönbe vetnék, s máglyán égetnék meg az olyat. De mi, magyarok már jó másfél ezer esztendővel ezelőtől az Ur nemzete voltunk, s ideje nagyon, hogy azzá váljunk megint. Gergely - mondta és szakállába mosolyogva megragadta a feléje nyújtott kezét -, Isten hozott közénk. Most már igazán, Isten hozott!

Néhány pillanatig keményen markolták egymás kezét, s szemük egymásba kapcsolódott.

- Köszönöm, Öregapám - mondta halkán Gergely -, zeng a szívem, mint ahogy nem zengett már régen...

Elengedték egymás kezét. Hátuk mögött mozdult valami. A gyéresi pap fölkelte a padról, görbedt háttal és savanyú ábrázattal odajött hozzájuk, aztán mély lélegzetet vett.

- Magyar lennék én is - mondta kissé rekedten -, kioktattak Isten dolgában is. A baj az, hogy magyar voltom csak bajt és keserűséget hozott reám mind ez ideig, s tán ez az oka annak, hogy Istenben sem hiszek úgy, ahogyan kellene. Micsoda Isten az, mondtam magamban többször, aki eltörli mindazt, ami ezen a világon történik. Amit anyámmal, apámmal elkövettek. Amit én kellett elcsinálnom csak azért, mert magyar voltam. Azt a sok igazságtalanságot, kegyetlenséget..., a gonoszak győzelmét a jók és szelídek felett... Micsoda Isten az ilyen...?

- Ember vétkéért ne hibáztasd Istent - vágott a szavába dorgáló hangon az öreg -, magyarok vétkéért se hibáztasd Istent. Ami pedig a rományokat illeti, ne irigyeld őket. Megsz szenvedik mindazt, amit ma elkövetnek. Hétszeresen szenvedik meg, unokáikban, dédunokáikban, mint ahogy mi, magyarok szenvedünk meg most eldeink bűne miatt. Ne irigyeljétek azokat, kik gyölkölnek benneteket, akik kínszerekkel gyötörnek és halálba üldöznek: minden tettüket ellenökbe fordítja az Ur és minden kínszert ezerszeresen fizet vissza. De megszabadítani csak akkor fog benneteket, amikor visszatértek az Ur törvényéhez s egymás szeretetében, egymás támogatásában nemzetté váltok újra. Lélekben tiszta, jellemben erős, szeretetben tántoríthatatlan, s az Úr törvényének tudásában bölcs és engedelmes nemzetté, kikben önmagára ismerhet újra a Teremtő Atya. A

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

szereket ereje mindenekre képes, de a szeretet hiánya képtelenné teszi a legjobb szándékot is. Te pedig, János fiam, eredj ki az erdőbe. Járd meg magadat a hóban. Vizsgáld meg lelkedet, s ha úgy érzed, hogy nem lesz békeségre köztünk, vissza se térj. Eredj, amerre jónak látod. Akassz most mindjárt tarisznyát a nyakadba, tömd meg, amivel jól esik, hogy éhen ne vessz, csergét is göngyölhetsz magadnak, hogy legyen mi melegen tartson s a jó Isten kegyelme legyen teveled. Ha pedig úgy látnád jónak, hogy visszatérj, s megismerd az Urat, mi szeretettel várunk. Na. A többi a te dolgod...!

Nagy János kivörösödve s döböntően állt ott egy pillanatig az ajtó küszöbén, aztán rántott egyet a vállán és lehajtott fejjel, zsebre dugott kezekkel kilépett a hóba s nekiindult a behavazott erdőnek. Az öreg hosszasan nézett utána.

- Nagy benne a keserűség - sóhajtott -, kérget rakott a lelkére, súlyosat...

- Semmit se vitt magával, még ennivalót se - mondta Gergely -, abban a vékony városi öltözetben megfagy a szerencsétlen, mielőtt emberre bukkan...

- Visszaj - morogta az öreg, s a távozó után nézett, kit akkor nyelt el a behavazott bükkös -, ne vedd kicsibe ezt a gyéresít. Nehéz természete van, az igaz, de nehéz fából készül a jó baltanyél is, ha sikerül simára faragni. ..

Igazsága is volt. Még delelőre se ért a nap odafönt a gyöngyszínű téli égbolton és ott jött már Nagy János lefelé, kipirult ábrázattal, izzadva vonszolva maga megett egy hosszú, nehéz, ágas-bogas bükkfaágot, amit a szélvihar törhetett le valahol még a nyáron.

- Itt van, ni - mondta nagyot szusszanva, amikor odaért vele a kunyhó elé -, ha baltát ad valaki a kezembe, föl is aprítom azt a jóféle t zrevalót most mindjárt!

Gergely és Ferkó odavoltak még a szánkóval hasogatott fáért, s csak az öreg volt egyedül a kunyhóban. Kijött, megnézte a fát; megnézte az embert s csak ennyit mondott:

- Lesz baltát magadnak ott hátul a színben, János fiam. Jó, hogy hazataláltál. Dicsértessék az Úr.

Mikor kis idő múlva Gergely és Ferkó megtértek a hasított bükkal megrakott szánkóval, János pap javában aprította a t zrevalót, mintha reggel óta egyebet se tett volna.

December elejére megint a hó. Hasig süppedtek belé a szarvasok meg az őzek s holdfényes csikorgó éjszakákon farkasok ritkították a gyöngéjét. A nagy hó miatt két hét is eltelt anélkül, hogy bárki is feljött volna odalentről. Kurtultak gyorsan a napok s nyúltak az éjszakák. Nappal fát gyűjtöttek, t zrevalót aprítottak, s hosszú, füstös estéken az Úr törvényeiről beszélt az öreg, meg a hatalomról, amit az embernek adott mindenekfölött, legyen az hóvihar, vadállat, sziklakövek vagy emberi gyöngeség. Egy szép, ragyogó napon aztán, úgy délidben, ember jelent meg alul, a behavazott völgykatlan aljában, ahol a kemencékhez vezető szekérutat rejtette a hófúvás.

Az öreg a tornác padkájáról nézte a közeledő t. Gergely és János fát aprítottak s Ferk hozta be ölenként az eresz alá.

- Andrásnak nézem - szólalt meg az öreg a padon. Ferk megfordult s lefelé nézett is, ahol az érkező ember törte a havat.

- Ez biza András - mondta -, jó messzire eljött. - Nagy hírrel kell jöjjön.

- Csak baj híre ne legyen...

- Mit beszélsz - mordult rá a vénember -, tudod jól, hogy az Úristen világában nincsen rossz, csak jó. Így baj se lehet! Ha nem tudnád még, ideje, hogy megtudd: akiknek az Úristen viseli gondját, azoknak minden javukra válik.

Szép szál ember volt, aki jött fölfelé a hóban. Bárányb r kucsmás, sz ttesbe öltözött derék szál ember. Negyven év körüli, bajszos, éles ábrázatú magyar.

- Adjon az Úristen! - köszönt reájok, amikor odaért. - Isten hozott, András.

Az ember följött a kunyhóhoz s megállt.

- Jól megn tt a hótól a hegy - vallotta be, s levéve fejér l a kucsmát, megtörölte ködmöne ujjával izzadt homlokát.

- Gyere már, ülj le - hívta bé az öreg a tornácra -, megfáradhattál, Beresztelkét l idáig.

András fellépett a tornácra, leverte posztós csizmájáról a havat, s leült az öreg mellé, a padra.

- Üzenetet hoztam - mondta fojtott hangon, s aggodalmas pillantásokat vetett a t zifával sürgöl d kre -, olyat, ami nem tartozik másra... - Beszélhetsz ezek el tt - bólintott az öreg.

András mély lélegzetet vett elébb.

- Azt üzeni Apó az Istenszékir l, hogy siessen kelmed Kolozsvárra. Sok jó magyart gy jtöttek be a Fellegvár pincéjébe. Felét kivégzik, ha nem ér oda idejében. Apó Vásárhelyt végzi a mentést, Esvány meg Csíkszeredán. Nagyváradon Bakó Káruj, Brassóban meg kelmed tanítványa, L rinc... Sok a menteni való mindenütt.

Egy lélegzetre mondta el mindezt, mint akibe hosszú ideig megrekedt a szó. Utána nagy lélegzetet vett s hozzátette:

- Úgy véli Apó, elérkezett az id , hogy begy jtsük az Úr aratását. Gy l a munka, s kevés a cseléd. Az id meg érik. En magam hajnal keltével Nagybányára megyek.

Az öreg bólintott, aztán felkelt a padról.

- Ferk ! Gergely! János! Szedjétek össze magatokat. Útra kelünk! Ferk megszokhatta már a hirtelen dolgokat, mert szó nélkül lerakta a t zifát a fal mellé, s bément a kunyhóba. Gergely és János azonban meglepetten bámultak.

- Most mindjárt? - kérdezte Gergely.

- Hova? - toldotta meg János a kérdést.

- Most mindjárt s Kolozsvárra - felelte az öreg -, készítsetek ter t magatoknak, estére lent lehetünk Láposon.

- S onnan? - bátortalankodott János. - Az már az Úr dolga, nem a mienk. Fél óra se telt s már mentek is.

- Én megmaradok itt éccakára - szólt utánok András -, s holnap csak átrövidítek a hegyen. Isten-Isten...

- Isten-Isten...

Törték a havat lefelé a völgykatlanon. Egy idő múlva Nagy Jánosból újra csak el kíváncszott a szó:

- Ki volt ez az ember?

- András, Beresztelkér I. Apó tanítványa. - S ki ez az Apó?

- Legid sebb köztünk - felelte hátra az öreg -, valamikor én is kelme keze alatt voltam...

Csöndben taposták tovább a havat. Mikor lent a pataknál megálltak szusszanni, János pap újra megszólalt.

- Aztán... hányan vannak...? Mint maga, meg ez az Apó, meg...

- Hogy hányan vagyunk igaztudók és látóemberek? - szakította félbe az öreg, s fölnevezett a gyöngyházzsín égboltra, mintha onnan akarná kiolvasni. - Hát lássuk csak: Apó az Istenszékin, Öreg Bence Gödemesterháza felett, Kicsi Bence tova Déva felett..., Imre bá a Hargitán..., Igaz Káruj meg Bakk Balázs Szentgyörgy vidékén, meg Háromszékben..., Ábris tova lent az Alsó-Maros táján..., András, akit láttatok, Beresztelkén... Sándor valahol Abrudbánya felett..., na meg aztán, itt vannak újabban ezek a felszabadult tanítványok is: mint az én L rincem... Van belük egy jó tucatavaló szanaszét s egyike ezeknek Jankó, Szerszabó Jankó. Az vár majd reánk valahol Kolozsvár alatt, tudom.

- Honnan tudja? - ütődött meg ezen Gergely is. - Ez az András egy szót se mondott róla!

- Nem kellett mondja - nevetgélt, az öreg a szakálla megett -, tudom én azt, hogy ott lesz Jankó kéznél. Osmeri Kolozsvár környékét, akár a tenyerét. Hóstáti kertészember volt az apja, nyugosztalja az Ur. S azt is tudom, hogy szállással meg útmutatással is vár majd bennünket. Ti ezt még nem értitek ma - tette hozzá -, idő kell, néha biza jó sok idő, míg megnyílik bennetek a titkok tudásának ablaka. Kérdezzétek meg Ferkót. Érti már, nagyjából...

- Folyó vize mentén vár reánk - mondta Ferkó lehajtott fejjel, lehunytt szemmel, halálos komolyan -, behavazott füzesben, nagy ponyvasátorban... Hehehe - nevette el magát -, sült liba húásával vár, s borral teli kulaccsal... Nagy róka ez a Jankó bácsi...

- Istentudásánál csak az étvágya volt nagyobb, ez igaz - toldotta meg az öreg, fejét csóválva.

A két pap összenézett. Gergely csak rántott egyet a vállán, de János pap kiköpte, ami a nyelvén volt.

- Ez már sok! - mordult föl ingerülten -, Isten törvénye szerint élni, Isten akaratát kutatni, Istennek engedelmeskedni, ez igen, ez szép és komoly feladat. De távolba látni? Önámítás! Isten csak arra adta a szemet, hogy

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

meglássuk vele, ami körülöttünk van. Nem, hogy átlássunk hegyeken, dombokon, mindeneken, s megjósoljuk, hogy mi történik majd valahol a jövőben... Ez bolondság!

Ferk elveresedett, rántott egyet a terjén, s szó nélkül indult lefelé a behavazott patak mentén. Az öreg rosszállólag csóválta meg a fejét.

- János fiam, János fiam, megint kiszaladt alólad a nyelved. Nem tanították neked a kapok iskolájában, hogy az Úr mindent tud, és mindent lát, s hogy Oel tte nincs se múlt, se jövőben, csak az örökkévaló MOST? Nem tanították ezt neked?

- Hát - hebegte megütközve a volt gyéresi lelkész -, hogy Isten mindent tudó és mindent látó, azt igen, de...

Az öreg a szavába vágott.

- Már most, ha szeret édesatyád, aki minden dolgot szívében viseli, lát valamit és tud valamit, amit te még nem látsz és nem tudsz..., nem gondolod, hogy megosztja veled ezt a tudást, tiszta szeretetből? Mi? S ha földi atyád megteszi ezt a kedvéért, nem gondolod, hogy mennyei Atyád, ki százszor jobban szeret, még százszor inkább megteszi ezt teérted? T n dj ezen, János. De most menjünk. Dolgot adott az Úr.

Mentek. Röviddel sötétedés után szállást leltek egy láposi istálló szénapadlásán, amit melegen tartott odalentr l a jószág párja. Hálás lelk magyar asszony még forró levest is vitt föl nekik a szénába, meg frissen sült kenyeret. Kérni se kellett. Adott az Úristen, a maga módján, ami csak kellett, amikor csak kellett s ahol csak kellett, mások kezén keresztül.

- Rossz, idegen szokás akkor adni hálát az Úrnak, amikor már el tted az étel, s szemekkel látod azt - oktatta tanítványait az öreg -, seink, akár csak Krisztus Úr, el re köszönték meg az Úr szeretetét és gondoskodását, mint az erd madarai. Az apagyilkos is megköszöni a kezébe adott kenyeret. De az istentudó ember sohasem kételkedik az Atya szeretetében, s nem várja meg az adományt, hanem hálát ad a szeretetért el re is, mert tudja, hogy él valóság az...

Dést l még fuvart is kaptak egy hálás teherkocsivezet t l, kinek elakadt motorját az öreg egy érintéssel megjavította. Deszkát szállított ponyvával takarva a kolozsvári magyar a román államnak, s mikor megtudta, hogy hova igyekeznek, fölengedte ket jó szívvel a ponyva alá. De csak Apahidáig. Ott leszállította ket, mert félt, hogy megbüntetik,amiért magyarokat fuvarozott románok benzinjén. Mentetet dzött is szegény, de az öreg barátságosan megveregette a vállát.

- Sohasse röstellkedjék, atyafi - mondta neki -, sze éppen itt akartunk leszállni az útkeresztezésnél, csak nem tudtuk, miként adjunk hírt magának onnan fentr l. Áldja meg a jó Isten s jusson eszibe, amit mondtam: nincs olyan baj ezen a világon, se motorral, se egyébbel, amin az Úristen ne tudna segíteni, ha szinte és alázatos szívvel hozzá fordulunk.

Mélyen az ember szemébe nézett ott az országút behavazott szélén, s aztán közelebb hajolva hozzá halkán a fülébe mondta:

- Amikor hazaérsz, menj be a szobába, ahol feleséged fekszik. Hajolj föléje s mondd úgy, hogy meghallhassa: asszony, az Úristen szeretete hazahozott engem s meggyógyított téged. Adj hálát az Úrnak, s kelj föl az ágyadból, mert az Ur szeret téged s egészséget adott neked!

Háromszor is elmondatta a megrökönyödött emberrel a szavakat.

- Mondjad magadban, míg odaérsz, hogy el ne feledd! - figyelmeztette -, s adj hálát az Úrnak!

Azzal intett a fejével a többieknek s indult el ttük a hóba temetett törökbúza földön keresztül, le a Szamosnak. Az ember még ott állt sokáig a teherkocsi mellett, s bámult utánok.

- Mir l gondolja, hogy beteg a felesége? - kérdezte János pap, amikor utolérte a hóban.

- Nem gondolom, tudom - felelte az öreg kurtán. - Megmondta az Úr. Benne volt az ember szemében is - tette hozzá -, az emberi szem világosabban szól, mint a száj s igazat mond mindég...

Kés délután volt már, mikor a fuvaroseMBER letette ket Apahidán az út szélire. A kopasz akácok árnyéka kéken nyúlt el a havon. A folyó vize szürke volt, akár az ólom, s kedvetlenül verg dött a hólepte partok között. F zfabokrok mentén követték a vizét fölfele. Nyúl ugrott meg el ttük, vadkacsa kapott szárnyra. A folyó elkerülte a repül teret, csak távolból látták a nyüzsgést. Repül gépek dübörögtek tova fölöttük, aztán elmaradt az is. Cigánykunyhók sora következett. Némán gunnyasztottak a hidegben, s a s r sőd este alányomta a zsúpfödelekr l el szivárgó keser füstöt.

Aztán elmaradtak azok is. Ember nem mozdult sehoh. A nap lement s a hólepte világ megszürkült gyorsan. Nagy gyárüzem drótkerítése mentén haladtak tova. Hólepte kertek bed lt sövényei váltották föl azt is. Sötétedett gyorsan. Nagyot kanyarodott a folyó a völgy túlsó dombszegélye felé s a kertek is elmaradtak. Jég reccsent alattok. Vizes rét mentén jártak. Fűzes sötétedett el ttük, a kanyar hónaljában. Mikor odaértek a fűzes sarkába, az öreg megállt.

- Hát itt vagy, Jankó - mondta a bokornak -, tudtam, hogy itt lelünk rád valahol!

A bokorból egy hosszú, nyurga ember emelkedett el , kopott városi gúnyában, katonabakancssal a lábán, bárányb r kucsmával a fején.

- Isten hozta magikot - mondta vigyorogva -, lépjenek csak be.

S r f zfabokrok között vezette ket, majdnem a folyóig. Már hallani lehetett a víz sustorgását, amikor kicsi tisztásra léptek. Terebélyes, vén f zfa alatt ott feketedett a ponyvasátor. A ponyva alatt szalma, s hátizsákban élelem.

- Sült liba - mondta Jankó, amikor kigöngyölte a kend t -, hidegen költ megegyék, mert tüzet nem gyújthattam. Mióta elvitték innen a cigányokat, sokan megszöktek a munkatáborból, s azóta figyelik a csend rök, hogy száll-

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

e füst valahonnan... Egymásra bámult a két pap a ponyvasátor, de különösen a sült liba láttán, de egyikök se szólt.

- Ferk t már ismered. Ez itt Gergely, az meg amott János - mutatta ket Jankónak az öreg -, alig vannak velem egy rövid hónapja. Keveset tudnak. Ügyelni kell ket.

Jankó bólintott s a sötétben is látni lehetett, ahogy a papokra vigyorodott.

- Én is kezdtem egyszer. Mindenkinek kezdenie kell valahol!

Ültek a ponyva alatt és ettek. Jankó kulacsot kotort el s körbe adta azt is. Jóíz bor volt a kulacsban.

- Ferk nek még ebben is igaza volt - ismerte be János pap, s a hangja különösen csengett.

- Miben? - kérdezte Jankó.

- Hogy bort iszunk ma este. Megjósolta ezt is!

- Nem jósolta, csak tudta - javította ki az öreg a szót, aztán Jankó felé fordult.

- Beszélj arról, amit tudnunk kell.

Jankó húzott egy utolsót a kulacsból, aztán lassú szóval beszélni kezdett a sötétben:

- A Fellegvár pincéjében rzik ket. Vannak valami százan is. Papok, tanítók, hajdani urak, akik már megjárták a maguk kálváriáját s kiengedték ket egy-két évvel ezel tt börtönb l, kényszermunkából. Munkát is adtak nekik, utcát söpörni, hulladékot hordani, ezt-azt... aztán most újra elkapták ket, mert hogy megbízhatatlanok... egy gróf is van közöttük. Naponta egyszer verik, s kétszer etetik ket. Akik bevallják, hogy összeesküvést terveztek a román állam ellen, azt nem verik többé, csak éheztetik. Tizennyolcat halálra fognak ítélni közülük, mindenki tudja már. A többi megússza veréssel, mert beismerték b nüket, mondják, s megbánták, amit tettek, ezeket leküldik majd tova az Al-Dunához, ahol a nagy árkot ásatják a románok. Sok ezer magyarral ásatják. De végül is, aki megmarad bel lük, az hazamehet s adnak majd valami keresetet is nekik. De ezzel a tizennyolccal nem tudják, mit kezdjenek. Bizonyíték nincs ellen k s a tribunál csak akkor ítélni halálra ket, ha bevallják, hogy forradalmat terveztek. De hiába verik ket, nem írják alá a papírt. Körmüket feltépik, tüzes szögekkel szurkálják a testüket, de nem törnek meg. S ha nem írják alá a papírt, halálra fogják kínozni ket. Ha aláírják, akkor akasztófára kerülnek.

Elhallgatott és sóhajtott egy nagyot. - Tizennyolc? - kérdezte az öreg.

- Tizennyolc - felelte Jankó -, kemény magyarok, még kínozzák is, öregem is...

- Mit tudsz még mondani?

- Az rség parancsnoka egy Buzdugeán nevezet kapitány. Amikor nem részeg, akkor siratja a feleségét, aki két évvel ezel tt halt volt meg. Amikor részeg, akkor káromkodik és ver mindenkit, aki szeme elé kerül. Két leánykája is van. Egyik halálán volt már, s a doktorok nem tudtak segíteni

rajta. Magyar cselédjét I hallott rólam a kapitány, s kétségbeesésében megengedte, hogy házába jöjsek, amikor nem látott senki. Az Úr meggyógyító a leánykát, s azóta hallgat reám a kapitány. Amikor nem részeg. Amikor részeg, akkor nem lehet szót érteni vele.

- Na most. Annak a leánykának, akit meggyógyíta az Úr, holnap van a tizenharmadik születésnapja. Valami vén cigányné azt olvasta ki a kártyából, amikor ez a leányka megszületett, hogy a tizenharmadik születésnapján érte jön az ördög s elviszi magával. S ez a bolond kapitány olyan babonás, hogy minden ilyesmit elhisz, és most retteg attól, hogy mi történik holnap. Eljön-e az ördög a leánykáért vagy nem? Én beszéltem neki az Úristenr I, de nem mentem vele semmire. Ez a Buzdugéán nem hisz Istenben. De az ördögöt I retteg nagyon. Végül is megegyeztünk abban, hogy ha én elkergetem holnap az ördögöt a leányka mell I, akkor kérhetek t le, amit akarok. S én megmondtam azt is, hogy mit kérek cserébe a leányka életéért: azt a tizennyolc magyart. El ször megmérgelel döött nagyon és agyon akart lövetni ott helyben. De aztán meggondolta magát. Neki mindössze annyit kell tennie, hogy jelenti a feletteseinek: tizennyolc magyar belehalt a vallatásokba. Elástuk ket, s kész.

- Nahát. Jó lesz, ha alszunk egyet, mert én még sötétben ott kell legyek a kapitány házában holnap kora reggel, s ott imádkozom nála holnap éjfélig s még azon túl kicsikét, hogy biztosak legyünk az ördög dolgában, mert esetleg más id számítás van odalent a pokolban. Ez a kapitány egyik aggodalma. Jó, na, megegyeztünk, hogy én ott maradok hajnali háromig. Három óra után ott lesz egy teherkocsi a Fellegvár északi kapuja el tt. Egy Csordás nevezet félmagyar vezeti majd a teherkocsit. A küls kapu nyitva lesz és nyitva lesz a bels is. Én gondját viselem az röknek, hogy ne lássanak, s ne halljanak semmit. Nem lesz nehéz dolgom ezzel, mert a kapitány egy kis hordó pálinkát ajándékoz napszállta után az embereinek, hadd ünnepeljék k is a leányka születésnapját. A maguk dolga az, hogy kivigyék onnan azt a tizennyolcat s fölrajkák a teherkocsira. Aztán mehetnek...

- S ha mások is jönnének? - kérdezte az öreg.

- Kett -három még fölfér a teherkocsira valahogy - felelte Jankó. Több szó nem is esett. Csergepokrócba csavarodva aludt, akinek álom jött a szemére, s aki nem, annak ideje jutott arra, hogy Istennel társalogjon. Még sötét volt, amikor Jankó kibújt a pokrócból.

- Magik csak töltsék itt a napot - mondta -, s éjfél után háromra ott legyenek az északi kapunál. A többit elvégzi az Úr. Hagyjanak itt mindent úgy, ahogy találták. Isten-Isten.

Fagyos leveg csapott be kintr I, ahogy Jankó meglebbentette a sátor ponyváját. Még hallani lehetett léptei alatt a hó csikorgását, aztán a fagyos csönd bezárult mögötte.

- Mennyei Atyánk... áldó kegyelmedbe ajánljuk ezt az embert...mondta halkán Gergely-, rízd a lépteit... az Úr Jézus nevében...

- Ámen... - visszhangzott fojtottan a ponyva alól. Az éjszaka folyamán szél indult. Enyhe szél, délre való. Alacsony felhőket hozott magával, és reggelre már havazott is szerte, nagy pelyhekben. Havazott egész nap. Néha abbahagyta egy időre és elkezdte megint. Estére jó félarasznyi új hó takarta a régit. Sötétedéskor aztán abbahagyta, de az égbolt felhős maradt továbbra is és az éjszaka sötét. Később a felhők mögött följött a hold és dereng fénye mellett úgy-ahogy látni is lehetett.

A folyó mentén keltek útra Kolozsvár felé. Az öreg ismerni látszott a járást, mert a második kanyar után elhagyta a folyó partját és egy dűlt kerítést követve valami útféleire vezette őket, mely apró házacsok között haladt egy ideig, majd utcává változott, és hamarosan látni lehetett egyegy utcalámpát is itt-ott. Egyik szűk kis utcából a másikba fordultak, egyszer valami rozoga gyaloghídon is átkeltek, de emberrel nem találkoztak sehol. Szél indult újra, terelte a felhőket odafönt. Olykor egy-egy kurta pillanatra megjelent a hold sápadt lámpása, és megvilágította az alvó várost. Egy idő múlva aztán ott meredezett el előttük a Fellegvár dombja. Megkerülték a dombot, és az északi kapunál behúzódtak a fal árnyékába. Vártak.

A szél erősebbé vált. Nyirkos havat csapott az arcukba. A havazás erősebbé vált. Egyszerre csak motorzúgást hozott a szél. Közeledett. Már hallani lehetett a zörgést és a zakatolást is, amit ócska teherkocsi okoz rosszul kikövezett utcán. Aztán feltűnt a lámpák fénye. Közeledett. Megvilágította a havazást, a szűk utca vakolatlan falait, zakatolt és megállt a sötét kapu előtt. Valaki kimászott a vezeték melletti ülésre. Jankó volt. A kapuhoz ment és intett. Az öreg el lépett a fal árnyékából és elindult feléje. Ferkó, János és Gergely követték sorban.

- A kapu nyitva van - suttogta Jankó -, én bémegyek előre, és amikor fűttenek egyet, jöjjenek maguk is. Nem lesz semmi baj. A teret azonban rakják le ide egy csomóba, odabent útban lesz - tette hozzá -, majd a végén belökjük azt is mind a teherkocsi farába.

Súlyos nyikorgással nyílt meg Jankó előtt a kapu. Besurrant rajta és nyitva hagyta félig. Szűk kövezett udvar látszott odabent, és a hold vékony világánál látni lehetett Jankót, ahogy végigszalad a kis behavazott udvaron egy kicsi ajtóig. Ott megállt és benyitott. Részeg éneklés hangja hallatszott belől, majd rekedt beszéd. Aztán csönd. Mély csönd. Jankó alakja jelent meg a kivilágított ajtóban. Intett.

Az ajtó az ajtószobába nyílt. Pálinkaszagú bűzben tucatnyi katona hevert szerteszét a szennyes padlón. Némelyik nyögött, mások dűnnyögtek és nyál csorgott a szájukból.

Gergely meg János megdöbbenve meredtek a katonákra, de Ferkó megnógatta őket.

- Ne törjjenek velük. Elaltatta ket Jankó alaposan, nagy mester ebben. Reggelig aligha ébrednek föl...

Egy másik ajtón keresztül sz k folyosóra vezette ket Jankó, s annak a végében lépcs vezetett alá. A lépcs aljában súlyos vasajtó. Jankó markában kulcs csikorgott s az ajtó megnyílt. Emberi szenny b ze ütötte meg az orrukat. Kívül az ajtón Jankó felkattantott egy kis kapcsolót s odabent felgyúlt egy mennyezetre függesztett villanyég . Széles, nagy pincét világított meg, ablaktalan pincét. A földön mindenfelé emberek heverték a csupasz k padlón. A fal mentén vedrek. Azokból áradt a rettenetes b z.

Az ajtó csikorgására többen felültek és a villanyég csupasz fényében rájuk meredtek. Szemükben félelem csillant.

- Aki akar, kimehet - szólt ráfok Jankó -, az ajtó nyitva van ki az utcáig...!

Senki se mozdult, csak néztek rá ijedten, bizalmatlanul. Jankó bal felé mutatott a sarokba, egy vasráccsal elkülönített rekesz felé.

- Ott van a tizennyolc - mondta -, kezdjenek hozzá, s hordják ki ket hamar. Én a többibe próbálok életet önteni... A rácsajtó nyitva lesz -- tette hozzá.

Nyitva volt. Akik ott heverték, inkább véres rongycsomóknak látszottak a félhomályban, mint él embereknek. Egyenként kellett felnyalábolják a szerencsétleneket, s úgy hordták ki ket, ölben vállra vetve, mint a holtakat. A nyögésükr l lehetett csak tudni, hogy élet volt még bennök. Kint berakták ket a ponyvatetej rozoga teherkocsiba, ügyelve, egyenként. Még mindig havazott s r n. Szél kavarta a pelyheket. A teherkocsi némán és sötéten állt ott a sz k sikátorban, mintha valaki otthagya volna gazdátlanul.

- Ki fogja vezetni? - kérdezte János sűgva, miután befektette a teherkocsi fala mentében a magával hozott embert.

- A vezet ott gubbaszt elöl, láttam - sűgta vissza Ferk -, csak nem kívánja mutatni magát...

Mikor már negyedszer tértek vissza a pincébe az utolsó kett után, ott látták Jankót a pince közepén állni tanácstalanul bámuló emberek gy r jében.

- Az ajtó nyitva van, a kapu nyitva van - szólt hozzájuk Jankó -, odakint havazik er sen, s eltakar minden nyomot. Aki menni akar, most az alkalom. Aki megy, az kövesse az els kis utcát jobb kéz fel l, s ne térjen le róla se jobbra, se balra, mindég csak el re. Az felvezet a Hója nevezet erd be. Azon túl a gödörben van egy elhagyott istálló. Abban meg lehet bújni egy-két éccakára. Holnap estére én is ott leszek, s akit ott lelek, gondomba veszem. Megértett mindenki?

Az emberek néztek rá, gondterhelten.

- S azután mi lesz? - kérdezte az egyik. - Elébb-utóbb elfognak újra. Ha itt maradok, ki kell eresszenek, hiszen nem követtem el semmi b nt...

Egy sovány, csontos öregember megindult lassan, sántikálva az ajtó felé. Szót se szólt, csak ment. Két másik követte. Egy harmadik. A többi csak állt és bámult. Volt, aki visszaheveredett a szennyes k padlóra.

- Ha elfognak odakint, agyonvernek... - morogta valaki.

Kivitték az utolsó kettőt is a rácsos ketrecből. Megtelt velük a kocsis hátulja.

- Maguk csak bújjanak oda be velük - mondta Jankó -, én majd a vezető mellett maradok, hogy baj ne legyen...

Elre ment. Szót se szólt, csak kinyitotta az ajtót és beült. A motor fölűgött. Kigyúltak a lámpák. A teherkocsi megmozdult és dőcögve indult lefelé a dombról.

Ferkó, Gergely és János a teherkocsi hátuljában szorongtak. János kilesett hátra a ponyva szárnyai alól.

- Ötöt láttam csak kijönni a kapun... - mondta sóhajtva -, mi lesz azokkal is?

- Az Úristen ügyel mindannyiunkra - mondta erős, kemény hangon az öreg, ahelyett, hogy kételkednél benne, inkább adj hálát az Úrnak, hogy segítségünkre volt, s menthettünk néhány magyar életet. Használjuk az időt arra, hogy Isten végtelen erejéből valamit átcsöpögtessünk ezekbe a megkínzott testvéreinkbe itt...

A teherkocsi baj nélkül átdőcögött a városon, s mire kiért az országútra, a havazás is megszűnt. Erős szél fújta tova a fellegeket és söpörte el a havat az útestről. Átdőcögtek Szamosújváron s Désen is. Mikor nekifordultak a láposi hegyeknek, az útkereszten désnél megcsúszott a kerék s a teherkocsi fara becsúszott a hóval telt árokba. A gépkocsivezető káromkodva zúgatta a motorját, de nem tudott kievickélni az árokból.

- Megrekedtünk - szólt oda románul Jankóhoz, aki mellette ült elöl. Ez volt az első szó, amit kimondott azon az éjszakán. Sötét volt még, csak a csillagok sziporkáztak odafönt, s a fagyott hó fehérje világított valamelyest. A hold alászállt már, s a hajnal se volt messze.

- Innen gyalog kell menjete - folytatta rosszkedvűen -, engem csak egy pár ökör húz ki innen, más semmi.

- Hadd próbáljuk meg - javasolta Jankó és kinyitva az ajtót kiszállt a teherkocsiból -, maga csak dolgoztassa a motorját, s a többit bízva reánk.

Hátrament és beszólt a ponyva csücske alá. - Szükség van ejszen az Úr erejére...

Azzal nekivetette vállát a teherkocsi hátuljának.

- Tudod, hogy az Úr ereje veled vagyon mindég - felelte bent az öreg -, ti csak maradjatok itt - szólt rá a tanítványaira, akik készültek már kiugrani, hogy segítsenek Jankónak odakint -, egy ember válla vagy húsz emberé: nem tesz különbséget, amikor az Úr ereje dolgozik.

A következő pillanatban nekilendült a teherkocsi, s már kint is volt az árokból. Jankó elreszaladt s visszaugrott a vezető mellé.

- Most már mehetünk - mondta.

Gördültek tova a keskeny, kanyargó úton. Egy idő múlva megszólalt újra a vezető :

- Nagy erejű ember lehetsz - mondta elismeréssel.

- Az Úristen nélkül senki se vagyok - felelte Jankó. Az ember hümmögött, s nem szólt többet. Jankó szólalt meg egy idő múlva.

- Mi a neved? - kérdezte románul. - Ciordasiu. Juon Ciordasiu.

- Magyar vagy? - kérdezte Jankó magyarul.

- Apa nekem volt magyar. Én román. Juon Ciordasiu. - Csordás János - javította ki Jankó.

- Az ma nem jó - morogta a teherkocsi vezetője -, Ciordasiu jó.

- A baj csak az, János - mondta Jankó -, hogy ha az Úristen magyarnak teremtett, akkor mindegy, hogy micsoda nevet veszel magadra, bent a lelkedben magyar maradsz. S nem lesz nyugtód addig belül, a lelkedben nem lesz nyugtód addig, míg vissza nem térsz arra az útra, amit Isten kijelölt számodra. Isten el t t magyar vagy te, János. Csakhogy rossz magyar, s Isten nem kedveli az ilyent...

- Én rossz ember? - csattant fel ingerülten Ciordasiu. - Én segítek neked szöktetni magyar és én rossz ember?

- Jó ember, de rossz magyar - javította ki Jankó -, s éppen mert jó ember vagy, nehéz lesz rajtad a román név, János. Apád s nagyapád emléke marja a lelkedet, tudom.

Csöndben döcögtek jó ideig a lápost úton. Aztán egyszerre csak megszólalt újra a kocsivezető. Hangja szomorú volt, ködös.

- Család miatt muszáj... három gyerek... asszony... édesanya öreg már... ki tartja el ket, ha én nem kap jó munka, csak rossz munka, amit magyar kapja? Elni kell... Óregasszony beteg.

- Az Úr meggyógyítja az igazakat, János...

- Doktor kórházba nem tudja... hazaküldi meghalni...

- Az Úristen mindennél hatalmasabb. Betegségnél is. Ha akarod, elmegyek a házadhoz, mihelyt hazaérünk, s megnézem anyádat.

- Mit tudsz te nézni? Ha doktor nem tud... - Én az Úr embere vagyok, János.

- He?

- Nem gondolod, hogy én taszítottalak ki az árokból? Az Úristen ereje tette azt.

Hátuk megett valaki megdöngötte a teherkocsi bádogfalát. Jankó lehúzta az ablakot és hátranézett.

- A következő patak hídjánál álljatok meg! - hallotta az öreg hangját bent. I. - Csened r rs van a faluban, nem lesz jó odáig menni!

Jankó bezárta az ablakot és a vezető höz fordult. - A következő patak hídjánál álljunk meg.

- Miért?

- Kirakodunk.

Az ember ránézett. A homályban is látni lehetett arcán a megdöbbenést. - Sok sebesült ember letesszük hóba? Nem tud járni! Megfagy mind! - Te csak állj meg a hídnál - felelte Jankó -, s meglátod az Ur erejét, amit azoknak ad, akik bíznak benne.

Keleten derülni kezdett lassan az ég alja. Fehér párák emelkedtek a patakról s egybefolytak a hegyoldalak sápadt körvonaláival. Egy kanyar után a kocsivezet rálépett a fékre. A teherkocsi meglassult, zöckent, megállt.

- Hídnál vagyunk - mondta Csordás-Ciordasiu. Jankó kinyitotta az ajtót, kiszállt a hóba és körülnézett. Látni lehetett már a fehér hegyoldalt, ahogy meredeken nyúlt fölfelé. Itt-ott egy-egy fa alakja is kirajzolódott a homályból s fönt, magosan, sötét vonal hirdette meg a Cibles lefutó gerincér l alányúló erd t.

- Hogy visztek ti tovább szerencsétlenek, ki nem tudja járni? - törte Csordás a magyar nyelvet. - Ki marad útszélen, megfogja csend r!

- Mondtam neked, János, hogy aki az Úristenben bíz, annak minden lehetséges - felelte Jankó -, te csak ülj ott, hallgass és nyisd ki a szemedet. Addigra János, Gergely meg Ferk már kint is voltak s eresztették le a teherkocsi hátsó ajtaját. Az öreg is el bújt. Elébb magukra vették a ter t mind a négyen, aztán az öreg beszólt a ponyva alá. Hangja er s volt, de szelíd, biztató.

- Az Úristen nevében gyertek el , vértanú magyarok. Az Úristen szeretete rajtatok van, az Úristen ereje bennetek m ködik. Álljatok lábra, s gyertek el ! Támolyogva kissé, de a dagadt ábrázatú, véresre roncsolt magyarok egyenként fölkeltek, el jöttek és János meg Gergely segítségével lehuppantak az út havába. Mikor az utolsó is kint volt, az öreg megszólalt újra, mély, zeng hangon:

- Imádkozzunk, magyarok! Mondjátok utánam: Úristen, mennyei Atyánk, áldott legyen a Te neved. Itt van már a Te országod mivelünk és mibennünk s tudjuk, hogy bántódásunk nem eshetik többé, mert megszabadítottál minket a gonosztól, s er t adtál nekünk az élethez, mely téged dicsér, Urunk, a mai naptól kezdve örökkön-örökké...

Lehajtott fejjel mondták utána a szavakat a meggyötört magyarok, s ahogy mondták, a hangjuk egyre er sebb lett, egyre hangosabb, s amikor az imádság végére értek, a fejek fölemelkedtek s a csillogó szemekben hála volt, er és bizakodás.

- Ferk - szólt oda az öreg a gyerekekhez -, indulj elől. Ti pedig lépjetek a nyomába sorban - fordult a többihez -, s pillanatra se feledjétek, hogy Isten ereje dolgozik bennetek, s Isten számára semmi se lehetetlen!

Ter vel a hátán, hosszú nyel baltájával a kezében, Ferk átgázolt az útszéli árok hófúvásán, s nekivette az irányt a meredek, behavazott hegyoldalon föl, a tova fönt sötéted erd nek. Egyik magyar a másik után lépett a nyomába. Szó se esett, csak mentek, mentek fölfele, hosszú, elnyúló sorban, halálból kimentett magyarok. Mikor János is, Gergely is becsatlakozott a sor végére, az öreg Jankóhoz fordult, aki ott állt még mindég, megfényesedett szemmel, a teherkocsi mellett.

- Legyen veled az Úr, Jankó s ne vesztegelj sokáig, mert havazást rendel az Úr hamarosan, hogy elt njenek a nyomok... Isten-Isten... Aztán is ment a

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

többi után, hosszú botjával, meghajolva a ter alatt. - Isten- Isten. ..- szólt utána Jankó, aztán csak állt ott a teherkocsi mellett és nézte, ahogy a hosszú sor lassan emelkedett fölfelé a hegyoldal fehérjében.

- Mi menjünk be faluba - szólalt meg a kocsivezet -, délre bent kell legyen teherkocsi katona garázsba.

- Hallottad, mit mondott az öreg - felelte Jankó -, havazni fog rövideesen. Jobb, ha megfordulunk itt helyben, s nem vesztegetjük az időt.

- Havaz? - nézett ki az ember a teherkocsi ablakán, nem havaz ma. Nap felj hamar. Itt nem lehet fordulni. Út keskeny. Faluba...

- Dehogynem lehet - felelte Jankó -, Istennel mindent lehet, nem tanultad még meg? Csak vezess át a hídon, s ott túl a lapon megfordulunk. Ha behajtasz a faluba, s egy csend r megkérdi, hogy mit keresel ott, mit mondasz neki? He?

A vezet nem felelt, csak begyújtotta a motort, s áthajtott lassan a rozoga fahídon. Zúgott alattuk a patak vize.

- Hajts oda be jobbra - mondta Jankó -, ne félj semmit!

Csordás megcsóválta a fejét, de engedelmeskedett. Mikor a kocsi orra elérte az árok szélét, Jankó újra rászólt.

- Állj meg. Na most fordíts a kormánykereken, s menj visszafele. Úgy, na. Elre megint. Vissza. Na látod, megfordultál, ugye?

Ahogy átdübörögtek újra a kis hídon, fölnéztek mindketten a hegyoldalba. A hosszú, lassan mozgó fekete vonal fönt volt már a hegyoldal derekán, s úgy tnt, mintha vékony fehér ködfátyol borult volna fölējök. De nem köd volt. A szélvéd üvegen apró fehér kristályok jelentek meg. Havazott.

- Havazik - csóválta meg Csordás a fejét -, ki hitte volna...

- Bizony - felelte Jankó -, j a havazás lefelé a hegyen! Tudod, miért jön? Hogy betakarja a nyomokat!

Csordás morgott valamit, s rálépett a pedálra. A teherkocsi dübörögve indult lefelé.

- Csak el ne akadjunk - aggodalmaskodott.

- Ne félj te attól - vigasztalta Jankó -, meglásd, oda lentebb nem havazik már. Ott nincs elrejtteni való nyom...

Úgy is volt. A domb kanyarján túl megsznt a havazás. Az ég alja már kékülni kezdett. Csordás megcsóválta a fejét s morgott valamit maga elé. - Látod-e? - oktatta Jankó -, az Úr megsegíti azokat, akik bíznak benne.

Csordás hallgatott. Jankó se szólt többet, szótlanul ültek egymás mellett. Désnél már rájok süttött a nap, s ragyogott a havas táj. Szamosújváron is áthaladtak már, amikor a gépkocsi vezet je megszólalt megint:

- Aztán... mikor jössz enyém házba? Nézz meg édesanya... talán tudsz segíteni rajta...

- Én magamtól, János, nem tudok tenni semmit. Az Úristen gyógyít, nem én. Mikor menjek?

- Szombaton este...?

- Ott leszek - bólintott Jankó -, de te is meg kell tanulj imádkozni, János. És hinni! Hinni abban, hogy Isten gyermekei vagyunk mindnyájan és az Úr nem hagyja veszni a gyermekeit, mint ahogy te se hagynád veszni a magadét...

- Én csak románul tud imádság - motyogta Csordás eseten -, máamá rumuny, csak táte magyar...

Jankó rávigyorgott barátságosan.

- Ne búsulj azon. Isten a rományokat is szereti. A tisztességes és jó rományokat - tette hozzá.

Mikor tavasz érkezével lecsorgott a hó a hegyekből, és a szénéget k visszatérhettek elhagyott kunyhóikhoz a Fekete Gödörbe fát dönteni, kemencét emelni, mindent a legnagyobb rendben leltek ott. Aprított tüzel várt rájuk magosra rakva az ereszek alatt, a padlót is tisztára söpörte valaki mind a nyolc kunyhóban s még fekhelynek való tiszta szénát is találtak mindegyikben. Mindez nem lepte meg ket túlságosan. Még az sem, hogy egyik-másik kunyhónak a födelét megjavította valaki, új zsindellyel pótolta a régit, a bútorzat is megszorodott néhány frissen faragott új asztallal, paddal.

Szokva lehettek az ilyesmihez, hiszen ösmerték azt, aki ott telelt, még ha nem is beszéltek róla. Csak az t nt föl, hogy aki ott lakozott, a jól ismert szolgálégény mellett ezen a télen, jónehány más emberrel is megoszthatta a Fekete Gödör menedékét.

Jó másfél hónappal kés bb és egy jó napi járásra onnan, amikor az első birkanyáj fölérkezett a Sajó-völgyéb l a Radnai-havasok legel ire, s a pakurárok hozzáfogtak a nyári szállás tatarozásához, öreg Árszintya, mint máskor is, felküldte unokáját a magos sziklák közé, hogy megnézzze, mi van odafönt. Jó ideig oda volt a gyerek, s amikor visszatért, három ezüstpénzt szorongatott a markában.

Öregapja rácsodálkozott a három ezüstpénzre.

- Miért három? Mért nem csak egy, mint máskor?

- Többen vannak, mint máskor - felelte a gyerek -, nem csak kett vagy három, mint eddig. Húszan is lehetnek, talán még többen. Havonta küld alá három ezüstpénzt, azt mondta a szent ember:

Vén Árszintya nem szólt semmit, csak bevitte a három ezüstpénzt az isztina-házba, kis b rzacskóba tette, fölemelte a sarokban a padló deszkáját s bétette ügyesen a megszokott rejtekhelyre. Este a t znél pedig ezt mondta a pakurárjainak:

- Ezentúl minden héten háromszor annyi sajtot, ordát meg zsendicet visztek föl oda a vén feny tövébe, mint azelőtt. Három ezüstöt kaptunk az egy helyett. Megkérdeztem a zsidót a múlt héten. Az ezüst ára újra fölment. Kétszer annyit kapunk a sajtért idefent, mint amit az állam fizet érte odalent.

- S mit mondunk, hova lett a sajt? - kérdezte az egyik pakurár.

- Mit? Hát, hogy soványabb a legel , mint a múlt évben volt, meg hogy köhög a birka, meg hogy az öregebbjéb l több bele is pusztult a köhögésbe. Hiszen

nemcsak sajtból és ordából, de a heti birkahúsból is a háromszorosát kell felküldenünk a nagy fenyőhöz. Úgy számítom, egy vén meddőt hetenként...

Több szó aztán nem is esett erről. Minden szombat reggel egy szálas juhászbojtár fölment két megrakott átalvetvel a vállán a sziklák alatti magányos vén fenyőhöz, lerakta terjét a fa alá, s fölvette a fa tövébe helyezett üres átalvetket a bennük lévő három ezüstpénzzel.

Megesett nyár folyamán, hogy csendről járótévedt föl a legelkerek. Egy ilyen alkalommal füstöt láttak a csendrők fölszállni a sziklák mögül.

- Kicsoda táborozik odafönt? - kérdezte a csendrőlkáplár.

- Egyik unokám füstöl valami vadméheket egy sziklaüregből - mondta öreg Árszintya, mielőtt a pakurások bármelyike is felelhetett volna -, akkora lesz a képe, mint egy csöbör, amikor lejön onnan, mert haragosak ám azok a vadméhek. De hiába mondom neki... ilyen a gyerek... szereti a mézet...

Az ezüstpénz az öt nagy vaspántos láda egyikéből került elő, amit az egyik barlang rejtett odvarzött. Az öregén kívül csak Ferkó tudott ezekről a ládákról, más senki. Háromban ezüstpénz volt, kettőben arany. Rákóczi fejedelem hárséges embere, egy Vas László nevezetű, rejtette el odafönt a szabadságharc utolsó vagyonát, s rábízta az akkori idők hagyatékárizjére, akinek Ambrus volt a neve. Akkora sziklaköveket gördítettek az odú fölé, hogy hét ember alig bírta vele, s hét ember ereje kell ahhoz, hogy hozzájusson valaki a kincshez. Vagy egy istentudó öregember keze, aki a mustármag törvényénél fogva hegyeket tud mozdítani, ha úgy kívánja az Istenből fakadó élet szükségére.

Évente egyszer, rügyfakadáskor, amikor a Fekete Gödörből át kellett költözni a Radnai-hegyekbe, az öreg, akárcsak elődei tették, bement tanítványával a barlang rejtekébe, az Úr erejével elmozdította a nagy követ, s kivett a nyitott tetejű ládából két telt marokra való ezüstpénzt. Ennyi kellett az élethez egy esztendőre. Ebben az évben azonban többre volt szükség. Érti kezdett az idő, ahogy az öreg mondta, megnövekedett a tanítványok száma, s az Úr áldását meg kellett toldani valamicskét a Nagyságos Fejedelem hagyatékából, az ősi magyar lelki hagyaték erejének növelésével.

Volt ugyanannak a barlangnak egy másik kivezetőútja is, mely zárt kis sziklakatlanba nyílt, amit csak a barlangon át lehetett megközelíteni. A katlan alján forrás buzogott s előtűnt nyomban egy sziklaüregben. Ez a katlan, s az ezt körülvevő apróbb barlangok sora volt az öreg nyári szállása. Innen ment le időnként bajban lévőket látogatni, odvas fákat döngetni falvak feletti gerinceken s gyógyítani, ápolni, oktatni azokat, akik gyógyítást, ápolást vagy oktatást kerestek.

Ennek az 1957-es esztendőnek a nyarán vált ez a rejtett sziklakatlan előszőriskolává. Istentudó magyarok iskolájává. Harminchatan voltak ott együtt, meggyötört, otthontalanná vált erdélyi magyarok, kik előtt bezárult az emberi élet minden ajtaja s nem maradt más, csak az Isten. De azt is keresniök

kellett, mert ahonnan jöttek, ott nem tanították meg nekik az Istenhez vezető titkait.

Ezt tanította nekik az öreg abban a barlangban, reggeltől estig. Volt, aki megértette hamar az Úr dolgainak egyszerű nyitját, volt, aki nem. Az ilyen csak lassan tapogatózva haladt el, de haladt mégis. Az Úr lelke ott lebegett a katlan fölött, érezte mindenki.

Volt olyan, aki mindjárt az elején, mihelyt felgyógyult a sebeiből, arról beszélt, hogy talán okosabb lenne kiszökni az országból, világgá menni, s olyan helyen telepedni le, ahol nem üldözik azt, aki magyar, s ahol becsületes munkával megkeresheti mindenki a maga kenyerét, békességben.

Ilyenkor rámutatott az öreg a kis forrás mellett álló magos nyírfára s azt mondta:

- Nézd ezt a fát. Látod a sok falevelet rajta? Mindegyiknek, még a legkisebbiknek is van mélyen lent a földben egy kis hajszálgökerecskéje, mely élettel látja el. Ősszel lehull a levél, az igaz. Minden ősszel lehull. De annak a kis hajszálgökerecskének a jóvoltából visszatér újra minden tavasszal. Ha azonban a gyökérszál pusztul el ott a föld alatt, a levelecske nem tér vissza többé, s idő múltával elpusztul a fa is. Mert a gyökérben van az élet, érted? Aki pedig elmegy, nem viheti magával a gyökeret. S akinek nincs gyökere, az elvész. Sok magyar veszett el így, nagyon sok. Gondolj a gyökérre. Isten ültette a magyar gyökeret ebbe a földbe s Isten gondját is viseli, ha hagyod. Bízod gondodat az Úrra. Én a te gondviselő vagyok. ..

- Lássátok az Úr dicsőségét - dorgálta a kishitűeket -, lássátok a jövőnd be! Az Úristen rendelte nekünk ezt a hazát! Az Úristen népe és nemzete vagyunk! Elhagyta-e az Úr valaha is azokat, akik benne bíztak, akik az törvényei szerint éltek, akik az ő parancsolatait követték? Soha! Az Úr nem hagyta el az ő magyarjait! A magyarok hagyták el az Urat! Térjete vissza hozzám, s én megvédelméz benneteket, magosra emel, de tudjátok is ezt, lássátok magatok előtt a boldogságos szép jövőnd t, amit az Úr számotokra készített, lássátok, magyarok, mert ahol nincs látomás, ott elpusztul a lélek s a lélekkel együtt pusztul a nép.

- Tiszteld a te Uradat, Istenedet és Rajta kívül más isteneid ne legyenek - oktatta tanítványait -, minden bajodnak az orvosa és minden harcodból az ő pajzsa védelmez és az ő ereje győzedelmeskedik benned!

- Az Úr erejében, szeretetében és védelmében sohase kételkedj. Minden erőd Te való és minden cselekedeted Te kell szolgálja.

-Tiszteld őseidet, mert rajtok keresztül nyertél életet és örököltél Istent és hazát.

- Légy hálás hazádhoz és nemzedettedhez, mert csak a hálásakat védelmezi az Úr.

- Szeress minden magyart, akárcsak önmagadat, és légy jóindulattal másokkal szemben is.

- Légy becsületos, tisztességes és igaz, mert csak így nyered el az Úr szeretetét.

- Soha el ne feledd, egy pillanatra sem, hogy saját képére alkotott az Úr. Ameddig t tükrözöd tetedben és gondolataidban, az ereje lakozik benned. Ha elhagyod t, is elhagy téged.

- Ha nemcsak hiszed, de tudod is az Istent, az Isten ereje benned van, és hegyeket tudsz mozdítani vele!... Fegyvernek nem lesz hatalma rajtad s elkárhozik, ki veled perbe száll. Ez az Úr népének hagyatéka, kiknek igazsága, erénye és tudása t le való...!

Múlni kezdett már lassacskán a nyár, s a nyírfákön kigyúltak az els aranyárga levelek, amikor hírviv érkezett föl a sziklák közé. Kék szem , hirtelensz ke legény volt, Imre nevezet . Déd felett, az Istenszékér I jött.

Az öreg ott ült tanítványaival a csörgedez kis forrás mellett, s Gergelyt figyelte éppen, aki az Úr erejével kiemelte a vízzel teli vödröt a forrás güb jéb I anélkül, hogy hozzányúlt volna. Csak állt ott, csillogó szemekkel, furcsa kis mosollyal a szája körül és mereven nézte a vödröt. Míg az lassan megmozdult, emelkedni kezdett, aztán lezuppant egy lapos k re s kiloccsantotta a vizet, egyenesen a János kezére.

Mormogás ment végig a tanítványokon. Volt, aki kuncogott.

- Szájába kellett volna parancsolni a vizet, nem a kezére - jegyezte meg valaki.

- Tudja az Úr, hogy kézmosásra nagyobb szüksége volt, mint ivóvízre - toldotta meg a tréfát egy másik.

Gergely csillogó szemeivel az öregre nézett s az öreg bólintott. -Tudtam, hogy megérted a titkot - mondta elégedetten -, Isten ereje dolgozik benned, Gergely. De még sokat kell tanulnod...

- Tudom én azt, Öregapám - felelte Gergely, s ahogy fordult, a szeme sarkából megpillantotta a legényt, ahogy kilépett odafönt a barlang nyílásából.

- Üzenet jött valahonnan - mondta elkomolyodva. Az öreg is odanézett.

- Imre ez, az Apó legénye, Istenszékér I.

A sz ke legény odajött, megállt az öreg el tt és tiszta, kemény hangon mondta:

- Apó elvárja kegyelmedet, holdtöltére!

Az öreg arca elkomorodott a szakáll megett. - Istenszékire?

- Oda.

- S holdtöltére?

A legény bólintott szó nélkül.

- Legyen meg az Úr akaratja - mondta mély sóhajjal az öreg -, te pedig Imre, egyél, igyál, pihenj s holnap hajnalban útra kelünk együtt. Azzal bement a barlangba, leült a fekv helyére s csak ült ott, maga elé nézve. Aki látta, tudta, hogy imádkozik. Mikor kijött, egyik tanítványa megkérdezte:

- Mi készül az Istenszéken?

- Mennybemenetel - felelte az öreg, s nem mondott többet. Később odaintette magához Gergelyt.

- Magam helyébe hagylak itt - mondta hangosan, hogy mások is hallják -, végezz jó munkát, míg oda vagyok.

Bevitte magával a barlangba, hogy magukra lehessenek:

- Bármilyen történne is, ne engedd ezeket szétszaladni. Nincs még hitük ahhoz, hogy magukra legyenek. Ha baj szakadna rátok, vidd be valamennyit a felső barlangba. Próbáld rámozdítani a nyílásra a hegyet, ahogy tanítottam néked. Ne csak higgy az Úr erejében, tudd az Úr erejét! Tudd az Úr védelmező szeretetét! Érted?

- Érttem.

- Ha mégsem lenne elég a tudásod, ne veszítsd el a fejedet, bármilyen történne is. Kövesd a barlang csatornáját, míg hármas elágazáshoz érsz. Ott válaszd a középsőt. Vezesd az embereket a középsőlikba, melynek végén víz zúgását hallod. Mikor odaérsz, úgy tényleg majd, hogy a barlang végébe jutottál. Vízesést látsz, egyebet semmit. Erre s, hangos vízesést. Ne rettenj meg tőle. Rendeld el nekik, hogy fogják meg egymás kezét szorosán, s el ne eresszék egymást semmiképpen. Te pedig markold meg az élen álló kezét, hunyd be a szemed és lépj bele az alázuhogó vízbe. Húzd magad után a többi. Csak gázolj keresztül a vízen, nincs mitől félned. Veledd az Úr. Végy mély lélegzetet, érted? Parancsold rá a többire is, hogy ezt tegye. Aztán csak menj keresztül a vízesésen. Tízet ha lépsz s nem érzed többé fejedben a víz csapását. Nyisd ki a szemedet: biztonságban vagy. Ott várjatok meg, míg értetek megyek. Ha hirtelen szakadna rátok a baj, ne is kapkodjatok élelem meg egyéb holmi után. Ott bent a vízesés megett életben tart az Úr.

Mikor kijöttek a barlangból, magához intette Jánost, a volt gyéresi papot.

- Készülj, János, te velem jössz holnap. A gyéresinek megcsillant a szeme.

- Az Istenszékire? Apóhoz?

- Oda - felelte az öreg és komolyan nézett rá -, nem látogatásról van szó. Nagyobb dologról. Azt akarom, hogy szemeddel lásd, ami ott történik.

Másnap, kora hajnalban útra keltek. János, Ferkó, az öreg és Imre. Szürkület ülte még a hegyet. Megkerülték a nagy sziklát s hátul ereszkedtek alá az erdőben, hogy ne lássák őket a legelők. Mire feljött a nap, már kiértek a borókásból is és fenyveserdőben voltak. Egyszerre csak szikla riasztott alattuk s pillanattal később lövés dördült.

- Vadászok járnak az erdőn - súgta Ferkó.

Alig haladtak néhány száz lépést lefelé a csapáson, Imre ott elől fölemelte a kezét. Megálltak. Két ember jött szembe velük, puskával. Imre ajkai megmozdultak, de hang nem jött ki a száján. Kezével különös mozdulatot tett a vadászok felé s a következő pillanatban a két puskás ember hökkenve torpant meg. Az egyik elkáromkodta magát románul. - Mi a... honnan került ide ez a szikla?

S nézett maga elé a semmibe, föl s alá, mintha a sziklafal magosságát mérlegelte volna.

- Esküdtem volna, hogy nem volt itt tegnap! - acsarkodott.

- Nem hát - morgott reá a társa -, most hengerítették oda az erdei manók. Nem látsz a szemedt l? Ott tér el az ösvény, ni, bal felé. Megkerüli a sziklát. S már indult is balra, a fák közé. Társa dohogva követte. Pillanatok alatt elnyelte ket a fenyves s r je.

- Mehetünk - mondta Imre ott elöl s indultak tovább. János pap az öregre bámult.

- Micsoda bolondság ez? - kérdezte halkán. - Én nem láttam ott semmiféle sziklát...

- Elég, ha a románok látták - felelte az öreg -, meglátszik ezen az Imrén, hogy Apó tanítványa. De hát Jézus is megmondta, hogy a gyerek lelke közelebb van Istenhez, mint az érett emberé, ki sok rosszat látott. Így aztán a jót és igazat gyorsabban tanulja. Ez az Imre öt éves korától vele volt a hegyen.

El re is szólt Imréhez, amikor már elhaladtak annyira, hogy nem kellett aggódni a vadászok miatt.

- Imre, az Úr veled vagyon!

- Miért ne lenne? - nézett hátra a legény -, vele vagyok én is!

Az öreg belemosolygott a szakállába, János pap megcsóválta a fejét. De senki se szólt, csak mentek tovább, lefele a völgyeknek. Baj nélkül jutottak át a fenyvesb l a bükkösbe, ahol már könnyebb volt a járás. Még aznap megkerülték Naszódot, másnap Besztercét s harmadnap délutánján fönt voltak a Kelemen északi gerincén, ahonnan már látni lehetett az Istenszéket is, tova Galonya felett.

- Isten bizony úgy néz ki, mint egy óriás zsámoly - csodálkozott János pap -, óriás számára készült, kinek lába aláér a völgybe.

- Isten számára készült - javította ki az öreg -, az Úr ül ott maga, s onnan nézi, mit m vel az ember-bogár az világával.

Holdtölte el tti nap kora délutánján ott voltak az Istenszéke forrásánál. Leterítették pokrócaikat egy szép lombú bükkfa alá, elheveredtek rajta s vártak. Csönd volt körülöttük, szép istentudó csönd. A tisztás térdig ér fűvét virágok díszítették, piros, fehér, sárga és kék virágok, mint drágakövekb l készített gombok az Úr zöldbársony kacagányán. Kés bb, ahogy vénült a délután, zek jöttek a vízre.

A nap már aláhajlott a déli gerincre, amikor ember lépte zörrent a fák alatt. Hatan jöttek: Öreg Bence a Hargitáról, a maga tanítványával, Kicsi Bence Déva mell l a magáéval, s Ábris mester egy szép szál legénnyel, az Alsó-Marosról. Alig hullt alá a nap, vére még ott mázolta az ég alját, amikor Öreg Sándor is megérkezett Nagybánya mell l, tanítványával a háta megett.

- Tizenketten vagyunk, akárcsak az apostolok - jegyezte meg kés bb Ábris mester, ahogy ott gunnyasztottak a kicsi t z körül, csillagos ég alatt. - Igaz,

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

Kárujjal meg Bakk Balázssal s az k neveltjeikkel tizenhatan leszünk. Hányan vannak már Apóval, nem tudhassuk...

- Adná az Úr, hogy legyünk huszonegyen - jegyezte meg Öreg Bence -, mesteremt I hallám kislegény koromban, Nagybotos Balázstól, hogy huszonegyen voltak mindég a régi magyarok szentjei: táltosok hárman, sámánok tizennyolcan. Hej, nevel szent apám, Nagybotos Balázs, micsoda ember volt kelme - vitte vissza az emlékezés hargitai Öreg Bencét a múltba -, a nagy szabadságharc végén negyvenkilencben, mikor a muszka-kozákok rázúdultak az országra, hány ezer derék magyar hazafi életét menté! Köztük Bem apót is, a szabadságharcosok tábornokát, ki születésénél fogva lengyel volt ugyan, de tetteiben micsoda nagy magyar. Úgy látom még ma is, mintha tegnap történt volna: jött a sok muszka fölfelé a völgyön, lóháton mind. Tüsz s olájok kétoldalt gyalogosan a kozák lova mellett, baltákkal, vasvillával, pálinkától ittasan, magyarölésre készen. S magosan fölöttük, kiugró lapos kövön úgy állt ott az én tanítómesterem, Nagybotos Balázs, akárcsak az rt álló magyar Isten. Hosszú szép szakállát lengette a szél. Mert nagy szelet küldött az Úr abban az órában, nagy szelet s zivatart. Dörgött az ég, csapkodott a villám, szakadt a zápor. S állt az én tanítómesterem ott fönt a lapos sziklán, magosra emelt f vel, leng fehér hajjal és szakállal, egyik kezében rovásos botját tartotta, másik kezét fölemelte magosra a völgy fölé... S bár délid lehetett, egyszerre csak olyan sötétség támadt, hogy alig láttam benne az orrom hegyét. Aztán dübörögni kezdett valami, szörny ségesen dübörgött, rengett lábam alatt a szikla köve, s egyszerre csak megmozdult odalént az egész hegyoldal, s alázúdult a völgybe. Bétemetett az mindent odalént: muszkát, oláhot, császári zsoldost, ami csak volt. S mielőtt még megszólalhattam volna nagy ijedelmemben, mert hiszen gyerek voltam még, alig két éve szolgáltam kelmét, s ilyesmit még életemben nem láttam, mielőtt még elnyafoghattam volna magam, csak kiderült fölöttünk az ég, elállt a szél, t zött alá a nap s akkora csöndesség volt körülöttünk, mintha csak maga az Úr járt volna arra. S gazdám szava úgy szólt, mint a templomi orgona, amikor mondta: Bence fiam, adjunk hálát az Úrnak, s nézzünk azok után, akik segítségre szorulnak ebben a szerencsétlen hazában... Így mondta bizony, éppen így...

Ültek a t znél tizenketten, s szó nem esett sokáig. Lassan megsápadt a Galonya felett az ég csillagdíszítette sötét bársonya. Emelkedett a hold. Majdnem egészen kerek volt már. Csak egy kicsike hiányzott bel le. Egy éjszakára való.

- Adjunk hálát az Úrnak, s térjünk aludni - adta ki a szót Öreg Bence, s néhány percnyi mélységes csönd után rendre lábra keltek mind, s bévonultak a fák alá, ki ahova fekhelyét készítette.

- Valami nincs rendjén - súgta oda János pap az öreghez, elnyújtózva a pokrócon -, ez az Öreg Bence... nem lehet száztizenöt éves... lehet-e? - Mért nem? - suttogta vissza az öreg a kérdést -, az Úristen nem esztend kben

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

méri az életet, csak az ember teszi ezt, maga kárára... mit gondolsz, én hány esztendő t értem már meg? He?

- Hatvanat.

Az öreg elnevette magát halkan. - Hetvenet?

- Imádkozz, János, lelkeddel imádkozz, hogy megértsd az Urat. Sokat kell még tanolnod, János...

Harmat borította hajnalra a füvet, csillogó harmat. zek kerget ztek a tisztáson. A sápadtkék ég magosában sas keringett. Napkeltekor balta csattogása zte el a csöndet. Két szép szál legény fát hasogatott. Ölnél hosszabbra hasogatták, bükköt is, feny t is.

- Kinek dolgoznak ezek? - kérdezte az öreg, amikor fölébredt.

- Nekünk - felelte Imre. - Sok fára lesz szükség ma éjszaka, odafönt. Ferk meg János jönnek velem - tette hozzá -, maguk pedig, kik tanítómesterek, meglelik Apót odafönt ama csúcsos szikla alatt, látják? Várakozik már kelmetekre.

Úgy is volt, ahogy mondta. Mikor fölértek oda, a csúcsos szikla alatti kicsike tisztáson, lapos kövön üldögélve, ott várt reájok Apó. Magos, szikár, hosszú fehér hajú, hosszú szakállú, szép vénember volt. Méltósággal ült ott a kövön, jóság és bölcs szeretet áradt bel le. Egymás után köszöntötte az érkezőket, mindenkinek volt néhány jó szava, aztán leültette ket maga körül a gyepre.

- Tudjátok, hogy miért hívtalak benneteket ide, szent magyar hagyatékunk riz it, tanítómestereit? Szólt hozzám az Úr. Ma éjszaka, holdtölte éjszakáján, ahogy ill , máglya tüzénél búcsúzómat letek. si szokás szerint, valamelyikteknek átadom majd a máglya tüzénél nemzetünk hagyatékának gyarló emberi jelvényeit, az írásos botot és a szent rovást. A hagyatékot magát, már lelketekben rzitek mindannyian, s tanítjátok azoknak, kik érdemesek reá.

- Az Úr, aki mindentudó, tudja már, hogy melyiktek veszi át t lem a szent ereklyét, s válik a nemzet táltosává. De seink törvénye szerint nektek is tudnotok kell, egy akarattal. Ezért hát vonuljon most félre mindegyiktek az elmélkedés magányába, hogy fületek meghallhassa az Úr szavát. Azt a csöndes, halk szót, ami belülr l való, s amelyikr l a próféta így véste k be a maga tapasztalatát annak idején, Úr városában: el ször jött egy roppant szélvihar s porlasztotta a hegyet..., de az Úr nem volt a szélviharban. Aztán földrengés jött, rengette a hegyet..., de az Úr nem volt a földrengésben. Aztán jött a t zvész..., de az Úr nem volt a t zben. S mindezek után megszólalt egy halk, szelíd hang:

- Ezt a hangot hallgassátok meg, testvéreim, s napnyugtára legyetek itt az Úr rendelkezésével!

A tanítómesterek széthúzódtak egyenként a vadonban, s Jánost odaültették a forrás mellé, hogy ott várjon a késve érkezőkre, s adja át nekik Apó parancsát. Valamennyien tudták a törvényt: enniök, inniök nem volt szabad

azon a napon, mert imádkozás és böjtölés együtt teszik alkalmassá a lelket az Úr szavának hallására.

Begy ltek rendre a többiek is, a távolabb valók. János szájából megkapták Apó szavát, s szerte húzódtak k is az erd be, legényeiket pedig küldték Imre keze alá fát hasogatni, s hordani föl a csúcsos szikla alá.

Tova délre már elég fa gy lt össze ahhoz, hogy Imre elkezdhesse a máglyarakást. Látszott a keze munkáján, hogy jól megtanulta valakit l az si mesterséget. Élre állítani a hasábokat kúposan, belül a száraz feny t, kívül a bükköt, s mikor a kúp teteje elég széles hozzá, egy második kúpot emelni az els fölé, hasonló módon: belül feny , kívül a bükk. S legalul kicsi kemencenyílast hagyni, be az alsó kúp közepe alá, s kitölteni azt száraz f vel, szurkos r zsével, apró gallyal.

Figyelték is a legények mind Imre keze munkáját s már a második kúp is majdnem hogy készen volt, egyikök elrikkantotta magát:

- Nicsak! Még mindég érkezik valaki!

Lenéztek mind a Déda fel l fölfutó gerincre, ahova a legény mutatott, s lám csak, valóban jött ott valaki fölfelé az ösvényen. Hátizsákos, idegen gúnyás embernek látszott távolból is.

- Valami külszági turista megint - dohogott Imre -, minden nyáron téved bel lük erre egynehány. Sátrat vernek, fényképezik az erd t, lustálkodnak egy-két napig a forrás körül, aztán elmennek és soha senki nem látja ket többé. Hadd menjek elibe. Elterelem másfelé. Ti ne nyúljatok a máglyához egy ujjal se - tette hozzá -, de hozzatok még fát, s f képpen gyújtónak valót. Nagy léptekkel indult lefelé, s el is érte az idegent, még jóval a forrás tisztása alatt. Fiatal ember volt, idegen beszéd , de törte a magyart.

- Egy vénember keresem, kinek neve Apó - mondta az idegen -, hoztam neki üzenet. Apámtól hoztam üzenet, ki meghalt a télben. ismerte Apó, még régen... most Németország meghal...

Imre levezette az idegent az ösvényr l a Galonya oldalába, s a nagy irtás szélén megmutatta neki az Istenszéke déli sziklalejt jét.

- Látja azt a kiugró sziklakövet ott messze? - Látja.

- Annak az aljában van egy forrás. Ott megleli, akit keres. Az idegen legény megköszönte az útbaigazítást, és indult is a bozótos, málnabokros irtáson keresztül, a megjelölt irányba. Míg a széltöréseken, bozótokon törte magát keresztül, Imre fölszaladt a kurta ösvényen a barlangszálláshoz.

- Valami külszágból való magyart irányítottam a beszédes kúthoz - jelentette Apónak. - Üzenetet hozott, azt mondta, apjától, aki meghalt s smerte kelmedet.

- Hadd jöjjön - felelte a vénember -, te csak eredj vissza s végezd, amit végezned kell.

Beszédes kútnak nevezték azt a kis forrásos tisztást a sziklafal tövén, ahova id nként feljöttek azok, akiket betegség vagy baj gyötört. Alig volt karnyújtásnyira a barlangszállástól, mindössze úgy látszott, hogy

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

megmászhatatlan sziklafal választotta el a két helyet egymástól. Volt azonban egy rejtett sziklacsapás, vadkecskének való ugyan, de alkalmas arra, hogy gyorsan érjen oda, aki igyekszik. Így aztán, amikor a pantallós, hátzszakos, idegen öltözet legény meglelte végre a forrást, Apó már ott ült egy fatönkön, s várt reá.

Kiveresedett ábrázattal, izzadtan lépett ki a fiatalember a málnabozótból a kicsi tisztásra. Meglátta a forrás mellett a vénembert és megállt. - Maga vagy az, kit neveznek Apó? - kérdezte lihegve. A vénember bólintott.

- Üzenetet hoztál, úgy hallom.

Az idegen odavánszorgott a fatönkhöz, melynek egyik végén az öregember ült, lefejtette magáról a hátzszakot, s valósággal leroskadt a tönk másik végére.

- Nagyon magas hegy - szakadt föl bel le -, nem élném itt, ha nekem adnák!

- Nem kell félni - nyugtatta meg Apó -, nem adja senki. Az idegen megvárta, míg lecsöndesedett benne valamicskét a lélegzet, aztán belekezdett:

- Az enm név Martin Keszeru - így mondta, Keszeru, a szó közepére téve a hangsúlyt -, jöttem Stuttgartból, Németország. Ígértem apámnak, hogy jövök mikor lehet, s adom át levelet, meg ami maradt...

Belebotort a hátzszakjába, s el szedett onnan egy összegy rt papirozt, meg egy kis, fekete zacskót. A vénember átvette mind a kett t. Egyiket az egyik térdére tette, másikat a másikra, s csak ült ott. Szeme elnézett messzire az irtás felett.

- A levélben azt ír... - szólalt meg a fiatalember egy id múlva, de a vénember a szavába vágott.

- Tudom, mit ír - mondta -, jó ember volt az apád, szép lelk ember. Szerette az erd t. Erd mérnök volt odalent Ratosnyán. Derék magyar volt, nagy szeretet lakozott benne. De élet és halál dolgát nem értette soha.

Sóhajtott, s rátette kezét a kicsike zacskóra.

- Azt kívánja, hogy hintsem bele testének hamvát idefönt a szélbe, hogy itt nyugodjék, ahol otthona és hazája volt. Megteszem, meg hát. De édesapád nincs már ebben a maréknyi hamuban. Hamu ez, semmi más. Édesapád, fiam, itthon van már jó ideje. Attól a perct l kezdve, hogy lehunyta ott messze, németföldön a szemét. Amit ott lehunyt a teste, azt itt felnyitotta a lelke, ennyi az egész. De ha már így kívánta, tegyünk eleget neki.

Fölkelt a fatörzsr l, s kezébe vette a kicsi zacskót. Megindult vele egy kiugró sziklak felé, mely el renyúlt a meredek hegyoldal fölé. Föllépett a sziklára, s megoldotta a kis zacskó zsinórját. Magosra emelte.

- Szél, galonyai szél, magyar hegyek szele - mondta s mély, er s hangja tovaszállt a völgy fölött, akár a harangszó -, vidd magaddal, ami Keser Mártonból hátramaradt, hintsed széjjel erd kön, mez kön, kaszálóréteken, legel lankákon, patakok partján, mindenütt, ahol valamikor Keser Márton, bujdosó magyar járt és élt és örvendezett a világnak rövid élete során, bujdosásának ideje el tt. Vigyed, Isten szele, vigyed.

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

S egyszerre csak, mintha parancsszóra várt volna csupán, valahonnan a sziklák közül el lebbent egy virágszagú, h vös kez , gyors szárnyú szell , elkapta a zacskóból kiszórt hamut, s vitte, vitte lefele a hegyoldal irtásán, lefele a völgyön, tovavitte szempillantás alatt.

- Keser Márton, az Úr békessége legyen teveled... - Néhány pillanattal még állt ott a vénember mozdulatlanul a kiugró sziklán, aztán lassan megfordult, lejött, s visszaült a fatönkre.

- Édesapád kívánsága megtörtént - mondta halkán -, legalábbis ez a kívánsága. De van egy másik kívánsága is, tudom. Nagyobb és fontosabb ennél. Arról akarok most beszélni veled, Márton fia, Márton.

A fiatalember megbabonázva, kimered szemmel bámult rá. Megrázta a fejét.

- Nem értem - habogta -, nem értem! - Mit nem értesz?

- Semmit nem értem! Honnan maga tudja, mi volt levélben? Mit akart nekem apám? Meg se nézte? Meg se olvasta levél?

A vénember rámosolyodott szelíden a megzavarodott fiatalemberre. - Nem papírra vetett bet kb l ered a tudás, fiam, hanem lélekb l s értelemb l, ami az Úrtól való. Most pedig hadd mondjak el neked valamit - komolyodott el a hangja -, aminek az íze keser lesz a szádban. De ha megemészti az elméd, édessé változik a lelkedben. Keser Márton fia, németföldi Márton, magyarnak teremtett téged az Úristen. Ott születted lent a völgyben, s a hegyek, ezek a hegyek itt, benéztek hozzád az ablakon, mikor még anyád ölében voltál, s láthatatlan írást véstek a homlokodra, magyar írást, mellyel magukénak jelöltek meg, s magyarnak.

- Miattad bujdosott világgá az édesapád, hogy ne rabság és gyötrés legyen életed, hanem szabad magyarként érhesz meg emberré, hogy id k múltával visszatérhess ide, ahol a gyökeredet rzik ezek a hegyek, s ahol magyar dalt muzsikáltak lelkedbe a patakok, amikor megszülettél. Na most Márton fia, Márton, ezt mondom tenéked: úgy áld meg téged az Isten, ahogy apád örökségét meg rzöd a lelkedben, tovább adod fiaidnak, unokáidnak. Mert aki magyarnak született, akit magyarnak teremtett az Úr, az csak mint magyar lehet boldog és megelégedett ezen a földön, s még ezután is! Mindegy, hogy hova vet a sors: gyökered itt van! S ha megtagadod ezt a gyökereket, ha megtagadod a magyar szót, ha megtagadod seidet, szent magyar származásodat, az Úristen is megtagad téged, Márton fia, Márton, s nem lelsz békességet sehol a világon. Jól jegyezd meg minden szavamat s égesse a lelkedet egy életen keresztül, ha h tlenné válsz édesapádhoz! Most pedig pihend ki magad, mert fáradt lehetsz, Keser Márton. S ha kipihented magad, és elj az este és azt mondja benned egy kicsi hang, hogy magyar akarsz maradni, s nem németté válni, hogy h ségben kívánsz élni édesapád emlékezetével, akkor kerüld meg ezeket a sziklákat itt, jöjj föl a tet re, ahol hold keltével a nagy tüzet látod, s ne szólj senkihez, közel se jöjj, csak hallgass és figyelj... De ha nem érzel h séget magadban, akkor

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

fordulj meg gyorsan, s eridj vissza, ahonnan jöttél, mert amit ott láatsz és hallasz, nem lesz neked való. Irgalmazzon tenéked az örökkévaló Isten...

Azzal fölkelt a tönkr l, megfordult s vissza se nézett többé a megdöbbsent fiatalemberre. Csak ment fölfelé a keskeny vadkecskecsapáson, s elt nt a sziklák között.

Azon az estén különösen mély volt a csönd az erd k fölött. Még a román állam vad re is megérezte, hogy valami készül odafönt az Istenszéke körül. Ahogy megszokott hivatalbeli körútját járta a dédai gerincen, valami fadönt k, kik az alsó irtásban dolgoztak, említették neki, hogy hátizsákos idegent láttak fölfelé menni. Lehetett ártatlan turista, de lehetett vadorzó is és így a vad r elhatározta, hogy ha már ott van, utána néz az idegennek is. Így aztán ahelyett, hogy a fels irtás szélén letért volna a gerincr l a galonyai völgybe, ahogy tenni szokta, ment tovább fölfelé az istenszéki nagy tisztáshoz, ahol id nként turisták is, vadorzók is megfordultak.

Talált is a forrásnál valami baltás legényeket, akiknél azonban semmiféle fegyver nem volt, viszont étellel-itallal kínálták meg a román állam emberét, aki meg is örvendezett ennek. Evett a sajtjukból, szalonnájukból, rozskenyerükb l, s amikor evés után húzott egy jót a korsójukból is, bizony elámult az ábrázata. Oka is volt reá, hiszen tulajdon szemével látta, ahogy az egyik legény a forrás csorgója alá tartotta a korsót, alig fél perccel azel tt, s megvárta, amíg megtelt.

Aztán anélkül, hogy bármerre elkalandozott volna, hozta a teli korsót egyenesen vissza, s letette melléje a f be. Márpedig amikor szájához emelte azt a korsót, Isten biza bor volt abban, nem víz! S méghozzá micsoda bor! Jóíz , er s emberbe való, nem csak afféle olcsó l re, szegény ember bora. Meg is örvendett ennek a csodának a derék vad r olyannyira, hogy fél óra se telt bele, s már elnyúlva horkolt a f ben. Jók voltak hozzá a legények, még pokróccal is betakarták s párnát tettek a feje alá, zsákba gyömöszölt illatos f b l.

Le is ment már addigra a nap, s az erd b l kezdtek el jönni komoly ábrázattal a tanítómesterek. Megnézték az alvó románt, csóválták a fejüket, aztán összeszedték, ami holmijuk volt, ter be kötözték, s fölbballagtak vele egyenként a csúcsos szikla alatti kicsi tisztásra. Állt ott már a máglya megrakva, magosan. A tisztás alsó szegélyén, távol a máglyától leültek félkörbe, s csak ültek ott szó nélkül, néma csöndben, tanítómesterek és tanítványaik, míg lassan-lassan elsötétedett körülöttük a világ, s kigyúltak egyenként a csillagok is.

Különös este volt. Szell se mozdult, bagoly se szólt, még csak lappantyúmadár se sikkantott sehol. Semmise mozdult. A csönd ránehezedett a világra. Múlt az id a csönd fekete palástja alatt. Míg a csillagos ég alja sápadozni kezdett, túl a Galonyán, a Nagy-Disznós bükkösének borzolt gerincén megjelent lassú méltósággal a telehold. Ezüst s fénye szétömlött a hegyeken.

- Imre - szólalt meg egy mély hang a tisztás feletti szikla felől. A csönd belereszketett. Apó állt ott. Magos, szikár alakja kirajzolódott a hold korongja fölött az ezüstsín égen. Hosszú, fehér köntösben állt ott.

- Imre fiam - mondta onnan fentről mély, parancsoló hangon -, gyújtsd meg az Úr tüzét!

Imre felpattant a félkörbe ülők közül és a máglyához lépve leguggolt elé. T zszerszámot vett elő a zsebéből. Csattant az acél, szikrázott a kovak és fölizzott a legény ujjai között a tapló. Elrenyújtotta a taplót a száraz gaz közé és fújni kezdte. Az első kicsike láng belekapott a gazba, megnövekedett, elérte a szurkos rzsét és sercegve csapott föl a gúla közepén feltámasztott fenyő fába. Pattogott a fenyő, emelkedett a tűz vörösen. Elérte a bükköt. A láng megnőtt, megfehéredett és a magosba csapott.

- Áldott legyen az Úr, magyarok Istene és védelmezje! - dörrent föl a vénember hangja magosan a tűz fölött. A félkörben ülők lábra keltek és levették fejükről a kalapot.

- Áldottak legyenek, akik az Urat szolgálják! - Áldottak legyenek az istentudók!

- Áldottak legyenek az igazak és a hárségesek!

- Áldottak legyenek, akik az Úr erejében bíznak, akik az Úr erejét hordozzák magukban!

- Áldottak legyenek, kik az igazságot keresik!

- Áldottak legyenek, akik az Úr hatalmát, erejét és dicsőségét hirdetik, tanítják és gyakorolják, és áldottak legyenek mindazok, akikben megfogadják a tanítás, mert nekik kezükbe helyezte a magyarok Ura nemzetünk jövőjét!

- Áldott legyen az Úr, magyarok istene, áldott legyen az Úr!

Szavai úgy gördültek tova a hegyek fölött, mint az orgona hangja. A máglya tüze nőtt, a hold emelkedett. Minden szem a fehérbe öltözött szent embert nézte, ahogy ott állt magosan a tűz fölött, a sziklán. Senki se vette észre az idegen öltözöt fiatal embert, aki a sziklaösvény irányából bújott elő, és babonázottan állt meg a tisztás alatti borókák között.

- Áldott legyen, aki megérti és követi az Úr tanítását - zengett odafönt a vén táltos hangja.

- Áldottak legyenek a hárségesek, mert nekik a jövőt íze!

Az Úr megtartja azokat, akik a nemzet szolgálatában az útját járják! - Bízatok és hirdessétek az Úr szeretetét! Mert eljött az idő, és már itt is van, csak a szemünkkel nem láthatjuk még, amikor az igazaké és az igazságosoké, a valóság tudóié és a jószág gyakorlóié, a békességeseké és az istenszeretké lesz ez a világ és nem lesz több sírás, pusztulás, nyomorúság, rettegés és üldöztetés, mert a gonoszokat és gyilkosokat eltörli az Úr a föld színéről!

Minden hatalom megdől, ami nem Istentől való és minden fegyvert, mely ellenetek fordul, ítélettel sújtja az Úr! Ez az Úr szolgálóinak hagyatéka és az ő

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

igazságuk ént lem való, mondá az Úr! Nap fiainak, magyaroknak teremtett benneteket s törvényt adott néktek, ami életet és szabadságot biztosít számotokra, ha betartjátok azt!

- Íme itt van a törvény, tölgyfából rótt si hagyatéktok, amit keserves századokon át riztek számotokra istentudóitok - dörrent odafönt a vénember hangja, s bal kezével magosra emelt egy sötét szín kurta oszlopot -, tiszteljétek és becsüljétek és véssétek a lelketekbe minden szavát, mert Isten szól hozzátok az törvénye által és semmiféle más törvény nem biztosít számotokra életet, csupán az Úr törvénye!

- Szeresd a te Uradat, Istenedet és rajta kívül más istened ne legyen! - Tiszteld seidet, hogy hosszú és jó életed legyen azon a földön, amit k hagytak reád! - Szeresd magyar testvéreidet, mint önmagadat! Fegyvert reájok ne emelj s nyelveddel se vétkezz ellen k! Tartsatok össze, segítsétek egymást és az Úr szeretete, az Úr védelme és az Úr ereje veletek léssen!

- Tudjátok az Urat, tartsátok az törvényét és semmi sem lesz lehetetlen számotokra. Az Úr ereje hegyeket mozdít, és tengereket tüntet el azok védelmében, akik atyjoknak nevezik t, s aszerint is élnek!

- Ez a ti hagyatéktok, magyarok, véssétek lelketekbe!

- Most pedig, istentudók népe, búcsúzom t leték, mert szólít az Úr. Szent örökségtek jelvényeit, ezen írásos pásztorbotot, mely a tudás tisztességét rzi, s a tölgyfába rótt törvényt, ami vele jár, átadom annak, aki helyembe lép. Az Úr kijelölte már, s szabad nemzetünk si törvénye szerint ti kell kimondjátok a nevét, egy közös akarattal. Szóljatok hát, s nevezzétek meg azt, akit méltóvá tett az Ur arra, hogy e szent hagyatéka riz je legyen!

Egy hosszú percig csönd volt a szavai után, mélységes csönd. Csak a máglya tüzének pattogása hallatszott. A lángok emelkedtek, nyelveikkel az ég ezüstös bársonyát nyaldosták s mögöttük, a szikla csúcsán álló, fehér köntös vénember vállán ott ült a telehold roppant korongja, mintha csak varázslatos fényével átragyogta volna.

Aztán a félkörben állók szájából egyszerre, mintha láthatatlan karmester irányította volna ket, felhangzott a kiáltás:

- Radnai Botos Boldizsár, az öreg!

Utána mintha k vé vált volna a csönd. Tanítómesterek, tanítványok megillet dött döbbenettel nézték egymásra. Legtöbbjük nem is hallotta soha a radnai öregember nevét, s most mégis egy hanggal és egy akarattal belekiáltották az éjszakába.

- Áldott legyen az Ur akarata - szakította meg a csöndet a vén táltos hangja a sziklacsúcs magosából -, s az választásánál fogva szólítlak téged, istentudó Radnai Botos Boldizsár, lépj el s jöjj ide hozzám!

Legtöbben csak a hangot hallották, a vénember alakját odafönt már eltakarta szemük el l a lángok fénye, meg a telehold ragyogása. Az öreg el lépett a többiek közül, magosra emelt f vel, egyenes tartással s megkerülve a

lángoló máglyát, eltűnt mögötte. Néhány pillanat teltevel elmosódó alakja megjelent a tűz mögötti sziklán.

- Istentudó Radnai Botos Boldizsár - zengett el a vén táltos hangja valahonnan a lángok mögül vagy a hold fényéből -, az Úr akarata folytán, s mindnyájunk szándéka szerint én, Tordafia Csanád, az Úr tizenhatodik szám között táltosa, átadom tenéked szent hagyatékunk jelvényeit, magyarok istenrendelte törvényét s az istentudók írásos pástorbotját, s kinevezlek téged minden magyarok tizenhetedik szám között táltosának! Az Úr ereje, hatalma és dicsősége legyen tevéled! Eridj s munkáldj az Úr nevében, magyarok jövődjén!

Még magosabbra csaptak föl a lángok, s mögöttük mintha a telehold elnyelte volna már a búcsúzkodó vénember alakját teljesen. Csak a hangja zengett még el a fényből, lassan távolodva.

- Nap fia, magyarok, áldjon meg benneteket az Úr és rízen meg benneteket! Fordítsa az Úr az orcáját tifeletek és adjon tinéktek tudást, erőt, győzedelmet és hatalmat a gonoszság fölött! Szeressétek egymást, hogy méltók legyetek az Úr szeretetére! Segítsétek egymást és az Úris megsegít benneteket... védelmezzétek egymást és az Úr is megvédelmez benneteket... ne féljétek, magyarok... és ne csüggedjétek... mert veletek van az Úr... aki megerősít... megsegít... és igazságának jobbjával támogat benneteket... minden küzdelmetekben...

- Bízatok benne... s istentudó hitetek... hegyeket mozdít... országot szabadít... Magyar... országot... Isten országát... az ő dicsősége... istentudó magyarok... jövődjére...

Utolsó szavai már belevesztek a tűz siserésébe. A máglya összeroskadt. Pattogtak a száraz bükkhasábok. Lángtenger nyelte el a sziklát, tűznyelvek csapkodtak a holdfényes égbolt felé. Az öreg lassú léptekkel visszatért a többiek közé, egyik kezében az írásos pástorbot, másikban a tölgyfába rótt törvény.

Az istentudók utat nyitottak neki, s lassan megindult lefelé, háttal a roskadó tűznek, s valamivel lentebb megállt egy borókabokor mellett, ahol egy idegen gúnyás fiatalember sápadt arccal, izzó szemekkel bámult a tűzbe.

- Keserű Márton fia, Márton - szólt hozzá halkán -, eredj vissza, ahonnan jöttél, s ahol csak magyarral találkozol odakint, mondd el mindegyiknek, amit itt láttál és hallottál. Ne bántson, ha kinevetnek. Az se, ha gúnyt tűznek veled. Ha csak egy mustármagra való is megmarad néhányban, bizony mondom, hegyek mozdulnak hamarosan... áldjon meg téged az Úr és rízen meg téged... és minden magyart, odakint is, szerte a világban.

Reggel, amikor a román állam vad rézföldre odalépett a forrás mellett, a nagy tisztás üres volt. Csak a letaposott fű tanúskodott arról, hogy emberek tanyáztak ott. Meg az idegen pokróc, amit maga köré csavarodva talált ott, és a fű párná a feje alatt. Tűnődött egy keveset, aztán szép rendjén

összehajtogatta az idegen pokrócot s a párna-zsákkal együtt rátette az egyik fatönkre, hogy aki érte talál jönni, meglelhesse.

Vállára lökte puskáját, s már indulni készült lefelé, amikor er s füstszag ütötte meg az orrát. Friss, hajnali szell hozta fentr l, a sziklák fel l. Kötelességtudó ember volt a románok vad rje, s nyár dereka lévén lehetségesnek t nt, hogy valami városi turisták táborozhattak ott fönt, márpedig elhanyagolt tábor z veszedelmet okozhatott. Így aztán irányt változtatott s fölfelé indult, a füstszagon.

Elámult, mikor fölért a sziklacsúcs alatti kis tisztáshoz. T z helyére bukkant ott valóban, mégpedig akkora t z helyére, hogy akik ott táboroztak, ökröt is süthettek volna rajta. De bármiféle turisták is voltak, akik ott táboroztak, nem hagytak veszedelmet maguk mögött. Ásott földdel takarták le a megmaradt parazsat, akkora nagy helyen, hogy kunyhót is lehetett volna építeni föléje. S nem régen teheték, mert meleg volt még a fölhalmozott föld.

A vad r megjárta a kis tisztás környékét, de a t z helyén kívül egyebet nem talált. Mindössze fent, az égbe kiugró sziklacsúcs alatt látott meg valami fehérét, egy túskebokor ágába akadva. Kis darab szakadt lenvászon volt, amilyenb l jómódú parasztagdák asszonyai valamikor a régi id kben, ingnek valót sz ttek a férfinép számára. Úgy csüngött ott, a meredek sziklakatlan szélébe kapaszkodó túskebokor ágába akadva, mintha valakinek az ingéb l szakadt volna ki, aki alávetette magát azon a helyen a halálos mélységbe.

Még azt is megtette a derék román, hogy hasra feküdt a sziklaperemen, s úgy vizsgálódott alá, hátha valaki mégis ott fekszik valahol, roncsolt testtel, a szakadék alján. De hiába meresztette a szemét, nem volt ott semmi látnivaló. Szemben, a Nagy-Disznós gerincén akkor jött föl a nap, s vakító fénye úgy elkápráztatta, hogy már csak amiatt is abba kellett hagyja a nézel dést.

Föltápáskodva a sziklaperemr l, egy pillanatig t n döntött, hogy letépje-e a túskebokorról az odaakadt fehér rongydarabot, vagy ne. Végül is úgy döntött, hogy mégis csak felel sséggel tartozik az erd k rendjéért és tisztaságáért és így kinyúlt a túskebokor felé, s letépte róla a kis rongyot. Ujjai között volt már, amikor egyszerre csak elvesztette egyensúlyát, s ahogy támasz után kapkodott, kicsúszott ujjai közül a rongyocska. Ugyanabban a pillanatban egy kis csintalan szélroham lebbent át a sziklaperem fölött, alighanem a kel nap hirtelen melege okozta, elkapta a lebegve aláhulló kis fehér holmit, megforgatta néhányszor, aztán magosba emelte s elt nt vele valahol a szemkápráztató napsugarak között.

BÚCSÚSZÓ AZ OLVASÓHOZ

Ennél a pontnál a krónikás búcsúzik. Eltelt fölötte az id . Miel tt azonban útjára indítaná ezt a könyvet, még mondani kíván valamit.

Az isteni lábnyom, amit a krónikás - ha hiányosan is, de igaz h séggel - idáig követett, nem vész el ezután sem. A hagyaték megmarad, mert Istent l való,

Magyar Táltos Hub – <http://taltoshub.uw.hu/> - Egy az Isten. Ébredj Magyar!

s ezáltal elpusztíthatatlan. Elj az id - s alighanem már itt is van -, amikor fiatal, és izmú és tisztára mosott lelk krónikások fölkapják az elejtett szálat, és viszik tovább a beteljesedés felé, míg csak be nem következik a krisztusi ígéret: "... és az igazság szabadokká teszi!"

Örvendezetek hát, magyarok, bármit is lát szemetek a ma sötétjében: a szabadulás perce közeledik! Ne várjátok azonban, és ne keressétek se ágyúk dörgésében, se hangzatos politikai jelszavakban: az Úr igazsága halkán jár, és békesség kíséri. Az O akarata rendelkezett már minden dolgokban, és az rendelkezését nem az id méri, hanem tudás, lelki tudás. Gondozzátok csak a mustármagvakat és egyébvel ne törjétek.

"Nem sokaság, de lélek végez csoda dolgokat!" - ez a tanítás, amit a Kárpát-medence nagy horvát-magyar költje és hadvezére vetett papírra számotokra, évszázadokkal ezelőtt. Tartsátok észbe, magyarok. S ti is, Kárpát-medence testvér népei. Nem nyelv teszi az embert. Az ember lelke emeli rangra a nyelvet, vagy taszítja az útszeli árokba, a használat erkölcsi mércéje szerint. Ne féljétek. A magyar lélek él. Teremt Istenünk m ködik benne és általa. Ne csüggedjétek. Gondozzátok csak h séggel a mustármagvakat.

Ha részeg magyarok káromkodásától sajdul fületek, ha szemetek a hitványak gyelmét véli látni úton-útfélen: ne döbbenjétek meg, Az Úr nem számokban méri az igazság gyelmét, hanem az igazak cselekedeteiben. Ne keserítsen el a gyöngyök htlensége se. Sajnáljátok a nyelvet vesztett magyart, mert önmagát rövidíti csupán, nem nemzetét. A nemzet nem számokban él, de lélekben. Egy az Úr oldalán százezreknél is többet számít a jövő mérlegén. A gyöngyökében románná változott magyar nem a magyar jövőt gyöngíti, hanem a románt. Akárcsak a számtanban a pozitív és negatív eljelek: a lélek isteni pozitívumában m köd ember elbbre viszi a világot meg a nemzetet, melyhez tartozik, míg a negatív selejt mélységbe húzza alá, amihez hozzátapad. Az igazak jövőjét a szellem ereje formálja, és az Úr ereje emeli magosba.

Bízzátok, magyarok! A rabság és szenvedés napjai megszámláltattva. A szabadság hajnala dereng. Vigyázzátok a mustármagvakat!